

TURKU ÅBO

**TURUN KAUPUNGIN
TILINPÄÄTÖS
2017**

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus – Minna Arve	1
1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.1. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	4
1.2. Yleinen taloudellinen kehitys	6
1.3. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	8
1.4. Kaupungin henkilöstö.....	10
1.5. Arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä	12
1.6. Ympäristötekijät.....	14
2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 2017.....	17
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	19
3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
3.2. Toiminnan rahoitus	24
4. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	27
5. Kokonaistulot ja -menot	30
6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	31
6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	31
6.2. Konsernissa tapahtuneet muutokset	32
6.3. Konsernin toiminnan ohjaus	32
6.4. Konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäminen	33
6.5. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut.....	36
Olennaiset tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	42
7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.....	42
8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	43
KJ-toimiala	
Kaupunginvaltuusto	44
Keskusvaalilautakunta.....	45
Tarkastuslautakunta	46
Kaupunginhallitus, konsernihallinto ja kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet	48
Hyvinvointitoimiala	
Sosiaali- ja terveyslautakunta	54
Sivistystoimiala	
Kasvatus- ja opetuslautakunta	60
Vapaa-aikatoimiala	
Liikuntalautakunta	63
Kulttuurilautakunta.....	63

Tilinpäätös 2017

Nuorisolautakunta	63
Ympäristötoimiala	
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta	66
Rakennuslautakunta	66
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	66
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	66
Kiinteistötoimiala	
Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta.....	71
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos	
Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	74
Konserniyhteisöt	
TVT Asunnot Oy.....	76
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	78
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	79
Turun TeknologiaKiinteistöt Oy	81
Turun seudun sosiaali- ja terveystalvelukiinteistöt Oy	82
Turku Energia Oy	83
Turun Satama Oy	85
Turun Seudun Vesi Oy	86
Turun seudun puhdistamo Oy	88
Turun Vesihuolto Oy	90
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy.....	91
Arkea Oy	92
Kuntec Oy.....	93
Turun Seudun Rakennustekniikka Oy.....	95
Lännen Tekstiilihuolto Oy.....	96
Turun Kaupunkiliikenne Oy	97
Turku Science Park Oy	98
Turun Aikuiskoulutussäätiö	99
Turun Ammattikorkeakoulu Oy.....	100
Turku Touring Oy	101
Logomo –konserni	102
Turun Kaupunginteatteri Oy	103
Forum Marinum –säätiö	104
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli	105
9. Taloudellisten tavoitteiden toteutusvertailut.....	107
9.1. Käyttötalouden toteutusvertailut.....	107
9.2. Investointiosan toteutusvertailut	109
9.3. Tuloslaskelmaosan toteutusvertailut	110
9.4. Rahoituslaskelmaosan toteutusvertailu	112

Tilinpäätös 2017

10. Tilinpäätöslaskelmat	113
10.1. Tuloslaskelma	113
10.2. Tase.....	114
10.3. Rahoituslaskelma	116
10.4. Konsernituloslaskelma	117
10.5. Konsernitase.....	118
10.6. Konsernin rahoituslaskelma	120
11. Tilinpäätöksen liitetiedot	121
Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	121
Tuloslaskelman liitetiedot	125
Taseen liitetiedot	130
Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	142
Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot	149
Turun Kiinteistöliikelaitoksen tilinpäätös	151
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen tilinpäätös	156
Vahinkorahaston tilinpäätös	158
Turun Työterveystalon tilinpäätös.....	160
Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden tulokseen	162
Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden rahoitukseen	163
12. Luettelot ja selvitykset	164
12.1. Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat	164
12.2. Luettelo käytetyistä kirjanpito kirjoista ja tositelajeista	167
13. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä	168

Toimintakertomus

Kaupunginjohtajan katsaus – Minna Arve

Vuosi 2017 oli Turun kaupungille monin tavoin hyvä ja lupauksia antava vuosi. Turun seudun talous on kasvussa usean vaikean vuoden jälkeen. Meri-, lääke- ja valmistavan teollisuuden vahvat kasvunäkymät ovat lisänneet luottamusta kasvun jatkumiseen ja vahvistumiseen vuosiksi eteenpäin. Uusia kansainvälisiä yrityksiä haluaa sijoittua Turkuun. Näkymät eteenpäin ovat lupaavat, mikä luo positiivisia odotuksia työllisyyden kehitykselle ja veropohjan kasvuille. Positiivisesta rakennemuutoksesta johtuen Turkuun ja alueelle odotetaan syntyvän lähivuosina jopa 30 000 työpaikkaa. Kehitys tuo myös haasteita ratkottavaksi. Turun seudun talouskasvu ja väestönkehitys ovat olleet viime vuosina nopeampaa kuin on ennakoitu ja se tulee vaikuttamaan myös kaupungin tuottamien julkisten palvelujen kysyntään.

Kaupunginjohtaja Aleksi Randell siirtyi uusiin tehtäviin 9.11.2017 johdettuaan Turun kaupunkia yli seitsemän vuotta. Randell käynnisti kaupunginjohtajakaudellaan useita uudistuksia ja hankkeita kaupungin kehittämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi. Kiitokset Aleksi Randellille tehdystä työstä Turun kaupungin hyväksi.

Toimialoilla saavutettiin hyviä tuloksia vuoden 2017 aikana. Hyvinvointitoimialalla esimerkiksi suun terveydenhuollossa ostopalveluiden korvaaminen omalla toiminnalla ja palveluseleillä toteutettiin ilman jonojen kasvua. Väestön ikääntymisen myötä kasvaneisiin palvelutarpeisiin on kyetty vastamaan hyvin lainsäädännön tiukentuneet velvoitteet, tiukka talousraami ja henkilöstöpolitiikka huomioon ottaen. Sivistystoimialalla perusopetuksen uuden opetussuunnitelman täytäntöönpano onnistui hyvin. Vapaa-aikatoimialalla kiitosta saivat Liikkuva Koulu -hanke, jossa kaikki 30 perusopetuksen koulua toteutti innovatiivisia kokeiluja liikunnan lisäämiseksi. Museopalveluissa koettiin merkittävä kävijämäärien nousu ja nuorten Hansa-korttelissa sijainnut pop-up -tila sai suuren suosion. Rakentamisen voimakkaan kasvun myötä rakennuslupia myönnettiin kahta edellisvuotta enemmän. Joukkoliikenteessä matkamäärät kasvoivat komeasti 5 % eli lähes miljoonaa lisämatkaa. Kesän 2017 onnistunut vesibussikokeilu jatkuu ensi vuonna. Kesän suurtapahtumat The Tall Ships Races ja Europeade toivat kaupunkiin satoja tuhansia kävijöitä, ja tapahtumien taloudelliset kerrannaisvaikutukset alueen yrittäjille olivat huomattavat. Tapahtumat toivat lisäksi kaupungille runsaasti positiivista julkisuutta ja paransivat Turun imagoa kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaupunginteatterin peruskorjaus valmistui ja nosti teatterin toiminnan korkeammalle tasolle. Kansainväliset mitat täyttävä Kupittaaan palloiluhalli valmistui vuoden lopussa ja sen uskotaan lisäävän entisestään Turun vetovoimaa myös kansallisten ja kansainvälisten urheilukisojen kaupunkina. Turku pääsi yhdessä Raision, Naantalin ja Paimion kanssa mukaan kansalliseen työllisyyskokeiluun, jonka tarkoituksena on hakea vaikuttavuutta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämiseen ja aktivointiin. Kokeilussa työllisyyspalvelukeskuksen yhteyteen perustettiin elokuussa kaupungin oma työvoimatoimisto, Työpiste, jonne siirtyi myös TE-toimiston henkilöstöä. Työpisteen vastuulla ovat alle 25-vuotiaat tai vähintään 12 kuukautta työttöminä olleet turkulaiset.

Itsenäisyyden juhluvuoden toiminta näkyi kaikilla toimialoilla. Kaupunginvaltuusto teki keväällä päätöksen, jonka mukaan Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi toteutetaan Turkuun historian museo, perustetaan Turku 2029 -säätio, vahvistetaan Aurajokivarren vetovoiman ympärivuotisuutta sekä perustetaan Luolavuoren luonnonsuojelualue. Juhlapäätös ja siihen liittyvät hankkeet kytkeytyvät vahvasti kaupungin strategiaan ja sen toteuttamiseen.

Vuonna 2016 käynnistetyt kärkihankkeet keskustan kehittäminen, Kupittaaan kampusalueen kehittäminen yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, palveluohjauksen uudistaminen sekä kaupungin palvelujen digitalisointi etenivät. Kaupunginhallituksen asettaman monialaisen visiotyöryhmän työstämä kunnianhimoinen visio keskustan elinvoiman ja vetovoiman vahvistamiseksi sekä konkreettinen näkemys toimenpiteistä julkistettiin elokuussa 2017. Syyskuussa 2017 asetettiin uusi hiilineutraalisuutta ja Smart City -konseptia edistävä Smart and Wise Turku -kärkihanke, johon yhdistettiin palveluohjauksen uudistamisen sekä kaupungin palvelujen digitalisoinnin kärkihankkeet. Kärkihankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on edetä kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta vuonna 2040. Tavoitetta kohden edetään vaiheittain siten, että kasvihuonepäästöjä vähennetään vuoteen 2029 mennessä vähintään 80 % vuoden 1990 tasoon verrattuna.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kärkihankkeen Turun tiedepuisto suunnitelmat julkaistiin joulukuussa.

Vuoden 2017 aikana kunnissa on valmistauduttu historialliseen rakennemuutokseen, kun valmisteilla olevan maakunta- ja sote-uudistuksen myötä merkittävä osa nykyisin kuntien järjestämisestä tehtävistä on siirtymässä maakuntien vastuulle 1.1.2020 alkaen. Muutos vaikuttaa olennaisesti myös kaupungin tulopohjaan. Maakunta- ja soteuudistusta koskevan lainsäädännön on ilmoitettu olevan tulossa eduskunnan käsittelyyn keväällä 2018. Uudistuksen epäselvä tilanne aiheuttaa kunnissa epävarmuutta ja samalla tarvetta kehittää edelleen omaa tekemistä ja tuottavuutta.

Kuntien talous näyttää vuoden 2017 tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan vahvistuneen. Kuntasektorin kulut laskivat kuluneena vuonna keskimäärin yhden prosentin. Kehitykseen ovat vaikuttaneet muun muassa kilpailukyky sopimukseen liittyvät toimet, perustoimeentulotuen siirtäminen Kelalle ja kuntien omat säästötoimet. Kuntaliitto arvioi kuntien talousarvioiden perusteella, että viime vuosi jää poikkeukselliseksi ja kuntien talous heikkenisi. Verorahoitukseen ei odoteta merkittävää kasvua. Toimitilojen korjausvelka jatkaa kasvuaan ja investointien rahoitus uhkaa kasvattaa lainakantaa.

Talous 2017

Kaupungin tilinpäätös on 24,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilinpäätökseen sisältyy kuitenkin merkittäviä kertaluonteisia tulosta parantavia eriä. Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovuttamisesta syntyi noin 24 miljoonan euron luovutusvoitto. Lisäksi vuoden 2017 yhteisöverotilityksiin sisältyy poikkeuksellisen suuri ennakontäydennysmaksu, joka parantaa tulosta noin 10 miljoonalla eurolla. Tilinpäätös ilman kertaluonteisia eriä jäisi 9,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Toiminnan ja investointien rahavirta on 64,7 miljoonaa euroa positiivinen johtuen vesiliikelaitoksen liiketoimintakaupasta. Toiminnan ja investointien rahavirta ilman vesiliikelaitoksen yhtiöittämistä olisi 33,2 miljoonaa euroa negatiivinen.

Kaupungin toimialat ovat jatkaneet edellisvuosien hyvää työtä talouden tasapainon saavuttamiseksi. Kaikilla toimialoilla on tehostettu toimintaa ja noudatettu tiukkaa taloudenpitoa. Myös kasvaneeseen palvelutarpeeseen on pystytty vastaamaan. Kaupunkistrategiasta lauta- ja johtokunnille johdetut strategiset tavoitteet kuluvalle vuodelle saavutettiin toimialojen antamien selvitysten mukaan pääosin. Kehittämishankkeet ovat tuottaneet tulosta. Henkilötyövoiman käyttö oli edellisen vuoden tasolla. Kaupungin vertailukelpoiset nettokäyttömenot (toimintakate) olivat 995,8 miljoonaa euroa eli lähes vuoden 2016 tasolla (laskua 0,3 prosenttia vuodesta 2016).

Yleisen taloustilanteen suotuisa kehitys näkyy kaupungin verotilityksissä. Kunnallisverotuloihin ennakoitu lasku jäi pelättyä pienemmäksi. Yhteisöverotuloja kertyi talousarviota enemmän. Verotulojen parempi kertymä kattoi osittain kiky-sopimukseen perustuvat valtionosuuden leikkaukset. Ilman merkittävää kertaluonteista ennakontäydennysmaksua kaupungin verotulot olisivat kuitenkin olleet lähes edellisen vuoden tasolla.

Verorahoituksen paranemisesta huolimatta kaupungin taloudellinen liikkumavara jää pieneksi. Investointitaso tulee myös taloussuunnitelmakaudella pysymään korkeana. Tulorahoitus ei riitä investointien rahoittamiseen, mikä lisää velanottoa. Sote- ja maakuntauudistus muuttaa merkittävästi kuntien toiminta- ja talousympäristöä. Verorahoitus laskee merkittävästi. Investointien rahoitus ja velkojen lyhennykset hoidetaan jatkossa pienemmillä tuloilla. Historiallisen suuren rakennemuutoksen lisäksi nopea talouskasvu ja väestönkehitys tuovat haasteita pitää kaupungin talouskehitys tasapainossa.

Näkymiä tilikauden päättymisen jälkeen

Heti tilikauden päättymisen jälkeen tammikuussa 2018 julkaistiin Turun raitiotien yleissuunnitelman tarkennus, jonka lähtökohtana on kaupunkikehityshankkeena toteutettava raitiotie- tai superbussiratkaisu. Hankkeen tarkoituksena on kehittää kokonaisvaltaisesti ja kustannustehokkaasti kaupunkirakennetta, sujuvaa liikennejärjestelmää sekä alueen vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Yleissuunnitelman tarkennus –raportti lähetetään lausunnoille kustannuslaskelmien tarkistuksen jälkeen. Kirjallisia lausuntoja ja mielipiteitä odotetaan kesäkuun

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

loppuun mennessä. Tämän jälkeen kaupunginvaltuustolle tullaan tekemään esitys Turun kaupungin joukkoliikenteen järjestelmävalinnaksi.

Helmikuussa hyväksytty kunta-alan neuvottelutulos nostaa palkkoja toukokuusta 2018 alkaen. Tämän hetkisen arvion mukaan sopimuskorotuksia varten tehty varaus vuodelle 2018 riittänee. Vuonna 2019 palkkamenot kasvavat vuoden alussa maksettavan tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän sekä huhtikuun alussa tulevan yleiskorotuksen seurauksena.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Turun kaupunginvaltuustossa on 67 valtuutettua. Valtuutettujen vähimmäismäärä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukasluukuun. Kuntalain siirtymäsäännöksen perusteella kaudeksi 2013 - 2016 valitun valtuuston toimikausi jatkui 31.5.2017 ja uuden valtuuston toimikausi (2017 - 2021) alkoi 1.6.2017.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi Elina Rantanen (vihr) (31.5.2017 asti Seppo Lehtinen, sd), 1. varapuheenjohtajana Pentti Huovinen (kok) (31.5.2017 asti Lauri Kattelus, kok), 2. varapuheenjohtajana Seppo Lehtinen (sd) (31.5.2017 asti Katri Sarlund, vihr) ja 3. varapuheenjohtajana Sauli Saarinen (vas) (31.5.2017 asti Pirjo Rinne, vas) ja neljäntenä varapuheenjohtajana Alas Ali (kesk)

Uudessa kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä (31.5.2017 asti 13 jäsentä), joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi Lauri Kattelus (kok) (31.5.2017 asti Olli A. Manni, kok). Ensimmäisenä varapuheenjohtajana toimi Jukka Vornanen (vihr) (31.5.2017 asti Toni Eklund, sd) ja toisena varapuheenjohtajana Toni Eklund (sd) (31.5.2017 asti Elina Rantanen, vihr).

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet vuonna 2017:

	Valtuusto 31.5.2017 asti	Valtuusto 1.6.2017 alkaen	Hallitus 31.5.2017 asti	Hallitus 1.6.2017 alkaen
Kansallinen kokoomus	19	17	4	4
Suomen sosialidemokraattinen puolue	14	12	3	3
Vihreä liitto	10	14	2	3
Vasemmistoliitto	9	12	1	2
Perussuomalaiset	5	5 (15.8.2017 saakka) 3 (16.8.2017 alkaen)	1	1
Suomen Keskusta	4	3	1	0
Ruotsalainen kansanpuolue	3	3	1	1
Suomen Kristillisdemokraatit	1	1	0	0
Suomidemokraatit	1	0	0	0
Järjen Ääni	1	0	0	0
Sininen valtuustoryhmä	0	2 (16.8.2017 alkaen)	0	0

Turun kaupungin hallinto muodostui 31.5.2017 asti kaupunginjohtajan johtamasta konsernihallinnosta sekä viidestä toimialasta (hyvinvointitoimiala, kiinteistötoimiala, sivistystoimiala, vapaa-aikatoimiala ja ympäristötoimiala) ja 1.6.2017 alkaen kuudesta toimialasta (kaupunginjohtajan toimiala, hyvinvointitoimiala, kiinteistötoimiala, sivistystoimiala, vapaa-aikatoimiala ja ympäristötoimiala). Kaupunginjohtajan alaisuudessa toimivan kaupunginjohtajan toimialan muodostivat konsernihallinto, sisäinen tarkastus, kaupunkitasoiset matriisitoimintot ja palvelukeskukset. Kaupunginjohtajan toimialaan kuuluva konsernihallinto huolehti kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sen jaoston päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta.

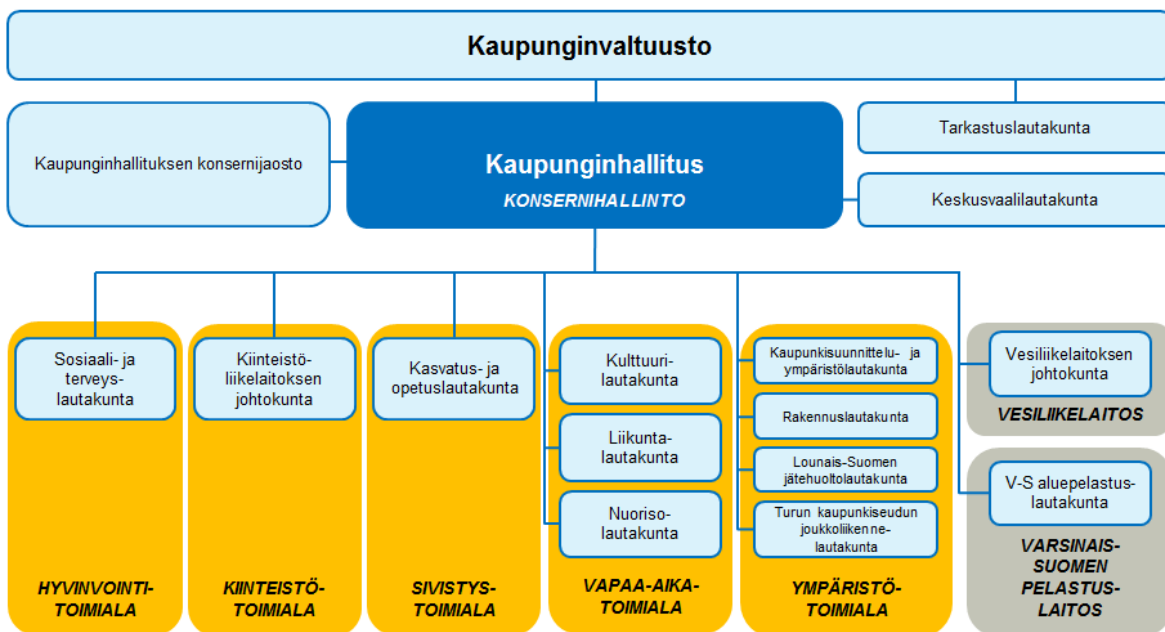
Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimi 7 palvelukeskusta (Hankinta- ja logistiikkakeskus, Henkilöstöasioiden palvelukeskus, IT-palvelut, Matkailun palvelukeskus, Työllisyyspalvelukeskus, Velkaneuvonta ja Turun Työterveystalo.)

Turun kaupunginvaltuustossa oli kaudella 2013 - 2016 yhteensä 67 valtuutettua. Valtuutettujen määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukasluukuun.

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

Turun kaupungin toimielimet

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

1.2. Yleinen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi 3,0 prosenttia vuonna 2017, mikä oli huomattavasti ennusteita nopeampaa. Kasvu oli 2,1 prosenttia vuonna 2016 ja 0,1 prosenttia vuonna 2015.

Vuonna 2017 tuotanto kasvoi voimakkaasti viennin ja investointien kasvun myötä. Vienti lisääntyi 8,3 prosenttia ja investoinnit 6,3 prosenttia. Tuonnissa kasvu jäi 2,6 prosenttiin. Yksityinen kulutus kasvoi 1,6 prosenttia ja julkinen kulutus 1,0 prosenttia.

Toimialoista tuotanto nousi nopeimmin rahoitus- ja vakuutus toiminnassa, metalliteollisuudessa, metsäteollisuudessa, kemianteollisuudessa, liike-elämän palveluissa, kaupassa ja rakentamisessa.

Nopeutunut tuotannonkasvu näkyi vuonna 2017 varsin vähän työllisten määrässä ja työttömyydessä. Työllisten määrä nousi 1,2 prosenttia ja tehtyjen työtuntien määrä 0,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukainen vuoden 2017 keskimääräinen työttömyysaste oli 8,6 prosenttia (vuonna 2016 vastaavasti 8,8 prosenttia). Työn tuottavuus nousi puolestaan 2,7 prosenttia vuonna 2017.

Vuoden 2017 keskimääräinen inflaatio oli edelleen alhainen, 0,7 prosenttia. Joulukuussa 2017 kuluttajahintojen vuosimuutos oli 0,5 prosenttia.

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2017 julkistaman Taloudellisen katsauksen mukaan Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 2,4 prosenttia vuonna 2018 ja 1,9 prosenttia vuonna 2019.

Muissa maaliskuun puoliväliin 2018 mennessä julkaistuissa tuoreimmissa talousennusteissa arvioidaan vuoden 2018 talouskasvun vaihtelevan 2,3 – 3,3 prosentin ja vuoden 2019 kasvun 1,4 – 2,8 prosentin välillä. Ennustelukuja on nostettu aikaisemmasta.

Euroopan keskuspankin ohjauskorko säilyi koko vuoden 2017 aikana 0,00 %:ssa, johon se alennettiin maaliskuussa 2016. Lisäksi keskuspankin talletuskorko pankeilta keskuspankkiin säilyi -0,40 %:ssa, jonka seurauksena 1- 12 kuukauden euribor korot pysyivät vuoden 2017 aikana negatiivisina. Pitkät korot olivat vuoden 2016 syyskuussa historiallisen alhaalla, mutta ovat nousseet sen jälkeen lievästi vuoden 2017 aikana. Lisäksi Euroopan keskuspankki on jatkanut euroalueen valtion ja muiden joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelmaa vuoden 2017 aikana.

Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 0,5 miljardia euroa suurempi kuin edellisen vuoden tilinpäätöksessä. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 18,9 prosenttia. Vuosikatteen vahvistumiseen vaikuttivat erityisesti toimintakulujen 2,1 prosentin väheneminen sekä verotulojen 2,0 prosentin kasvu. Kuntien toimintatuotoissa arvioitiin vähentyneen 5,9 prosenttia edellisvuodesta. Kuntien toimintakatteet heikkenivät edellisvuodesta 1,0 prosenttia erityisesti toimintatuottojen vähenemisen vuoksi. Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien vuosikate asukasta kohden oli 585 euroa (492 euroa v. 2016) ja toimintakate asukasta kohden oli – 5.146 euroa (- 5.196 euroa v. 2016).

Kuntaliiton mukaan kuntasektorin toimintakulut laskivat viime vuonna muun muassa kilpailukykysovimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi.

Kuntien verorahoitus eli valtionosuudet ja verotulot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 0,5 prosenttia. Kuntien verotulot kasvoivat koko maan tasolla yhteensä 2,0 prosenttia. Kuntien valtionosuustulot laskivat 3,3 prosenttia. Kuntien verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) asukasta kohden oli lähes edellisen vuoden tasolla. Verorahoitus per asukas oli tilinpäätösarvioiden mukaan 5.649 euroa (5.623 euroa v. 2016).

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta tilinpäätösarvioiden mukaan oli vuoden 2017 lopussa 16,0 miljardia euroa. Lainakanta pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 0,6 prosenttia. Asukasta kohden laskettu kuntien lainakanta oli 2.921 euroa, kun vastaava luku oli edellisvuonna 2.939 euroa. Kuntaliiton mukaan kuntien ja kuntayhtymien lainakanta nousi vuonna 2017 yhteensä noin 150 miljoonaa euroa eli 0,9 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että kuntien lainakanta laski 100 miljoonaa euroa samalla, kun kuntayhtymien lainakanta kasvoi suurista sairaalainvestoinneista johtuen 250 miljoonaa euroa.

Oman talousalueen kehitys

Varsinais-Suomessa on käynnissä voimakas teollisuusvetoinen talouskasvu, jota on alettu nimittää positiiviseksi rakennemuutokseksi. Maakunnan työllisyysaste oli vuosina 2016 – 2017 nopeassa nousussa ja työttömyys laski ripeästi. Kehityksen voi odottaa jatkuvan myös vuonna 2018. Maakunnan väestönkasvu keskittyi Vakka-Suomen ja Turun seutukuntiin.

Vakka-Suomessa nousua vetää autoteollisuus, kun Valmet Automotive kasvatti tuotantoaan ja henkilöstöään huomattavasti vuonna 2017, mikä on vaikuttanut positiivisesti myös Turun työllisyyskehitykseen. Meyerin Turun telakalla on käynnissä iso, tuotannon voimakkaan kasvun mahdollistava investointiohjelma, joka valmistuu loppuvuoden 2018 – alkuvuoden 2019 aikana.

Alueellisen talouskasvun turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden kysynnän kannalta relevantin koulutuksen ja liikenneyhteyksien pikaista kehittämistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista. Maakunnassa petyttiin vuonna 2017 siihen, että Turun yliopistolta evättiin oikeus laajentaa omaa DI-koulutustaan, ja se joutuu ainakin toistaiseksi tyytymään tekniikan alojen ns. yhteistyöyliopistoon.

Tilastokeskuksen tuottamia Turun seutukunnan toimialakohtaisia liikevaihto- ja henkilöstötietoja on käytettävissä vuoden 2017 syyskuun loppuun asti. Niiden mukaan kaikkien toimialojen liikevaihto yhteensä oli vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä 6,3 %:n kasvussa, kun se koko maassa kasvoi noin 6 % verrattuna vuoden 2016 vastaavaan ajanjaksoon. Toimialoitain liikevaihto nousi Turun seutukunnassa nopeimmin rakentamisessa, meriteollisuudessa ja ns. muissa palveluissa.

Kaikkien toimialojen henkilöstömäärä yhteensä nousi tarkastelujaksolla liikevaihtoa hitaammin, 2,5 prosenttia verrattuna vuoden 2016 kolmanteen neljännekseen (koko maassa vajaa 2 prosenttia). Nopeimmin henkilöstömäärä lisääntyi meriteollisuudessa ja rakentamisessa.

Kuntatasolla ei ole käytettävissä vastaavia kattavia tietoja. Rakentaminen indikoi hyvin talouden parantunutta suhdannetilannetta. Turussa käänne ylöspäin on ollut voimakas. Turun rakennusvalvonnan tietojen mukaan aloitettujen asuntojen määrä oli 2 401 vuonna 2017 (2 131 asuntoa vuonna 2016 ja 898 vuonna 2015). Kaikkien rakennusaloitusten tilavuus nousi 19 prosenttia vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna (vuonna 2016 vuosikasvu oli vastaavasti 68 prosenttia).

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan (vahvistettu väkiluku julkaistaan 29.3.2018) Turun ennakkoväkiluku oli vuoden 2017 lopussa 189 794, jossa oli lisäystä 2 190 edellisvuoteen verrattuna. Väestönkasvu on suurin sitten vuoden 1995, jolloin Turun väestö kasvoi lähinnä kotikuntalakiin tehdyn muutoksen tultua voimaan. Vuoden 2017 väestönmuutos tuli kokonaan muuttoliikkeestä, sillä luonnollinen väestönkasvu eli syntyneiden enemmisyys kuolleisiin verrattuna kääntyi negatiiviseksi.

Tammi-joulukuussa 2017 Turussa oli syntyneitä 50 vähemmän kuin kuolleita, Turkuun muutti muualta maasta 1 438 henkeä enemmän kuin Turusta muualle maahan ja Turkuun ulkomailta 785 henkeä enemmän kuin Turusta ulkomaille. Muiden kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä ylitti vuonna 2017 Turussa 20 000 henkeä.

Turun seutukunnan ennakkoväkiluku oli vuoden 2017 lopussa 328 219, jossa oli lisäystä 2 879 henkeä. Varsinais-Suomen seutukunnista kasvoi myös Vakka-Suomi. Varsinais-Suomen maakunnan ennakkoväkiluku oli 477 881, lisäystä edellisvuodesta 2 338.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Vuoden 2017 lopussa Turun työttömyysprosentti oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan 13,9 (-2,9 prosenttiyksikköä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan). Turku sijoittui kymmenen suurimman kaupungin vertailussa edellisen vuoden tavoin kaupunkien keskivaiheille: Turun työttömyysprosentti oli korkeampi kuin Espoossa, Vantaalla, Helsingissä ja Kuopiossa, mutta matalampi kuin Lahdessa, Tampereella, Oulussa, Jyväskylässä ja Kouvolassa. Turun seutukunnan työttömyysprosentti oli joulukuun 2017 lopussa 10,3 (-3,7 prosenttiyksikköä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan).

1.3. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talous ja tuloperusteiden muutokset

Kaupungin tuloveroprosenttiin ei ole tehty muutoksia. Tuloveroprosentti oli sama kuin vuonna 2016 eli 19,50 prosenttia.

Muutokset veroperusteissa

Kaupungin tuloverojen toteutumiseen vaikutti kilpailukyky sopimuksen voimaantulo ja sen kunnallisveron tuottoa alentava vaikutus palkkasumman ja työntekijämaksujen muutosten kautta. Verotulojen aleneminen kompensoidaan osittain valtionosuusjärjestelmän kautta.

Yhteisöveron kuntien jako-osuuden pudotus vuonna 2016 heijastui vielä vuoden 2017 kertymään.

Vuoden 2017 alusta nostettiin vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero 0,41 prosenttiin (2016 0,37) ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero 0,93 prosenttiin (2016 0,80). Muut pysyivät muuttumattomina. Veroperusteiden muutoksen arvioidaan kasvattavan Turulle maksettavaa kiinteistöveroa 3 %.

Olennaiset organisaatiomuutokset

Turun Vesiliikelaitoksen toiminta päättyi 31.12.2016 ja vuoden 2017 alusta aloitti toimintansa Turun Vesihuolto Oy. Psykiatrinen erikoissairaanhoito siirrettiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille 1.5.2017. Osa ammattinstituutin ruokapalveluista sekä konsernihallinnon Virastopalvelut siirrettiin Arkea Oy:lle 1.8.2017.

Perustoimeentulotukien käsittely siirtyi Kelaan vuoden 2017 alusta.

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvoiton talousarvioon

Kaupunginvaltuuston päätöksiä vuoden 2017 aikana tehdyistä talousarviomuutoksista

20.3.2017 § 52 (2213-2017) Tontin 853-65-46-1 ja määrärahan tontista 853-65-46-2 ostaminen Turun Telakka-kiinteistöt Oy:ltä 7,5 milj. euroa.

18.4.2017 § 63 / 3639–2017 Turun kaupungin Suomen itsenäisyyden juhluvuoden juhlapäätös ja juhla-vuoden toteuttaminen, määrärahan korotus 29 milj. euroa ja tuloerän korotus 14,5 milj. euroa sekä pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen lisäys 29 milj. euroa.

25.9.2017 § 191 Osavuosisikatsaus 2/2017, kasvatus- ja opetuslautakunnan määrärahan korotus 2,9 milj. euroa.

Kaupunginvaltuuston asettamat taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin lukuun ottamatta sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvion määrärahan toteutumista.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Käyttötalouden nettomenot alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 10,3 milj. euroa. Kaupunginhallituksen toimintakate/nettomenot alittuivat 7,9 milj. euroa budjetoitua pienempänä. Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakate/nettomenot ylittivät 5,7 milj. eurolla. Toimintatuotot jäivät 4,9 milj. euroa alle talousarvion ja toimintakulut ylittivät 0,8 milj. euroa. Kasvatus- ja opetuslautakunnan nettomenot ylittivät 0,2 milj. eurolla.

Kiinteistöliikelaitoksen johtokunnan liikeyli-/alijäämä + poistot oli 65,3 milj. euroa. Tulostavoite ylittyi 1,6 milj. eurolla. Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan nettomenot alittuivat 1,5 milj. euroa. Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan nettomenot alittuivat 2,0 milj. euroa.

Verorahoituksen toteutuma oli 1 005,6 milj. euroa ja talousarvio ylittyi 28,7 milj. eurolla. Verotuloja kertyi yhteensä 749,0 milj. euroa. Verotulot ylittivät yhteensä 24,9 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Kunnan tulo-vero tilitettiin 11,0 milj. euroa, yhteisövero 14,8 milj. euroa budjetoitua enemmän. Kiinteistövero tilitettiin 0,9 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Valtionosuustulot ylittivät talousarvion merkityn 3,8 milj. eurolla. Valtionosuustulot olivat 256,6 milj. euroa.

Kaupunginvaltuuston hyväksymät toiminnalliset tavoitteet toteutuivat toimialoilla pääosin vuonna 2017. Kaupungin toimialoilla oli yhteensä 19 tavoitetta.

Hyvinvointitoimialan kolmesta kaupunginvaltuustoon nähden sitovasta tavoitteesta ja niille asetetusta viideskymmenestä mittarista jäi toteutumatta yhdeksän mittaria. Niitä olivat muun muassa siirtoviivepäivien määrä, kiireettömän lääkärivastaanoton jonotusaika, omaishoidon tukea saavien määrä ja korvattujen potilasvahinkojen määrä.

Sivistystoimialan kolmesta tavoitteesta jäi yksi tavoite saavuttamatta, kun yksityisen hoidon osuus varhaiskasvatuksesta kasvoi yli tavoitteeksi asetetun osuuden.

Vapaa-aikatoimialan molemmissa kaupunginvaltuustoon nähden sitovassa tavoitteessa jäätin jossain määrin tavoitetilasta. Turkulaisten aktiivinen harrastaminen ja osallistuminen (kulttuuri ja liikunta) kääntyivät laskuun vuodesta 2016, eikä kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyöstä syntynyt vielä tavoiteltua yhteistyösuunnitelmaa.

Ympäristötoimialalla kolmesta tavoitteesta joukkoliikenteen matkamäärät kasvoivat tavoitteen mukaisesti. Turun yleiskaavasta 2019 ei saatu luonnosta lausunnoille vuoden 2017 aikana. Asuinpientalojen neliömäärien osalta asetettu tonttimäärätavoite ei toteutunut, mutta toisaalta tontteja on ollut jatkuvasti tarjolla kysyntää vastaavasti.

Kiinteistötoimialalla oli kolme tavoitetta, joista kahden saavuttaminen on viivästynyt. Maankäytön kehittämisen toimintamallista ei saatu päätöstä vuonna 2017, ja kaupungin yhtiöille luovutettavat tonttikerrosneliöt jäivät puoleen asetusta tavoitteesta.

Kaupunginjohtajan toimialalla oli viisi tavoitetta (kärkihankkeet mukaan lukien), joista yhden kohdalla - digitaalisen asiainnissa - oli viivästystä. MunPalvelut -palveluissa tekninen alusta todettiin toimimattomaksi ja Kohti Kuntalaistiliä -tavoite odotti Suomi.fi projektin etenemistä.

Kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden sekä käyttötalouden, tuloslaskelmaosan, investointiosan ja rahoitusosan toteutumisvertailut esitetään luvussa Talousarvion toteutuminen.

Kaupunginhallituksen ja lauta- ja johtokuntien välisiin strategisiin sopimuksiin sisältyvien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan erillisessä Strategisten sopimusten seurantaraportissa vuodelta 2017.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Turun kaupungin vuoden 2017 ylijäämä on 24,2 milj. euroa. Tilinpäätöksen ylijäämään sisältyy Turun vesiliikelain toiminnan kertaluonteinen luovutusvoitto 23,7 milj. euroa. Lisäksi yhteisöverotulot sisältävät noin

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

10 milj. euroa tavanomaista suuremman kertaluonteisen tilityserän. Kaupungin tilikausi on kertaerillä oikais-
tuna noin 9,5 milj. euroa alijäämäinen.

Tilinpäätöksen toimintakate oli 1.024,9 milj. euroa. Nettokäyttömenojen vertailukelpoinen muutos oli maltillinen
-0,3 prosenttia.

Vuoden 2018 talousarvio ja vuosien 2018 - 2021 taloussuunnitelma on voimakkaasti alijäämäinen. Yleinen
talouden kehitys heijastui kaupungin tulorahoitukseen oletettua positiivisemmin. Vuoden 2017 tilinpäätöksen
verotulot sisälsivät jonkin verran kertaluonteisia eriä. Tästä huolimatta tulopohja vaikuttaa hieman paremmalta
kuin vuoden 2018 talousarviota hyväksyttäessä näytti.

Palvelujen kysynnän on arvioitu kasvavan suunnitelmakaudella. Ikärakenteen muutos ja väestönkasvu lisää
julkisten palvelujen kysyntää. Vuoden 2018 alussa hyväksytyt uudet työehtosopimukset tulevat kasvattamaan
henkilöstömenoja. Palkantarkistusten vaikutus vuodelle 2018 on maltillinen, mutta vuonna 2019 vaikutukset
ovat suuremmat.

Käyttötalouden kustannuspaineiden lisäksi investointitarve on kasvanut. Vanhojen tilojen peruskorjaukset ja
uusien tilojen käyttöönotto kasvattavat vuokramenoja. Kaupungin tulorahoitus ei riitä kattamaan käyttötalou-
den lisäksi investointeja, joten kaupunkikonsernin velkaantuminen tulee jatkumaan tulevina vuosina.

Suomen hallitus päätti neuvottelussaan 5.7.2017, että sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2020 al-
kaen. Tällöin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille. Maakuntavaalit järjestetään
lokakuussa 2018. Hallitus antaa eduskunnalle uuden esityksen valinnanvapauslaiksi alkuvuonna 2018. Maa-
kunta-, sote- ja valinnanvapauslait käsitellään eduskunnassa yhtäaikaaisesti keväällä 2018. Tällöin lait voisivat
tulla voimaan kesällä 2018. Uudistuksesta on käyty vilkasta keskustelua ja uudistusten toteuttamistakin on
kyseenalaistettu. Tarkkoja arvioita uudistusten vaikutuksesta kunnille ei ole, mutta alustavien arvioiden mu-
kaan taloudellinen vaikutus on kunnille negatiivinen ja rahoitusvastuuta lisäävä.

Käyttötalouden positiiviset ja negatiiviset poikkeamat kumonnevat toisensa ja vuoden 2018 odotetaan toteu-
tuvan talousarvion kaltaisena. Toimintojen jatkuvaa analysointia ja tehostamista tulee aktiivisesti jatkaa ja etsiä
toimenpiteitä palvelutarjonnan turvaamiseksi haasteellisessa toimintaympäristössä.

1.4. Kaupungin henkilöstö

Henkilötyövuosina mitattu työvoiman käyttö (koko henkilöstö) aikajaksolla 1.1.–31.12.2017 oli 10 350,3. Työ-
voiman käyttö vuonna 2017 laskettuna ilman työllistettyjä, oppilaita/harjoittelijoita, uudelleensijoituskokeilijoita
ja ns. vajaakuntoisten työllistämistöissä olevia oli 10 022,4, mikä on 339,6 henkilötyövuotta vähemmän kuin
vuonna 2016.

Vuonna 2017 tapahtuneita organisaatiomuutoksia: Turun vesiliikelaitoksesta tuli 1.1.2017 Turun Vesihuolto
Oy ja henkilöstö siirtyi yhtiön palvelukseen. Hyvinvointitoimialan etuuskäsittely siirtyi kaupungin toiminnasta
osaksi Kansaneläkelaitoksen toimintaa. Näiden lisäksi psykiatrinen erikoissairaanhoidto siirrettiin Varsinais-
Suomen sairaanhoitopiirille 1.5.2017, konsernihallinnon vahtimestaripalvelut ja osa Turun ammatti-instituutin
ruokapalveluista luovutettiin Arkea Oy:lle 1.8.2017.

Huomioitaessa organisaatiomuutosten vaikutus, koko henkilöstön osalta työvoiman käyttö vuonna 2017 kasvoi
21,8 henkilötyövuodella verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2016 (vuoden 2016 vertailuluvussa on huomi-
oitu myös Turun Seudun Kehittämiskeskuksen toiminnan luovutus TSP Oy:lle 1.7.2016 ja Hankinta- ja logis-
tiikkakeskuksen varastointi- ja logistiikkatoiminnot luovutettiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille 1.4.2016).

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

	2016	2017	Muutos
Keskusvaalilautakunta	1,1	5,4	4,3
Revisiotoimisto	4,2	4,1	-0,1
Konsernihallinto ja palvelukeskukset	825,2	833,4	8,2
V-S pelastuslaitos	530,8	530,9	0,1
Hyvinvointitoimiala	4 583,2	4 334,0	-249,2
Sivistystoimiala	3 672,3	3650,8	-21,5
Vapaa-aikatoimiala	608,7	612,4	3,7
Ympäristötoimiala	168	166,6	-1,4
Vesiliikelaitos	72,3	0	-72,3
Kiinteistötoimiala	211,8	212,7	0,9
Turku yhteensä	10 677,6	10 350,3	-327,3
Turku yhteensä, organisaatiomuutos huomioitu (Turun Seudun Kehittämiskeskus, Hankinta- ja logistiikkakeskus, Vesiliikelaitos, etuuskäsittely, psykiatrinen erikoissairaanhoido, konsernihallinnon vahtimestarit, Turun ammatti-instituutin ruokapalveluiden osa)			21,8

Turun kaupungin palveluksessa 31.12.2017 oli yhteensä 11.480 henkilöä, kokoaikaisia 9.834 ja osa-aikaisia 1.646.

Konsernihallinnon työvoiman käyttö (koko henkilöstö) vuonna 2017 oli 225,0 henkilötyövuotta. Kaupunginhallituksen alaisten palvelukeskusten työvoiman käyttö oli yhteensä 608,4 henkilötyövuotta. Konsernihallinnon ja palvelukeskusten yhteenlaskettu työvoiman käyttö oli 833,4 henkilötyövuotta (825,2 htv 2016). Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 8,2 henkilötyövuotta. Kun huomioidaan organisaatiomuutokset (konsernihallinnon vahtimestarit), kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 11,1 henkilötyövuotta. Suurimpana selittävänä tekijänä on työllisyyspalvelukeskuksen työvoiman käytön kasvu.

Hyvinvointitoimialan työvoiman käyttö vuonna 2017 oli 4.334,0 henkilötyövuotta (4 583,2 htv 2016). Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 249,2 henkilötyövuotta. Kun huomioidaan organisaatiomuutokset (etuuskäsittely, psykiatrinen erikoissairaanhoido), kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 6,0 henkilötyövuotta.

Sivistystoimialan työvoiman käyttö vuonna 2017 oli 3.650,8 henkilötyövuotta (3.672,3 htv 2016). Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 21,5 henkilötyövuotta. Kun huomioidaan organisaatiomuutokset (ammatti-instituutin ruokapalvelut), vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 17,7 henkilötyövuotta.

Vapaa-aikatoimialan työvoiman käyttö vuonna 2017 oli yhteensä 612,4 henkilötyövuotta (608,7 htv 2016). Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,7 henkilötyövuotta.

Kiinteistötoimialan työvoiman käyttö vuonna 2017 oli 212,7 henkilötyövuotta (211,8 htv 2016). Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,9 henkilötyövuotta.

Ympäristötoimialan työvoiman käyttö vuonna 2017 oli 166,6 henkilötyövuotta (168,0 htv 2016). Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,4 henkilötyövuotta.

V-S pelastuslaitoksen työvoiman käyttö vuonna 2017 oli 530,9 henkilötyövuotta (530,8 htv 2016). Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,1 henkilötyövuotta.

Vesiliikelaitoksen yhtiöitymisen myötä laski koko kaupungin työvoiman käyttö vuonna 2017 72,3 henkilötyövuotta (72,3 htv 2016).

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Henkilötyövoimasta noin 42 % työskentelee sosiaali- ja terveyspalveluissa (hyvinvointitoimiala) ja noin 35 % työskentelee opetus- ja kasvatuspalveluissa (sivistystoimiala).

Henkilöstökulut vuonna 2017 olivat 492,2 milj. euroa, joista palkat ja palkkiot (vähennettynä henkilöstökorvauksilla ja -menojen korjauksella) 384,3 milj. euroa ja henkilösivukulut yhteensä 107,9 milj. euroa. Vuoden 2016 henkilöstökulut organisaatiomuutoksilla oikaistuna olivat yhteensä 504,2 milj. euroa.

Vertailukelpoiset palkat- ja palkkiot (vähennettynä henkilöstökorvauksilla ja -menojen korjauksella) nousivat 2,6 milj. euroa (0,7 %). Tätä nousua selittävät psykiatrisen erikoissairaanhoidon siirron yhteydessä maksetut lomapalkkavelat 2,5 milj. euroa, lomapalkkavelkaan sisältyvien pitämättömien lomapäivien lukumäärän kasvu mm. kolmannen lomavuoden huomioimisen myötä sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ja Hyvinvointitoimialan palkkajaksotusten muutokset edellisvuoteen nähden. Palkkamenojen kehitykseen vaikuttavat kunta-alan virka- ja työehtosopimuksissa määritellyt sopimuskorotukset sekä kilpailukyky sopimuksen myötä tulleet lomarahaleikkaukset (-1,3 %). Sopimuskorotusten (v.2016) kustannusvaikutus vuoden 2017 palkkakuluihin oli noin 0,04 prosenttia.

Kilpailukyky sopimuksen vaikutus näkyy lisäksi henkilöstösivukuluissa vähentyneinä työnantajamaksuina.

Turun kaupunki julkaisee erillisen henkilöstöraportin vuodelta 2017.

1.5. Arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä

Arvioitavat riskit on jaettu toiminnallisiin riskeihin, vahinkoriskeihin, taloudellisiin riskeihin sekä strategiaan, konsernitason riskeihin.

Toimialat ja keskeiset strategiset yhteisöt arvioivat toimintaansa kohdistuvia riskejä yhteisten riskienarviointityökalujen avulla. Arvioitavista riskeistä on ennalta nimetty kaksikymmentä eri uhkaa, joiden merkittävyyttä jokainen toimiala ja yhteisö arvioivat omaan toimintaansa nähden. Näiden lisäksi toimialat ja yhteisöt nimeävät ja arvioivat ne ydintoimintaansa kohdistuvat keskeiset uhkat, joita ei ole nimetty yhteisessä riskiluettelossa, mutta joita tulee tarkastella. Merkittävimpien riskien kohdalla arvioitiin tarkemmin, mitkä ovat seuraukset riskin toteutuessa, miten riskiin on varauduttu, mitä riskienhallintakeinoja on käytetty tai tulisi jatkossa käyttää sekä kuka vastaa asiasta ja millä aikataululla.

Kahdenkymmenen ennalta nimetyn uhkan / riskin joukosta suurimmiksi riskeiksi nousivat avainhenkilöriskit, tietojärjestelmien toimivuus ja siinä tietojen saatavuus (tietojärjestelmien toimimattomuus) ja käytettävyys (tietojärjestelmien ja ohjelmien käytön osaaminen). Erityisesti yhteisöt nostivat suurimpien riskien joukkoon talouden tasapainoon, investointeihin ja rahaprosesseihin liittyvät riskit.

Avainhenkilöriskien hallintakeinoja ovat tehtäväkuvausten limittäminen, pari- ja tiimityöskentely, sijaisten/varahenkilön nimeäminen, lomien vuorottelu, hyvä perehdytys seuraajalle, dokumentointi, tiedon jakaminen, hiljaisen tiedon siirtäminen, resurssien suunnittelu, koulutus, työsuojelutoiminta, työturvallisuus sekä työterveyshuolto.

Tietojärjestelmien toimivuuden hallintakeinoja ovat tietoturva- ja valmiussuunnitelmat, omien räätälöityjen ohjelmien korvaaminen laajasti käytössä olevilla, koulutus, ohjeistus ja toimintatavat, oman henkilöstön keskittyminen kaupungin toiminnan kannalta olennaisimpien sovellusten tukemiseen ja kehittämiseen. Isoissa teknologia alustoissa haetaan lisäksi yhteistyömalleja pitkäjänteiselle strategisella yhteistyöllä. Hallintakeinona on mm. keskeisten strategisesti tärkeiden sovelluspalveluiden tunnistaminen ja osaamisen/rekrytointien keskittäminen niiden osalta riittävän osaamisen takaamiseksi.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Turun kaupungin tietoturvan ja tietosuojan organisoimisen parantamiseksi asetettu projekti valmistui kesäkuussa 2017. Projektissa esitetyn mukaisesti päivitettiin tietoturvaorganisaatio ja tehtiin tarkennuksia tietoturvapolitiikkaan. Esityksen perusteella perustettiin tietoturvapäällikön virka. Tietoturvapäällikkö toimii myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen edellyttämänä Turun kaupungin tietosuojavastaavana.

Talouden tasapainoon, investointeihin ja rahaprosesseihin liittyvät riskien hallintakeinoina ovat budjetin seuranta ja toiminnan priorisointi budjetin mukaan, realistinen budjetti, oman toiminnan tehostamissuunnitelmat, pääasiakkaiden kanssa laadittavat pitkäaikaiset sopimukset, rahoituksen puitesopimukset, asiakaskunnan laajentaminen, hankintojen ja toimintojen edelleen tehostaminen ja henkilöstömäärän sopeuttaminen toimintaa vastaavaksi, kilpailutuksiin valmistautuminen, kilpailijatiedon hankkiminen (osallistuminen kilpailutuksiin), laatujärjestelmien käyttö, verkostojen luominen, tarjouspyyntökriteereiden läpikäynti, hiljaisten signaalien löytäminen, perustyön hoitaminen hyvin, raportit, seuranta, mm. jatkuva kassavirtaseuranta, hankkeiden oikea-aikainen valmistelu ja kilpailuttaminen.

Osa toimialojen ja yhteisöjen riskeistä voidaan luokitella myös strategisiksi, konsernitason riskeiksi, kuten tietojärjestelmiin kohdistuvat riskit ja tekniseen infrastruktuuriin liittyvät riskit (lämmön-, sähkön ja vedenjakeluhäiriöt).

Tekniseen infrastruktuuriin liittyvät riskien (lämmön-, sähkön ja vedenjakeluhäiriöt) hallintakeinoina ovat sähkön jakelun toimitusvarmuutta edistävät verkkoinvestoinnit, ennakoiva kunnossapito ja korjaustoiminta, operatiivisen toiminnan kehittäminen, varavoimakoneet, sähkösaannin varmistaminen toisistaan riippumattomista suunnista, kriittisten kohteiden tunnistaminen ja näiden kohteiden energian, lämmön ja veden saannin turvaaminen, infran riittävä kunnossapito- ja korvausinvestointitaso, omaisuuden kuntoanalyysit, varautumissuunnitelmat ja harjoittelu.

Strategisista, konsernitason riskeistä esille nousivat myös verotulojen lasku, lainsäädäntömuutokset, kyberuhat, imagoriskit, sisältäen myös disinformaation sekä vakavat häiriöt rahoitus- ja maksujärjestelmissä.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntien tuloihin lisäävät taloudellista epävarmuutta. Kuntien kyky sopeutua tuleviin leikkauksiin on rajallinen. Riskinä on paine kunnallisveron korotuksiin ja äkillisiin leikkaustoimiin sekä velkaantumisen lisääntyminen. Sote-uudistuksesta johtuvat rahoitusmuutokset aiheuttavat verotulojen laskua. Tähän pyritään vaikuttamaan suurten kaupunkien yhteisellä edunvalvonnalla ja tiiviillä yhteistyöllä, osallistamalla Kuntaliiton ja ministeriöiden valmistelutyöhön sekä omien lausuntojen huolellisella valmistelulla.

Kyberuhkien hallintakeinoina ovat verkkoliikenteen aktiivinen suojaus, kriittisten toimintojen kahdentaminen sekä aktiivinen haittaohjelmistojen torjunta- ja havaitsemisjärjestelmä palvelimille ja päätelaitteille.

Imagoriskien hallintakeinoina ovat asioiden ja riskien ennakointi, avoimuus ja hyvä hallintotapa. Proaktiivinen viestintä kaupungin tavoitteista ja visioista, nopea reagointi kriisitilanteisiin sekä disinformaatioon. Sisäisen tiedonkulun pitää olla herkkää ja nopeaa. Kaupungille on nimetty oma some-vastaava. Tiedottamista ja viestintää varten on laadittu kriisiviestintäsuunnitelma.

Vahinkoriskit

Turun kaupungin vahinkovakuutukset jakaantuvat siten, että lakisääteinen tapaturma-, ryhmätapaturma- ja matkavakuutus ovat LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiössä. Omaisuus- ja kuljetusvakuutukset, vastuuvakuutukset sekä ajoneuvo- ja venevakuutukset ovat IF vahinkovakuutusyhtiö Oy:ssä. Kaupungin vastuulle jäävien omaisuus- tai muiden vahinkojen korvaamisesta aiheutuvia menoja katetaan vahinkorahastosta.

Näyttelyvakuudet

Kaupunginhallituksen päättämien yhtäaikaisten näyttelyvakuuksien euromäärä oli vuodenvaihteessa 4.497.000 euroa. Kaupunginhallituksen päättämät muut näyttelyvakuudet vuonna 2017, jotka päättyivät ennen vuodenvaihdetta, olivat 2.481.070 euroa.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Rahoitusriskit

Korkoriskit

Kaupunki määrittää kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa riskienhallinnan välineiksi tarkoitettujen konsernin pitkäaikaisten valuutan- ja koronvaihtosopimusten ja lyhytaikaisten termiinien enimmäismäärän vuoden aikana. Johdannaisinstrumentteja käytetään konserniveinan, muiden tase-erien tai taseen ulkopuolisten erien kuten esim. leasingsopimusten riskien hallintaan. Kaupunginhallitus on asettanut rajat kaupungin korkosuojauksille eli vaihteluvälin 40 % ja 90 % suhteessa kunkin vuoden vaihteen korolliseen kokonaisvelkaan. Rahoitusomaisuuden arvopapereiden osalta on myös määritetty maturiteettirajoituksia korkoriskien vähentämiseksi.

Valuutariskit

Muita kuin euromääräisiä lainoja saa olla enintään kolmasosa pitkäaikaisesta lainakannasta ja kaikki muun valuutan määräiset lainat muutetaan koron- ja valuutanvaihtosopimuksilla euroiksi välittömästi lainan noston yhteydessä. Avointa valuutariskiä ei ylläpidetä lainojen osalta.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriskiä valvotaan laatimalla konsernitilijä koskeva kolmen kuukauden kassaennuste, josta ilmenee periodin likviditeettitarve. Lisäksi likviditeetin hallintaa pyritään parantamaan tehostamalla konsernitilijärjestelyjä sekä lisäämällä yhteistyötä tilijärjestelyssä mukana olevien yhtiöiden kanssa. Lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten kaupungilla tulee olla käytettävissä riittävä määrä kotimaisia kuntatodistusohjelmia ja ei-sitovia luottoliittejä.

Varainhankintariskit

Varainhankintariskiä hallitaan sovittamalla nostettavien ja erääntyvien lainojen kassavirtoja ajallisesti yhteen tehtävien ja erääntyvien sijoitusten kanssa. Kaupunki hajauttaa rahoituslähteitä ja ylläpitää kaupungin hyvää nimeä markkinoilla.

Luottoriskit

Kaupungin sijoitusperiaatteet määrittävät sijoitusten osapuoliriskien enimmäismäärät sekä vaadittavat vähimmäisluottokelpoisuudet. Kaupunki hajauttaa sijoitukset periaatteiden mukaisesti, jolla pyritään välttämään mahdollisia pääomatappioita rahoitusomaisuuden arvopapereista tai johdannaissaatavista. Näitä periaatteita tarkennetaan vielä kaupunginhallituksen vuosittain hyväksymässä sijoitussuunnitelmassa. Rahoitusperiaatteiden mukaan osapuolena johdannaisinstrumenteissa tulee olla hyvän luottokelpoisuuden omaavat koti- tai ulkomaiset luottolaitokset. Tarvittaessa osapuolten määrärajoituksia määritetään lainannostosuunnitelmassa.

1.6. Ympäristötekijät

Ilmastopolitiikka

Turun kaupunki pyrkii voimassa olevan kaupunkistrategiansa mukaisesti olemaan hiilineutraali alue vuoteen 2040 mennessä. Strategian mukaisesti hiilineutraaliuuteen pyritään toteuttamalla kunnianhimoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa. Energiatehokas ja resurssiviisas toimintatapa ulotetaan kaikkeen toimintaan. Uusiutuvien energiamuotojen osuutta kasvatetaan ja energiajärjestelmän älykkyyttä kehitetään. (Kaupunkistrategia, Kv 23.6.2014).

Ilmastopolitiikan toteutus on ollut onnistunutta ja päästöjä on saatu vähennettyä asetettuja tavoitteita nopeammin. Ilmastotavoitteita on toteutettu vuonna 2017 esimerkiksi energiajärjestelmän uudistuksella, energian

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

säästötoimilla, kestäväan kehityksen budjetoinnilla, joukkoliikenteen kehittämällä, älykkään sähköisen liikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämällä, seudullisen maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistyöllä, kaupunkisuunnittelulla sekä kehittämiskumppanuuksilla ja hankkeilla.

Turku-konserni on yhteistyötahojensa kanssa investoinut energiauudistukseen 300 miljoonaa euroa vuosina 2014 – 2017. Investointien tuloksena alueen energijärjestelmässä saavutettiin vuoden 2017 lopussa Naantalien uuden voimalayksikön valmistumisen myötä rakenteellinen valmius hiilineutraaliuteen 2020-luvun aikana, mikä on Turun alueelle merkittävä ilmastopoliittinen etu verrattuna muihin Suomen suuriin kaupunkeihin. Energijärjestelmää on kehitetty kokonaisvaltaisesti. Vuoden 2017 aikana aloitettiin myös esimerkiksi Skanssin alueen kaksisuuntaisen energijärjestelmän rakentaminen, selvitettiin kuntalaisten valmiuksia aurinkoenergian investointeihin ja kehitettiin edelleen konsernin oman kiinteistökannan energiatehokkuutta.

Vuoden 2017 aikana Turku oli mukana useissa ilmastopoliittikan kehityshankkeissa. Näistä erityisen merkittävä on kestävää liikkumisjärjestelmää edistävä CIVITAS ECCENTRIC, jonka toteutus eteni hankesuunnitelman mukaisesti. Itämeren kaupunkien liiton (Union of Baltic Cities, UBC) kestäväan kehityksen sihteeristö jatkoi menestyksekkästä toimintaansa Turussa ja muodostaa kaupungille merkittävän resurssin kehittämishankkeita varten. Sitran kanssa toteutettiin kestäväan kehityksen kumppanuutta, jonka avulla luodaan uusia kiertotalouden sekä ilmasto- ja energiapolitiikan ratkaisuja sekä kokeiluja. Kaupunkitutkimusohjelma ja monipuolinen yhteistyö korkeakoulujen kanssa tuottaa Turulle jatkuvasti uutta tietoa ja ideoita hyviä ilmastoratkaisuja varten. Vuonna 2017 käynnistettiin yhteistyö myös Ympäristötiedon Foorumin kanssa ja järjestettiin yhdessä Luonto-kaupunki-seminaari.

Vuosittainen kasvihuonepäästöjen seuranta osoittaa Turun alueen kokonaispäästöjen laskeneen vuoden 1990 tasosta jo 25 prosenttia ja asukaskohtaisen 34 prosenttia (vuoden 2016 päästölaskenta ja vuoden 2017 ennakkotieto). Vuodelle 2020 asetetut tavoitteet on jo saavutettu ja ylitetty (Ilmasto- ja ympäristöohjelma, Kv 26.10.2009). Vuoden 2017 aikana käynnistetyn kaupunkistrategian päivityksen ja siihen liittyvän Kestäväan ilmasto- ja energiasuunnitelman odotetaan asettavan ilmastotavoitteita aikavälille 2021 - 2029, mihin ilmastopoliitikassa jo saavutetut hyvät tulokset sekä vahvistunut toimintaympäristö antavat mahdollisuuksia. Samalla on tarkoitus vahvistaa huomattavasti myös ilmastomuutokseen varautumista.

Kaupunginhallitus päätti 18.9.2017 käsitellessään Smart and Wise Turku kärkihanketta, että hiilineutraalius ja resurssiviisaus -painopistealueen toteuttamisohjelma tuodaan käsittelyyn kesäkuuhun 2018 mennessä. Samassa yhteydessä kaupunginhallitus päätti, että ilmastopoliittikan toimenpiteitä ja tavoitteita tarkastellaan kaupungin strategian päivittämisen yhteydessä.

Turku on saavuttanut ilmastotavoitteistaan ja työstään vahvan kansainvälisen maineen. Vuonna 2017 ilmastotekomme olivat erityisen vahvasti esillä YK:n Bonnin ilmastokokouksessa, jossa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja osallistui globaaliin kaupunkien ja alueiden paneeliin ja Turun ilmastotyö oli lisäksi esillä myös viidessä asiantuntijapaneelissa. Hyvä maine ja edelläkävijyyys vahvistavat Turun asemaa uusien kestävien ratkaisujen kehitys- ja kokeilualueena sekä investointien ja sijoittumisen kohteena.

Itämeren suojele ja luonnon monimuotoisuus

Turku toimii kaupunkistrategian mukaisesti aktiivisesti Itämeren ja Saaristomeren suojelelussa. Turun ja Helsingin Itämerihaasteen toimenpiteet etenivät hyvin sekä kansallisesti että Turun omassa ohjelmassa. Turun kaupunginhallituksen hyväksymässä Helsingin ja Turun kaupunkien yhteisessä Itämeri-toimenpideohjelmassa 2014 - 2018 on yhteensä 82 Turun kaupunkia koskevaa toimenpidettä, joista ennakkotiedon mukaan vuoden 2017 lopussa oli aloitettu, käynnissä tai valmistunut yli 70 toimenpidettä. Itämerihaasteen verkosto kasvoi ja vuoden 2017 lopulla verkostossa oli mukana jo 260 kaupunkia, kuntaa, yritystä, yhdistystä tai oppilaitosta, joista 70 muualta kuin Suomesta. Kaupunki jatkoi edelleen Saaristomeren Suojelelurahaston toiminnan tukemista.

Paattistenjoella toteutettiin Ympäristöministeriön tuella fosforinpoistokokeilu, jossa testattiin mahdollisuuksia

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

vähentää kemiallisesti virtavedestä ravinteita. Hankkeessa saatiin lupaavia tuloksia menetelmän toimivuudesta.

Isompien asemakaavojen laadinnan yhteydessä tehtiin kaavakohtaiset hulevesisuunnitelmat alueellisen hulevesisuunnitelman pohjalta, järjestettiin koulutusta kaupungin virkamiehille hulevesiasioissa ja tehtiin selvityksiä hulevesien laadusta ja niiden vesistövaikutuksista. Hulevesien hallinnan kehittämiseksi jatkettiin kahta kansainvälistä hanketta ulkopuolisen rahoituksen tuella. Vesistöjen roskaantumisen ehkäisyä edistävää kansainvälistä hanketta jatkettiin.

Osana Ravinneneutraali kunta -hanketta (RANKU) valmistettiin yhteistyössä TSP Oy:n kanssa hankintakriteereitä, joilla on mahdollista varmistaa jätevesilietteeseen sidottujen ravinteiden aiempaa parempi kierrättäminen. Työtä hyödynnettiin jätevesilietteen hyödyntämistä koskevassa kilpailutuksessa. Maanvuokrasopimuksissa olevien vesiensuojeluedellytysten vaatimista jatkettiin ja vuokrasopimusmallia kehitettiin edelleen RANKU-hankkeessa siten, että sen voi ottaa käyttöön kuka tahansa ns. Turun mallina vesiensuojelua edistävänä maanvuokrasopimus pohjana. Turussa järjestettiin myös vuosittaisia rantojen siivoustalkoita yhdessä Helsingin, Tallinnan ja Pietarin kaupunkien kanssa.

Kakolanmäen seudullinen jätevedenpuhdistamo toimi laitoksen toiminnalle asetettuja lupaehtoja paremmin. Orgaanisen aineksen osalta laitoksen puhdistustehon vuosikeskiarvo oli 99 %, kokonaisfosforin 98 % sekä kokonaistypen 84 % vuonna 2017. Vesihuollon infrastruktuurin saneerausinvestointien tasoa pitäisi kuitenkin nostaa, jotta viemäriverkosto toimisi kaikissa olosuhteissa ympäristön kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Kaupunki on mukana hankkeessa, jossa tavoitteena on viemäriy livuotojen parempi hallinta. Nykyisin Aurajoen valuma-alueen kaikki yhdyskuntajätevedet johdetaan Kakolanmäen seudulliseen jätevedenpuhdistamoon Oriipään, Auran ja Pöytyän liittyttyä verkostoon. Vuonna 2017 verkostoon liittyi lisäksi Marttilan kunta.

Turun alueen luonto on poikkeuksellisen monimuotoista Suomessa. Kaupungin alueella on tavattu noin 12 % Suomen uhanalaislajistosta. Suurin osa tästä lajistosta tavataan Ruissalon ja Katariinanlaakson vanhoissa tammilehdoissa, mutta Turussa on runsaasti myös muita arvokkaita uhanalaisten lajien asuttamia elinympäristöjä. Kaupungin luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet kohdistuvat erityisesti Ruissalon, Katariinanlaakson ja Friskalanlahden Natura-alueille, mutta myös Pomponrahkan suoalueelle. Jalopuumetsissä toteutetaan erityisesti tammea suosivia hoitotoimenpiteitä. Lintulahdilla ja rantaniityillä toteutetaan vuosittain laidunnusta ja ruovikon raivauksia. Vieraslajien torjunnan osalta on keskitytty jo vuosia erityisesti jättiputken, jättipalsamin sekä pienpetojen torjuntaan erityisesti luonnonsuojelualueilla sekä näiden lähialueilla. Pomponrahkalla alkoi vuonna 2017 suoalueen ennallistamiseen liittyvät toimenpiteet.

Kestävän kehityksen budjetointi

Turun Ekotuki teki 6-kaupunkien yhteistyössä Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen ja tuotti Myytinmurtajat videoita 10 kappaletta. Turun toiminta oli esillä valtakunnallisessa Ulos oppimaan -konferenssissa 5.6.2017. Turun Ekotuki julkaisi laajalla jakelulla Ekotukikalenterin syyskuu 2017- syyskuu 2018. Ekotukihenkilöille on lähetetty 11 kuukausikirjettä, peruskoulutettu 24 henkeä, jatkokoulutettu 58 ja järjestetty kolme vierailua (Kakolan jätevedenpuhdistamo, Turku Energia ja Luolavuoren Pellettilaitos). Lisäksi on suunniteltu lainattava ruokapeli. Kalustekierrätysjärjestelmää on jatkokehitetty ja testattu käytössä. Lisäksi tehtiin päätös (10/2017), että järjestelmä otetaan vuonna 2018 koko kaupungin käyttöön.

Turussa on jatkettu investointien ilmasto- ja ympäristövaikutusten ennakoarviointimallin testaamista ja jatkokehittämistä osana 6Aika avoimet innovaatioalustat -kärkihanketta ja Skanssin kaupunginosaprojektia. Arviointimalli avaa tarkasteluun investointihankkeiden merkittäviä elinkaarivaikutuksia sekä kokonaistaloudellisuutta ja läpinäkyvyyttä suunnittelussa ja päätöksenteossa. Turun pilottikohteita ovat Skanssin katu- ja virkistysalueiden infrarakentaminen ja kaupungin sairaala-alueen rakennuskohtainen kulutuksien mittaaminen. Vuoden 2017 aikana on projektissa tehty konseptin teknisen toteutuksen suunnittelua, vaikutusten arviointiin sisältyvien tehtävien työkulun kuvausta ja CO2-päästölaskentamallin kehittämistä tiiviisti. Projektivaiheiden solmukohdissa on järjestetty työpajat, joissa on arvioitu vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Kuluneella tilikaudella ei ole tapahtunut merkittäviä ympäristövahinkoja.

2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 2017

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Valvontaympäristö

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lautakuntien velvollisuutena on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanon valvonta sekä raportointi ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten tehtävä on toimialueensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpano sekä raportointi. Henkilöstön velvollisuutena on toimia annettujen tavoitteiden ja ohjeiden mukaisesti sekä raportoida esimiehelleen havaitsemistaan epäkohdista.

Valtuuston hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita täydentää kaupungin hallintosääntö, jonka mukaan kaupunkiorganisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on oltava riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Johtavien viranhaltijoiden velvollisuudet on määritelty hallintosäännössä. Muiden työntekijöiden osalta vastuut on määritelty tehtäväkuvauksissa. Toimivallan mahdollinen delegointi on tehty hallintosäännön rajojen puitteissa.

Kaupungin uusi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 7.9.2015 § 367. Sen lisäksi kaupungin muussa sisäisessä ohjeistuksessa käsitellään sisäisen valvonnan vastuita ja toimintatapoja.

Riskien arviointi

Kaupungin toimialojen riskien arviointi pohjautuu konsernihallinnon riskienhallintapäällikön laatimaan arviointilomakkeeseen, jossa on lueteltu olennaisimmiksi arvioituja riskejä. Toimialat voivat sisällyttää riskiensä arviointiin myös itse havaitsemiaan muita riskejä. Riskiarvioinnit perustuvat toimialojen johtoryhmien käsitykseen toimialan merkittävimmistä riskeistä. Ensimmäinen kaupungin yhteisellä riskienhallintatyökalulla suoritettu riskien arviointi tehtiin vuonna 2014.

Valvontatoimenpiteet

Valvonnan tavoitteena on varmistaa sääntöjen ja määräyksien noudattaminen, omaisuuden turva, resurssien tehokas käyttö, informaation oikeellisuus sekä tavoitteiden saavuttaminen.

Kaupungin eri toimintojen edellyttämät valvontatoimenpiteet tulee suhteuttaa valvottavaan toimintaan ja sen arvioituihin riskeihin ehkäisevinä, havaitsevina tai korjaavina kontrolleina.

Tavoitteiden toteutumisen ja toiminnan tuloksellisuuden seuranta on käsitelty toimintakertomuksen luvussa 1.3. sekä luvussa 8 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.

Tieto ja tiedonvälitys

Päätösten perusteiden luotettavuus on pyritty varmistamaan päätösten seurannalla sekä tarvittaessa otto-oikeuden käytöllä. Tiedon kulkua, tiedon riittävyttä ja viiveettömyyttä kaupunkiorganisaatiossa on pyritty tehostamaan kaupungin sisäisen viestinnän toimintatapojen uudistamisella sekä viestintämatriisilla.

Tieto päätöksistä kulkee kaupungin intranetissä asianosaisille virkamiehille. Kaupunginjohtajan johtoryhmään kuuluvat kaupungin ylimmät virkamiehet, jotka vievät johtoryhmässä käsiteltyjä asioita eteenpäin omille toimialoilleen. Lisäksi heidän tulee pitää kaupunginjohtaja ajan tasalla toimialojensa ajankohtaisista asioista.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Seuranta

Sisäisen valvonnan toimeenpanon ja toimivuuden seurannassa ja arvioinnissa toimialat ovat voineet hyödyntää COSO-erm –viitekehikseen perustuvaa itsearviointia ja sisäisen tarkastuksen tilikauden aikaisia tarkastushavaintoja.

Toimialojen selonteot 2017

Selontekojensa perusteella toimialat ovat arvioineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanon tason vaihtelevan tyydyttävästä erinomaiseen. Toimialojen tärkeimpien toimintojen kontrollien tunnistaminen ja arviointi on jäänyt puutteelliseksi, joten itsearviointien laatimisperusteet edellyttävät jatkotyöstämistä kaikilla toimialoilla.

Sisäisen valvonnan toimeenpanon kehittäminen

Kiinteistötoimialalla loppuvuodesta 2017 ilmennyt suunnitelmallinen ja pitkään jatkunut pysäköintimaksutulojen epäilty kavallus on toimintakertomusta kirjoitettaessa syyteharkinnassa. Epäilty kavallus liittyy kiinteistötoimialan ja pysäköintimaksutulojen keräyksestä aiemmin vastanneiden yksiköiden valvonnan ja käteistulojen täsmäytyksien puutteista. Käteistulojen täsmäytyksiin liittyvät puutteet sekä käteistulojen käsittelyä koskevan ohjeen puuttuminen on todettu myös aiemmissa sisäisen valvonnan selonteoissa. Tilikauden aikana todettiin muun muassa seuraavia valvonnan kehittämistarpeita; ydintoimintojen prosessikuvauksia laatimista tulee lisätä, valvontakeinojen toimivuutta arviointia tulee lisätä, tiedon kulkua ja raportointia tulee kehittää, toimintaan liittyvien riskien tunnistamista ja arviointia tulee kehittää, menojen valvontaa sekä sopimus- ja it-käyttövaltuushallintaa tulee kehitettävä. Osa edellä mainituista havainnoista koskee myös aiempia tilikausia.

Sisäisen valvonnan osaamisessa todettujen puutteiden vuoksi toimialojen johtoryhmille aiemmin järjestettyä sisäisen valvonnan koulutusta jatketaan. Koulutuksen laajentamistarve toimialojen palvelualueiden johtoryhmiin harkitaan ja ratkaistaan vuoden 2018 aikana.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Kaupungin sisäinen tarkastus, jossa oli vuoden lopussa viisi tarkastusvakanssia, arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta kaikkiin yksiköihin kohdistettavien tarkastuksien avulla. Sisäinen tarkastus tuottaa tietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta kaupunginjohtajan hyväksymää tarkastussuunnitelmaa noudattaen. Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kaupunginjohtajalle ja toimenpiteitä varten tarkastuskohteiden johdolle. Kaupunginhallitukselle tarkastukset raportoidaan vuosittaisen yhteenvedon muodossa

Vuonna 2017 sisäisestä tarkastuksesta valmistui erilaisia tarkastuksia ja selvityksiä noin 50 kappaletta. Tarkastuksiin käytetyistä työpäivistä suuri osa kohdistui kaikki toimialat kattaneeseen strategisten ja operatiivisten sopimusten tarkastukseen, Kupittaaan psykiatrian suljettujen osastojen toiminnan selvittelyyn sekä loppuvuodesta paljastuneeseen epäiltyyn pysäköintimaksukavallukseen.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	270 820	315 386
Myyntituotot	110 486	152 289
Maksutuotot	65 163	65 346
Tuet ja avustukset	27 743	33 508
Vuokratuotot	44 037	41 260
Muut toimintatuotot	23 390	22 984
Valmistus omaan käyttöön	2 414	3 136
Toimintakulut	-1 298 085	-1 303 210
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-384 341	-395 992
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-90 195	-100 325
Muut henkilösivukulut	-17 673	-26 163
Palvelujen ostot	-572 316	-553 634
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-55 882	-65 290
Avustukset	-105 832	-106 457
Vuokratulut	-48 161	-47 844
Muut toimintakulut	-23 684	-7 504
Toimintakate	-1 024 851	-984 688
Verotuotot	749 018	737 041
Kunnan tulovero	601 025	607 016
Osuus yhteisöveron tuotoista	94 339	77 697
Kiinteistövero	53 654	52 328
Valtionosuudet	256 605	275 321
Rahoitustuotot ja -kulut	58 303	44 501
Korkotuotot	25 669	23 017
Muut rahoitustuotot	40 692	30 238
Korkokulut	-7 020	-7 592
Muut rahoituskulut	-1 038	-1 162
Vuosikate	39 074	72 174
Poistot ja arvonalentumiset	-55 626	-59 381
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 626	-59 177
Arvonalentumiset	0	-205
Satunnaiset erät	23 660	-1 500
Satunnaiset tuotot	24 049	0
Satunnaiset kulut	-389	-1 500
Tilikauden tulos	7 108	11 293
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	166	1 844
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 419	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	14 504	15 055
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	24 197	28 192

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Tuloslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	20,9	24,3
Vuosikate / Poistot, %	70,2	121,5
Vuosikate €/ asukas	206	385
Asukasmäärä	189 794 *	187 604

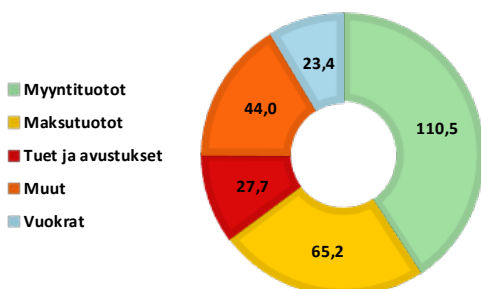
* ennakkotieto

Tilikaudet 2017 ja 2016 eivät ole vertailukelpoisia. Tilikauden tuloksen muodostumisen vertailussa on otettava huomioon, että Turku 2029 säätiön pääomasijoitukseksi tarkoitettu toimintakulu 29 milj. euroa on kertaluonteinen ja tilikauden muihin toimintakuluihin nähden poikkeuksellinen. Sijoitus säätiöön käsitellään Kuntajaoston yleisohjeen mukaan avustuksena toimintakuluissa. Pääomasijoitus on katettu vahinkorahastoa purkamalla sekä tytäryhtiöiden ylimääräisellä osingonjaolla, jolloin kaupungin tilikauden yli-/alijäämään toimenpiteellä ei ole vaikutusta. Vertailuvuodessa on lisäksi otettava huomioon Turun Vesiliikelaitoksen yhtiöittämisen vaikutus 1.1.2017 alkaen. Yhtiöittäminen vaikutti tilikauden toimintakatteeseen 14,1 milj. euroa negatiivisesti. Psykiatrisen erikoissairaanhoidon siirto Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille tehtiin 1.5.2017 alkaen. Siirto toteutettiin kustannusneutraalisti, joten siirrolla ei ole olennaista vaikutusta hyvinvointitoimialan ja kaupungin nettokäyttömeneihin. Perustoimeentulotuen siirtymistä Kelalle 1.1.2017 ei ole otettu huomioon vertailuluvussa.

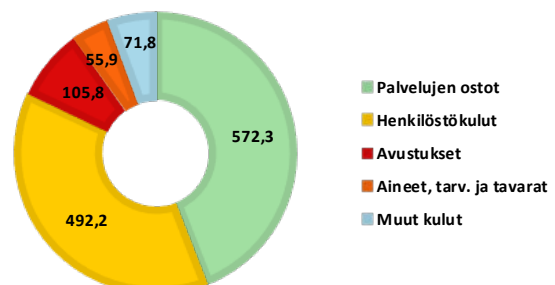
Toimintatuotot olivat yhteensä 270,8 milj. €. Toimintatuotot laskivat yllä esitetyn laskelman mukaan 44,6 milj. euroa. Kun Vesiliikelaitoksen toiminnan luovutuksen vaikutus (40,6 M€) eliminoidaan vertailuvuoden toimintatuotoista, jää vertailukelpoiseksi laskuksi 4,0 milj. euroa. Myyntituotot laskivat yhteensä 1,3 milj. euroa. Eniten laskivat opetuspalvelujen myynti -1,4 milj. euroa sekä muun liiketoiminnan tuotot -4,2 milj. euroa ja eniten nousivat joukkoliikenteen myyntituotot 1,2 milj. euroa sekä pakolaisten valtiosuuskorvaukset 2,0 milj. euroa. Tuet ja avustukset vähenivät noin 5,8 milj. euroa. Laskuun vaikutti eniten perustoimeentulotuen valtiosuuden lasku. Vuokratuotot kasvoivat 2,8 milj. euroa. Muihin toimintatuottoihin sisältyviä myyntivoittoja kertyi 13,9 milj. euroa (17,6 M€ vuonna 2016), mikä oli 3,7 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaali- ja terveystalokunnan hoitomaksuja kertyi 2,2 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kaupungin toimintakulut olivat 1 298,1 milj. euroa. Kun Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksen vaikutus 27,1 milj. euroa vertailuvuoden 2016 toimintameneihin ja Turku 2029 säätiön sijoituksen 29,0 milj. euron kertaluonteinen vaikutus tilikauden toimintakuluihin eliminoidaan toimintakuluista, jää muutokseksi edelliseen vuoteen - 7,0 milj. euroa. Edellä mainitulla tavalla vertailukelpoistettut toimintakulut oikaistuna Valmistus omaan käyttöön – erällä olivat 1.266,7 milj. euroa, joka olisi -0,5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna (1 273,6 M€). Kaupungin toimintakulujen muutokseen vaikutti eniten avustuskulujen väheneminen perustoimeentulotuen siirryttyä Kelalle.

TOIMINTATUOTOT 2017, 270,8 MILJ. €

TOIMINTAKULUT 2017, 1.298,1 MILJ. €

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kaupungin nettokäyttömenot ilman Turku 2029 säätiön kertaluonteista sijoitusta on 995,9 milj. euroa. Muutos ilman vesiliikelaitoksen toimintatuottojen ja -kulujen vaikutusta vuonna 2016 on -2,9 milj. euroa vähennystä eli nettokäyttömenot laskivat edellisvuodesta 0,3 prosenttia. Nettokäyttömenot alittivat talousarvion 10,3 milj. eurolla.

Henkilöstökulut vuonna 2017 olivat 492,2 milj. euroa, joista palkat ja palkkiot (vähennettynä henkilöstökorvauksilla ja -menojen korjauksella) 384,3 milj. euroa ja henkilösivukulut yhteensä 107,9 milj. euroa. Vuoden 2016 henkilöstökulut organisaatiomuutoksilla oikaistuna olivat yhteensä 504,2 milj. euroa.

Vertailukelpoiset palkat- ja palkkiot (vähennettynä henkilöstökorvauksilla ja -menojen korjauksella) nousivat 2,6 milj. euroa (0,7 %). Tätä nousua selittävät psykiatrisen erikoissairaanhoidon siirron yhteydessä maksetut lomapalkkavelat 2,5 milj. euroa, lomapalkkavelkaan sisältyvien pitämättömien lomapäivien lukumäärän kasvu mm. kolmannen lomavuoden huomioimisen myötä sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ja Hyvinvointitoimialan palkkajaksotusten muutokset edellisvuoteen nähden. Palkkamenojen kehitykseen vaikuttavat kunta-alan virka- ja työehtosopimuksissa määritellyt sopimuskorotukset sekä kilpailukyky sopimuksen myötä tulleet lomarahaleikkaukset (-1,3 %). Sopimuskorotusten (v.2016) kustannusvaikutus vuoden 2017 palkkakuluihin oli noin 0,04 prosenttia. Kilpailukyky sopimuksen vaikutus näkyy lisäksi henkilöstösivukuluissa vähentyneinä työnantajamaksuina.

Palvelujen ostot olivat yhteensä 572,3 milj. euroa. Kasvu ilman vesiliikelaitoksen vuoden 2016 palveluostojen 10,0 milj. euron vaikutusta, oli 28,6 milj. euroa eli +5,3 %. Asiakaspalvelujen ostot kasvoivat yhteensä 27,1 milj. euroa. Asiakaspalvelujen ostoista eniten nousivat asumispalvelut 4,6 milj. euroa, avohoito 11,4 milj. euroa ja laitoshoidon 7,0 milj. euroa sekä lastensuojelun ostopalvelut 3,8 milj. euroa. Muiden palvelujen ostot laskivat 8,4 milj. euroa. Psykiatristen sairaanhoidon toimintojen siirto Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille 1.5.2017 alkaen vaikutti sekä avohoidon ja laitoshoidon palveluostojen kasvuun.

Verotulot ja valtionosuudet laskivat yhteensä 6,7 milj. euroa (- 0,7 %). Toimintatuotoilla katettiin toimintakuluista 20,9 prosenttia (24,3 % TP2016). Verotuloilla ja valtionosuuksilla jäi rahoitettavaksi siten 79,1 prosenttia (75,7 % TP2016).

Rahoitustuotot olivat 43,8 milj. euroa rahoituskuluja suuremmat ilman kertaluonteista Turku 2029 säätiön perustamista varten kerätyn 14,5 milj. euron ylimääräistä osinkotuoton vaikutusta. Turun Vesihuolto Oy maksoi kaupungille korkotuottoja noin 4 milj. euroa. Korke- ja muut rahoitustuotot olivat yhteensä 66,4 milj. euroa (53,2 milj. euroa TP2016).

Laskelman mukainen vuosikate on 39,1 milj. euroa. Ilman Turku 2029 säätiön 14,5 milj. euron vaikutusta on vuosikate 53,6 milj. euroa. Vuosikate ei kata 55,6 milj. euron suunnitelmanmukaisia poistoja. Suunnitelmanmukaiset poistot kasvoivat 2,7 milj. euroa edellisvuodesta. Turun vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutus vaikutti suunnitelmapoistojen toteutumaan 6,5 milj. euroa vähentävästi.

Tilikauden tulos on 7,1 milj. euroa. Tilikauden tulos ennen kertaluonteisia eriä on 16,6 milj. euroa negatiivinen. Tilikauden tulokseen sisältyy satunnaisissa erissä esitetty Turun vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksesta syntynyt kertaluonteinen luovutusvoitto 23,7 milj. euroa. Tilikauden tulosta heikentää Turku 2029 säätiölle vahinkorahastosta maksettava toimintakulu 14,5 milj. euroa. Vahinkorahastosta tuloutetaan kuluu vastaava määrä 14,5 milj. euroa, jolloin vaikutus tilikauden yli-/alijäämään eliminoituu. Yhteisöverotulot sisältävät noin 10 milj. euron tavanomaista suuremman kertaluonteisen tilityserän. Tilikauden tulos kertaerillä oikaistuna olisi noin 12 milj. euroa negatiivinen.

Tilikauden tuloksesta on poistoeron lisäyksiä kirjattu - 2,4 milj. euroa ja vähennyksiä + 2,6 milj. euroa ja varausten vähennyksenä + 2,4 milj. euroa. Tilikauden ylijäämää kertyi 24,2 milj. euroa. Kaupungin kertaerillä oikaistu ylijäämä olisi noin 9,5 milj. euroa negatiivinen.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Verotulot

Turun verotulojen määräytymisen perusteet

	2013	2014	2015	2016	2017
Tulovero -%	18,75	19,50	19,50	19,50	19,50
Kiinteistövero -%:					
Yleinen	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Vakituinen asuinrakennus	0,32	0,32	0,37	0,37	0,41
Muuhun asumiseen käytettävät rakennukset	0,70	0,70	0,80	0,80	0,93
Rakentamattoman rakennuspaikan vero-%	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

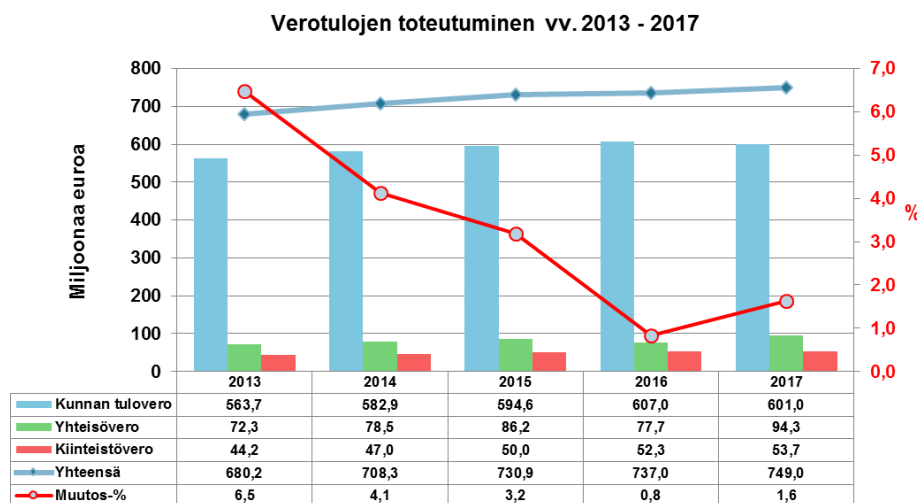
Verotuloja toteutui yhteensä 749,0 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 12 milj. euroa (1,6 %). Kunnallisverotulojen ennakoitiin laskevan kilpailukykysovimuksen myötä voimakkaasti, mutta työllisyystilanteen parantumisen ja verotettavan ansiotulon positiivisen kehityksen seurauksena lasku jäi merkittävästi ennakoitua pienemmäksi. Ansiotulojen kunnallisverot laskivat 6 milj. euroa (-1,0 %) edellisestä vuodesta.

Verotulojen kasvua kiihdytti merkittävimmin yhteisöverotuottoja kasvattanut huomattava yksittäinen ennakontäydennysmaksu, josta Turun osuus oli n. 10 milj. euroa. Yhteisöverotuloja kasvatti myös kuntaryhmän jako-osuuden korotus, joka kompensoi varhaiskasvatusmaksujen alentamista. Vuonna 2017 yhteisöverojen kehitys oli positiivista ja kasvua edellisestä vuodesta oli 16,6 milj. euroa (21,4 %).

Valtio päätti korottaa kiinteistöverojen alarajoja vuodelle 2017, minkä takia myös Turussa käytettyjä kiinteistöveroprosentteja tuli tarkistaa. Kiinteistöverotuotot kasvoivat 1,3 milj. euroa (2,5 %) edellisestä vuodesta.

Euromääräisesti verotuloja kertyi 24,9 milj. euroa budjetoitua enemmän. Kunnallisveron kertymä ylittyi 11 milj. eurolla ja yhteisöveron tuotto ylittyi 14,8 milj. eurolla. Kiinteistöveroa toteutui 0,9 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Alla on taulukko verotulojen tilityksistä ja niiden kehittymisestä vuosina 2013 – 2017 tulolähteittäin eriteltynä.

Valtionosuustulot

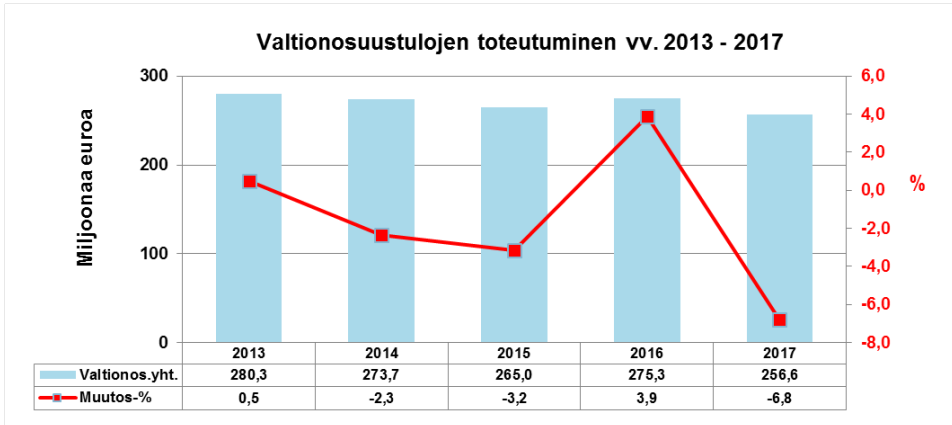
Valtionosuustuloja toteutui yhteensä 256,6 milj. euroa ja niitä kertyi -18,7 milj. euroa eli -6,8 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuuksien lasku johtuu pääosin kilpailukykysovimuksen seurauksena tehdystä leikkauksesta.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Peruspalvelujen valtionosuutta (ilman verotulotasausta) toteutui 222,9 milj. euroa, mikä oli -19,5 milj. euroa (-8,0 %) edellistä vuotta vähemmän. Opetus- ja kulttuuritoimen muita valtionosuuksia toteutui 37,9 milj. euroa, mikä oli -0,4 milj. euroa (-1,1 %) edellistä vuotta vähemmän. Turun verotulojen tasaus muille kunnille oli 4,3 milj. euroa, mikä oli -1,2 milj. euroa (-22,2 %) edellistä vuotta vähemmän.

Talousarvioon oli merkitty valtionosuustuloja 252,8 milj. euroa ja tulot ylittivät talousarvion 3,8 milj. eurolla.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

3.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	48 959	51 246
Vuosikate	39 074	72 174
Satunnaiset erät	23 660	-1 500
Tulorahoituksen korjauserät	-13 775	-19 428
Investointien rahavirta	15 756	-51 422
Investointimenot	-106 582	-74 510
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 199	720
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 140	22 368
Toiminnan ja investointien rahavirta	64 715	-176
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-137 655	-35 459
Antolainasaamisten lisäykset	-144 486	-42 863
Antolainasaamisten vähennykset	6 832	7 404
Lainakannan muutokset	81 801	77 237
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000	150 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12	-100 006
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 188	27 243
Muut maksuvalmiuden muutokset	21 423	-28 184
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-263	422
Vaihto-omaisuuden muutos	412	1 284
Saamisten muutokset	-1 411	-33 496
Korottomien velkojen muutokset	22 685	3 606
Rahoituksen rahavirta	-34 431	13 595
Rahavarojen muutos	30 284	13 419
Rahavarojen muutos	30 284	13 419
Rahavarat 31.12.	216 593	186 309
Rahavarat 1.1.	186 309	172 890
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000€	206 810	114 951
Investointien tulorahoitus, %	37,1	97,8
Lainanhoitokate	0,5	0,9
Kassan riittävyys, pv	50,8	44,6
Asukasmäärä	189 794 *	187 604

* ennakkotieto

Tilikauden 2017 toiminnan ja investointien rahavirta on 64,7 milj. euroa positiivinen. Ilman Turku 2029 säätöön kertaluonteisen ja poikkeuksellisen suuren vapaan pääoman sijoituksen 14,5 milj. euron vaikutusta vuosikatteeseen sekä vesiliikelaituksen liiketoiminnan luovutuksen vaikutusta toiminnan ja investointien rahavirta olisi -18,8 milj. euroa negatiivinen. Investointien omahankintameno oli 105,4 milj. euroa. Turku 2029 säätöön 30,0 milj. euron sijoituksella oikaistu investointien omahankinta meno olisi 75,4 milj. euroa. Vuosien 2013 – 2017

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

toiminnan ja investointien toteutunut rahavirran kertymä on 206,8 milj. euroa positiivinen. Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksen vaikutus vertailuvuoden kertymään on 2,1 milj. euroa negatiivinen. Kertymän suuruuteen vaikuttaa olennaisesti eri tilikausien yhtiöittämisistä saadut luovutusvoitot ja -tulot. Turun Sataman luovutustulo oli 54,1 milj. euroa vuonna 2013 ja satunnainen tuotto 30,9 milj. euroa, sosiaali- ja terveystuotannon käytössä olleiden kiinteistöjen luovutustulo oli 127,9 milj. euroa ja satunnainen tuotto 87,2 milj. euroa vuonna 2015 sekä Turun Vesiliikelaitoksen luovutustulo 104,3 milj. euroa ja satunnainen tuotto 23,7 milj. euroa.

Kaupungin bruttoinvestoinnit olivat 106,6 milj. euroa ja kasvua oli 43,0 % verrattuna edelliseen tilinpäätökseen (74,5 milj. euroa vuonna 2016). Kasvu ilman vesiliikelaitoksen 12,0 milj. euron investointeja vuonna 2016 ja Turun Vesihuolto-yhtiön 30,0 milj. euron pääomasijoitusta vuonna 2017 olisi 14,1 milj. euroa eli 22,5 %. Investointimenot toteutuivat 14,2 milj. euroa budjetoitua pienempänä (Talousarvio 120,7 milj. euroa vuonna 2017).

Kaupunginhallituksen bruttoinvestointimenot olivat 38,7 milj. euroa vuonna 2017. Investointimenoihin sisältyy kaupungin 30 milj. euron sijoitus Turun Vesihuolto Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Kiinteistöliikelaitoksen investoinnit olivat yhteensä 61,1 milj. euroa sisältäen hulevesi-investoinnit 2,1 milj. euroa. Kiinteän omaisuuden hankintaan käytettiin 17,1 milj. euroa, infran rakentamiseen 29,6 milj. euroa sekä tilahankkeisiin ja peruskorjauksiin yhteensä 14,4 milj. euroa. Infrainvestointiohjelman toteutus ja vuotuinen rahankäyttö jakautui mm. strategisen maankäytön hankkeiden rahankäyttöön 6,7 milj. euroa ja tuloa tuottavien uusinvestointikohteiden 2,5 milj. euron rahankäyttöön, joista kaupunki saa muun muassa myytäviä tontteja tai maankäyttösopimustuloja. Kaava-alueiden suurin infrakohte oli Kärämäen kartanon alue. Keskustan kehittämiseen liittyvistä infrakohteista suurin toteutuskohte oli Logomon silta. Korjausvelkaa alentavien kohteiden rahankäyttö oli 15,3 milj. euroa. Korjausvelkaa alentavat kohteet sisälsivät kaikki infran saneerauskohteet ja korvausinvestoinnit mukaan lukien hulevesisaneeraukset. Liikenteen toimivuus ja turvallisuus sisälsi joukkoliikenteen infrainvestoinnit ja liikenneturvallisuuteen tehdyt investoinnit (yht. 2,0 milj. euroa). Asukasviihtyvyyttä parantavia investointeja toteutettiin 1,9 milj. eurolla puistoihin, ulkoliikuntapaikkoihin ja leikkipuistoihin.

Tiloihin kohdistuvista investoinneista 14,4 milj. euroa suurimmat peruskorjauskohteet olivat sivistystoimialan koulukiinteistöt, joista Luostarivuoren koulurakennus valmistui syksyllä 2017 ja pihankunnostus valmistuu tulevana kesänä. Pallivahan koulurakennuksen peruskorjauksen arvioitu valmistumisajankohta on keväällä ja Puropellon koulukohteen syksyllä 2018. Koulukiinteistöjen lisäksi merkittävä vapaa-aikatoimialan toimintaa tukeva peruskorjauskohte Sampalinnan maauimala valmistui keväällä 2017.

Suurimpia tytäryhtiöiden toteuttamina kaupungin palvelutuotantoa tukevin hankkeina toteutettiin Kaupungin teatterin peruskorjaus ja vuokrakohteista Palloiluhalli. Syvälahden monitoimitalo ja Turun Suomalainen yhteiskoulu ovat valmistumassa alkuvuodesta ja Yli-Maarian monitoimitalo ja Raunistulan päiväkotit vuoden 2018 loppuun mennessä.

Omaisuuden luovutustulot olivat yhteensä 121,1 milj. euroa (22,4 milj. euroa TP 2016). Luovutustuloihin sisältyy 104,3 milj. euroa Turun vesiliikelaitoksen yhtiöittämisestä johtuvia investointituloja. Kaupunki myönsi lainaa yhtiölle kauppahinnan maksamiseen 107,6 milj. euroa.

Antolainojen lyhennyksistä kertyi 6,8 milj. euroa. Pitkäaikaisia antolainoja myönnettiin vuoden aikana 144,5 milj. euroa. Suurin osa lainoista myönnettiin Turku konserniin 100 %:sti kuuluvalla Turun Vesihuolto Oy:lle.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 100,0 milj. euroa. Lainakanta kasvoi 81,8 milj. euroa. Nostettua lainaa myönnettiin edelleen antolainoina kaupungin tytäryhteisöille.

Vuosikate oli 39,1 milj. euroa ja se ei kata suunnitelmanmukaisia poistoja, jotka olivat 55,6 milj. euroa. Suunnitelmanmukaiset poistot kasvoivat 2,7 milj. euroa edellisvuodesta. Turun vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutus vaikutti suunnitelmapoistojen toteutumaan 6,5 milj. euroa vähentävästi. Vuosikatetta heikensi Turku 2029 säätiölle tehtävä 14,5 milj. euron sijoitus. Vuosikate ilman em. pääomasijoitusta on 53,6 milj. euroa.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Suurimmat investoinnit

Kaupungin investointimenot vuonna 2017 olivat yhteensä 106,6 milj. euroa (74,5 milj. euroa vuonna 2016). Investointimenoihin sisältyy 30 milj. euron sijoitus kaupungin tytäryhtiön Turun Vesihuolto Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Keskustan kehittämiseen liittyvistä infrakohteista suurin toteutuskohteeksi oli Logomon silta. Kaava-alueiden suurin infrakohteeksi oli Kärsämäen kartanon alue. Infrapalvelujen investointimenoista noin 65 % kohdistui yleisten alueiden korjausvelkaa alentaviin kohteisiin, kuten katurakenteiden korjaamiseen, päällysteisiin, valaistukseen, kevyen liikenteen reitteihin ja leikkipuistoihin. Raakamaan hankinnan lisäksi kaupunki hankki teollisuustonttialueen hyödynnettäväksi meriteollisuusyritysten tarpeisiin ja tontin vuokrattavaksi sairaanhoitopiirille sairaala-alueen rakentamiseen.

Suurimpia peruskorjauskohteita olivat sivistystoimialan koulukiinteistöt, joista Luostarivuoren koulurakennus valmistui syksyllä 2017 ja pihankunnostus valmistuu tulevana kesänä. Pallivahan koulurakennuksen peruskorjauksen arvioitu valmistumisajankohta on keväällä ja Puropellon koulukohteen syksyllä 2018. Koulukiinteistöjen lisäksi merkittävä vapaa-aikatoimialan toimintaa tukeva peruskorjauskohteeksi Samppalinnan maauimala valmistui keväällä 2017.

Suurimpia tytäryhtiöiden toteuttamina kaupungin palvelutuotantoa tukevina hankkeina toteutettiin Kaupungin teatterin peruskorjaus ja vuokraohteista Palloiluhalli. Syvälahden monitoimitalo ja Turun Suomalainen yhteiskoulu ovat valmistumassa alkuvuodesta ja Yli-Maarian monitoimitalo ja Raunistulan päiväkotivuoden 2018 loppuun mennessä.

Infrainvestointiohjelman toteutuminen

Vuonna 2017 infrapalveluiden investointiohjelman kohteiden toteutus ja vuotuinen rahankäyttö oli yhteensä 29,6 milj. euroa sisältäen hulevesi-investoinnit 2,1 milj. euroa. Vesiliikelaikoksen kiinteistöomaisuus ja hulevesiverkosto siirtyi Turun kaupungin omistukseen, kun vesiliikelaikoksen toiminta yhtiöitettiin. Infrainvestointimenojen kokonaissumma jäi 8,8 milj. euroa (15,9 %) suunnitelluista, kun osa kohteista viivästyi tai siirtyi kokonaan seuraavalle vuodelle. Infrainvestointiohjelman toteutus ja vuotuinen rahankäyttö jakautui muun muassa strategisiin maankäytön hankkeisiin (yht. 6,7 milj. euroa vuonna 2017) ja tuloa tuottaviin uusinvestointikohteisiin (yht. 2,5 milj. euroa), joista kaupunki saa muun muassa myytäviä tontteja tai maankäyttösopimustuloja. Infrainvestointiohjelman vuotuinen rahankäyttö sisälsi lisäksi toimintoja tukevia kynnysinvestointeja (yht. 1,2 milj. euroa) esimerkiksi kaupungin kiinteistötoimintojen infrainvestointeja varten. Korjausvelkaa alentavat kohteet sisälsivät kaikki Infran saneerauskohteet ja korvausinvestoinnit mukaan lukien hulevesisaneeraukset, joita toteutettiin vuonna 2017 (yht. 15,3 milj. euroa). Liikenteen toimivuus ja turvallisuus sisälsi joukkoliikenteen infrainvestoinnit ja liikenneturvallisuuteen tehdyt investoinnit (yht. 2,0 milj. euroa). Asukasviihtyvyyttä parantavia investointeja toteutettiin puistoihin, ulkoliikuntapaikkoihin ja leikkipuistoihin (yht. 1,9 milj. euroa).

Tilainvestointiohjelman toteutuminen

Tilapalveluiden investointiohjelman toteutus ja peruskorjauskohteiden vuotuinen rahankäyttö oli yhteensä 14,4 milj. euroa, joka jäi 2,5 milj. euroa suunnitellusta (14,8 %). Sivistystoimialan nimettyihin koulukiinteistöjen peruskorjauskohteisiin ja muihin pienempiin koulukohteisiin käytettiin yhteensä 4,4 milj. euroa. Päiväkotien pieniin peruskorjauskohteisiin käytettiin 1,1 milj. euroa. Samppalinnan maauimalan toteutuneet kustannukset ylittivät 1,5 milj. euroa (4,2 milj. euroa vuonna 2017). Vapaa-aikatoimialan muihin pieniin peruskorjauskohteisiin kuten urheiluhalleihin käytettiin yhteensä 1,2 milj. euroa. Hyvinvointitoimialan pieniin peruskorjauskohteisiin käytettiin 0,5 milj. euroa. Muita peruskorjauskohteita olivat muun muassa hissit ja vesikatot yht. 0,9 milj. euroa. Yksittäisiä muita korjauskohteita olivat muun muassa Ruissalon telakan sammutusjärjestelmä 0,4 milj. euroa, Rieskalähteentie 78 toimistorakennus 1,0 milj. euroa ja Siirtolaisinstituutin peruskorjauskohteet yhteensä 0,6 milj. euroa.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kaupungin investointitasoja on pyritty keventämään muun muassa tilahankkeiden osalta hyödyntämällä Turku-konsernin toteutusratkaisuja. Kaupunki voi antaa hankkeille rakennusaikaisen väliaikaisen rahoituksen konserttitilin limiitin kautta tai antaa omavelkaisen takauksen hankkeiden rahoitukselle. Konsernin sisäisiä merkittäviä käynnissä olleita uusinveointihankkeita vuonna 2017 ovat olleet muun muassa Syvälahden monitoimitalo, Kaupunginteatteri ja Yli-Maarian monitoimitalo. Konsernin ulkoisia vuokrahankkeina on toteutettu Palloiluhalli ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun peruskorjaus.

Muut investoinnit

Kaupunki käytti tonttien ja raakamaan hankintaan yhteensä 17,1 milj. euroa vuonna 2017. Kaupunkitasoisiin it-järjestelmiin, It-palvelukehitykseen, toiminnanohjauksen kehittämiseen ja digitaaliseen palvelukehitykseen panostettiin noin 6,0 milj. euroa. Varsinais-Suomen aluepelastuksen torjunta- ja sammutuskalustohankintoja tehtiin yhteensä 3,3 milj. eurolla, joihin saatiin rahoitusosuuksia 1,1 milj. euroa. Liikunnan, nuorison ja kulttuurin investointikohteisissa panostettiin muun muassa Sappalinnan maauimalan ja Kupittaaan palloiluhallin kalustamiseen, nuorison harrastuskohteisiin ja tilojen teknisten järjestelmien uusimiseen yhteensä 1,4 milj. euroa. Sivistystoimialalla investointeja tehtiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen av-laitteisiin, kaluston uusimiseen ja tilajärjestelyihin sekä yo-kirjoitusten digitalisointiin sekä ammatti-instituutin simulaattoreihin ja nostinelementteihin yhteensä 1,1 milj. euroa. Hyvinvointitoimialan investointimenoja käytettiin muun muassa potilastietojärjestelmien ja sähköisen asioinnin kehittämiseen yhteensä 0,3 milj. euroa. Joukkoliikenteen matkajärjestelmien kehittämiseen käytettiin yhteensä 0,3 milj. euroa.

Investointimenoihin sisältyy 30 milj. euron sijoitus kaupungin tytäryhtiön Turun Vesihuolto Oy:n ja 2,5 milj. euron sijoitus kaupungin tytäryhtiön Turun Seudun sosiaali- ja terveystalv palvelukiinteistöt Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Omaisuuksien luovutustuotot

Merkittävimmät luovutustuotot olivat Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksesta kirjattu luovutustuotto 104,3 milj. euroa. Kiinteistöliikelaitoksen omaisuuden luovutustuotot olivat 14,7 milj. euroa. Kakolanmäen maanalaisen luolatilaa käyttäoikeuden luovutustulo 4,2 milj. euroa sisältyy Kiinteistöliikelaitoksen vuoden 2017 tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin. Omaisuuden myynnistä saadut tulot mukaan lukien Kakolanmäen maanalainen luolatala ovat yhteensä 18,9 milj. euroa (TAM 22,5 milj. euroa).

Kaupungin pysyvien vastaavien luovutustuottotavoite 150,7 milj. euroa ei ole vertailukelpoinen toteutuneen luovutustulon 121,1 milj. euroa kanssa. Tämä johtuu Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksen yhteydessä siirtyneen omaisuuden kauppahinnan kirjaamistavan erosta talousarviossa ja kirjanpidossa. Talousarviossa velaton kauppahinta on kokonaisuudessaan käsitelty pysyvien vastaavien luovutustuottona 128,0 milj. euroa. Kirjanpidossa kauppahinta on jaettu pysyvien vastaavien kirjanpitoarvoon 104,3 milj. euroa ja liiketoiminnan myyntivoittoon 23,7 milj. euroa.

4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin maksuvalmius säilyi vuoden aikana hyvänä. Kaupungin kassavaranto oli vuoden 2017 lopussa 183 milj. euroa (145 milj. euroa vuonna 2016) (ei sisällä omien rahastojen sijoituksia) eli kassavaranto nousi 38 milj. euroa vuoden 2017 aikana. Rahavarat, jotka sisälsivät kassavarannon lisäksi omien rahastojen sijoituksia, olivat yhteensä 216,6 milj. euroa (186,3 milj. euroa 2016).

Alimmillaan kassavaranto oli alkuvuoden aikana 96 milj. euroa ja ylimmillään 183 milj. euroa. Keskimääräinen kassavaranto oli 129 milj. euroa. Konsernirahoitus ja tytäryhtiöiden maksuliikenne ovat lisänneet kassavarannon vaihteluita kaupungin omien rahoitustapahtumien lisäksi. Lyhytaikaisia kuntatodistus- tai muita limiittejä on käytetty talousarvion ja kaupunginhallituksen lainannostosuunnitelman mukaisesti tasoittamaan kassavarannon vaihteluita. Enimmillään kuntatodistuksia on ollut liikkeellä 100 milj. euroa. Vuoden lopussa kuntatodistuksia oli liikkeellä 20 milj. euroa. Lyhytaikaisia kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä kaupungilla oli vuoden lopussa n. 400 milj. euroa.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kaupungin pitkäaikaisten lainojen määrä vuoden 2017 lopussa oli 601,6 milj. euroa (501,6 milj. euroa vuonna 2016). Pitkäaikaisia lainoja on vuoden aikana nostettu 100 milj. euroa, mutta lyhennetty vain 12.000 euroa vuoden aikana. Vuoden aikana nostettiin 3 ja 4,5 vuoden pituiset lainat. Pitkäaikaiset lainat 30 milj. euroa ja 70 milj. euroa olivat molemmat kertalyhenteisiä.

Kuntatodistuksia oli liikkeellä vuodenvaihteessa 20 milj. euroa. Kuntatodistuskanta aleni vuoden aikana 35 milj. euroa. Lainakanta ilman konserniyhtiöiden ja henkilöstökassan talletuksia oli näin ollen 621,6 milj. euroa. Tämä lisäksi lyhytaikaiseen velkaan kuuluu tytäryhtiöiden talletukset 81,2 milj. euroa ja henkilöstökassan talletukset 54,3 milj. euroa eli yhteensä 135,5 milj. euroa.

Korollisen kokonaisvelan määrä vuoden lopussa oli 757 milj. euroa. Kaupungin korollinen kokonaisvelka nousi 82 milj. euroa vuoden aikana. Korollisen kokonaisvelan korkokulut olivat 7,0 milj. euroa ja efektiivinen korkoprosentti 0,99 %.

Kaupunki on suojannut korollisesta velasta korkojen nousulta vuodenvaihteessa 540 milj. euroa. Suojauksista 200 milj. euroa on toteutettu kiinteäkorkoisilla lainoilla ja 340 milj. euroa koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimusten korkoherkkyys 0,1 %:n korkojen muutokselle oli 2,31 milj. euroa sopimusten käypien arvojen muutokseen. Suojausaste oli vuoden vaihteessa 71 %, joka tarkoittaa, että kaupungin korkomenot eivät nouse kovin paljon korkojen noustessa.

Antolainoja tytäryhtiöille on myönnetty edelleen vuoden 2017 aikana. Turun Seudun Vesihuolto Oy:lle myönnettiin 107,6 milj. euroa yhtiöittämisen seurauksena. Lisäksi Oy Turku Energialle myönnettiin 30 milj. euroa ja TVT Asunnot Oy:lle 6,8 milj. euroa antolainoja. Kaupunkikonsernille tulee edulliseksi rahoituksen keskittäminen. Yhtiöittäminen myös lisää antolainojen määrää.

Antolainaus oli kokonaisuudessaan 144,5 milj. euroa. Antolainojen lyhennykset olivat 6,8 milj. euroa, joten nettokasvu oli 137,7 milj. euroa. Pitkäaikainen antolainakanta oli vuoden vaihteessa 648 milj. euroa (510,5 milj. euroa 2016) ja lyhytaikainen konsernitiliin liitetty luottolimiittivelka tytäryhtiöiltä oli 60,3 milj. euroa (55,2 milj. euroa 2016).

Nimellisesti kaupungin velka on kasvanut. Kun kokonaisvelasta vähennetään kaupungin antolainaus ja rahavarat, on kaupungilla saamisia ja omia rahamääräisiä sijoituksia noin 168 milj. euroa enemmän kuin velkaa (77 milj. euroa vuoden 2016 lopussa).

Takausvastuut nousivat vuoden 2017 aikana 227 milj. euroon (191 milj. euroa vuonna 2016). Tämä aiheutui kaupunginteatterin, Turun Suomalaisen yhteiskoulun ja Turun Seudun Vesi Oy:n investoinneista. Leasingvastuut pysyivät lähes ennallaan 26,2 milj. eurossa. Suurimmat leasingvastuut koostuvat puitesopimukseen sisältyvistä käyttöomaisuushankinnoista sekä sataman kiinteistöleasing -kohteesta. Takausvastuista suurin osa on seudullisille vesiyhtiöille.

Kaupungin omien rahastojen omaisuusarvot nousivat positiivisen markkinakehityksen seurauksena. Vahinkorahaston pääoma oli vuoden lopussa 59,2 milj. euroa, josta 14,5 siirretään Turku 2019 -säätien perustamiseen. Pääoma kasvoi vuodessa n. 5,6 milj. euroa. Myös lahjoitusrahastojen pääomat nousivat 23,2 milj. euroon.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Taseen analyysi

TASE

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 538 212	1 458 187	OMA PÄÄOMA	858 125	848 432
Aineettomat hyödykkeet	18 603	18 013	Peruspääoma	601 956	601 956
Aineettomat oikeudet	3 677	4 404	Muut omat rahastot	98	8 101
Muut pitkävaikutteiset menot	12 391	13 008	Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	231 875	210 183
Ennakkomaksut	2 535	600	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	24 197	28 192
Aineelliset hyödykkeet	664 714	753 969	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET	39 914	42 499
Maa- ja vesialueet	128 271	114 347	VARAUKSET		
Rakennukset	220 684	236 280	Poistoero	34 769	34 936
Kiinteät rakenteet ja laitteet	272 945	362 474	Vapaaehtoiset varaukset	5 144	7 563
Koneet ja kalusto	14 378	15 331			
Muut aineelliset hyödykkeet	3 091	2 976	PAKOLLISET VARAUKSET	8 861	8 884
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	25 346	22 561	Eläkevaraukset	5 194	5 970
			Muut pakolliset varaukset	3 667	2 915
Sijoitukset	854 895	686 205	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	49 592	49 737
Osakkeet ja osuudet	206 645	175 610	Valtion toimeksiannot	23 318	24 642
Muut lainasaamiset	648 079	510 426	Lahjoitusrahastojen pääomat	24 703	22 291
Muut saamiset	170	169	Muut toimeksiantojen pääomat	1 571	2 804
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	48 665	48 547	VIERAS PÄÄOMA	961 193	856 707
Valtion toimeksiannot	23 352	24 674	Pitkäaikainen	545 506	520 700
Lahjoitusrahastojen varat	23 742	21 069	Joukkovelkakirjalainat	130 000	170 000
Muut toimeksiantojen varat	1 570	2 804	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	401 607	331 618
VAIHUVAT VASTAAVAT	330 810	299 526	Saadut ennakot	0	370
Vaihto-omaisuus	1 369	1 781	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	13 331	18 041
Aineet ja tarvikkeet	575	1 111	Siirtovelat	567	671
Keskeneräiset tuotteet	794	657			
Valmiit tuotteet	0	13	Lyhytaikainen	415 688	336 007
Saamiset	112 848	111 437	Joukkovelkakirjalainat	70 000	0
Pitkäaikaiset saamiset	70	456	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 012	55 012
Lainasaamiset	70	159	Lainat muilta luontonantajilta	135 437	118 625
Muut saamiset	0	297	Saadut ennakot	241	200
Lyhytaikaiset saamiset	112 778	110 981	Ostovelat	64 335	64 380
Myyntisaamiset	16 594	24 872	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	16 318	19 006
Lainasaamiset	60 318	55 204	Siirtovelat	109 345	78 783
Muut saamiset	12 902	9 856			
Siirtosaamiset	22 964	21 049			
Rahoitusarvopaperit	121 686	127 160			
Osakkeet ja osuudet	43 999	44 806			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	77 687	82 354			
Rahat ja pankkisaamiset	94 907	59 149			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 917 686	1 806 260	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 917 686	1 806 260

Taseen tunnusluvut	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	46,8	49,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	75,3	64,5
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	106,2	93,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	256 071	238 375
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 349	1 271
Lainakanta 31.12.	757 056	675 255
Lainat, €/asukas	3 989	3 599
Lainasaamiset 31.12.	648 079	510 426
Asukasmäärä	189 794 *	187 604

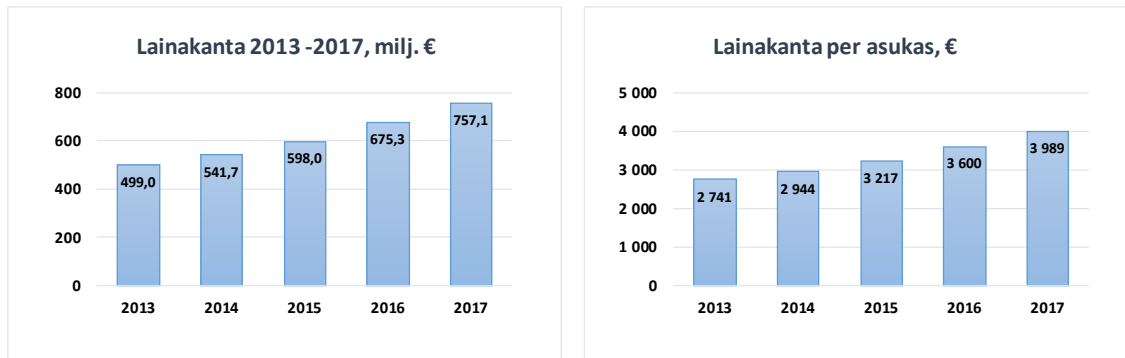
* ennakkotieto

Taseen loppusumma on 1 917,7 milj. euroa tilikauden päättyessä. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 111,4 milj. euroa eli 6,2 prosenttia. Oma pääoma kasvoi 9,7 milj. euroa eli 1,1 prosenttia. Omavaraisuusaste laski 2,5 prosenttiyksikköä ja oli vuoden lopussa 46,8 prosenttia (49,3 % TP 2016).

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 75,3 %, mikä heikkeni 10,8 % edellisvuodesta. Käyttötuloista (toimintatuloista, verotuloista ja valtionosuuksista) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun 75,3 prosenttia kun vuonna 2016 vastaava suhde oli 64,5 prosenttia.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Lainakanta vuoden lopussa oli 757,1 miljoonaa euroa ja muutos edelliseen vuoteen 81,8 milj. euroa. Lainakanta per asukas oli 3 989 euroa (3 600 € TP2016).

Kun kokonaisvelasta vähennetään kaupungin lainasaamiset ja rahavarat, on kaupungilla saamia ja omia rahamääräisiä sijoituksia noin 168 miljoonaa euroa enemmän kuin velkaa (77 milj. euroa vuonna 2016).

Velkojen ja vuokravastuiden osuus käyttötuloista oli 106,2 prosenttia kun se edellisenä vuotena oli 93,5 prosenttia.

5. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma sisältää vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistuloissa on esitetty rahanlähteinä toimintatuotot ja investointitulot sekä antolainasaamisten vähennykset ja uusien pitkäaikaisten lainojen nostot. Kokonaismenoissa rahankäyttönä on esitetty toimintakulut ja investointimenot sekä antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset.

KOKONAISTULOT JA -MENOT 2017

TULOT	€	MENOT	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	270 819 505	Toimintakulut	1 298 084 715
Verotulot	749 017 730	- Valmistus omaan käyttöön	-2 413 894
Valtionosuudet	256 604 962	Korkokulut	7 020 219
Korkotuotot	25 668 725	Muut rahoituskulut	1 038 386
Muut rahoitustuotot	40 692 432	Satunnaiset kulut	389 000
Satunnaiset tuotot	24 048 848	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-13 895 309	- Pakollisten varausten lis. +, väh. -	22 899
		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-143 371
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 198 551	Investointimenot	106 582 388
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 140 193		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	6 831 645	Antolainasaamisten lisäykset	144 486 496
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	11 684
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	1 582 127 282	Kokonaismenot yhteensä	1 573 266 245

Kokonaistulot olivat 8,9 milj. euroa kokonaismenoja suuremmat.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällytävistä yhteisöistä

TURUN KAUPUNKI

TYTÄRYHTIÖT

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt

Kiinteistö Oy Paakarlanhuolto	66,7 %
Kiinteistö Oy Paashuolto	75,5 %
Kiinteistö Oy Turun Kaupunginteatteri	100,0 %
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli	60,3 %
Koy Turun Syvälahden koulu	100,0 %
Kiinteistö Oy Yli-Maarian koulu	100,0 %
TVT Asunnot Oy alakonserni*	100,0 %
* Asunto Oy Amiraalistonkatu 9	100,0 %
* Asunto Oy Ristisompa	51,0 %
* Kiinteistö Oy Rukki	52,0 %
* Kiinteistö Oy Turun Puistovalkama	100,0 %
* Turun Osakehuoneistot Oy	100,0 %
* Turun Palvelut Oy	100,0 %
* Koy Turun Kulkurinvälssi	100,0 %
* Turun Päiväkodit Oy	100,0 %
* Asunto Oy Heikinketo 1	100,0 %
* Asunto Oy Heikinketo 2	100,0 %

Turun seudun sosiaali- ja terveyspalvelukiinteistöt Oy

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Säätiöt

Forum Marinum Säätiö	h 8j/Pj+3j
Museoalus Siginin säätiö	h 9j/6j
Pro Cultura -säätiö	h 9j/9j
Turun Aikuiskoulutussäätiö alakonserni*	vk 14j/8j
* Koy Tiilerinkatu 6	100,0 %
* Koy Turun Artukaistentie 13	100,0 %
* Ruissalon Marjaniemi Oy	100,0 %
* Täsmäosaajat Oy	100,0 %

Turun Musiikkijuhlasäätiö

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

* Ikituuri Oy

Turku 2011 säätiö

h 7j/4j

Kunnallinen liiketoimintayhtiö

Arkea Oy	98,5 %
* Arkea Kunnossapito Oy	98,7 %
* Passaa Palvelut Oy	98,7 %
Kuntec Oy	100,0 %
* Kauppila Oy	100,0 %
Lännen Tekstiilihuolto Oy	50,4 %
Mylykoti Oy	100,0 %
Pilot Turku Oy	64,9 %
Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab alakonserni*	100,0 %
* Turku Energia Sähköverkot Oy	100,0 %
* Turun Seudun Kaukolämpö Oy	60,8 %
Turku International Oy Ltd	100,0 %
Turku Science Park Oy Ab	87,8 %
* Turun seudun kehitys Oy	57,4 %
Turku Touring Oy	72,6 %
Turun ammattikorkeakoulu Oy	91,0 %
* Koneteknologiakeskus Turku Oy	51,0 %
Turun Kaupunginteatteri Oy	100,0 %
Turun Kaupunkiliikenne Oy	100,0 %
Turun kaupungin Työterveyshuolto Oy	100,0 %
Turun Satama Oy	100,0 %
Turun Seudun Puhdistamo Oy	62,3 %

Turun Seudun Rakennustekniikka Oy	100,0 %
Turun Seudun Työterveysalo Oy	100,0 %
Turun Seudun Vesi Oy	64,7 %
Turun Vesihuolto Oy	100,0 %

KUNTAYHTYMÄT

Kärkulla samkommun	3,1 %
Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin ky	39,2 %
Varsinais-Suomen liitto	41,5 %
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky alakon:	30,5 %
* Medbit Oy	
* Tyks:n koulutus- ja tutkimussäätiö	
* Tyks:n koulutus- ja vapaa-ajanvietto-säätiö	
* Koy Hirviluhta	
* Länsirannikon Työterveys Oy	

OSAKKUUSYHTIÖT

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt

Asunto Oy Turun Pihlajanmarja	20,7 %
Kiinteistö Oy Ilpoisten Liikekeskus	35,1 %
Kiinteistö Oy Turun Autopiha	40,2 %
Kiinteistö Oy Turun Kaskenlinna	49,9 %
Kiinteistö Oy Turun Lintula	20,1 %
Logomo Oy	39,0 %
Teknologiakiinteistöt Oy	48,2 %
TVT Asunnot Oy alakonserni*	
* Asunto Oy Käsitöomestari	24,6 %
* Asunto Oy Talolankatu 6	28,6 %
* Asunto Oy Tornikartio	31,4 %
* Asunto Oy Turun Karjakuja 56	38,3 %
* Asunto Oy Turun Pernonpuisto	40,0 %
* Kiinteistö Oy Jyrkkälänpolku	42,3 %
Varsinais-Suomen Asumisoikeus*	
* As Oy Puolalanpuisto	25,4 %

Kunnallinen liiketoimintayhtiö

Aboa kongressi- ja tapahtumapalvelut Oy	30,0 %
Akseli kiinteistöpalvelut Oy	23,4 %
Kiertomaa Oy	20,0 %
Kiikun Huolto Oy	22,0 %
Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab alakonserni*	
* Kolsin Voima Oy	22,5 %
* Svartisen Holding A/S	34,7 %
* Turun Seudun Energiatuotanto Oy	39,5 %
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	23,0 %
Turun Vapaavarausto Oy	33,3 %
TVT Asunnot Oy alakonserni*	
* Haritun Huolto Oy	39,3 %
* Jäkärlän Huolto Oy	25,5 %
* Mesipolun Autokatos Oy	23,5 %
* Pernon Huolto Oy *	20,1 %
Koy Myllysaara	47,6 %
Varissuon Lämpö Oy	24,3 %
Varsinais-Suomen Sairaanhoitopiirin alakonserni *	
* Lännen tekstiilihuolto Oy	
* Koy Kuskinkuja	
* FinnHEMS Oy	

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Tytär- ja osakkuusyhteisöistä on ilmoitettu konsernin omistusprosentit.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöinä 19 kiinteistö- ja asuintaloyhtiötä (joista 3 säätiön kautta), 25 kunnallista liiketoimintayhtiötä sekä 3 säätiötä. Yhdistelemättä on 5 säätiötä ja 3 kunnallista liiketoimintayhtiötä sekä 1 kiinteistö- ja asuintaloyhtiö. Kuntayhtymistä on yhdistelty 3, osakkuusyhteisöjä on yhdistelty 24 ja yhdistelemättä 5. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alakonserniomistuksia ei ole laskettu mukaan.

6.2 Konsernissa tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuusto päätti 20.6.2016 § 123 hyväksyä Turun Vesihuolto Oy osakeyhtiön muodostamiseksi esitetyn valmisteluprosessin, KOy Teollisuuskatu 20:n käyttöönottoon liittyvät toimet Turun Vesihuolto Oy:n muodostamiseksi, linjaukset yhtiön rahoituksesta ja uuden yhtiöjärjestyksen. Kaupunginhallitus päätti 5.12.2016 § 471 Turun Vesiliikelaitoksen liikkeenluovutuksesta Turun Vesihuolto Oy:lle ja päätti luovuttaa Turun Vesiliikelaitoksen toiminnot Turun Vesihuolto Oy:lle sekä hyväksyi liikkeenluovutussopimuksen liitteineen. Turun Vesihuolto Oy on kaupungin 100 % omistama.

Yhtiö aloitti toimintansa vuoden 2017 alussa ja sille siirtyi koko Turun vesiliikelaitoksen toiminta ja verkosto-omaisuus. Toiminta ja omaisuus myytiin liiketoimintakaupalla yhtiölle 137,6 milj. euron kauppahinnasta ja yhtiö rahoitti liiketoiminnan oston kaupungin myöntämällä 107,6 milj. euron antolainoilla. Järjestelystä aiheutui 23,0 milj. euron suuruinen kertaluonteinen myyntivoitto kaupunkiemolle. Liiketoiminnan kauppakirjan mukaan yhtiölle ei siirtynyt rakennuksia ja rakennelmia eikä osakkeita ja osuuksia. Yhtiölle ei siirtynyt myöskään hulevesiverkostoa. Saamisista yhtiölle siirtyi yhtiön toimintaan liittyvät lyhytaikaiset myyntisaamiset. Muut saamiset ja rahoitusomaisuus jäivät kaupungille. Kaikki vieraan pääoman erät jäivät kaupungille.

Muut konsernirakenteessa tapahtuneet muutokset liittyivät lähinnä vähäisiin omistusten muutoksiin kaupunkikonsernin sisällä sekä vähäisiin muutoksiin eri yhtiöiden omistussuhteissa.

6.3. Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuusto on 12.12.2016 § 205 hyväksynyt konserniohjeet sekä Turun kaupungin omistajapolitiikka 2016 - 2020 asiakirjan § 206, jotka on saatettu vastaamaan uuden voimaan tulleen kuntalain vaatimuksia konserniohjeiden sisällön ja omistajaohjauksen osalta.

Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on huolehtia strategisiksi yhteisöiksi määritettyjen yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta. Jaosto valvoo myös sitä, että näiden yhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Kaupunginhallituksen johtosäännön 12 § mukaan apulaiskaupunginjohtajan tehtävänä on kaupunginjohtajan tukena vastata konserniyhteisöjen omistajaohjauksesta ja valvonnasta.

Konsernin tytäryhteisöt on jaettu strategiaan ja operatiivisiin tytäryhteisöihin.

Strategiset yhteisöt ovat:

Tytäryhteisöt

Arkea Oy	Kuntec Oy
Forum Marinum Säätiö	Turun Seudun Puhdistamo Oy
Koy Turun Monitoimihalli	Turun Seudun Rakennustekniikka Oy
Oy Turku Energia - Åbo Energia Ab	Turun Seudun Vesi Oy
Turku Science Park Oy	Turun Vesihuolto Oy
Turku Touring Oy	Turun seudun sosiaali- ja
Turun Aikuiskoulutussäätiö	terveyspalvelukiinteistöt Oy

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Turun Kaupunginteatteri Oy
Turun ammattikorkeakoulu Oy
Turun Kaupunkiliikenne Oy
Turun Satama Oy

Lännen Tekstiilihuolto Oy
TVT Asunnot Oy
Turun Ylioppilaskyläsäätiö
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Osakkuusyhteisöt

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
Logomo Oy

Konsernijaosto nimeää strategisten yhteisöjen hallitusten jäsenet eli toimii hallitusten strategisten yhtiöiden nimitysvaliokuntana. Jaosto myös antaa ennakonäkemyksensä strategisten yhtiöiden toimitusjohtajien ottamisesta sekä toimitusjohtajasopimuksista. Jaosto ohjaa tytäryhtiöiden toimintaa ja valvoo strategisia osakkuusyhtiöitä. Strategisissa yhteisöissä yhteiskuntapoliittisilla näkemyksillä on merkittävä rooli yhteisön ohjauksessa ja päätöksenteossa. Muut tytäryhteisöt, eli operatiiviset yhteisöt, toteuttavat pääosin saamaansa toiminnallista tehtävää ja niiden tavoitteena on hoitaa tehtävänsä tehokkaasti ja taloudellisesti.

Valtuuston yhtiöille asettamien toimintaa ja taloutta koskevien tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle kerran talousarviovuoden aikana eli tilanteesta 30.6.2017. Asetettujen tavoitteiden toteutuminen 1.1.–31.12.2017 esitetään kaupungin tilinpäätökseen sisältyvissä yhtiöiden tulokorteissa eli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista vertailussa.

6.4. Konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäminen

Kuntalain (410/2015) 48 §:n mukaan kunnan konserniohjoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konserniohjon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konserniohjo vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Kaupungin päivitetty omistajapolitiikka 2016 – 2020 on hyväksytty 12.12.2016 § 206 kaupunginvaltuustossa. Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset osana kaupunkistrategiaa. Strategisten yhteisöjen osalta kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupungin keskitettyjen palveluiden ohjaamisesta ja yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta sekä kaupunkikonserniin kuuluvan ja muun yhteisön ja säätiön valvontavastuusta. Konsernijaosto ohjaa ja valvoo, että strategiset yhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden, kaupunkistrategian ja omistajapolitiittisten linjausten mukaisesti.

Kaupunginvaltuuston 12.12.2016 § 205 hyväksymät konserniohjeet määräävät, että tytäryhteisön hallituksen tulee huolehtia siitä, että yhteisö noudattaa kaupunginvaltuuston päättämiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeita. Strategisilla yhteisöillä tulee olla hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet. Hallintosääntöä ja konserniohjeita täydentävät kaupunginvaltuuston 16.6.2014 § 99 hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Perusteiden mukaan kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä kunkin yhteisön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta lainsäädännön sekä omistajapolitiittisten tavoitteiden ja konserniohjeistuksen mukaisesti.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje (kh 7.9.2015 § 367) koskee kaikkia Turun kaupungin tytäryhteisöjä. Hallitus päättää sisäisen valvonnan järjestämisestä lainsäädännön, konserniohjeiden ja hyvän hallintotavan mukaisesti. Hallituksen tulee arvioida sisäisen valvonnan tehokkuutta ja toimivuutta ja raportoida siitä vuosittain konserniohjolle ja sisäiselle tarkastukselle. Lisäksi hallitus käsittelee ja hyväksyy osana tilinpäätöstä ja toimintakertomusta selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä, havaituista puutteista ja kehittämistarpeista sekä merkittävimmistä riskeistä. Toimitusjohtajan vastuulla on huolehtia siitä, että sisäinen valvonta on jalkautettu asianmukaisesti.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Strategiset yhteisöt raportoivat toimintansa ja taloutensa kehityksestä kaupungin toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja edelleen kaupunginvaltuustolle. Näiden yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen lisäksi sekä aina kun yhteisön toimintaan tai talouteen liittyy olennaisia poikkeamia jaoston määrittämistä tavoitteista. Operatiivisten yhteisöjen toiminnan ja talouden raportointi tapahtuu yhteisön valvontavastuuhenkilölle.

Keskitettyjen konsernipalvelujen käytössä noudatetaan konserniohjeen mukaan kaupungin konsernijohton antamaa ohjeistusta. Strategiset tytäryhteisöt hyödyntävät ensisijaisesti konsernin omia tukipalveluita ja vasta toissijaisesti konsernin ulkopuolisia palveluntuottajia. Strategisten tytäryhteisöjen tulee keskitettyjä tukipalveluita kilpailuttaessaan pyytää tarjous konsernin sisäiseltä palveluntuottajalta ennen kuin se hankkii palvelun konsernin ulkopuoliselta taholta.

Konsernijohton ohjeistus toimitetaan yhtiöille valvontavastuuhenkilön tai konserniohjeistusvastuun alueen toimesta. Ohjeistuksen laatimisesta vastaa kunkin toiminnon osalta taho, joka kaupungissa vastaa toiminnon toteuttamisesta.

Keskitettyjä yhteisiä tukipalveluita ovat rahoitus ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito sekä palvelussuhdeneuvonta. Lisäksi kaupunkikonsernissa pyritään yhteisiin linjauksiin mm. seuraavien toimintojen osalta: hankinnat, taloushallinto, vakuuttaminen, IT-toiminnot, konserniyhtiöiden tuottamat palvelukokonaisuudet sekä työterveyshuolto.

Yllä mainittujen toimintojen osalta yhteisöjen on perusteltava kaupungille, mikäli ne poikkeavat keskitetystä tuotannosta. Konsernipalvelujen osalta siirtohinnoittelu perustuu osin laskentaperusteisiin, jotka edellyttävät vuosittaista seuranta ja päivittämistä.

Toiminnan ja talouden seuranta alkuvuoden osalta 1.1 – 30.6.2017 tapahtui strategisten yhteisöjen osalta 2. osavuositarkastuksen yhteydessä. Yleisenä huomiona todettiin, että seurattavien yhteisöjen toiminta ja talous oli toteutumassa pääosin asetettujen tavoitteiden ja suunnitellun mukaisesti, eikä yhtiöiden ennustamissa koko vuoden toteumissa ollut merkittäviä tai epätavallisen suuria poikkeamia asetettuihin tavoitteisiin nähden.

Tytäryhteisöille annettiin tilikauden aikana konserniohjeita mm. yhtiökokouksia varten sekä joistakin yhteisöjen hallituksissa päätettävistä asioista ennakonäkemyksen muodossa. Käytettävissä olevien tietojen mukaan konserniohjeita ja ennakonäkemyksiä on noudatettu.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta konserniyhtiöissä

Emokunnan on valvottava ja arvioitava konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kattavuutta ja toimeenpanoa.

Tytäryhteisön hallitus käsittelee ja hyväksyy tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä. Yhteisöt raportoivat konsernijohtolle yhteisöjen merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä. Raportoinnin tarkoituksena on antaa konsernijohtolle ja sisäiselle tarkastukselle konsernin riskienhallinnasta kokonaisvaltainen ja kattava kuva. Riskienhallinnan ohjausvastuu on konsernihallinnon riskienhallintapäälliköllä. Sisäinen tarkastus ja valvonta tulee järjestää tytäryhteisön toiminnan edellyttämässä laajuudessa. Kaupungin sisäisen tarkastuksen resursseja voidaan käyttää sisäisen valvonnan toimeenpanon arvioinnissa.

Tilikautta 2017 koskevista tytäryhteisöjen selonteoissa todetaan lähes poikkeuksetta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä tai vähintään tyydyttävä, eikä sisäisessä valvonnassa tai riskienhallinnassa ole havaittu epäkohtia. Sisäisen valvonnan järjestämistä koskevat tiedot itsearvioinneissa ovat niukat. Saatujen tietojen mukaan vain muutamalla yhtiöllä on keskeiset toimintaprosessit kuvattuna sekä tärkeimmät valvontakeinot sisällytettynä näihin kuvauksiin. Sisäisen valvonnan järjestämisen ja toimeenpanon aukoton arviointi ei tästä syystä ole mahdollista.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Tytäryhteisöjen riskienkartoitukset tehdään vuosittain konsernihallinnon riskienhallintapäällikön avustamana etukäteen laaditun riskien listauksen pohjalta, joten ne ovat ajantasaisia ja konserniohjeen mukaisia. Eroja riskienhallinnan toteutuksessa, kehittämisessä ja riskien tunnistamisessa sekä riskien hallintakeinojen määrittelyssä on edelleenkin tytäryhteisöjen välillä.

Tytäryhteisöt nostivat vuoden 2017 arvioinnin perusteella suurimpien riskien joukkoon ulkoisen toimintaympäristön muutokset, rahoitusriskit sekä talouden tasapainoon, investointeihin ja omaisuuteen liittyvät riskit.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

6.5. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut

Konsernin tilikauden tuloksen muodostuminen

KONSERNITULOSLASKELMA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	932 945	919 522
Myyntituotot (+)	768 334	746 879
Maksutuotot (+)	74 621	74 218
Tuet ja avustukset (+)	32 740	37 027
Vuokratuotot (+)	27 705	27 014
Muut toimintatuotot (+)	29 544	34 383
Valmistevarastojen muutos	523	-244
Valmistus omaan käyttöön (+)	14 170	7 082
Toimintakulut	-1 865 832	-1 818 206
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot (-)	-621 593	-620 782
Henkilösivukulut		
Eläkekulut (-)	-117 822	-126 388
Muut henkilösivukulut (-)	-49 177	-60 726
Palvelujen ostot (-)	-518 516	-481 834
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-303 087	-289 930
Avustukset (-)	-101 426	-102 509
Vuokratulut (-)	-49 810	-38 507
Muut toimintakulut (-)	-104 402	-97 531
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta	12 261	9 614
TOIMINTAKATE	-905 934	-882 232
Verotulot	744 440	732 596
Valtionosuudet (+)	311 083	329 564
Rahoitustuotot- ja kulut	-2 010	-5 883
Korkotuotot (+)	8 393	7 680
Muut rahoitustuotot (+)	9 927	8 340
Korkokulut (-)	-19 147	-21 161
Muut rahoituskulut (-)	-1 182	-741
VUOSIKATE	147 579	174 045
Poistot ja arvonalentumiset	-135 517	-133 324
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	-135 513	-133 119
Arvonalentumiset	-3	-205
Satunnaiset erät	-21	0
Satunnaiset tuotot (+)	368	0
Satunnaiset kulut (-)	-389	0
TILIKAUDEN TULOS	12 042	40 721
Tilinpäätössiirrot	14 426	15 055
Tilikauden verot	-4 529	-3 695
Laskennalliset verot	-3 088	-2 641
Vähemmistöosuudet	-3 316	-1 618
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	15 535	47 823
Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	50,4	50,8
Vuosikate/Poistot,%	108,9	130,5
Vuosikate, €/ asukas	778	928
Asukasmäärä	189 794 *	187 604
*ennakkotieto		

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Konsernin toimintatuotot olivat 932,9 milj. euroa (919,5 milj. euroa TP 2016). Kasvua edelliseen vuoteen oli 13,4 milj. euroa. Toimintakulut vähennettynä valmistus omaan käyttöön sekä valmisteveraston – erillä olivat 1 851,1 milj. euroa (1 811,4 TP 2016), jossa lisäystä oli 40,5 milj. euroa (2,2 %).

Konsernin toimintakate oli – 905,9 milj. euroa (- 882,2 milj. euroa TP 2016). Toimintakate heikkeni 23,7 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakatteen heikentyminen johtuu kaupungin Turku 2029 säätiön vapaan oman pääoman 29 milj. euron sijoituksesta, joka Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeen mukaan kirjataan toimintakuluksi. Kertaluonteisella ja poikkeuksellisen suurella em. sijoituksella oikaistuna konsernin toimintakate olisi parantunut 5,3 milj. euroa eli 0,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Konsernin toimintatuotoilla rahoitettiin 50,4 prosenttia toimintakuluista, josta on vähennetty valmistus omaan käyttöön erä.

Konsernin nettorahoituskulut olivat - 2,0 milj. euroa (- 5,9 milj. euroa TP 2016). Muutos edelliseen vuoteen oli 3,9 milj. euroa eli 65,8 prosenttia.

Konsernin vuosikate oli 147,6 milj. euroa (174,0 milj. euroa TP 2016), joka on käytettävissä konsernin investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate oli 26,5 milj. euroa edellisvuotta heikompi. Vuosikatteen heikentymiseen vaikutti em. mainittu Turku 2029 säätiön sijoitus 14,5 milj. euroa. Konsernin vuosikate asukasta kohden 778 euroa heikkeni edellisestä vuodesta 150 euroa (928 euroa TP 2016). Vuoden 2017 asukaskohtainen euromäärä on laskettu Tilastokeskuksen asukasmäärästä antaman ennakkotiedon 189 794 mukaan. Vuosikate kattoi suunnitelmanmukaisista poistoista 108,9 prosenttia (130,5 prosenttia TP 2016).

Tilikauden tulos oli 12,0 milj. euroa ylijäämäinen (40,7 milj. euroa TP 2016). Tilinpäätössiirtoihin sisältyy Vahinkorahastosta Turku 2029 säätiön rahoitusjärjestelyä varten tehty tuloutus 14,5 milj. euroa. Konsernin ylijäämä vuodelta 2017 oli 15,5 milj. euroa. Ilman edellä mainittua kertaluonteista tuloutusta olisi konsernin ylijäämä noin 1,0 milj. euroa.

Konserniyhteisöjen tilinpäätösten mukaan tarkasteltuna eniten ylijäämää teki Turku Energia konserni, jonka ylijäämä tilikaudelta 2017 oli 24,6 milj. euroa. TVT Asunnot konsernin ylijäämä oli 5,6 milj. euroa, Turun Satama Oy:n ylijäämä oli 1,4 milj. euroa ja Arkea Oy:n ylijäämä oli 1,2 milj. euroa. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri-konsernin ylijäämä oli 1,4 milj. euroa. Turun kaupungin osuus sairaanhoitopiirin ylijäämästä oli 0,4 milj. euroa.

Konsernin toiminnan rahoitus ja investoinnit

Konsernin investointimenot olivat yhteensä 230,5 milj. euroa (189,6 milj. euroa TP 2016). Merkittävimmät investoinnit konsernissa olivat

- Turun kaupunki 74,0 milj. euroa
- TVT Asunnot Oy konserni 29,6 milj. euroa
- Turku Energia Oy konserni 27,3 milj. euroa
- Koy Turun kaupunginteatteri 19,6 milj. euroa
- Koy Syvälahden koulu 12,4 milj. euroa
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky 10,8 milj. euroa

Turku Energian investoinnit kohdistuivat normaaleihin verkostojen siirtokyvyn sekä toimintavarmuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen. Lämpöliiketoiminnan investoinnit kohdistuivat lämpöverkostojen laajentamiseen ja laitteistohankintoihin sekä Artukaisten uuteen höyrytuotantolaitokseen. Voimaosakeyhtiö SF:ään sijoitettiin 2,4 milj. euroa ja Suomen Hyötytuuli Oy:n 0,9 milj. euroa pitkäaikaisina sijoituksina.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	147 579	174 045
Satunnaiset erät	-21	0
Tilikauden verot	-4 529	-3 695
Tulorahoituksen korjauserät	-23 481	-28 770
	119 549	141 580
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-230 499	-189 516
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 558	971
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26 502	29 306
	-202 439	-159 240
Toiminnan ja investointien rahavirta	-82 890	-17 660
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-2 556	-16 394
Antolainasaamisten vähennys	1 102	3 048
	-1 454	-13 347
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	165 829	181 707
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 088	-147 622
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-45 098	4 301
	75 644	38 386
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	1 308	-119
Muutokset vähemmistön osuudessa	550	2 918
	1 858	2 800
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-325	381
Vaihto-omaisuuden muutos	76	-539
Saamisten muutos	-13 603	-3 852
Korottomien velkojen muutos	35 301	30 395
	21 449	26 386
Rahoituksen rahavirta	97 496	54 225
Rahavarojen muutos	14 606	36 565
Rahavarojen muutos	14 606	36 565
Rahavarat 31.12.	273 233	258 627
Rahavarat 1.1.	258 627	222 062
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Investointien tulorahoitus, %	64,5	92,3
Lainanhoitokate	2,6	1,2
Kassan riittävyys, pv	46	43
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000€	-123 902	-81 715

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

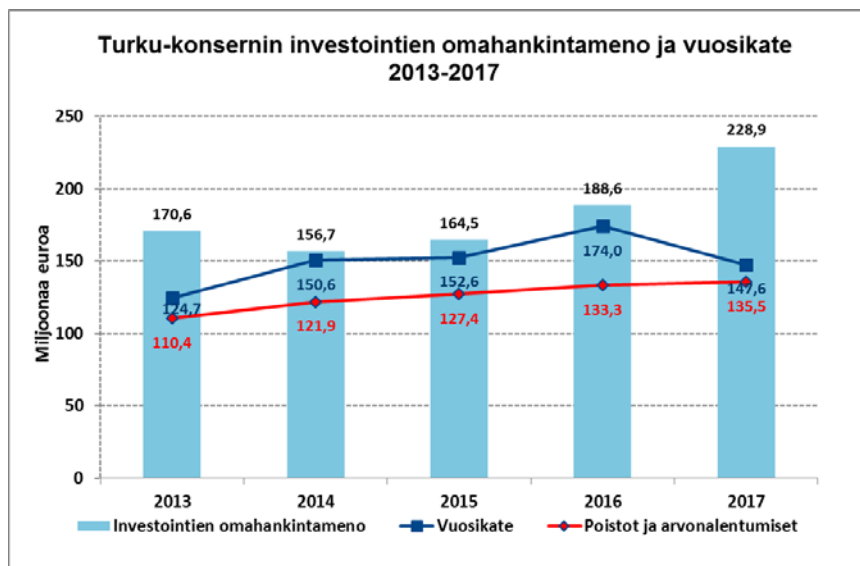
TVT Asunnot Oy:lle valmistui uudiskohde osoitteeseen Suksikuja 1, joka käsittää kaksi luhtitaloa ja 19 asuntoa. TVT-konsernissa Turun Palvelutilat Oy:lle valmistui myös samassa osoitteessa uudiskohde, joka käsittää 12 asuntoa ja joka on vuokrattu Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymälle kehitysvammaisten asumispalvelujen käyttöön. Lumikonkatu 2 C:n perusparannus valmistui vuoden aikana ja Raastuvankatu 3 C perusparannukset jatkuivat koko vuoden. Vuoden 2017 joulukuussa alkoi kolme kerrostaloa ja 115 asuntoa käsittävän uudiskohteen rakentaminen Iso-Heikkilään. Kohteen on tarkoitus valmistua 2019. Skanssin alueella jatkui 114 asuntoa käsittävän uudiskohteen rakentaminen. Turun Palvelutilat Oy ja sen tytäryhtiö Kiinteistö Oy Turun Kulkurin Valssi aloittivat vuoden 2017 aikana 118 ja 119 asuntoa käsittävien vanhusten ympärivuorokautisen hoidon asumisyksikköjen rakentamisen osoitteisiin Kuralankatu 2 ja Murkionkatu 10. Kohteet on vuokrattu Turun kaupungin Hyvinvointitoimialan vanhustalouksille.

Varsinais-Suomen Asumisoikeuden investoinnit kohdistuivat pääosin uudisrakentamiseen. Kaarinan keskustassa rakenteilla oleva Katariina valmistui vuoden aikana ja Turun Mälikkälään rakenteilla oleva Unikko valmistuu vuoden 2018 alkupuolella. Kevään 2017 aikana käynnistettiin Kaarinan Hovineito ja Hovipoika perusparannustyömaat.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän investoinnit kohdistuivat rakentamiseen ja rakennusten peruskorjauksiin. Koy Syvälahden koulun ja Koy Turun kaupunginteatterin investoinnit kohdistuivat uudisrakentamiseen.

Turun kaupungin investointeja on selvitetty toimintakertomuksen kohdassa 3.2. Toiminnan rahoitus.

Investointien omahankintameno oli 228,9 milj. euroa. Konsernin toiminnan rahavirta 119,5 milj. euroa heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 22,0 milj. euroa eikä riittänyt investointien omahankintamenojen kattamiseen. Tilikaudella investointien omahankintamenoista 64,5 prosenttia katettiin tulorahoituksella (92,3 % TP 2016).

Omaisuuksien luovutustuloja kertyi 26,5 milj. euroa (29,4 milj. euroa TP 2016). Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli 82,9 milj. euroa negatiivinen (- 17,7 milj. euroa TP 2016). Tilinpäätös- ja neljän edellisen vuoden yhteenlaskettu konsernin toiminnan ja investointien rahavirran kertymä on -123,9 milj. euroa negatiivinen (-81,7 milj. euroa TP 2016). Kertymä heikkeni edellisvuodesta 42,2 milj. euroa ja investointimenoja on jouduttu kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa taikka omaisuutta myymällä. Konsernin pitkäaikaisia lainoja nostettiin tilikauden aikana 165,8 milj. euroa ja vähennettiin 45,1 milj. euroa.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Konsernin rahoitusasema ja sen muutokset

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 503 962	2 411 175	OMA PÄÄOMA	1 021 865	1 019 448
Aineettomat hyödykkeet	28 882	25 447	Peruspääoma	601 956	601 956
Aineettomat oikeudet	4 473	5 493	Säätiöiden		
Konserniliikearvo	468	621	peruspääomat	3	3
Muut pitkävaikuttiset menot	21 264	18 606	Muut omat rahastot	69 295	75 913
Ennakkomaksut	2 677	726	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	335 075	293 752
Aineelliset hyödykkeet	2 239 048	2 157 439	Tilikauden yli-/alijäämä	15 535	47 823
Maa- ja vesialueet	207 315	194 252			
Rakennukset	1 145 021	1 135 512	VÄHEMMISTÖOSUUDET	60 950	57 084
Kiinteät rakenteet ja laitteet	536 156	523 216			
Koneet ja kalusto	86 490	86 855	PAKOLLISET VARAUKSET	18 863	17 323
Muut aineelliset hyödykkeet	120 194	123 450	Eläkevaraukset	5 251	6 027
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	143 871	94 154	Muut pakolliset varaukset	13 612	11 296
Sijoitukset	236 032	228 289			
Osakkuusyhteisöosuudet	91 911	87 981	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	33 336	31 497
Osakkeet ja osuudet	39 252	36 894	Valtion toimeksiannot	4 642	3 786
Joukkovelkakirjasäämiset	990	1 467	Lahjoitusrahastojen pääomat	25 176	22 870
Muut lainasaamisot	103 432	101 488	Muut toimeksiantojen pääomat	3 519	4 842
Muut saamisot	447	460			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	32 277	30 113	VIERAS PÄÄOMA	1 826 504	1 712 529
Valtion toimeksiannot	4 676	3 817			
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	24 038	21 409	Pitkäaikainen	1 265 074	1 222 879
Muut toimeksiantojen varat	3 563	4 886	Joukkovelkakirjalainat	130 000	170 000
			Lainat rah. ja vak.laitoksilta	922 072	822 288
VAIHTUVAT VASTAAVAT	425 280	396 593	Pääomalainat	0	177
Vaihto-omaisuus	11 196	10 661	Lainat julkisyhteisöiltä	132 213	147 615
Aineet ja tarvikkeet	7 383	7 198	Lainat muilta luotonantajilta	122	122
Keskeneräiset tuotteet	3 528	2 982	Saadut ennakot	0	370
Valmiit tuotteet	250	273	Liittymismaksut ja muut velat	54 283	57 547
Muu vaihto-omaisuus	35	208	Siirtovelat	5 907	6 010
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	1	0	Laskennalliset verovelat	20 478	18 750
Saamisot	140 851	127 305			
Pitkäaikaiset saamisot	6 351	5 104	Lyhytaikainen	561 430	489 649
Lainasaamisot	70	159	Joukkovelkakirjalainat	70 000	5 000
Laskennalliset verosaamisot	1 514	1 570	Lainat rah. ja vak.laitoksilta	66 107	98 603
Muut saamisot	345	505	Lainat julkisyhteisöiltä	8 405	8 508
Siirtosaamisot	4 422	2 870	Lainat muilta luotonantajilta	55 006	55 968
Lyhytaikaiset saamisot	134 500	122 201	Saadut ennakot	10 970	7 049
Myntisaamisot	79 908	78 783	Ostovelat	112 487	112 606
Lainasaamisot	226	161	Liittymismaksut ja muut velat	49 886	53 486
Muut saamisot	25 219	19 389	Siirtovelat	175 919	137 084
Siirtosaamisot	29 147	23 867	Laskennalliset verovelat	12 650	11 346
Rahoitusarvopaperit	136 701	141 861			
Osakkeet ja osuudet	45 966	45 326			
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	2 500	4 320			
Joukkovelkakirjalainasaamisot	79 438	84 556			
Muut arvopaperit	8 797	7 660			
Rahat ja pankkisaamisot	136 531	116 765			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 961 519	2 837 880	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 961 519	2 837 880

Konsernitaseen tunnusluvut	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	36,7	38,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	91,3	86,0
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista %	113,7	106,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	350 611	341 575
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 847	1 821
Lainakanta 31.12., 1000 €	1 383 924	1 308 281
Lainakanta 31.12., €/asukas	7 292	6 974
Lainasaamisot 31.12., 1000 €	104 422	102 954
Asukasmäärä	189 794 *	187 604

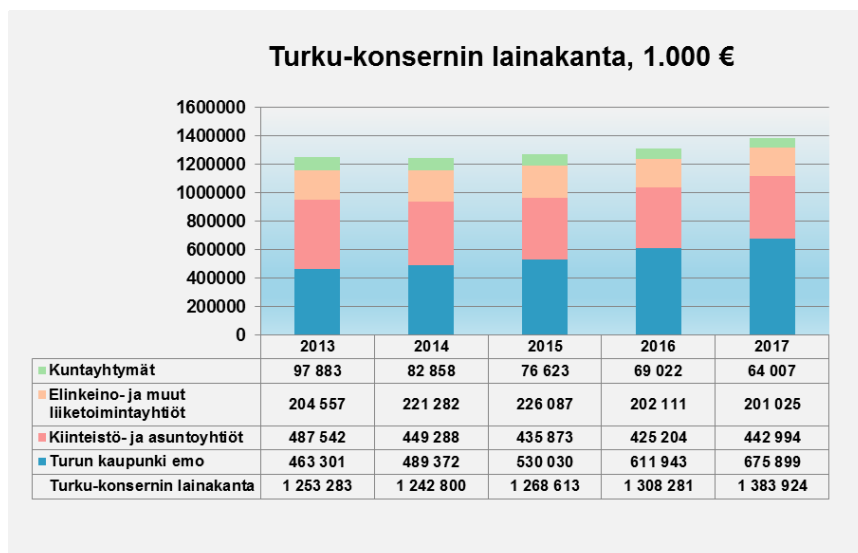
*ennakkotieto

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Turku-konsernin lainakanta tilikauden päättyessä oli 1 383,9 milj. euroa (1 308,3 milj. euroa TP 2016). Lainakantaan sisältyy lyhytaikaisina korollisina velkoina kaupungin henkilöstökassatalletuksia yhteensä 54,3 milj. euroa (55,3 milj. euroa TP 2016). Konsernin lainakanta lisääntyi 75,6 milj. euroa (39,4 milj. euroa TP 2016). Eniten konsernivelkaa lisäsivät Turun kaupunki, Koy Turun Kaupunginteatteri, Turun Seudun Vesi Oy ja TVT Asunnot Oy. Konsernin lainat asukasta kohden olivat 7 292 euroa (6 975 euroa TP 2016) väestömäärästä vuodelle 2017 annetun ennakkotiedon mukaan. Asukaskohtaiset lainat lisääntyivät 317 euroa asukasta kohden edellisvuodesta.

Konsernin koko lainakannasta kohdistuu kiinteistö- ja asuntoliiketoimintaan 32 prosenttia (33 prosenttia TP 2016) ja muuhun elinkeino- ja liiketoimintaan 15 prosenttia (15 prosenttia TP 2016). Kuntayhtymien osuus lainakannasta oli 5 prosenttia (5 prosenttia TP 2016) ja Turun kaupungin osuus oli 49 prosenttia (47 prosenttia TP 2016). Turun kaupungin velkaosuuteen sisältyy kaupungin tytäryhteisöille edelleen myönnettyjä antolainoja 648 milj. euroa. Kun antolainasaamisia vastaava määrä oikaistaan Turun kaupungin konsernivelan osuudesta tytäryhteisöille ja kuntayhtymille, jää Turun kaupungille konsernivelasta 27,8 milj. euroa (2016 TP 165,7 milj. euroa) ja konsernin tytäryhteisöille ja kuntayhtymille 1 356,1 milj. euroa (2016 TP 1 142,6 milj. €). Tytäryhteisöjen ja kuntayhtymien osuus on kasvanut 203,5 milj. euroa ja kaupungin osuus on vähentynyt 137 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Konsernin koko vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 1 826,5 milj. euroa (1 712,5 milj. euroa TP 2016). Lisäystä edelliseen vuoteen oli 114,0 milj. euroa.

Konsernin leasingvastuiden määrä tilikauden päättyessä oli 63,2 milj. euroa (73,4 milj. euroa TP 2016). Leasingvastuista Turun kaupungin osuus on 26,2 milj. euroa ja tytäryhteisöiden osuus 37,0 milj. euroa. Suurin osa tytäryhteisöjen leasingvastuista aiheutuu seudullisen jätevedenpuhdistamon ja vesiyhtiön sekä Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin ja Turun Sataman investointihankkeista. Vuokravastuiden määrä tilikauden päättyessä oli 372,2 milj. euroa (2016 TP 332,5 milj. €).

Konsernin omavaraisuusaste oli 36,8 prosenttia (2016 TP 38 %). Suhteellinen velkaantuneisuus 91,3 % heikkeni edellisvuodesta (2016 TP 86,0 %). Konsernin velat kasvoivat käyttötuloja enemmän. Konsernin käyttötuloista tarvittaisiin 91,3 prosenttia konsernin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Velkojen ja taseen ulkopuolisten vastuiden suhteellinen osuus käyttötuloista oli 121,4 % (2016 TP 106,5 %).

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Olenaiset tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Olenaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen

Kaupunkikonsernissa ei ole tapahtunut merkittäviä tai oleellisia muutoksia vuoden 2017 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupunkikonsernissa tapahtuvat rakenteelliset muutokset saattavat olla vähäisiä myyntejä / purkamisia / rakenteellisia järjestelyitä kaupungin tytär- tai osakkuusyhtiöissä, joiden taloudellinen merkitys arvioidaan olevan vähäinen. Merkittäviä yhtiöittämiä tai liikkeenluovutuksia ei ole tiedossa tai suunnitteilla.

7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Kiinteistöliikelaitoksen vapaaehtoisista varauksista tuloutetaan VR konepaja-alueen rakentamiseen tehtyä investointivarausta 2.419.104,74 euroa ja tehdään kohteeseen liittyvä poistoeron lisäys 2.419.104,74 euroa
- kiinteistöliikelaitoksen kertynyttä poistoeroa vähennetään investointivarauksilla toteutettujen investointien hankintamenosta tehdyn suunnitelmapoiston määrällä, yhteensä 1 804 465,62 euroa
- toimintansa 1.1.2017 lopettaneen vesiliikelaitoksen kertynyt poistoero 775 556,56 euroa tuloutetaan
- hulevesiverkoston kertynyttä poistoeroa vähennetään investointivarauksella toteutettujen investointien hankintamenosta tehdyn suunnitelmapoiston määrällä, yhteensä 5 214,84 euroa
- vahinkorahastosta tuloutetaan 14 500 000 euroa kattamaan Turku 2029 säätiön pääomasijoitusta
- vahinkorahastosta tuloutetaan kaupungin vastuulle jäävien vahinkojen korvaamisesta aiheutuvia menoja vastaava määrä, yhteensä 3 656,90 euroa
- kaupungin vuoden 2017 ylijäämä 24 196 705,69 euroa siirretään kaupungin taseen omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämäriiville.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnan ja talouden seuranta 1.1. – 31.12.2017 –raportissa annetaan kuntalain mukainen selvitys kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia toiminnallisia tavoitteita ovat kaikki talousarviokirjassa olevat lausekkeet ja toimielimen tavoitteet sekä määrärahat, tuloarviot ja investoinnit sekä työvoiman käyttö, ellei alla toisin ole määrätty.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt määrätä toimielimille käyttötalous- ja investointiosan määrärahat ja tuloarviot bruttositoviksi (poikkeuksena aluepelastuslautakunta ja Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta). Investoinneista kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat talousarviokirjaan merkityt investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot. Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat investointien kokonaissumma.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Määrärahan säästöä käyttötalousosassa ei voi käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin.

Taseyksikkönä toimivaa aluepelastuslaitosta sitoo liikeylijäämä + poistot sekä investointien bruttomenot vähennettynä rahoitusosuuksilla ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloilla (investointien rahavirta). Kiinteistöliikelaitoksen johtokuntaa sitoo liikeyli-/alijäämä + poistot ja korvaus peruspääomasta sekä investointien vuositason kokonaismääräraha, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot.

Kaupungin tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot ja valtionosuudet sekä rahoitustulot ja –menot. Rahoituslaskelmaosan sitova erä on lainakannan muutos.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden raportti sisältää strategisten yhteisöjen tavoitteiden toteutumisen. Tytäryhteisöjen kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat lausekkeet sekä ”Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet” –kohtaan merkityt tavoitteet.

Toiminnan ja talouden vuosiraportissa käytettyjen värialojen selitykset:

”Liikennevalot”:

	mittarin tavoitearvo saavutettiin eli tavoite toteutui
	mittarin tavoitearvo lähes saavutettiin
	mittarin tavoitearvoa ei saavutettu eli tavoite ei toteutunut

Tilinpäätös 2017
Kaupunginvaltuusto

KAUPUNGINVALTUUSTO

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuusto €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintakulut	-1 128 109	0	-1 128 109	-1 094 522	33 587
TOIMINTAKATE	-1 128 109		-1 128 109	-1 094 522	33 587

Tilinpäätös 2017

Keskusvaalilautakunta

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginlakimies Jukka Vanto

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen toimielin, jonka toimintaympäristöön vaikuttavat muutokset vaalilaissa (714/1998) ja kuntalaissa (410/2015). Viimeisin vaalilain muutos (361/2016) tuli voimaan 1.6.2016. Muutosta sovellettiin ensimmäisen kerran vuoden 2017 kuntavaaleissa. Vaalilakia muutettiin muun muassa siten, että ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä, vaalitoimitsijana eikä vaaliavustajana. Vaalityypistä (vrt. esim. kuntavaalit ja presidentinvaali sekä mahdolliset maakuntavaalit) riippuen tiukentuneet esteellisyyssäännökset vaikeuttavat esteettömien luottamushenkilöiden löytämistä ja työntekijöiden rekrytointia.

Keskusvaalilautakunnan keskeisin tehtävä on järjestää kulloinkin toimitettavat vaalit Turun kaupungissa. Vuosi 2016 oli vaaliton vuosi. Huhtikuussa 2017 toimitettiin kuntavaalit ja valmisteltiin tammikuussa 2018 toimitettua presidentinvaalia.

Oikeusministeriö antoi 21.6.2017 kunnille kirjeen koskien tammikuussa 2018 toimitettavia vaaleja. Kirjeessä todettiin, että presidentinvaalin yhteydessä mahdollisesti toimitettaisiin ensimmäiset maakuntavaalit. Kirjeen lähettämisen jälkeen asia muuttui kuitenkin eduskunnassa. Maan hallitus linjasi 5.7.2017, että ensimmäisiä maakuntavaaleja ei toimiteta presidentinvaalin yhteydessä, vaan erillisinä vaaleina lokakuussa 2018. Muuttuneen tilanteen johdosta oikeusministeriö antoi 9.8.2017 kunnille uuden kirjeen jossa todettiin, että tammikuussa 2018 toimitetaan ainoastaan presidentinvaali.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vuoden 2017 talousarviota laadittaessa pidettiin mahdollisena, että talousarviossa tulisi varautua mahdollisten maakuntavaalien valmistelukustannuksiin. Näitä kustannuksia ei syntynyt, koska mahdollisten maakuntavaalien aikataulu päätettiin siirtää 5.7.2017.

Talousarvion toteutuminen

Keskusvaalilautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintakulut	-599 333	0	-599 333	-535 966	63 367
TOIMINTAKATE	-599 333		-599 333	-535 966	63 367

Työvoiman käyttö

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Henkilötyövuodet (htv)	4,2	1,1	5	5,4
Palkat ja palkkiot (€)	301 480	25 992	351 337	369 062

Tilinpäätös 2017

Tarkastuslautakunta

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: Kaupunginrevisori Kari Koivuluhta

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään vaikuttavat vaatimukset talouden tasapainottamisesta, tasapainottamista koskevien suunnitelmien sisällön ja toimenpiteiden toteutuksen ja riittävyyden arvioinnin tarve.

Toimintaan vaikuttavat myös kuntakonsernin toiminnan ja palvelutuotannon organisointi, järjestämistapa ja johtaminen sekä näissä tapahtuvat muutokset.

Lisäksi lautakunnan toiminnassa tulee ottaa huomioon kulloinkin voimassa olevien ohjausasiakirjojen rakenne ja sisältö sekä ne muutostekijät, jotka vaikuttavat kaupunkikonsernin ja sen eri osien toimintaan ja tulokseen. Toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvia muutoksia muun muassa lainsäädännöstä sekä lisääntyvästä kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä johtuen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Ei olennaisia poikkeamia.

Vuoden 2017 aikana tarkastuslautakunnan toimintamenoja nostivat kesäkuussa valitun uuden tarkastuslautakunnan jäsenmäärän kasvu, kokouspalkkioiden nousu sekä revisiotoimiston entisistä työntekijöistä maksettavien eläkemaksujen kasvu. Toisaalta palkkamenoja säästyivät revisiotoimiston tarkastussihteerin eläköitymisen johdosta.

Toimikauden 2013-2016 tarkastuslautakunta on jatkanut raportointikaudella vuoteen 2016 kohdistunutta arviointia ja tarkastusta laaditun arviointisuunnitelman pohjalta.

Kuntalain 121 §:n mukaan "Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta."

Keväällä 2017 tarkastuslautakunta järjesti johdon kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia vuoden 2016 arviointia varten. Tilaisuuksissa kaupungin johdon edustajia kuultiin vuoden 2016 tilinpäätöksestä ja talousarvion tavoitteiden toteutumisesta sekä henkilöstötavoitteiden toteutumisesta ja raportoinnista. Tarkastuslautakunta hyväksyi raportin vuoden 2016 arviointista 19.5.2017. Kaupunginvaltuusto käsiteli arviointiraportin 29.5.2017. Kaupunginhallituksen selvitys tarkastuslautakunnan vuoden 2016 arviointiraportin aiheuttamista toimenpiteistä käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 11.9.2017. Tarkastuslautakunnan erillisraportti "Maahanmuuttoasioiden arviointi" käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 20.3.2017.

Kaupungin tilintarkastaja KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy on tehnyt lakisääteistä vuoteen 2016 kohdistunutta tilintarkastusta. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastustyön etenemisestä. Tilintarkastaja antoi vuotta 2016 koskevan tilintarkastuskertomuksen 25.4.2017. Tilintarkastuskertomus oli valtuuston käsittelyssä 29.5.2017. Lisäksi tilintarkastaja on 25.4.2017 antanut yhteenvetoraportin tilinpäätöksen 31.12.2016 tilintarkastuksesta.

Tarkastuslautakunta päätti 19.5.2017 lähettää Turun kaupungin tilinpäätöksen 2016 tilintarkastusta koskevan tilintarkastajan raportin kaupunginhallitukselle tiedoksi ja toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus antoi 18.9.2017 selvityksen vuoden 2016 tilintarkastajan raportin aiheuttamista toimenpiteistä tarkastuslautakunnalle.

Talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintakulut	-470 079	0	-470 079	-442 521	27 558
TOIMINTAKATE	-470 079		-470 079	-442 521	27 558

Tilinpäätös 2017
Tarkastuslautakunta

Työvoiman käyttö

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Henkilötyövuodet (htv)	4,8	4,2	5	4,1	
Palkat ja palkkiot (€)	264 086	250 775	271 218	249 267	

KAUPUNGINHALLITUS

KONSERNIHALLINTO

KAUPUNGINHALLITUKSEN OMARAHOITUSOSUUDET

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginjohtaja Minna Arve

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Turun vetovoimaisuus ja elinvoimaisuus ovat kehittyneet hyvin. Taustalla on toimintatapamuutoksen lisäksi historiallisestikin tarkasteluna poikkeuksellisen hyvä ja pitkäkestoinen taloudellinen kasvunäkymä. Tämä tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet nostaa Turun kaupungin profiilia dynaamisena, linvoimaisena, vetovoimaisena ja kilpailukykyisenä kaupunkina. Kasvumahdollisuuksien maksimaalisen hyödyn saamiseksi tekemisessä ja hankkeissa on kunnianhimon tasoa tietoisesti nostettu. Tämä näkyy mm. julkistetuissa kehittämissuunnitelmissa. Myös kaupungin strategista markkinointia on lisätty ja terävöitetty ja Turun kaupunkibrändin vahvistamiseksi.

Työttömien määrä on vähentynyt niin nuorten kuin pitkäaikaistyöttömien ryhmässä, myös kuntouttavan työtoiminnan palveluseteli on otettu käyttöön.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kaupunginhallituksen talousarvion nettomenot alittuivat noin 7,6 miljoonaa euroa. Alituksesta noin miljoona euroa selittyy kaupungin yhteisten menojen (esim. osuus verotuskustannuksista) budjetoitua pienempänä toteutumisena. Konsernihallinnon ryhmien osalta säästöä muodostui noin kaksi miljoonaa (henkilöstömenot 1 milj. ja palvelujen ostot 0,6 milj. euroa) ja edelleen kohdistettavien määrärahojen osalta noin 3,5 miljoonaa euroa (varausmäärärahat n. 2,2 milj. euroa).

Työllisyyspalvelujen nettomenot alittuivat n. 0,6 milj. euroa johtuen mm. vuosia jatkuneen työmarkkinatuen kuntaosuuden kääntymisestä laskuun. IT-palvelujen nettomenot alittuivat n. miljoona euroa, pääasiassa henkilöstökulujen ja palvelujen oston osalta.

Lausekkeet	Toimenpideselvitys
Kaupunginhallitus Paremmen joukkoliikenteen myötä kiinteistökohtaisten parkkipaikkojen vähimmäismäärää tulee laskea. Parkkipaikkojen tarvetta tulee tarkastella laajempänä kokonaisuutena (kaupunkikehitysryhmä).	Pysäköinnin linjausten valmistelu on osa yleiskaava-uunnittelua, kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyötä, pyöräilyn kehittämissuunnitelmaa sekä keskustan kehittämisen kärkihanketta. Pysäköintiin liittyviä periaatteita on valmisteltu 2017 ja tuodaan päätöksentekoon vuoden 2018 aikana. Keskustavisio 2050 on julkistettu ja tuodaan päätöksentekoon 2018 aikana. Visio vastaa osaltaan tulevaisuuden liikkumisratkaisuihin.
Kaupunginhallitus Toimialauudistuksessa on keskityttävä tiedolla johtamiseen ja selkeään vastuunjakoon. (Kiinteistö- ja ympäristötoimialan toimintamalliudistuksen jatkovalmistelu).	Sopimusohjaus on lisännyt suunnitelmallisuutta niin toiminnan suunnitteluun kuin seurantaan. Sopimukset sisältävät selkeät kaupungin strategiasta johdetut strategiset tavoitteet, toimenpiteet niiden saavuttamiseksi sekä mittarit toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointiin. Toimintaympäristön muutosten sekä toiminnan ja talouden jatkuva seuranta ja analysointi on perustana toiminnan suunnittelulle. Toimivallat on määritelty selkeästi uudessa hallintosäännössä ja kaupunkiympäristötoimialan hallinnonjärjestämispäätöksessä.
Kaupunginhallitus	Tarveselvitys on valmistunut ja kaupunginhallitus on pyytänyt lausunnot tarveselvityksestä asianosaisilta 23.10.2017 kokouksessaan. Tarveselvitys sisältää

Tilinpäätös 2017

Kaupunginhallitus

Hyväksytään konserttitalon peruskorjauksen tarveselvitys ja määritellään hankkeen aikataulu vuoden 2017 aikana (strateginen tilojen ohjaus).	ehdotuksen toteutusaikataulusta. Tarveselvitystä täydennetään lausuntojen pohjalta ja tuodaan päätöksentekoon kevään 2018 aikana.
Kaupunginhallitus Ottaan huomioon kaavoitukseen liittyvät paineet ja henkilökunnan suuri vaihtuvuus, on tarvittaessa lisättävä kaavoituksen resursseja antamalla lupa enintään kahden arkkitehdin palkkaamiseen ja lisäksi on tehostettava jo nykyisin käytössä olevia yhteistyömuotoja muiden toimijoiden kanssa (henkilöstöasiat).	Vuonna 2017 on palkattu yksi kaavoitusarkkitehti, lisäksi palkkaamislupa on esitetty kahdelle kaavoitusarkkitehdille vuodelle 2018. Kaupunkiympäristötoimialan muodostamisella ja toimialalle tehdyillä rekrytoinneilla on vahvistettu kaupungin osaamis pohjaa ja luotu edellytykset entistä toimivampien resurssien käytölle ja prosessien kehittämiseksi.
Kaupunginhallitus Tehdään vuoden 2017 aikana tarveselvitys Skanssin monitoimitalosta (strateginen tilojen ohjaus).	Tarveselvitys on valmisteltu ja sitä täydennetään vaihtoehtoisilla toteutusmalleilla. Tarveselvitys tuodaan päätöksentekoon kevään 2018 aikana.
Kaupunginhallitus Määritellään kaupungin energiatehokkuustavoitteet ja kootaan ne Hiilineutraali Turku-kärkihankkeen alle.	Syksyllä 2017 asetettuun Smart and Wise Turku - kärkihankkeeseen on määritelty painopistealue Hiilineutraalius ja resurssiviisuus. Tämän painopisteen alle on määrätty energiatehokkuustavoitteet ja siihen liittyvät toimenpiteet. Lisäksi strategiapäivityksessä on täsmennetty energiatehokkuuteen liittyviä tavoitteita.
Kaupunginhallitus Avustusjärjestelmä uudistetaan vuoden 2017 aikana.	Kaupunginhallitus on hyväksynyt avustusuudistuksen eri osa-alueiden toimenpiteet 20.11.2017 § 503. Avustusten hakemisessa on siirrytty sähköiseen menettelyyn ja maksutiedot siirtyvät automaattisesti kaupungin taloushallintojärjestelmään ja maksatukseen. Hakijan perustiedot noudetaan valtakunnallisesta järjestelmästä ja asiakkaan tarveperusteinen hakemus etenee palvelukonfiguraattorin ja lomakemootorin välityksellä päätöksentekoon. Avustusjärjestelmän tiedot kytkeytyvät kaupungin yleiseen tietovarastoon, mikä mahdollistaa kaupunkitasoisen avustusrekisterin ja raporttien tuottamisen. Järjestelmäuudistuksen ohella matriisimainen työtapo sekä asiakkaiden yleinen neuvonta ja ohjaus otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2018 aikana.
Kaupunginhallitus Selvitetään Halliyhtiön tulevat toimintaperiaatteet ja tehdään sen pohjalta tarvittavat toimenpiteet.	Koy Turun Monitoimihallin (Yhtiö) ja konsernihallinnon edustajista koostuva työryhmä on vuoden 2017 aikana kokoontunut lukuisia kertoja ja selvittänyt Yhtiön rahoitusjärjestelmän yhtenäistämistä eri hallien osalta. Muutokset vaativat päivityksiä kaupungin ja yhtiön välisiin vuokrasopimuksiin, KH:n ja liikuntalautakunnan talousarvion sekä yhtiön omaan talousarvioon. Tietojen ja sopimusdokumentaation vaihto yhtiön ja kaupungin välillä on vielä kesken. Muutokset ja tarvittavat toimenpiteet pyritään saamaan päätöksentekoon vuoden 2018 aikana.
Kaupunginhallitus Tarkistetaan vuokra-asuntojen tuotantotilanne ottaan huomioon kaupungin voimakas kasvu ja yritysten työvoimatarve.	Vuokra-asuntotuotannon kokonaismäärä raportoidaan osana tilinpäätösprosessia. Kaupunkikehitysjaosto tulee tarkistamaan vuokra-asuntojen tuotantotavoitteita kuluvan kevään aikana kaupunkiympäristötoimialan strategisen sopimukseen valmistelun yhteydessä.
Kaupunginhallitus Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden kasvun pysäyttämiseksi on ryhdyttävä seuraaviin toimiin: Vaikutetaan voimakkaasti siihen, että terveystarkastuksessa työkyvyttömyksiä todetut henkilöt pääsevät siirtymään eläkkeelle tai asianmukaiseen hoitoon. <ul style="list-style-type: none">Lisätään yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa matalan kynnyksen työpaikkoja osatyökykyisille ja muuten vaikeasti työllistettäville.Selvitetään mahdollisuus ”vuokratyövoimapankin” perustamiselle.Lisätään yhteistyötä työvoimapulasta kärsivien yritysten kanssa ja suunnataan ammatillista koulutusta sinne, missä työvoimaa eniten tarvitaan.Pyritään löytämään valtion kanssa oikeudenmukainen ratkaisu kustannuksiin, joita	<ul style="list-style-type: none">Turku on rahoittanut työllisyysmäärärahoilla työttömien terveystarkastuksia omassa Turun seudun TST:n tiloissa olevalla klinikalla. Lisäksi Turun Party –osahankkeen lääkinnällisen työ ja -toimintakykyarvioinnin ja toimivan monialaisen verkostoyhteistyön avulla on saatu asiakas tarkoituksenmukaisen palvelun ja etuuden piiriin. Näitä ovat mm. terveydenhuollon palvelut, sairausloma, lääkinnällinen tai ammatillinen kuntoutus, sosiaalinen kuntoutus tai muu ryhmätoiminta, osa- tai työkyvyttömyyseläke sekä työllistymistä edistävät palvelut.Usealle asiakkaalle on tehty lausunto ammatilliseen ja lääkinnälliseen kuntoutukseen, sairauspäivärahalle ja/tai työkyvyttömyyseläkkeelle. Tällöin asiakas on myös ohjattu hakemaan oikeaa etuutta esim. varaa-malla aika kelan virkailijalla ja toimittamalla lausunnot kelaan. Näin henkilöt ovat

Tilinpäätös 2017

Kaupunginhallitus

<p>Turun maahanmuuttajatyöttömien suuri osuus aiheuttaa kaupungille.</p>	<p>paitsi oikealla etuudella myös poissa kelan maksuosuuslistalta. Kela-yhteistyön ansiosta kuntoutuskoordinaatio ja ohjausosaaminen ovat parantuneet.</p> <ul style="list-style-type: none">• Turussa siirryttiin viime vuoden lopulla kuntouttavan työtoiminnan palveluseteliin. Tavoitteena on lisätä kolmannen sektorin palvelutuotantoa siten, että entistä useammalle osatyökykyiselle tai muuten vaikeasti työllistettävälle riittäisi näitä paikkoja. Turku jatkoi vuonna 2017 Turun Seudun TST:n Texvex-toiminnan rahoittamista. Tässä syntyy matalan kynnyksen työpaikkoja. Turku on lisäksi maksanut kolmannen sektorin yrityksille Turku-lisää ja korotettua Turku-lisää työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien työllistämistä. Lounais-Suomen työllistäjien kanssa Turku teki sopimuksen työkokeilussa olevien työmarkkinatu-en kuntaosuudella olevien tukemisesta. Turku on tukenut työvoimapolitiittisilla avustuksilla kolmatta sektoria, joka on tuottanut osatyökykyisille ja muuten vaikeasti työllistettäville työpaikkoja. Haasteena on näiden työpaikkojen määräaikaisuus, koska ne rahoitetaan julkisen sektorin tuella eikä näistä juurikaan synny pysyviä työsuhteita.• Turku-konserniin kuuluva Turun Aikuiskoulutussäätiö perusti Täsmäosaajat Oy-nimisen henkilöstövuokratyörytymän, joka välittää työpaikkoja Aikuiskoulutuskeskuksen opiskelijoiden lisäksi Turun palveluissa oleville työttömille. Tavallaan työttömien alakohtaisina "työvoimapankeina" tulevat toimimaan myös Työvoimahautomot-hankkeessa perustettavat kärkialojen hautomot. Turussa on kartoitettu henkilöstövuokratyörytymät, jotta niiden palveluja voidaan hyödyntää paremmin.• Ammatillisessa koulutuksessa työvoimapula-ajat ovat aina olleet painopisteenä. Haasteena on riittävien opiskelijamäärien saaminen esimerkiksi metallialan koulutuksiin. Turussa aloitettiin keväällä 2017 työvoimamahautomot –hanke, jossa viidelle eri kärkihankkeelle rakennetaan omat hautomot. Näissä järjestetään henkilöstön alakohtaista täsmäkoulutusta. Hankkeessa on mukana Turun kaupungit ja joidenkin muiden seudun kuntien lisäksi Science Park ja seudun tärkeimmät ammatilliset oppilaitokset (Turun ammatti-instituutti, Turun Aikuiskoulutuskeskus ja RASEKO).• Turun kaupungille ei maahanmuuttajatyöttömistä aiheudu enempää kustannuksia kuin muista työttömistä. Turku on osana kasvupalvelusopimusta rakentamassa maahanmuuttajien polkua työhön. Kasvupalvelusopimuksen kustannuksista valtio maksaa puolet. Valtio järjestää tällä hetkellä niin paljon maahanmuuttajien valmistavia koulutuksia, että niihin on vaikeuksia löytää riittävästi opiskelijoita. Tällä hetkellä on monia maahanmuuttajien työllisyystyö edistäviä hankkeita. Haasteena ovat työelämässä olevat asenteet, jotka vaikeuttavat maahanmuuttajien työllistämistä erityisesti joistakin uskonnollisista tai väestöryhmistä.
<p>Kaupunginhallitus Tavoitteena tulee olla kaupungin talouden tasapainottaminen lyhyellä aikavälillä lähtökohtana se, että palvelut säilyisivät niin laadullisesti kuin määrällisesti nykytasolla koskien kaikkia hallintokuntia.</p>	<p>Kaupungin taloudellisen aseman voitaneen katsoa parantuvan, mikäli toiminnasta aiheutuvan alijäämän kehitys kyetään pitämään verorahoituksen kehitystä pienempänä. Tiukkaa talouskuria tarvitaan myös tulevina vuosina. Resurssien oikea kohdentaminen sekä toimintamallien uudistaminen mahdollistavat laadukkaan palvelutuotannon myös tulevaisuudessa. Toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana on palvelujen kysyntään vastaaminen taloudelliset tekijät huomioiden.</p>

Tilinpäätös 2017

Kaupunginhallitus

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginhallitus €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	55 079 132	0	55 079 132	54 863 863	-215 269
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	313 120	313 120
Toimintakulut	-152 317 334	-13 468 615	-165 785 949	-157 982 026	7 803 923
TOIMINTAKATE	-97 238 201	-13 468 615	-110 706 816	-102 805 042	7 901 774
Investointimenot	-39 753 976	0	-39 753 976	-38 714 517	1 039 459
Rahoitusosuudet	0	0	0	140 267	140 267
Luovutustulot	128 000 000	0	128 000 000	106 401 042	-21 598 958
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	88 246 024	0	88 246 024	67 826 792	-20 419 232

Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet

Omarahoitusosuudet €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintakulut	-19 512 731	0	-19 512 731	-18 193 530	1 319 201
TOIMINTAKATE	-19 512 731		-19 512 731	-18 193 530	1 319 201

Työvoiman käyttö

Henkilötyövuodet (htv) ja kustannukset	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Kh yhteensä (htv)	570,7	552,2	538,0	544,3	
Kh, palkat ja palkkiot (€)	24 831 143	25 127 023	24 768 706	24 071 342	
Konsernihallinto (htv)	191,7	200,0	201,0	217,0	
Konsernihallinto, palkat ja palkkiot €	10 547 991	11 405 942	11 557 068	11 088 873	
Palvelukeskukset (htv)	379,0	352,2	337,0	327,3	
Palvelukeskukset, palkat ja palkkiot (€)	14 283 152	13 721 081	13 211 638	12 982 469	

Lisätietoja:

Konsernihallinto sisältää sisäisen tarkastuksen.

Työvoimaseurannan mukaiset htv luvut eivät sisällä töllistettyjä ja harjoittelijoita. Palkat ja palkkiot luvuista vähennetty työllistettyjen osuudet.

Organisaatiomuutokset:

1.4.2016 Hankinta ja logistiikkakeskuksen varastointi- ja logistiikkatoiminnot luovutettu V-S sairaanhoitopiirille. Luovutuksen yhteydessä siirtyi 20 henkilöä, joiden palkat ja palkkiot osuus on laskettu olevan 633.869€ vuodessa (vuoteen 2016 vaikutus -15 htv/475.402€).

Tilinpäätös 2017

Kaupunginhallitus

1.7.2016 Turun seudun kehittämiskeskuksen toiminnan luovutus TSP Oy:lle. Luovutuksen yhteydessä siirtyi 23,4 henkilöä, joiden palkat ja palkkiot osuus on laskettu olevan 572.839 €vuodessa (vuoteen 2016 vaikutus – 13,7 htv/334.156€).

1.8.2017 Konsernihallinnon vahtimestaripalvelut luovutettiin Arkea Oy:lle. Luovutuksen yhteydessä siirtyi 7 henkilöä, joiden palkat ja palkkiot osuus on laskettu olevan 203.364€vuodessa (vuoteen 2017 vaikutus -2,9 htv/-84.735€).

Konsernihallinnon ja palvelukeskusten välillä tapahtui myös sisäisiä toiminnan/henkilöiden siirtoja.

Strategiset tavoitteet

Kärkihanke 1: Digitaalinen asiointi	<i>Strateginen teema:</i> <i>Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Arviointikriteeri:					
MunPalvelut käytön laajentaminen			2	0	
Kohti kuntalaistiliä (Asiointitili, maksaminen, ostotoiminnallisuus)			3	2	
KaPa laki (tunnistautuminen, valtuutus, palvelutiedot)			3	5	
Toimialojen ilmoittamat projektit			4	4	
Tavoitteen kuvaus: Asiakkaan digitaalinen asiointi Turun kaupungin kanssa (MunTurku) (edellyttää palvelujen digitalisoimisen ja tunnistautumisen).					
Selitys poikkeamalle:					
MunPalvelut: Alustan kehittäminen päätettiin lopettaa, kun tekninen toteutus ei vastaa tarpeita. Toimintamalli jatkaa elämää Asiakkuuksien ja palvelujen hallinnan projektissa.					
Kohti kuntalaistiliä: Turku oli kuntapilottina mukana Suomi.fi-maksamisessa ja projektin viivästymisen takia vuoden loppuun mennessä ennätettiin saada kaksi palvelua (lisärakennusluvut ja seniorirannekkeet) maksamisen piiriin.					
KaPA-laki: Suomi.fi-tunnistautuminen oli pakko hoitaa kaupungin tasolla vuoden 2017 aikana, kun aiempi VETUMA-tunnistautuminen päättyi.					

Kärkihanke 2: Keskustan kehittäminen	<i>Strateginen teema:</i> <i>Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>				
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Arviointikriteeri: Keskustan kehittämisen visiotyö sekä siihen liittyvä toteutus-suunnitelma mittareineen valmis.			Visiotyö valmis	Keskustavisio 2050 julkaistu 14.8.2017	
Tavoitteen kuvaus: Keskustan kehittämisen kärkihankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen.					
Selitys poikkeamalle:					

Tilinpäätös 2017

Kaupunginhallitus

Kärkihanke 3: Turun kampus ja tiedepuisto	<i>Strateginen teema:</i> Rakentuva kaupunki ja ympäristö <i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.1				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017		
Arviointikriteeri: Turun kampus ja tiedepuiston masterplan valmis ja purettu soveltuvilta osin etenemismalleihin. Toteutusprojekteja käynnissä.			Masterplan valmis ja toteutus käynnistetty	Turun kampus ja tiedepuistohankeen masterplan julkaistu 4.12.2017		
Tavoitteen kuvaus: Kärkihankekokonaisuudella tavoitellaan kunnianhimoista alueen älykaupungin toiminnallista konseptia, maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen suunnitelmaa sekä palveluiden ja elinkeinotoiminnan yhdistämistä fyysisen ympäristön toteutukseen.						
Selitys poikkeamalle:						

Kärkihanke 4: Palveluohjauksen uudistaminen	<i>Strateginen teema:</i> Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen <i>Strateginen linjaus:</i> 2.1.3				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 2.1.3, 2.1.2, 3.2.2	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017		
Arviointikriteeri: Hanketta toimeenpanevien projektien eteneminen aikataulussa			Toteutus	hanke on päättynyt		
Tavoitteen kuvaus: Kokonaisuus muodostuu toisiaan tukevista osista: Ikäihmisten palveluohjaus, Terveyspalvelujen uudistaminen, Perhe- ja sosiaalipalvelut – toiminnan kokonaiskehittäminen, Varsinais-Suomen uusi psykiatrian toimintamalli. Lisäksi palveluohjaus-hanke on osana kaupungin monikanavaisen asiakaspalvelun kehittämistä (ei vain paljon palveluita käyttäville).						
Selitys poikkeamalle: Palveluohjauksen uudistamisen kärkihanke on sulautettu Smart and Wise Turku – kärkihankkeeseen.						

Kärkihanke 5: Hiilineutraalisuuden ja smart city –konseptin edistäminen	<i>Strateginen teema:</i> Rakentuva kaupunki ja ympäristö <i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.6				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017		
Arviointikriteeri: Suunnitteluvaihe menossa, arviointikriteerit kaupunginhallitukselle 2018 aikana.			Hankkeen suunnittelu	Suunnitteluvaihe jatkuu Kh 18.9.2017 mukaisesti vielä alkuvuoden 2018		
Tavoitteen kuvaus: Kaupunginhallitus päätti 18.9.2017 asettaa uuden kärkihankkeen Smart and Wise Turku, jossa yhdistyvät hiilineutraaliustavoite ja Smart City –konsepti. Hankkeeseen liitetään digitaalinen asiointi ja palveluohjauksen uudistamisen kärkihankkeet. Jatkossa kaupungissa on vain kolme kärkihanketta. Smart and Wise Turku-hankkeen hankesuunnitelma tavoitteineen ja mittareineen tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn vuoden 2018 alkupuoliskon aikana.						
Selitys poikkeamalle:						

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Riitta Liuksa

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Perhe- ja sosiaalipalveluissa painopiste on ollut perheiden palveluissa ehkäisevässä työssä ja lastensuojelun suojeleminen rakennemuutoksessa. Rakennemuutoksen kanssa samanaikainen lastensuojelun palvelujen kysynnän kasvu kasvatti ennakoimattomasti kustannuksia. Asumis- ja päihdepalvelut siirtyivät psykiatrian fuusion myötä palvelualueelle; myös näissä palveluissa kysyntä ja kustannukset kasvoivat vaikka palvelurakennemuutos kevyempiin palveluihin eteni hyvin. Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelan tehtäväksi 1.1.2017 lähtien on vuoden aikana muokannut asiakasohjauksen ja etuuskäsittelyn sekä aikuissosiaalityön työtä. Asiakasohjaus Kelalta kuntaan käynnistyi vasta loppuvuodesta 2017.

Vanhus- ja vammaispalveluissa on jatkettu palvelurakenteen keventämistä aikaisempien vuosien tapaan. Laitoshoidon purkamisen on edennyt sekä vanhus- että vammaispalveluissa ennakoitua nopeammin. Vanhuspalveluissa laitoshoidon sijaan hoito toteutetaan joko kotihoidon, asumispalveluiden tai omaishoidon turvin. Kehitysvammahuollossa laitoshoidon korvaa useimmiten asumispalvelut.

Kotona asuvien ikäihmisten osuus on pysynyt vuoden 2016 tasolla, mutta väestön ikääntyminen on aiheuttanut tarpeen lisätä kotihoidon palveluja. Samalla myös omaishoidon asiakkaiden määrä on kasvanut, mikä on strategian tavoitteiden mukaista.

Toimintaa on tehostettu; kotihoidon välitön asiakastyöaika on lisääntynyt ja ympärivuorokautisen tilapäishoidon hoitajaksoja on lisätty enimmäkseen parantamalla käyttöastetta.

Jono ympärivuorokautiseen hoitoon on vuoden aikana vaihdellut merkittävästi, alkuvuoden aikana jonottajia on ollut 48-58, loppuvuodesta jono kasvoi. Yli kolme kuukautta jonottaneita ei ole kuitenkaan ollut vuoden 2017 tammikuun jälkeen lainkaan. Jonojen kasvua on pyritty hallitsemaan lisäämällä ympärivuorokautisen hoidon ostopalveluita.

Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien ikäihmisten määrää ei kuitenkaan ole pystytty vähentämään. Tämä johtuu siitä, että väestön ikääntyessä ja ympärivuorokautisen hoidon määrää vähennettäessä tarve kotihoidon palveluille on kasvanut.

Terveyspalveluissa tavoitteet ovat olleet verrattain tiukat, erityisesti terveyspalveluiden tarpeen lisääntymisen myötä väestörakenteen muutoksen, väestönkasvun ja sairaanhoitopiiriin käyttöä vähentävien toimien myötä. Suureksi osaksi tavoitteisiin on myös päästy. Henkilöstön saatavuusongelmat ovat joiltain osin vaikuttaneet tavoitteiden toteutumiseen. Kuntouttavan työn osuutta on tavoitteen mukaisesti lisätty.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Perhe- ja sosiaalipalveluissa lapsiperheiden kotipalvelun, lastensuojelun, perheiden sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kysyntä kasvoi vuoden aikana ja asiakaspalvelujen ostojen kustannukset ylittyivät kaikissa näissä palveluissa. Vuoden 2017 ensimmäiselle neljännekselle perustoimeentulotukeen varatun määrärahan käyttö jäi vähäiseksi, kun Kela sai järjestelmänsä toimimaan.

Terveyspalveluiden ylityksestä suurin osa johtuu tiukasta tulotavoitteesta, josta jäätin merkittävästi, erityisesti pakolais- ja paluumuuttajakorvausten osalta. Suurimmat menoylitykset olivat palveluiden ostoissa (erityisesti työvoimavuokraus, mutta myös ostot muilta terveyskeskuksilta ja erityishuoltopiiristä) sekä materiaalien ostossa (erityisesti diabetestarvikkeet).

Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisen hyvinvointitoimialan palveluihin käytettiin vuonna 2017 yhteensä 658,9M€ ja tuloja kerättiin yhteensä 71,1M€. Toimintamenot laskivat edellisestä vuodesta 10,8M€ koska perustoimeentulotuen maksatus siirtyi Kansaneläkelaitokselle mutta myös oman perustoiminnan kustannuskehitystä pystyttiin hillitsemään ja jopa alentamaan kustannuksia. Myös tuloerät laskivat noin 9M€ edelliseen vuoteen nähden koska toimeentulotuen takaisinperintä ja valtiolta saatava 50%:n osuus perus-

Tilinpäätös 2017

Hyvinvointitoimiala

toimeentulotuen menoista poistuivat. Oletettua siirtymäaikaa perustoimeentulotuen maksatukseen ei tarvittu vaan menot jäivät nettomääräisesti runsaaseen 150.000 euroon.

Toimialan bruttomenojen ylitys oli 0,76M€ eli noin 0,12%. Tuloerän vajeus oli noin 4,9M€. Netto-poikkeama edellä mainituista yhteensä oli noin 5,7M€ eli noin 0,97% nettokatteesta laskettuna.

Lausekkeet	Toimenpideselvitys
Kotihoitoa tulee kehittää. Toiminnalle tulee asettaa asiakastytyväisyyteen perustuva mittaristo. Lisäksi varaudutaan painopisteen siirtämiseen ennaltaehkäiseviin palveluihin sote-uudistuksen myötä.	Kotihoidossa on ollut vuodesta 2011 käytössä vuosittain toistettava asiakastytyväisyysmittaristo, jolla mitataan asiakkaiden tyytyväisyyttä saamaansa palveluun. Mittaristo sisältää myös avoimia kysymyksiä, joissa asiakkaiden on mahdollista antaa ehdotuksensa palvelun kehittämiseksi. Saadut palautteet käsitellään kotihoidon lähialueilla ja niistä muodostetaan vuosittain alueen kehittämistehtävät (vähintään kolme kehittämisteemaa /alue). Asiakkaat antavat palvelusta myös ns. kouluarvosanan, joka on yksi kotihoidon ops-mittareista. Viimeisin mittaus vuodelta 2016 antoi kotihoidolle kokonaisarvosanaksi 8,48 (asteikolla 4-10).
Selvitetään sosiaalisen luototuksen käyttöönoton mahdollisuus vuoden 2018 budjetin valmistelun yhteydessä.	Sosiaalisen luoton käytöstä ja periaatteista verrokkikaupungeissa laadittiin selvitys. Sote-päätöksenteon kesken eräisyyden vuoksi valmistelua ei käynnistetty vuotta 2018 varten. Kaupunginvaltuuston päätettyä sosiaalisen luototuksen käyttöönotosta v. 2018 aikana valmistelu käynnistettiin.
Selvitetään mahdollisuus erityisesti ikäihmisten keskitetyn palvelupisteen järjestämisestä juhluvuoden kunniaksi. Samalla selvitetään myöskin yhteistyömahdollisuus Kansaneläkelaitoksen kanssa palvelupisteen köytöstä. Samalla selvitetään myös työllisyyspalvelupisteen sijoittaminen asiakaslähtöisesti.	Toimialojen yhteisen palveluohjaus- ja asiointipisteen valmistelua jatketaan. Kela on ilmoittanut, että heidän henkilöstöään voisi myös tulla yhteiseen asiointipisteeseen. Kela -yhteistyö myös asiointipisteessä on hyvinvointitoimialan näkökulmasta tärkeää ja tätä yhteistyökuviota valmistellaan. Ennen keskitettyä asiointipistettä yhteistyötä kehitetään nykyisten toimintojen oheen.

Talousarvion toteutuminen

Sosiaali- ja terveyslautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	75 980 464	0	75 980 464	71 073 114	-4 907 350
Toimintakulut	-657 945 474	-216 087	-658 161 561	-658 923 215	-761 653
TOIMINTAKATE	-581 965 010	-216 087	-582 181 097	-587 850 100	-5 669 003
Investointimenot	-1 000 000	0	-1 000 000	-301 645	698 355
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 000 000	0	-1 000 000	-301 645	698 355

Tilinpäätös 2017

Hyvinvointitoimiala

Työvoiman käyttö

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Henkilötyövuodet (htv)	4.587,9	4.567,4	4.314,0	4.319,2	
Palkat ja palkkiot (€)	170 383 414	169 097 854	162 539 862	161 513 601	

Lisätietoja: Puhtauspalveluiden keskittäminen ja uudelleenorganisointi ei onnistunut suunnitellusti ja työvoiman määrä kasvoi jonkin verran. Muilta osin henkilöstötavoite pystyttiin saavuttamaan.

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön	Strateginen linjaus: 2.1.2 Muut toteutettavat linjaukset:			
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Avohuollon lastensuojelun asiakkaana olevien 0-17-vuotiaiden määrä ja osuus ikäryhmästä *määritelmä muuttunut vuonna 2015	..	1519 / 5,3 %	osuus ikäryhmästä laskee	1600/ 5,5 %
Neuvolapalveluiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sähköisen asioinnin lisääminen				
- neuvolaikäisten puolesta -asiointisopimusten osuus	0%	13 %	20%	28,8%
- peruskouluikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus	0%	0,3 %	20%	5,4%
Lihavien lasten ja nuorten osuus				
- 4- vuotiaat	pohjaluku	..
- 8 lk.	pohjaluku	..
Suun terveydenhuolto: dmf-indeksi (kariuksen esiintyvyys tutkitussa populaatiossa)				
- 5-vuotiaat	0,41	0,43	0,3	..
- 12-vuotiaat	1,79	1,17	1,2	..
Rokotuskattavuus (neuvolat) - 3-vuotiaiden rokottamattomien osuus ikäluokasta	0,2 %	2,4 %	0 %	0,39%
Kumppanuus kolmannen sektorin kanssa lisääntyy ja tiivistyy:				
1. Tilojen luovutuksen yhteistyösopimusten määrä	..	31	kasvava	33
2. Vakiintuneiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehdyt avustusyhteistyösopimukset (min. 2 vuoden ajaksi)	..	-	tavoite tarkentuu	15
3. Toiminnallisten kumppanuussopimusten määrä	..	27	kasvava	35

Tilinpäätös 2017

Hyvinvointitoimiala

Kotona asuvien +75-vuotiaiden osuus ja lukumäärä kasvaa	90,2%/ 14 997	90,7 %	90,5%/ 15 428	90,7 % / 15664	
Säännöllisten palveluiden piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden määrän muutos/75-vuotta täyttäneiden turkulaisien määrän muutos.	3 / 156	-54 / 543	-	74/86	
- kotihoito	127	-16	laskeva	36	
- omaishoidon tuki	13	-7	nouseva	43	
- ympärivuorokautinen pitkäaikaishoito (sis. Kaskenlinnan palliatiivisen hoidon asiakkaat)	-137	-31	laskeva	-5	
Omaishoidon tukeminen, Omaishoidon tukea saavien määrä (poikkileikkaus)					
- 0-17	161	158	tasainen	171	
- 18-74	478	463	tasainen	483	
- 75 vuotta täyttäneet	543	536	kasvava	579	
Tilapäishoidon hoitajaksojen määrä	3000	3420	kasvava	3727	
Hoitajakson pituus ympärivuorokautisen hoidon piirissä, yhteensä					
- palliatiivisessa	391,7	975,2	laskeva	1077,4	
- asumispalveluissa	1061,5	1238,7	laskeva	1132,2	

Tavoitteen kuvaus: Ajoissa annetut ja hyvin kohdenneet peruspalvelut ovat hyvää ehkäisevää työtä. Oikea-aikainen ja oikean tasoinen palvelu vähentää korjaavien ja erityispalveluiden tarvetta.

Selitys poikkeamalle:

Lastensuojelun palvelujen tarve on kasvanut vuonna 2017. Ilmiö näkyy myös muissa suurissa kaupungeissa. Yksiselitteisiä selittäviä tekijöitä kasvulle ei ole pystytty esittämään.

Peruskouluikäisten puolesta-asiointisopimuksia on tehty tavoitetta vähemmän, perheille mahdollisuudesta tiedottamista jatketaan. Rokottamattomia lapsia on selvästi aiempaa vähemmän. Ikäluokasta kokonaan rokottamattomia on alle 10 lasta ja tilannetta pyritään tiedotuksella ja vanhempien motivoinnilla edelleen parantamaan.

Väestön ikääntyminen näkyy vanhushuolteen kysynnän kasvuna kaikissa palveluissa. Strategian mukaisesti kotona asuvien ikäihmisten määrä on kasvanut, tämä on kuitenkin edellyttänyt palvelujen laajentamista niin kotihoitossa kuin omaishoidossakin. Myös nuorempien ikäluokkien omaishoidon tuen asiakasmäärät ovat kasvaneet. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on säilynyt samalla tasolla kuin vuoden 2016 lopussa.

Palliatiivisessa (pitkäaikaisrauden)hoidossa olevien asiakkaiden määrä on pieni, mutta hoitajakso aiempaa pidempiä niiden osalta jotka hoidossa ovat.

Tavoite 2: Lisätään korjaavien palveluiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta

Strateginen linjaus: 2.1.3 Muut toteutettavat linjaukset:

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Jatkohoitojonojen lyheneminen sairaanhoitopiiristä					
- siirtoviivepäivien määrä /kk	284	161	<50	276	

Tilinpäätös 2017

Hyvinvointitoimiala

- korotetun maksun osuus siirtoviivepäivistä	55 %	36 %	<20%	46 %	
Vuoden aikana huostassa olleiden lasten määrä (kum.) ja väestöosuus	444/ 1,55%	424 / 1,5 %	laskeva	434 / 1,5 %	
Perhehoitoon sijoitettujen lasten osuus huostassa olevista lapsista.	44,9%	46,6 %	+4%-yksikköä	49,9 %	
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantuminen ja avohoitopainotteisuuden lisääntyminen:					
- jonotusaika psykiatriseen erikoissairaanhoidon (avokäynnit) mediaani	21 vrk		vähenevä		
- mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin vietävien palvelujen lisääminen (tuetun asumisen osuus palveluasumisesta)	29,7 %	33,1 %	kasvava	40,0 %	
- avohoidon osuus päihde- ja mielenterveystyön kokonaiskustannuksista kasvaa	69,4 %		kasvava		
Kuntoutusjaksojen vaikuttavuus: sairaalahoitojaksojen määrä				(mittari ei vielä saatavilla)	
- 2kk kuntoutusjakson jälkeen	vähenevä	..	
- 6kk kuntoutusjakson jälkeen	vähenevä	..	
Toimintakyvyn paraneminen hoidon seurauksena (FIM) muutos osastojen ka	..	17,6	-	14,4	
Kuntoutuksen tehokkuus: FIM/hoitajaksojen pituuden suhde	..		-	..	
Kiireettömän lääkärivastaanoton jonotusaika lyhenee terveyskeskuksessa	Keskim 4vkoa	17,8 työpäivää	2-3 viikkoa	3-4 viikkoa	
Terveysasemien asiakkaat/ työvoima	405,8	418,4	-	414,1	
- asiakkaat/lääkäri työvoima	909,3	977,7	kasvava	959,1	
- asiakkaat/hoitajatyövoima	421,0	488,2	kasvava	492,2	
Palveluiden vaikutus: palvelu parantanut asiakkaan elämäntilannetta ja ollut hyödyllinen (vastausten ka asteikolla 1-5)					
- Vammaispalvelut*	..	4,0	kasvava	4,3	
- Vanhusten avopalvelut*	..	4,2	kasvava	4,3	
- Vanhusten asumispalvelut*	..	4,0	kasvava	4,1	
- Sairaalapalvelut	..	4,2	kasvava	4,3	
- Polikliiniset palvelut	..	4,4	kasvava	4,7	
- Avohuollon sosiaalityö	..	3,9	kasvava	4,4	
- Neuvolapalvelut	kasvava	..	
- Koulu – ja opiskeluterveydenhuolto	kasvava	..	
- Kasvatus- ja perheneuvola	kasvava	..	
- Sijaishuolto (kaupungin lastenkodit ja vastaanottokodit)	..	3,5	kasvava	3,8	

Tilinpäätös 2017

Hyvinvointitoimiala

Suunterveydenhuollon asiakkaat/työvoima	243,4	251,4	kasvava	253,3
Suunterveydenhuollon hoitoonpääsy (T3) (aika yhteydenotosta siihen kun tutkimus toteutuu) alueiden mediaanin ka	140	174	90	76
Laitoshoidossa olevia ympärivuorokautisessa hoidossa olevista				
- +75 vanhusten määrä ja %-osuus	757/ 46,5%	633 /39,5 %	vähenevä	502 / 31,3 %
- kehitysvammaisten %-osuus	11,8%	7,7 %	6%	4,1 %
Korvattujen potilasvahinkojen määrä (vuoden 2014 korvatut vahingot vrs. viiden viimeisen vuoden 2010-2014 ka)	11/9	8/10	laskeva	12/11

Tavoitteen kuvaus: Korjaavat palvelut tuotetaan tehokkaasti ja vaikuttavasti. Asiakas saa tarvettaan vastaavat palvelut oikea aikaisesti.

Selitys poikkeamalle: Siirtoviivepäiviä ja –maksuja kertyi suunniteltua enemmän. Siirtoviivepäiviä kertyi yhteensä 3 313 hpv, joista korotettuhintaisten osuus oli 46 %. Siirtoviivepäiviä oli keskimäärin 276 hpv/kk. Korjaavina, välittöminä toimenpiteinä vanhusten asumispalvelupaikkoja on lisätty ostopalveluna ja sairaalassa on ollut käytössä lisäpaikkoja. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan ole olleet riittäviä. Syksyllä 2017 aloitettiin kehitystyö, joka tähtää vanhusten hoitoketjun sujuvoittamiseen ja palvelutarpeen vähentämiseen.

Lastensuojelun palvelutarve on kasvanut edellisvuodesta (avohuollon asiakkaat n. +6,5%) ja tämä näkyy myös vuoden aikana vahvistettujen huostaanottojen määrässä (n. +20% verattuna edellisvuoteen). Perhehoitoa pystyttiin lisäämään liki tavoitteen verran. Vuoden aikana huostaan otetuista 53% oli 13-17 –vuotiaita, jonka ikäisille sijaisperheitä on vähemmän tarjolla ja joiden ongelmat yleensä ovat niin vaikeita, että perhehoito ei pysty niissä auttamaan.

Odotusaikoja kiireettömälle lääkärivastaanotolle ei ole pystytty merkittävästi vähentämään. Lääkärivakansseja on ollut täyttämättä ja lääkäreitä on hankittu ostopalveluina. Terveysasemien hoitajien ja lääkärin työnjako hoitajapainotteiseen työhön näkyy toteutuneissa asiakasmäärissä.

Korvattujen potilasvahinkojen määrä on noussut. Vahinkoja analysoitaessa voidaan kuitenkin todeta niiden olevan yksittäisiä tapauksia eri tulosyksiköissä. Systemaattisia virheitä ei ole löydettävissä.

Tilinpäätös 2017

Sivistystoimiala

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Timo Jalonen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Palvelukysyntä on kasvanut kaikilla palvelualueilla lukiokoulutusta lukuun ottamatta. Taustalla on asukasluvun kasvu, päivähoidon osallistumisasteen kasvu sekä positiivisesta rakennemuutoksesta johtuva ammatillisen koulutuksen kysynnän kasvu.

Hallitus on päättänyt päivähoitomaksujen alentamisesta, jonka vaikutus toimialan talouteen on merkittävä. Valtio kompensoi kunnille maksutulojen vähentymistä, mutta kompensatio ei kohdistu toimialan talousarvioon.

Ammatillisessa koulutuksessa ollaan viemässä läpi sen historian merkittävintä toimintakulttuurin muutosta.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet ennakoidusti. Toimialan ylitys on 0,2 milj. €(0,05 %)

•Valtuuston päätöksen 25.9.2017 §

191 mukaisesti toimialan määrärahaa korotettiin osavuosikatsauksen 2. ylitys-ennusteen mukaisesti 2,9 milj. euroa. Tästä 1,15 milj. euroa kohdistettiin varhaiskasvatukseen päivähoitomaksutulojen vähennyksiin sekä 1,75 milj. euroa palvelusetelimenoihin.

•Palvelualueiden ja toimintojen osalta vuoden lopussa toteutuneet talousarvioylitykset ja –alitukset ovat suhteellisen pieniä ja kattavat kokonaisuutena toinen toisensa.

Lausekkeet	Toimenpideselvitys
Tuodaan vuoden 2017 aikana päätettäväksi ammatillisen koulutuksen yhdistäminen.	Ammatillisen koulutuksen uusi lainsäädäntö tulossa voimaan 1.1.2018. Uusi laki ei enää erottele nuorten ja aikuisten ammatillista koulutusta. Lautakunta ja kaupungin hallitus linjanneet, että sivistystoimialalla voidaan yhdistää ammatillinen koulutus yhdeksi palvelualueeksi. Muutos vielä päättämättä valtuustossa. Laajempaan yhdistämiseen koulutuksen järjestäjien välillä ei ole ollut valmiuksia.
Tällä hetkellä kaikkia halukkaita ei voida ottaa kansainväliseen kouluun. Ottaen huomioon kaupungin kasvu ja lisääntyvä kansainvälinen työperäinen maahanmuutto, niin selvitetään kevään 2017 aikana mitä voidaan tehdä kansainvälisen koulun tilanteen parantamiseksi.	Toistaiseksi kaikki halukkaat on voitu ottaa kansainväliseen kouluun. Kasvatus- ja opetuslautakunta päätti lisätilojen vuokraamisesta kansainväliselle koululle. Kaupunki on käynnistänyt pidemmän aikavälin tarveselvityksen, jolla mahdollistetaan kansainvälisen koulun kilpailukyky ja tarvittava laajentuminen.
Selvitetään mahdollisuudet toisen ruotsin "kielilypyloukan" perustamiseen.	Kasvatus- ja opetuslautakunta on saanut asiasta selvityksen. Mitään estettä toiminnan laajentamiseen ei ole. Toisaalta nykyisinkin luokkiin voidaan hyvin ottaa 10-20 % lisää oppilaita.

Tilinpäätös 2017

Sivistystoimiala

Talousarvion toteutuminen

Kasvatus- ja opetuslautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	27 019 596	-1 150 000	25 869 596	26 766 810	897 215
Toimintakulut	-312 183 210	-1 774 516	-313 957 726	-315 006 457	-1 048 731
TOIMINTAKATE	-285 163 615	-2 924 516	-288 088 130	-288 239 646	-151 516
Investointimenot	-1 815 000	0	-1 815 000	-1 144 439	670 562
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 815 000	0	-1 815 000	-1 144 439	670 562

Työvoiman käyttö

Henkilötyövuodet (htv) ja kustannukset	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 31.12.2017	
Henkilötyövuodet (htv)	3668	3669	3 670***	3648	
Palkat ja palkkiot (€)	140 465 938	139 943 066	137 114 907	138 972 514	

Kaupunginvaltuuston talousarviopäätöksessä 16.11.2015 § 197 sivistystoimialan määrärahoja lisättiin 2,0 M€ ryhmäkojojen kasvun ehkäisyyn. Tämä määräraha tarkoittaa henkilötyövuosina 46 lisäystä vuodelle 2016, eli htv-luku kasvaa 3619:stä 3665:een.

** Kasopelk §126 14.9.2016 päätös

*** Otettu huomioon perusopetukseen ja ammatilliseen koulutukseen kohdennettu 1,5 milj. €

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Monipuolistetaan varhaiskasvatuksen palvelutarjontaa yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa	Strateginen linjaus: 2.2.5 Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.8.				
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 31.12.2017	
Kunnallisen ja yksityisen päivähoiton suhteellinen osuus (%)	72/28	70/30	70/30	vuoden ka 68/32 12/20017 67/33	

Tavoitteen kuvaus: Varhaiskasvatuksen palveluiden asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on nostaa yksityisen palvelutuotannon osuus 30%:iin.

Selitys poikkeamalle: Kaupungin oma tilatuotanto ei ole pystynyt reagoimaan tilatarpeisiin, yksityiset palveluntuottajat kyenneet tuottamaan tarvittavan palvelun.

Tilinpäätös 2017

Sivistystoimiala

Tavoite 2: Palveluverkon tarkastelu	<i>Strateginen linjaus: 2.2.6. Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.2, 2.2.8.</i>			
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 31.12.2017
Palveluverkon tarkastelu tehdään ja esitetyt toimenpiteet toteutetaan.			ks. tavoitteen kuvaus	Palveluverkkoselvitys ei ollut 2017 tavoitteena
Tavoitteen kuvaus: Valmistellaan seuraava palveluverkkoselvitys vuoden vaihteessa 2017/2018.				
Selitys poikkeamalle:				

Tavoite 3: Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen	<i>Strateginen linjaus: 2.2.2 Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.1, 3.2.3</i>			
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 31.12.2017
Siirrytään perusopetuksen 4.-9.-luokilla uudempaan oppimisympäristöön ja toteutetaan laaja opettajien koulutusohjelma			Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4. ja 7.-luokkalaisilla	Tavoite toteutunut
Tavoitteen kuvaus: Luodaan malli henkilökohtaisten päätelaitteiden hankintaan kaikille oppilaille 4.-9.luokilla. Tuetaan oppimisympäristöjen kehittämistä projekteilla, opettajien koulutuksella ja vertaistuellla.				
Selitys poikkeamalle:				

Tilinpäätös 2017

Vapaa-aikatoimiala

KULTTUURILAUTAKUNTA

LIIKUNTALAUTAKUNTA

NUORISOLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Minna Sartes

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Tilivuodelle 2017 ei ole tullut sellaisia lainsäädännöstä johtuvia toimintaympäristömuutoksia, joilla olisi merkitystä vuoden tulokseen. Useamman vuoden ajan jatkunut alueiden ja väestöryhmien eriarvoistuminen ja liikkumattomuus ovat toimintaympäristön muutoksia, joita pyritään vapaa-aikapalvelulla vähentämään. Käytännössä se on tarkoittanut investointeja olosuhteisiin, nykyisten ja uusien palvelujen kehittämistä sekä nykyisten resurssien uudelleen kohdentamista. Vuonna 2017 valmistuneet uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeet ovat parantaneet merkittävästi mahdollisuuksia tarjota kuntalaisille laadukkaita liikunta- ja kulttuuripalveluja.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vapaa-aikatoimialan taloustavoitteet ovat toteutuneet suunniteltua ja ennustettua paremmin. Koko toimialan toimintakate toteutui 0,9 milj.euroa suunniteltua parempana. Käyttöomaisuusinvestoinnit toteutuvat kirjastoautohankintaa lukuun ottamatta suunnitellusti. Positiiviseen tulokseen vaikutti suunniteltua merkittävästi pienemmät henkilöstökulut ja sisäisten palvelujen kulut sekä maksullisten kulttuuripalvelujen suunniteltua suuremmat kävijämäärät.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovista tavoitteista aktiivisuuden lisääntyminen ei näkynyt valitussa mittarissa, mutta Vapaa-aikapalvelujen käyttäjämäärät kasvoivat esim. kirjastoissa, liikuntapaikoilla, museoissa ja orkesterissa. Uusia käyttäjiä aktivoitiin Liikkuva koulu –harrastetoiminnalla, nuorisopalvelujen pop up –palveluilla, taidetestaajat –projektissa sekä järjestämällä maahanmuuttajille ja muille kohdennetuille ryhmille tutustumiskäyntejä.

Toimialan lautakuntaan nähden sitovista tavoitteista suunnitelmallinen ja säännöllinen yhteistyö vapaan kentän kanssa ei toteutunut suunnitellusti ja sinfoniakonserttien nykyiselläänkin korkea täyttöaste ei enää kasvanut.

Talousarvion toteutuminen

Kulttuurilautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	3 626 077	0	3 626 077	4 855 142	1 229 064
Toimintakulut	-36 308 372	-749 513	-37 057 884	-37 471 935	-414 051
TOIMINTAKATE	-32 682 295	-749 513	-33 431 807	-32 616 794	815 014
Investointimenot	-945 000	0	-945 000	-485 393	459 607
Luovutustulot	0	0	0	23 210	23 210
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-945 000	0	-945 000	-462 184	482 816

Tilinpäätös 2017

Vapaa-aikatoimiala

Talousarvion toteutuminen

Liikuntalautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	4 165 000	0	4 165 000	3 979 989	-185 010
Toimintakulut	-22 747 274	-109 792	-22 857 066	-22 836 447	20 618
TOIMINTAKATE	-18 582 274	-109 792	-18 692 066	-18 856 458	-164 392
Investointimenot	-945 000	0	-945 000	-964 331	-19 331
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-945 000	0	-945 000	-964 331	-19 331

Talousarvion toteutuminen

Nuorisolautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	1 029 000	0	1 029 000	1 174 601	145 600
Toimintakulut	-9 069 989	-3 308	-9 073 297	-8 974 412	98 885
TOIMINTAKATE	-8 040 989	-3 308	-8 044 297	-7 799 812	244 485
Investointimenot	-120 000	0	-120 000	-103 353	16 647
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-120 000	0	-120 000	-103 353	16 647

Työvoiman käyttö

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Henkilötyövuodet (htv)	602,1	593,4	613	597,2
Palkat ja palkkiot	19 611 464	20 418 918	20 443 708	20 609 452
Kulttuurilautakunta (htv)	401,3	396,3	410	398,0
Kulttuurilautakunta (palkat ja palkkiot)	12 992 670	13 739 348	13 748 082	13 819 093
Liikuntalautakunta (htv)	94,7	92,1	95,5	94,9
Liikuntalautakunta (palkat ja palkkiot)	3 255 057	3 197 149	3 308 251	3 338 137
Nuorisolautakunta (htv)	106,1	105,0	107,5	104,3
Nuorisolautakunta (palkat ja palkkiot)	3 363 738	3 482 421	3 387 375	3 452 220
Lisätietoja:				

Tilinpäätös 2017

Vapaa-aikatoimiala

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi	<i>Strateginen teema:</i> <i>Aktiivinen kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.3.7</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1, 2.3.1</i>	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Turkulaisten aktiivisen harrastamisen ja osallistumisen (kulttuuri ja liikunta, FCG summaava mittari) kehittyminen: Määrä kasvaa.	(26 %)	Lähtöarvo 32 % ilmoitti osallistuneensa aktiivisesti jonkin yhdistyksen, harrastusryhmän, kerhon tai hengen tai henkilön yhteisön toimintaan	tavoite määritellään -16 (32 %) perusteella	27 %
<p>Tavoitteen kuvaus: Aktiivinen vapaa-aika tarjoaa elämään sisältöä ja on olennainen osa hyvän elämän perustaa. Aktiivinen kaupunkilainen voi hyvin. Liikkuminen elämäntavaksi. Kulttuuri tekee hyvää. Lasten ja nuorten kasvu tasapainoiseen elämään.</p> <p>Selitys poikkeamalle: Kuntalaisen aktiivisuuteen vaikuttavat mm. elämäntilanne, sosioekonominen asema ja asenne. Vapaa-ajan palvelujen käyttäjämäärät kasvoivat esim. kirjastoissa, museoissa ja orkesterissa. Uusia käyttäjiä aktivoitiin Liikkuva koulu –harrastetoiminnalla, nuorisopalvelujen pop up –palveluilla, taidetestaajat –projektissa sekä järjestämällä maahanmuuttajille ja muille kohdennetuille ryhmille tutustumiskäyntejä.</p>				

Tavoite 2: Kumppanuus ja vuorovaikutus kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa	<i>Strateginen teema:</i> <i>Aktiivinen kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.3.2</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.1</i>	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyön edistyminen	Valmistelu	Osittain toteutunut	Yhteistyösuunnitelma	Edistynyt
<p>Tavoitteen kuvaus: Palveluissa tarkastellaan tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Yhteistyötä tehdään kaupungin toimijoiden varmistamana niin, että kansalais- ja järjestötoiminta on vahvasti mukana ja vastuussa.</p> <p>Selitys poikkeamalle: Vaikka yhteistyösuunnitelmaa ei ole laadittu, monimuotoista vakiintunutta yhteistyötä on kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoiminnassa. Uusia yhteistyömuotoja käynnistettiin Liikkuva koulu –hankkeessa, Lapset liikkeelle –toiminnassa, Mihi – nuorten matalan kynnyksen harrastetoiminnassa ja Hansan Pop Up –nuorisotilassa.</p>				

KAUPUNKISUUNNITTELU- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA RAKENNUSLAUTAKUNTA TURUN SEUDUN JOUKKOLIKENNELAUTAKUNTA LOUNAIS-SUOMEN JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Christina Hovi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Rakentamisen voimakkaan kasvun myötä rakennuslupia on myönnetty kahta edellisvuotta enemmän, yhteensä 375.323 kerrosneliometriä 2589 asunnolle (vuonna 2015: 158.782 kem², asuntoja 1096 kpl, vuonna 2016: 248.593 kem², asuntoja 2429). Kasvaneiden määrien vuoksi käsittelyajat ovat valitettavasti pidentyneet. Sähköisten lupahakemusten osuus on kasvanut.

Kaupunkisuunnittelun painopiste on keskustan kehittämisessä ja isoissa aluekehityshankkeissa. Kaavoituksella luodaan edellytykset kaupungin kasvulle ja tuetaan kaupungistumista.

Kaavoituksen tuotantotavoitteet ylittyivät asuinkerrostalojen osalta 3,5-kertaisesti ja elinkeinojen osalta yli 6-kertaisesti. Lautakunnan vuonna 2017 hyväksymät kaavaehdotukset sisälsivät noin 360.000 kem² asuinkerrosalaa merkiten asuntoja noin 7200 asukkaalle (50 kem²/asukas). 75 % asuinkerrosalasta sijoittuu kaupungin maalle, jolla kasvatetaan kaupungin omaa tonttivarantoa tulevina vuosina. Kaavat sisältävät noin 80.000 kem² kaupungin tuotantoyhtiöille tulevina vuosina luovutettavaa asuinrakennusoikeutta (asuntoja noin 1600 asukkaalle). Elinkeinoille kaavoitettiin noin 300.000 kem².

Vuonna 2017 hyväksytyt asemakaavat mahdollistavat kerrostaloasuntojen rakentamisen noin 2140 asukkaalle ja pientaloasuntoja noin 220 asukkaalle. Asemakaavojen läpimenoaika käynnistämisestä valtuuston hyväksymiseen oli 29,9 kuukautta (mediaani).

Vetovoimainen kasvava kaupunki tarvitsee kestävä ja sujuvat liikenneratkaisut. Raitiotien rinnalla on selvitetty superbussivaihtoehtoa. Runkobussilinjaston suunnittelu on käynnissä. Turun pyöräilyn kehittämissuunnitelma oli loppuvuodesta nähtävillä ja lausunnoilla. Keväällä 2018 käyttöön otettavasta kaupunkipyöräjärjestelmästä laadittiin suunnitelmat.

Joukkoliikenteen matkamäärä kasvoi seudulla 5,0 % (matkamäärä yhteensä 27,0 milj.). Turun osalta joukkoliikenteen matkamäärä kasvoi 4,7 %. Sähköbussiliikennöinti linjalla 1 saatiin kokonaisuudessaan käyntiin. Vesibussiliikennettä kokeiltiin kesäkaudella Aurajoen ja Ruissalon välillä ja se sai hyvin innostuneen vastaanoton. Loppuvuodesta vesibussiliikenne päätettiin vakinaistaa esteettömänä.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta päätti jätteenkuljetusjärjestelmästä ja hyväksyi vuoden 2018 alusta voimaan tulevan jätetaksan.

Vuonna 2017 valmisteltiin toimialauudistusta, jossa suurin osa ympäristötoimialan ja kiinteistötoimialan toiminnoista yhdistettiin 1.1.2018 aloittavaan Kaupunkiympäristötoimialaan. Osa tilatoiminnoista siirtyi Tilapalvelukeskukseen ja lähes kaikki tukitoiminnot kaupungin yhteisiin hallintopalveluihin.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

- Ympäristötoimialan talousarvion nettomenot alittuivat 3,072 milj. euroa.
- Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölahtakunnan tulot ylittyivät 1,66 milj.€ ja menot alittuivat 0,29 milj.€, jolloin toimintakate parani suunnitellusta 1,95 milj. €
- Rakennuslupia on myönnetty kahta edellisvuotta enemmän, joten rakennusvalvontatulot ylittyivät 1,69 milj.€. Myös kaupunkisuunnittelun maksutulot ylittyivät työtunteihin perustuvan laskutuksen myötä n. 0,1 milj. €

Tilinpäätös 2017

Ympäristötoimiala

- Kaupunkisuunnittelun ja hallinnon myyntitulot jäivät 0,763 milj. € euroa pienemmiksi kuin talousarviossa, joka johtui sisäisen laskutuksen vähenemisestä.
- Vuokramenot ylittyivät 0,159 milj. € tilojen uudelleenjärjestelyn vuoksi.
- Menojen alittuminen johtui henkilöstömäärän- ja kulujen arvioitua pienemmästä määrästä.
- Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tulot ylittyivät 0,28 milj. € ja menot alittuivat 0,76 milj. €. Lisäksi hallinnosta säästy 0,1 milj. €. Toimintakate parani suunnitellusta 1,12 milj. €.

Lausekkeet	Toimenpideselvitys
Kaupunkisuunnittelu ja ympäristölautakunta Kaavoitustoimelta ja rakennusvalvonnalta tulisi edellyttää läpinäkyvää kustannusten arviointia päätösten pohjaksi. Tarvittaessa on käytettävä ulkopuolista auditointia.	Asemakaavaprosessin digitalisoitumisen myötä tavoitellaan parempaa kustannustietoisuutta mm. infran rakentamisesta jo kaavoitusvaiheessa, toistaiseksi kustannusarvioita on tehty vain satunnaisesti. Kiinteistöliikelaitoksella on elokuussa 2017 käynnistynyt kaavatalouden laskentamallien kehitys. Uusien laskentamallien kehittäminen vastaa tarpeeseen kattaa aikaisempaa paremmin täydennysrakentamisen erityispiirteet. Uudet kaavatalousmallit julkaistiin Foren joulukuussa 2017. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan laatimisesta ja käsittelystä perittävät maksut 2.3.2015, tarkistettu 1.1.2017 alkaen. Kaavan valmistelusta solmittavaan sopimukseen kirjataan enimmäishinta. Rakennusvalvontataksa on valtuuston sekä kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan hyväksymä. Taksa on Turun kaupungin www-sivuilla ja sen avulla pystyy etukäteen laskemaan rakennuslupamaksut.
Kaupunkisuunnittelu ja ympäristölautakunta Rakennuslupiin tulisi saada palvelulupaus hakemusten enimmäiskäsittelyajasta ainakin tavanomaisten omakotitalojen ja muiden pienempien kohteiden osalta.	Ympäristötoimialan strateginen sopimus sisältää rakennusvalvonnan palvelulupauksen: Pientalojen rakennusluvut (90 %) myönnetään keskimäärin 30 vuorokaudessa. Rakennus- ja lupalautakunnan operatiivinen sopimus vuodelle 2018 sisältää seuraavat rakennusvalvonnan palvelulupaukset: <ul style="list-style-type: none">- Kun lupahakemusten asiakirjat ovat kunnossa, lupapäätös tehdään viimeistään kahden viikon kuluessa.- Kun lupahakemusten asiakirjoja on täydennetty siten, että lupa voidaan myöntää, päätös tehdään viikon kuluessa.
Kaupunkisuunnittelu ja ympäristölautakunta Väliaikaisten rakennusten ja rakenteiden rakentamisesta ja sijoittamisesta pitää tehdä yhdenmukaiset määrittelyt.	Tilapäisten rakennusten ja rakennelmien lupavalmistuksessa noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslakia sekä uusia rakentamisen 1.1.2018 voimaan astuneita asetuksia. Rakennusjärjestyksessä on vapautettu lupatarpeesta aikaisempaa enemmän rakennelmia. Tilapäisten rakennelmien sijoittaminen on mahdollista ilman rakennusvalvontaviranomaisen lupia aikaisempaa pidemmäksi ajaksi kaupungin maalle.

Talousarvion toteutuminen

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	4 351 400	0	4 351 400	6 012 709	1 661 309
Toimintakulut	-10 553 519	29 349	-10 524 170	-10 234 011	290 159
TOIMINTAKATE	-6 202 119	29 349	-6 172 770	-4 221 302	1 951 468

Tilinpäätös 2017

Ympäristötoimiala

Rakennuslautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintakulut	-100 000	0	-100 000	-98 674	1 326
TOIMINTAKATE	-100 000	0	-100 000	-98 674	1 326

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	35 853 005	0	35 853 005	35 376 805	-476 200
Toimintakulut	-53 065 621	0	-53 065 621	-51 118 551	1 947 070
TOIMINTAKATE	-17 212 616	0	-17 212 616	-15 741 746	1 470 870
Investointimenot	-500 000	0	-500 000	-328 312	171 688
Rahoitusosuudet	176 750	0	176 750	0	-176 750
Luovutustulot	0	0	0	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-323 250	0	-323 250	-328 312	-5 062

Lounais-Suomen jätehuoltolau- takunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	243 837	0	243 837	250 101	6 265
Toimintakulut	-243 837	0	-243 837	-251 789	-7 952
TOIMINTAKATE	-0	0	-0	-1 688	-1 687

Työvoiman käyttö

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Henkilötyövuodet, ympäristötoimiala yhteensä (htv)	163,7	165	173*	164,4
Palkat ja palkkiot	7109	7173	7540	7182
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta (htv)	138,8	140	145,5**	138,9
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta, rakennuslautakunta ja Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta (palkat ja palkkiot)	6149	6240	6439	6208
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta (htv)	24,9	25	27,5***	25,5
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta (palkat ja palkkiot)	960	933	1101	974

Lisätietoja:

*Ympäristötoimialan henkilötyövuosista ulkopuolisella rahoituksella 15,5 htv:tta (9 %).

**Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella 8,5 htv:tta.

***Joukkoliikennelautakunta: Vuodesta 2016 lähtien kaikki muut henkilöstökustannukset paitsi palvelutoimiston henkilöstökustannukset jaetaan kuntien kesken asukasluvun mukaisesti (muut Föli-kunnat maksavat yhteensä 7 htv). Tks/joukkoliikennelautakunnan htv sisältää palvelutoimiston määräaikaisen henkilökunnan 2017 alkaen.

Rakennuslautakunnan ja jätehuoltolautakunnan henkilötyövuodet sisältyvät kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan lukuun.

Tilinpäätös 2017

Ympäristötoimiala

Strategiset tavoitteet

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Turun yleiskaava 2029	Strateginen teema:- Strateginen linjaus:-		Muut toteutettavat linjaukset:-	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Valmistelun eteneminen vaiheittain	Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi; linjaratkaisu kh, luonnoksen valmistelu	Luonnoksen valmistelu	Luonnos kh, nähtävillä olo, lausunnot luonnoksesta	Luonnoksen valmistelu
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävä kasvua huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Yleiskaava luo puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiseksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla (3.3.1, 3.3.2, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.9, 3.3.10).</p> <p>Vaihtoehtojen kehityskuvien vaikutukset arvioidaan linjaratkaisun pohjaksi. Yleiskaava, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen (2.3.5), kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä (3.3.3) ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia. MRL:n mukaisesti yleiskaavan sisältövaatimuksiin kuuluu mm. huolehtia mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Valmistelu-aikataulu on synkronoitu mm. raitiotien yleissuunnitelman ja maakuntakaavan päivityksen kanssa.</p> <p>Selitys poikkeamalle: Valmistelussa olevan yleiskaavaluonnoksen keskustan liikenneverkon ratkaisut eivät olleet linjassa 14.8.2017 julkistetun keskustavision kanssa. Päätettiin valmistella keskustan liikennejärjestelyjen periaatteet siten, että ne tukevat keskustavisiota. Tämä viivästytti luonnoksen käsittelyä erillisenä projektina käynnistetyn keskustan liikennesuunnittelun (LISUKE) toteuttamisaikataulun verran. Keskustan liikennesuunnitelman vaihtoehdot on aika-aulutettu valmistuvaksi kesään 2018 mennessä. Erillisessä Keskustan liikennesuunnitelmassa esitetään liikennejärjestelyjen periaatteet keskustassa vuonna 2029. Suunnitelma laaditaan niin, että se tukee keskustavision 2050 tavoitteita.</p>				

Monipuolinen ja riittävä tontti-varanto	Strateginen teema: Rakentava kaupunki ja ympäristö		Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.8, 3.3.9	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Tavoitteet kerrosalan lisäykselle (lautakunta)				
Asuinpientalot (AO, AP, AR), kem ²	8.215	15.535	12.500	5.405
Asuinkerrostalot (AK), kem ²	38.065	13.935	102.000	355.885
Kaupungin maalle sijoittuvan asuin-kerrosalan osuus, josta osoitetaan kaupungin omistamille tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso), kem ²		14 % -	>20 % 16.000	75 % 80.695
Työpaikkatontit, kem ²	249.445	433.750	48.000	298.970
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>MAL-aiesopimuksen velvoittamana laaditun ja Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035:een pohjautuvan ja sitä toteuttavan seudullisen toimenpide- ja kaavoitusohjelman sekä asunto- ja maapoliittisen ohjelman toteuttaminen, jotta rakennemallissa asetetut ja myös yleiskaavallisina tavoitteina hyväksytyt väestö- ja työpaikkatavoitteet saavutetaan.</p>				

Tilinpäätös 2017

Ympäristötoimiala

Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavavarantoa, jolla edistetään monipuolisten asumis- ja elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia. Kaavavarannon kasvattaminen mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin omakotitonttien ja valtion tukeman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Kaupungin maalle kohdistuvasta asuinkerrosalasta osoitetaan kaupungin tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) 250 asunnon tuotantotavoitteen mahdollistava n. 16.000 kem2. Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantotarvetta.

Selitys poikkeamalle: Vaikka asuinpientaloille kaavoitettu kerrosalamäärä on tavoitetta pienempi, kaupungilla on jatkuvasti haettavana omakotitontteja noin 100 kappaletta. Näiden lisäksi kaupungilla on luovutettavien omakotitonttien varannossa noin 60 omakotitonttia. Kaupungin omistama omakotitonttivaranto vastaa noin 3–4 vuoden kysyntätarvetta, jos kysyntä jatkuu ennallaan.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus:3.3.7			
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Matkamäärien kehitys	24,4 milj. matkaa	25,7 milj. matkaa (+5,6 %)	+ 2 % vuoteen 2016	+5,0 % 27,0 milj.matkaa
Tavoitteen kuvaus: Joukkoliikennettä kehitetään seudullisesta näkökulmasta edistäen käytettävyyttä arki- ja työmatkaliikenteessä. Tehokas ja houkutteleva joukkoliikenne koko Föli-alueella vähentää Turun keskustan ja sen sisääntuloväylien ruuhkautumista sekä lisää Turun keskustan houkuttelevuutta ostos- ja asiointikohteena.				

Tilinpäätös 2017

Kiinteistötoimiala

KIINTEISTÖLIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Jouko Turto

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta
<p>Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät</p> <p>Sote-uudistuksen ratkaisut ovat edelleen kesken ja uudistukset tulevat tämänhetkisen tiedon mukaan voimaan vuoden 2020 alusta. Maakuntien Tilakeskus Oy valmistelee sote-tilojen vuokraamista kaupungeilta.</p> <p>Hulevesijärjestelmän haltuunotto ja laskutuksen edellyttämät järjestelyt ovat käynnissä. Hulevesien laskutuksen perusteet tuodaan päätettäväksi vuonna 2018.</p> <p>Kaupunkiympäristötoimiala aloittaa toimintansa vuoden 2018 alusta.</p>
<p>Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat</p> <p>Kiinteistöliikelaitoksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Kiinteistöliikelaitoksen suunnitteluluku toteutui 1,6 milj. euroa talousarviota suurempana.</p> <p>Investointimenot toteutuivat 10,3 milj. euroa alle talousarvion (sis. hulevesi-investoinnit).</p> <p>Taloudellisten tavoitteiden osalta myynnit/myyntivoitot toteutuivat talousarvion mukaisesti.</p>

Lausekkeet	Toimenpideselvitys
Kiinteistöliikelaitokselta tulisi edellyttää läpinäkyvää kustannusten arviointia päätösten pohjaksi. Tarvittaessa on käytettävä ulkopuolista auditointia.	Asia tulee ratkaistavaksi tarve- ja hankesuunnitteluohjeiden päivittämisen yhteydessä, jolloin myös infrapalveluille laaditaan vastaavanlainen ohjeistus.
Väliaikaisten rakennusten ja rakenteiden rakentamisesta ja sijoittamisesta pitää tehdä yhdenmukaiset määrittelyt.	Aurajoen yleissuunnitelma valmistelussa.

Talousarvion toteutuminen

1.000 €	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta				
Korvaus peruspääomasta	21 278	26 800	26 800	26 800
Liikelyijäämä/-alijäämä + poistot	96 511	67 440	63 654	65 330

Tilinpäätös 2017

Kiinteistötoimiala

Kiinteistötoimiala, Kiinteistöliikelaitoksen johto- kunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	187 352 752	0	187 352 752	188 965 215	1 612 463
Valmistus omaan käyttöön	1 610 000	0	1 610 000	2 100 773	490 773
Toimintakulut	-125 309 075	0	-125 309 075	-125 736 152	-427 076
TOIMINTAKATE	63 653 677	0	63 653 677	65 329 837	1 676 160
Investointimenot	-63 005 000	-8 500 000	-71 505 000	-59 129 729	12 375 271
Luovutustulot	22 500 000	0	22 500 000	14 671 792	-7 828 208
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-40 505 000	-8 500 000	-49 005 000	-44 457 937	4 547 063
Hulevesi, Kiinteistöliikelaitoksen johto- kunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	43 003	43 003
Toimintakulut	0	0	0	-89 341	-89 341
TOIMINTAKATE	0	0	0	-46 338	-46 338
Investointimenot	0	0	0	-2 095 297	-2 095 297
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0	0	0	-2 095 297	-2 095 297

Omaisuuuden luovutustulot olivat 14,7 milj. euroa. Kakolanmäen maanalaisen luolatilan käyttöoikeuden luovutustulo 4,2 milj. euroa sisältyy kiinteistöliikelaitoksen vuoden 2017 tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin. Omaisuuuden myynnistä saadut tulot mukaan lukien Kakolanmäen maanalainen luolatila ovat yhteensä 18,9 milj. euroa (TAM 22,5).

Työvoiman käyttö

	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Henkilötyövuodet (htv)	207,4	206,9	208	208,9
Palkat ja palkkiot (1 000 eur)	8 746	8 825	9 110	8 923
Lisätietoja: -				

Tilinpäätös 2017

Kiinteistötoimiala

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Toimialojen yhteiset asun- tutuotannon tavoitteet	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.5</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Kaupungin yhtiöille luovutettavat tontit, kem ²	-	7 100	16 000	8 100
Tavoitteen kuvaus: 16.000 kem ² tonttutuotanto vastaa kerrostalotontteina 4-6 tonttia/vuosi. Selitys poikkeamalle: Toteutus käynnissä, mutta haasteita on ollut.				

Tavoite 2: Yli-Maarian koulun raken- taminen	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.10</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset:-</i>	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Rakentaminen toteutettu	hankesuunni- telma	Kehitysvaihe päättynyt -> toteutusvaihe	rakenteilla	Työt käyn- nissä
Tavoitteen kuvaus: Yli-Maarian koulu toteutetaan päiväkot-, ala- ja yläkoulun yhdistelmänä. Hankesuunnitelma käyn- nitetään nopeasti ja rakentamisen aloittamiseen pyritään vielä suunnitelmakaudella. Koulu toteutetaan yhtiömuotoi- sesti allianssimallia hyödyntäen. Selitys poikkeamalle:				

Tavoite 3: Maankäytön yhteinen toimintamalli on käytössä	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.3</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2, 3.2.3</i>	
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Toimintamalli käytössä	koekäytössä	Uusien hank- keiden osalta käytössä	kyllä	Ei päätöstä- maankäytön kehittämisen toimintamal- lista, mutta osittain viety KYTO toimin- taan.
Tavoitteen kuvaus: Maankäytön kehittämisen uudesta toimintamalli on tehty päätös ja toimintamalli on otettu täysi- määräisesti tehokkaaseen käyttöön. Selitys poikkeamalle: Toimintamallia ei ole hyväksytty.				

Tilinpäätös 2017

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos

VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELSTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: pelastusjohtaja Jari Sainio

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Pelastuslaitos tuotti pelastustoimen lakisääteisiä (palvelutasopäätös ja valvontasuunnitelma) ja sopimusperusteisia (ensihoidon yhteistoimintasopimus) palveluita vuonna 2017 lukumäärällisesti vuonna seuraavasti:

- Pelastustoiminta 8658 kpl
- Riskienhallinta 11 039 kpl
- Ensihoito 40 180 kpl

Määrällisesti pelastustoiminnan ja riskienhallinnan tehtävät pysyivät vuoden 2016 tasolla. Ensihoidon tehtävämäärä laski noin 3%.

Toimintaympäristössä muutokset näyttäytyvät mm. maakunnan asukasmäärän kasvuna ja rakentamisen vilkastumisena. Näillä on suora yhteys lähivuosina pelastuslaitoksen palveluiden kysyntään ensivaiheessa riskienhallinnan palvelualueella (lupalausunnot, tarkastukset) ja myöhemmin operatiivisella palvelualueella (pelastustoiminta ja ensihoito).

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Talous toteutui vuonna 2017 lähes suunnitellusti. Nettotulojen ylitys selittyy Öljynsuojarahaston ennakoitua suuremmilla avustuksilla. Avustukset liittyvät ensisijaisesti öljyntorjuntasuunnitelman mukaiseen alusten perusparannushankkeeseen.

Talousarvion toteutuminen

Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta €	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	43 213 818	0	43 213 818	43 530 681	316 862
Toimintakulut	-41 213 818	0	-41 213 818	-41 275 101	-61 283
TOIMINTAKATE	2 000 000	0	2 000 000	2 255 580	255 579
Investointimenot	-4 165 300	0	-4 165 300	-3 315 372	849 928
Rahoitusosuudet	1 994 320	0	1 994 320	1 058 285	-936 035
Luovutustulot	170 980	0	170 980	44 149	-126 831
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 000 000	0	-2 000 000	-2 212 939	-212 939

Tilinpäätös 2017

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos

Työvoiman käyttö

Henkilötyövuodet (htv)	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Aluepelastus	550	537	549	534**	
Palkat ja palkkiot (tiedoksi, 1000 €)	22 119*	22 264	22 009	22 575	

Lisätietoja: Tekninen virhe oikaistu johtokunnan esityksestä (kj) *

** Henkilötyövuosien kokonaisuus normalisoituu vuonna 2018, kun avoimet vakanssit täytetään henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Vakanssien töyttöprosessit ovat käynnissä.

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2013-2016				
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Toimintavalmiusaika (%)	80 %	79	80 %	85	
Tavoitteen kuvaus: -					
Selitys poikkeamalle:					

Tavoite 2	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2013-2016				
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Tarkastusmäärät (%)	90 %	91	90 %	90	
Tavoitteen kuvaus: -					
Selitys poikkeamalle:					

Tavoite 3	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2013-2016				
	TP 2015	TP 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017	
Kustannusvertailu (€/as.)	72 €	70,7 €	73 €	70 €	
Tavoitteen kuvaus: -					
Selitys poikkeamalle:					

Tilinpäätös 2017

TVT Asunnot Oy – toimitusjohtaja Teppo Forss

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiö tarjoaa vastuullisena vuokranantajana asukkailleen kohtuuhintaista turvallista asumista ja monipuolisia vuokra-asumisen vaihtoehtoja. Se on kilpailukykyinen ja laadukas asiakaslähtöinen yritys.

Yhtiö kantaa vastuuta etenkin kaupungin sosiaalisesta vuokra-asumisesta. Se noudattaa toiminnassaan voimassaolevaa osakeyhtiölakia, arava- ja korkotukilainsäädäntöä sekä muuta toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Yhtiö omistaa ja hallinnoi n. 11.000 erilaista asuntoa ympäri Turkuja. Tämä vastaa n. 10 % kaikista asunnoista ja n. 25 % vuokra-asunnoista, mikä on tyypillinen keskustaajamien asuntorakenne. Yhtiöllä on noin 20.000 asukasta. Yhtiö muodostaa konsernin tytäri- ja osakkuusyhtiöineen.

Yhtiö noudattaa lakien ja ohjeiden mukaan omakustannuseriaa. Asuinhuoneistojen vuokrat määräytyvät asuinhuoneistokohtaisesti, asunnon sijainnin, kunnon ja varustetason mukaan ja muodostuvat kiinteistön hoitokuluista sekä koko yhtiön asuntokannan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen ottamien lainojen koroista ja lyhennyksistä.

Omalle pääomalle omistaja on edellyttänyt muiden yleishyödyllisten asuntotoimijoiden tuottotavoitteisiin rinnastettavaa kohtuullista tuottoa. Vuosittainen tuotto realisoituu pääosin yhtiölle myönnettyllä pääomalla.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Taloudellinen tulos on suunniteltua positiivisempi asuntojen korkean käyttöasteen ja keskimääräistä lämpimämmän vuoden vuoksi. Asukkaiden kanssa toteutettu veden- ja energiansäästökampanja onnistui vähentämään kulutusta.

Kohtuuhintainen ja vakaasti kehittyvä vuokrataso edisti asuntojen käyttöasteen pysymistä hyvällä tasolla. Asuntojen vuokriin ei tehty tarkistusta vaan ne pysyivät vuoden 2016 tasolla. Asukkaat olivat tyytyväisiä vuokrien kehitykseen.

Asunnonhakijoiden määrä kasvoi. Asuntohakemuksia vastaanotettiin 20 prosenttia edellisvuotista enemmän, yhteensä 11 250. Hakijoista vain vähän yli 1 900 sai asunnon. Tämä osoittaa että TVT:n tarjoamalle asumiselle on paljon kysyntää. Kysynnän ennakoita püsytään korkealla tasolla vallitsevissa yhteiskunnallisissa olosuhteissa.

Uuden vuokra-asuntotuotannon käynnistäminen oli vaikeaa rakennuskelpoisten tonttien puutteen vuoksi eikä nettoasuntomäärän muutostavoitetta saavutettu. Ponnisteluja rakennuspaikkojen saamiseksi jatkettiin osallistumalla asemakaavatoihin ja kaupungin tonttitarjouskilpailuihin sekä neuvottelemalla rakennuspaikoista muiden tarjoajien kanssa.

Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen osuuden pysyminen asetetulla tavoitetasolla edellyttäisi vuosittain noin 200-300 asunnon nettotuotantoa. 2017 valmistui 19 asuntoa ja käynnissä oli kaksi rakennushanketta, joista tulee vuokrattavaksi yhteensä 228 asuntoa. Uudistuotannon vähyyden vuoksi mahdollisuudet luopua asunnoista, joille ei ole kysyntää tai joissa on korkeat ylläpito- ja korjauskustannukset, olivat vähäiset.

Rakennuskannan iän vuoksi panostukset korjaustoimintaan olivat välttämättömiä, mikä näkyy hoitomenoissa.

Tilinpäätös 2017

TVT Asunnot Oy – toimitusjohtaja Teppo Forss

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Turun kaupungille pääomalainasta maksettava korko (1.000 €)	2.271	2.277	2.271	2.271
Turun kaupungin muista lainoista maksettava korko (1.000 €)	3.675	3.649	3.525	3.468
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle				
Liikevaihto (1.000 €)	75.023	76.406	76 800	77.528
Liikevoitto (1.000 €)	16.354	12.574	13 000	13.714
Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Käyttöaste %	97,9	98,2	>97	99,0
Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täytyminen				
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä / asuntojen määrä kaupungissa, %	10,2 %	10,1 %	10,5	9,9
Nettoasuntomäärän muutos (Uudistuotanto - luopuminen)	+ 114	0	+200	+17
Erytisryhmien asuntosopimukset / yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta, %	5,3 %	5,6 %	5,6	5,7

Tilinpäätös 2017

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy – toimitusjohtaja Pekka Peltomäki

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Asumisoikeusasuntojen omistaminen, ylläpito ja tuottaminen sekä asumisoikeuksien luovuttaminen käyttäjille voimassa olevien säännösten mukaisesti Turussa ja lähikunnissa. Yhtiö toimii yleishyödyllisenä yhtiönä tavoittelematta liiketaloudellista voittoa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Asuntomarkkina toimi viime vuonna normaalitasolla monien vaikeampien vuosien jälkeen. Turun seudun parantuneen työllisyystilanteen myötä asiakkailta oli rohkeutta tehdä päätöksiä asuntoasioissa. Vuoden käyttöaste parani ja oli 96,6 % (kassavaikutteinen). Parannus oli 0,6 prosenttiyksikköä. Aso-asuntojen kysyntätilanne toiminta-alueellamme parani, josta on merkinä ennätysmäärä kunnissa myönnettyjä uusia hakijanumeroita.

Talouden tunnusluvut käyttäytyivät samansuuntaisesti. Käyttövastikkeita korotettiin kustannustason nousun mukaisesti ja korjauksia tehtiin aktiivisesti. Ennakoitua paremman liikevoiton taustalla on kiinteistönpidossa saavutetut säästöt sekä kolmeen kautta aikain heikosti aso-kiinteistönä menestyneeseen kiinteistöön kohdistunut hallintamuodon muutos asunto-osakeyhtiöiksi ja niiden osakkeiden myynti edelleen. Prosessi on vielä kesken näistä yhden kiinteistön kohdalla.

Investointien ennuste euromääräisenä lähes toteutui. Investoinneissa jatkuvuuden tavoite ei toteudu vuosille 2018-2019. Uudistuotanto keskustakohteissa palvelisi kuntalaisia ja myisi hyvin, mutta Turusta ei ole tarjolla tällaisia aso-tontteja. Tänä vuonna käynnistyy Turussa kolmen kiinteistön perusparannus ja yhden rivitalokiinteistön uudisrakennus Kaarinaan. Yhtiössä on käynnissä strategian uudistaminen. Uusi laki asumisoikeusjärjestelmästä on valmisteilla. Samoin rahoitustamme säätelevä asuntotuotannon korkotukilaki on uudistumassa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Käyttöaste, %	94,4	96,0	96,1	96,6
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle				
Liikevaihto (1.000 €)	21.386	22.235	22.590	23.212
Liikevoitto (1.000 €)	3.884	5.252	2.867	6.463
Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys				
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä	2.564	2.587	2.666	2.640
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään (%)	67,4	66,7	67,0	66,0

Tilinpäätös 2017

Turun Ylioppilaskyläsäätiö – toimitusjohtaja Kalervo Haverinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Turun Ylioppilaskyläsäätiön (TYS) päätarkoituksena on sen sääntöjen mukaan huolehtia Turun seudulla peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskelevien ja opintojaan jatkavien vuokra-asuntojen saamisesta. Tämän lisäksi säätiö voi tarkoituksensa toteuttamiseksi huolehtia valmistuneiden ja muiden nuorten sekä ulkomaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen saamisesta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö hankkii ja rakentaa varojensa mukaan sopivasti sijoitettuja ja kohtuuhintaisia kiinteistöjä ja asuntoja kaikkine tarpeellisine lisätiloineen.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Säätiölle hyväksyttiin syksyllä 2016 uusi strategia vuosille 2017-2022. Kesällä 2017 käynnistyi uuden opiskelija-asuntokohteen Aitiopaikan rakentaminen. Tavoitteena on strategiakaudella käynnistää vuosittain uuden kohteen rakentaminen niin, että strategiassa asetettu tavoite 1000 uuden opiskelija-asunnon rakentamisesta toteutuisi suunnittelukaudella. Strategiatavoitteiden mukaisesti kohteessa hyödynnetään myös tehokkaasti uusiutuvaa energiaa, kun talon katolle asennetaan yli 500 aurinkopaneelia.

TYS on hyödyntänyt matalaa korkotasoa niin, että se pystyi tekemään myös vuonna 2017 tavoitteeksi asetetun ylimääräisen lainanlyhennyksen. Näin säätiö voi tasata etupainotteisesti kasvavia pääomakuluja ja säilyttää kuitenkin hyvän maksuvalmiuden.

Asukkaille suunnattuja digitaalisia palveluja on lisätty. Uutena yhteydenpitomuotona otettiin vuoden 2016 lopussa käyttöön chat -palvelu, joka on vähentänyt puhelujen, sähköpostien ja tekstiviestien määrää, kun opiskelija saa heti vastauksen kysymykseensä. Lisäksi nettisivuille toteutettiin ostoskori -palvelu, joka helpottaa merkittävästi asunnonhakijan työtä.

Turun Ylioppilaskyläsäätiön hallitus hyväksyi osana uutta strategiaa säätiön palvelulupaukset. Ne julkistettiin vuoden 2018 alussa. Säätiö on ensimmäinen opiskelija-asuntoyhteisö, joka on julkistanut omat palvelulupauksensa.

Säätiö on ollut aloitteellinen kevyen liikenteen turvallisten ja toimivien yhteyksien kehittämiseksi Ylioppilaskylässä ja kylästä kaupunkiin. Säätiö on tehnyt aloitteen Inspektorinkadun muuttamiseksi pihakaduksi. Lisäksi säätiö on neuvotellut kaupungin kanssa, että kylään sijoitettaisiin kaksi kaupunkipyörien vuokraus-asemaa kesällä 2018.

Loppusyksystä hallitus käynnisti uuden toimitusjohtajan hakemisen nykyisen toimitusjohtajan jäädessä eläkkeelle vuoden 2018 alkupuolella.

Aitiopaikan uudiskohteen laina ei nostettu vielä vuoden 2017 aikana. Vieras pääoma ja korollinen vieras pääoma ovat tämän vuoksi edellisvuotta ja ennakoitua pienemmät.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Käyttöaste, % (taloudellinen)	95,4	97,1	96,0	97,4
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitetulle tasolle				
Liikevaihto (1.000 €)	31.036 (26.045) ¹⁾	25.721	26.138	26.521
Liikevoitto (1.000 €)	7.596 (2.605) ¹⁾	1.336	2.336	3.244

Tilinpäätös 2017

Turun Ylioppilaskyläsäätiö – toimitusjohtaja Kalervo Haverinen

Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen					
Asukaspaikkojen määrä	6.679 ²⁾	6.733	6.810	6.819	
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään, %	19 %	19 %	19 %	19 %	

Tilinpäätös 2017

Turun Teknologiakiinteistöt Oy – toimitusjohtaja Mikko Lehtinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Turun Teknologiakiinteistöt Oy on Turku Science Parkin alueella toimiva kiinteistösijoitusyhtiö, joka kehittää alueen kiinteistöjä ja palveluita sekä tarjoaa ensiluokkaista toimisto-, tuotanto ja laboratoriotilaa yrityksille ja yhteisöille. Yhtiön perusliiketoiminta on kiinteistöjen ja huoneistojen omistus, hallinta ja vuokraus sekä toimitilapalveluiden tuottaminen.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Yhtiön kerryttämä lainatuotto kaupungille on pysynyt lähes tavoitellulla tasolla. Junior-lainan tuotot jäivät hieman ennustetusta negatiivisesta euribor-korosta johtuen. Liikevaihto ylitti tavoitteen suunniteltua korkeammasta käyttöasteesta johtuen. Turun hyvä taloustilanne on heijastunut Teknologiakiinteistöille erittäin vahvana kysyntänä ja tilat ovatkin lähes täynnä. Käyttöaste olikin tavoiteltua korkeampi. Liikevoitto 6100 t€ on huomattavasti tavoitellun alapuolella. Tavoitetasossa ei oltu huomioitu tehtäviä poistoja, jotka 2017 olivat 7.600t€.

Vuokratut neliöt ovat tavoitellulla tasolla. Kiinteistöjen markkina-arvo sen sijaan on n. 20 miljoonaa tavoiteltua alemmalla tasolla. Markkina-arvo perustuu Catellan arviokirjoihin ja niissä tehtyihin oletuksiin. Toisaalta yhtiön saaman tarjouksen mukaan, markkina-arvo olisi jotakuinkin tavoitellulla tasolla.

Maturiteetti on edelleen korkea, 7,4 vuotta ja se tulee nousemaan 2020 kampuksen valmistumisen ja pitkän vuokrasopimuksen voimaan astumisen myötä. Hoitokustannukset olivat tavoiteltua alemmalla tasolla. Yhtiö on onnistunut tehostamaan kiinteistöyhtiöiden toimintaa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Lainojen tuotto kaupungille				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Vaihtovelkakirjalainojen tuotto kaupungille (vuonna 2015 pääoma 41,6 M€, korko 6 % pa.) (1.000 €)	2.498	2.538	2.530	2.530,7
Junior-lainan tuotto kaupungille (pääoma 10,0 M€, korko 12 kk euribor + 3 % pa.) (1.000 €)	319	300	300	287,87
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevaihto (1.000 €)	21.040	23.234	24 500	25.095
Liikevoitto (1.000 €)	7.655	7.238	14 100	6.059
Tavoite: Vuokraustoiminnan kasvattaminen				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Vuokratut m ² (taloudellinen) Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo (1.000 €)	126.665	129.470 303.196	130.200m2 334.408	130.189m2 313.680

Tilinpäätös 2017

Turun seudun sosiaali- ja terveystaloustoimintat Oy – toimitusjohtaja Jaakko Laaksonen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita rakennuksia sekä osakkeita, muita arvopapereita ja kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa. Yhtiö harjoittaa myös huoneistojen ja kiinteistöjen vuokraustoimintaa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Enin osa yhtiön omistamista tiloista on vuokrattu pitkillä vuokrasopimuksilla Turun kaupungille tai Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille. Yhtiön ainoa vajaakäyttöä aiheuttava kohde on Mäntykoti, joka oli ison osan kertomusvuotta tyhjiällä. Lokakuusta 2017 alkaen osa rakennusta saatiin vuokrattua päiväkeskustoiminnan käyttöön.

Yhtiö on saamansa konserniohjeen mukaisesti ostanut Myllykoti Oy:ltä hoivakotirakennuksen 5,9 miljoonan euron kauppahinnalla. Tästä syystä yhtiön bruttoinvestoinnit poikkeavat budjetoidusta tasosta. Yhtiö ei lyhentänyt lainojaan tilikaudella 2017 koska lyhennyksiksi varattu pääoma käytettiin edellä mainitun hankinnan rahoittamiseen.

Turun kaupunginhallitus on päättänyt vahvistaa yhtiön pääomarakennetta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevan lainsäädännön tultua lainvoimaiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa 25 miljoonan euron vaihtovelkakirjalainapääoman vaihtamista yhtiön osakkeiksi. Talousarvio 2017 laadittiin oletuksella, että lainan vaihto osakkeiksi olisi toteutunut alkuvuodesta 2017. Lainsäädäntöprosessi pitkittyi aiemmin ilmoitetusta aikataulusta, joten suunniteltua isoa velan vaihtoa ei toteutettu kertomusvuonna. Sitä vastoin suoritettiin kaksi pienempää vaihtovelkakirjalainan vaihtamista yhtiön osakkeiksi. Näiden kokonaismäärä oli 2,5 miljoonaa euroa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017	
Vuokrausaste, %	-	99,7	98,0	97,1	
Tavoite: Kaupungin myöntämien antolainojen korko					
Kaupungin myöntämien antolainojen tuotto, 1.000 euroa	-	4.209	2.734	4.156	

Tilinpäätös 2017

Oy Turku Energia (konserni) – toimitusjohtaja Timo Honkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiö toimii energiatoimialalla sisältäen sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja myynnin kotitalouksille ja yrityksille. Turku Energia tuo energian asiakkaidensa elämiseen, asumiseen ja yrittämiseen.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Edellisvuotta lämpimämmät talvikuukaudet vähensivät energian kysyntää vuonna 2017. Sähkönkulutus laski Turussa 1,2 prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja Turku Energian kaukolämmön myyntimäärä pieneni 2,2 prosenttia.

Turku Energian liikevaihto ja liikevoitto säilyivät kuitenkin edellisvuoden tasolla. Myös konsernin rahoitusasema säilyi hyvänä.

- Liittymismaksujen käsittelyä muutettiin 1.7.2017 alkaen siten, että sähkö- ja kaukolämpöliittymien liittymismaksut ovat jatkossa tulostaeräisiä, eivätkä enää jatkossa ole palautuskelpoisia. Tämä parantaa tältä osin tulosta 1.7.2017 alkaen.
- Sähkön tukkumarkkinahinnat olivat alhaiset, mikä söi osakkuusyhtiöistä tehdyn sähkönhankinnan kannattavuutta.
- Sähkön myynnin kannattavuus pysyi 2017 hyvällä tasolla kireästä kilpailusta huolimatta.
- Kaukolämmön tuotannossa käytettiin vuositasolla öljyä ennätysellisen vähän ja myös verkostohyötysuhde oli budjetoitua parempi.
- Sähkönsiirron käyttöpaikkojen määrä kasvoi 2,9 % edelliseen vuoteen verrattuna.
- Tilikauden alussa tehtiin aktivointikäytäntöihin muutos, jonka mukaan verkostojen suunnittelukustannukset aktivoidaan. Muutoksen vaikutus oli tilikaudella 0,6 milj. euroa tulosta parantava
- Poistoeroa ei ole tilikaudella kirjattu

Uusiutuvien energialähteiden osuus kasvoi 2017 sekä kaukolämmön tuotannossa että sähkön hankinnassa. Naantalin uusi monipolttoainevoimalaitos valmistui aikataulussaan ja lisää tulevaisuudessa merkittävästi uusiutuvien polttoaineiden osuutta Turku Energian myymästä kaukolämmöstä ja sähköstä. Todennäköisesti jo 2018 vuoden aikana myymästämme energiasta yli 50 prosenttia on tuotettu uusiutuville energialähteillä, eli saavutamme pitkän linjan tavoitteemme.

Toimitusvarmuus ja asiakastytyväisyys

Sähkön ja lämmön toimitusvarmuus oli ennätystasolla edellisvuosiin verrattuna. Siirtoasiakasta kohden laskettu keskeytysaika oli ensimmäistä kertaa alle 9 minuuttia. Lämmön toimitusvarmuus säilyi erittäin hyvällä tasolla olleen keskimäärin 43 minuuttia asiakasta kohden laskettuna. Asiakastytyväisyys nousi 2017 erinomaiselle tasolle 71 % (59 %).

Investoinnit

Turku Energian bruttoinvestoinnit kasvoivat edellisvuodesta 7,4 milj. eurolla. Investoinnit kohdistuivat pääosin verkostojen siirtokyvyn sekä toimintavarmuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen.

Turku Energia aloitti keväällä Artukaisiin rakennettavan uuden höyryntuotantolaitoksen rakennustyöt. Laitos tuottaa ensisijaisesti höyryä alueen yrityksille ja vähentää raskaan polttoöljyn käyttöä ja hiilidioksidipäästöjä Turku Energian tuotannossa. Laitos valmistuu syksyllä 2018. Pitkäaikaiset sijoitukset osakkuusyhtiöiden voimalaitososuuksiin olivat 3,3 milj. euroa.

Tuleva vuosi

Kaukolämmön uusi hinnoittelurakenne otetaan käyttöön maaliskuussa 2018. Hinnoittelurakenne uudistettiin vastaamaan uudistuvaa tuotantorakennetta sekä todellisia tuotantokustannuksia. Uuden kausihinnoitteluun perustuvan hinnoittelurakenteen tavoitteena on myös kannustaa asiakkaita energiatehokkuuteen ja kiinnittämään huomiota kulutuksen tehohippuihin.

Turku Energia -konsernin strategia uudistettiin vuonna 2017. Strategian toimenpideohjelmaan kirjatut toimenpiteet käynnistetään suurelta osin vuoden 2018 aikana. Toimenpideohjelman painopisteinä ovat asiakastytyväisyyden kehittäminen, uudistuminen, ympäristötavoitteiden toteuttaminen sekä liiketoiminnan kasvattaminen ja tehokkuuden parantaminen.

Tilinpäätös 2017

Oy Turku Energia (konserni) – toimitusjohtaja Timo Honkanen

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Uusiutuvien energialähteiden osuus tuotannossa, %				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Uusiutuvien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannossa, %	31,2	27,7	28,0	34,4
Uusiutuvien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	29,8	36,3	32,0	36,4
Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille				
Maksettu osinko, milj. euroa	18,0	20,0	18,0	18,0
Antolainojen korko, milj. euroa	1,9	2,7	4,3	4,4
Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus				
Sähkönsiirron toimitusvarmuus, Keskim. keskeytysaika/asiakas (h:min:s)	0:09:56	0:09:14	<0:20:00	0:08:54
Lämmön toimitusvarmuus, Keskim. keskeytysaika/asiakas (h:min:s)	0:51:00	1:18:00	<2:00:00	0:42
Energiateollisuuden mukaan vuonna 2015 keskimääräinen keskeytysaika/asiakas oli 1,5 tuntia.				

Tilinpäätös 2017

Turun Satama Oy – toimitusjohtaja Christian Ramberg

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiön toimialana on sataman ylläpitäminen ja yleisen satamatoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Turun Satama Oy on Turun kaupungin kokonaan omistama konserniyhtiö.

Sataman toimintastrategiaksi on valittu satamapitäjän rooli kehittämisvastuulla. Satama keskittyy kolmeen liiketoiminta-alueeseen, jotka ovat: Matkustajaliikenne, Suuryksikköliikenne sekä Jakelukeskustoiminta.

Satama on Skandinavian liikenteen keskus Suomessa. Liikevaihdoltaan satama on Suomen kolmanneksi suurin satama ja matkustajamäärältään Suomen toiseksi suurin matkustajasatama. Myös yksikkötavaraliikenteessä Turku lukeutuu maan suurimpiin satamiin.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Yhtiön toimitusjohtajan lyhyt katsaus tilikauteen:

"Vuoden 2017 liikevaihto oli 22,8 milj. euroa, liikevoitto oli 5,0 milj. euroa. Yhtiön investoinnit päättyneellä tilikaudella olivat 2,5 milj. euroa, joista merkittävin oli Sataman toteuttama matkustajavarustamojen auto-kenttien LED-valaistuksen uusiminen osana laajempaa energiatehokkuushanketta. Aiemmin aloitettua toiminnan tehostamista jatkettiin vuonna 2017. Turun Sataman kokonaisliikenne kasvoi 3 % edellisvuodesta 2,5 milj. tonniin. Kokonaistonnimäärästä vientiä oli 1,4 milj. tonnia ja tuontia 1,1 milj. tonnia. Kasvuun vaikutti positiivisesti yleinen ulkomaankaupan elpyminen ja meriteollisuuden tilauskannan kasvu. Matkustajia Turun sataman kautta kulki yhteensä 3,3 milj. ja satamassa kävi yhteensä 1994 alusta. Yhtiö arvioi vuoden 2018 liikevaihdon kasvavan hieman vuoden 2017 tasosta. Yhtiö on aloittanut merkittävän Next Gen Link investointihankkeen matkustajaliikenteen kehittämiseksi."

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevoitto (1.000 €)	3 411	5 249	3 600	4 974
Kasvava tuloutus kaupungille				
Maanvuokrien tuotto (1.000 €)	1 769	1 814	1 700	1 817
Vaihtovelkakirjalainan (30 milj. euroa, 8% pa) tuotto kaupungille *	0	2 400	2 400	2 400
Rahoituserien (antolainojen, osinkotulojen tai pääomanpalautusten) tuotto yhteensä kaupungille (1.000 €)*	1 412	3 092	3 300	4 922
** Näiden tuloutuskomponenttien lisäksi osa Satamaliikelaitoksen saamista maanvuokrista siirtyi Kiinteistöliikelaitokselle (n. 1,4 m€), jolloin yhteenlaskettuna kokonaistuloutus ylittää vaaditun 6,0 milj. euroa vuodessa				

Tilinpäätös 2017

Turun Seudun Vesi Oy – toimitusjohtaja Aki Artimo

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiön toimialana on huolehtia osakkaiden vesihuollosta. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistaa, suunnitella ja rakentaa vedenhankinta-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelulaitoksia sekä harjoittaa käyttöveden valmistusta, veden siirtoa, jakelua ja myyntiä sekä muuta alaan liittyvää toimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä. Turun Seudun Vesi Oy ylläpitää ja luo kilpailukykyä toiminta-alueellaan tuottamalla jatkuvasti korkealaatuisia talousvettä mahdollisimman edullisesti. Talousvesi tuotetaan kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Korkealaatuinen talousvesi on hyvinvoinnin ja elämänlaadun perusedellytys.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Vuonna 2017 yhtiö toimitti osakaskunnilleen noin 22,86 miljoonaa kuutiometriä juomavettä. Vuoteen 2016 verrattuna veden tuotantomäärä kasvoi noin 1,4 prosenttia. Turun Seudun Vesi Oy toimitti vuonna 2017 kaiken Turun, Raision, Naantalin, Kaarinan ja Liedon käyttämän talousveden. Paraisten osalta yhtiön toimittaman veden jakelu rajoittuu kaupungin keskusta-alueelle. Lisäksi Paimio tuottaa osan talousvedestään kunnan omilla pohjavedenottoilla.

Tekopohjavesijärjestelmän ja varalaitoksen operointi sekä huolto- ja kunnossapitotyöt toteutettiin vuonna 2017 pääsääntöisesti yhtiön oman henkilökunnan voimin. Yhtiö toteutti koko toiminta-alueensa veden jakelun ja verkostopaineen ylläpidon tukeutuen ylläpitämäänsä 24/7 miehitettyyn valvomoon ja esimiestason päivystykseen.

Yhtiö aloitti uuden Saramäki-Parolanpuisto-runkovesijohdon rakentamisen kesällä 2017. Runkovesijohdon valmistuminen ja käyttöönotto vuoden 2018 lopussa lisää talousveden toimitusvarmuutta yhtiön toiminta-alueella ja pienentää veden pumppauksen tarvetta jakeluverkostossa. Runkovesijohdon toteuttaminen lisää hieman Turun kaupungin takausvastuusuutta yhtiön lainapääomasta.

Uuden runkovesijohdon rakentamisen yhteydessä TSV on jo toteuttanut lisäksi jätevesi- ja hulevesiverkoston laajentamista sekä tietyö- ja tiivisteseinämäurakat yhteistyössä Turun Vesihuolto Oy:n, Turun kiinteistöliikelaitoksen sekä ELY-keskuksen kanssa. Runkovesijohdon rakennusurakoihin liittyvät investoinnit painottuivat vuoden 2017 loppupuolelle ja ne tulevat toteutumaan pääosin vuoden 2018 aikana.

Yhtiön liikevaihto vuonna 2017 oli 16,64 miljoonaa euroa. Veden tuotannosta aiheutuneet kustannukset laskutettiin omistajakunnilta toteutuneiden veden myyntimäärien suhteessa. **Kunnilta laskutetun veden yksikköhinta oli vuoden 2017 tammi – heinäkuussa 0,25 €/m³ ja elo – joulukuussa 0,23 €/m³.** Investointimenot olivat vuonna 2017 yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa. Merkittävimmät investoinnit vuonna 2017 olivat Saramäki – Parolanpuisto -putkilinjan rakentaminen ja Saramäen kalliosäiliön UV-desinfiointin materiaalihankinnat.

Yhtiö saavutti kustannussäästöjä veden tuotannon toteuttamisessa vuoden 2017 talousarvioon verrattuna. Yhtiön osakaskuntien tasauslaskutuksesta noin 940 000 euroa muodostui toimintakustannuksiin liittyvästä hyvityksestä, joka palautetaan omistajakunnille tilinpäätöksen yhteydessä. Toimintakustannusten säästöt saavutettiin kokonaisvaltaisella tekopohjavesijärjestelmän käytön kustannustehokkuuden parantamisella sekä toimintaan liittyvien palvelujen ja tuotteiden tehokkaalla kilpailuttamisella. Pääomakuluihin liittyvän hyvityksen osuus vuodelta 2017 oli yhteensä noin 573 000 euroa (alv 0 %), vaikka osakaskuntia hyvitetiin jo vuoden 2017 elokuun ja joulukuun välisenä aikana pääomakulujen osalta.

Tasauslaskutuksen jälkeen yhtiö teki voitollisen tuloksen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että **yhtiö laskutti osakaskuntiaan vuonna 2017 yli miljoona euroa vuotta 2016 vähemmän, vaikka talousveden tuotantomäärä kasvoi hieman edellisestä vuodesta.** Toimitetun veden laatu oli moitteetonta ja järjestelmän toimintavarmuutta ja varautumista poikkeustilanteisiin parannettiin.

Tilinpäätös 2017

Turun Seudun Vesi Oy – toimitusjohtaja Aki Artimo

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Veden tuotanto / tuotantotavoite, %	100	100	100	100
Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny				
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet	0	0	0	0
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa	0	0	0	0

Tilinpäätös 2017

Turun seudun puhdistamo Oy – toimitusjohtaja Mirva Levomäki

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Turun seudun puhdistamo Oy:n (Yhtiö) toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen. Yhtiö toimii ns. Mankala-periaatteen mukaisesti eli ei pyri tuottamaan taloudellista voittoa ja osingonjakoa omistajille. Turku omistaa Yhtiöstä 62,3 %.

Yhtiö tuottaa omistajilleen hyvänlaatuista jätevedenpuhdistuspalvelua kustannustehokkaasti. Toiminta on tehokasta ja toimintavarmaa ja sitä kehitetään edelleen. Energian ja kemikaalien kulutusta optimoidaan ja sovitetaan yhteen puhdistusvaatimusten kanssa. Henkilöstön hyvinvointi, sitoutuneisuus ja ammattitaito takaavat Yhtiön menestyksellisen toiminnan.

Yhtiö operoi laitosta. Jätevedenpuhdistamon käytössä pyritään mahdollisimman hyvään, vähintään ympäristöluvan määräykset täyttävään puhdistustulokseen. Puhdistamon ja pumppaamoiden ohitukset pyritään minimoimaan. Yhtiö huomioi toimintaansa kehittäessään Helsingin ja Turun kaupunkien yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman tavoitteet.

Yhtiön hallinnoimat kilpailutetut ostopalvelut tehostavat toimintaa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Yhtiön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Yhtiö toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston 1.10.2014 myöntämän ja Vaasan hallinto-oikeuden 11.3.2016 vahvistaman ympäristöluvan mukaisesti. Laitoksen puhdistustulokset olivat erinomaiset ja täyttivät kaikki vaatimukset.

Puhdistamolla puhdistettiin jätevesiä neljäntoista kunnan alueelta yhteensä 30,7 milj. m³/a, keskimäärin 84.100 m³/d (vuonna 2016 28,2 milj. m³/a, keskimäärin 77.000 m³/d). Kuivattua lietettä syntyi 46.900 tonnia, joka käsiteltiin biokaasulaitoksessa ja hyötykäytettiin sähkö- ja lämpöenergiana sekä maanparannusaineena. Puhdistetun jäteveden lämpöä hyödynnettiin kaukolämmön ja kaukokylmän tuotannossa.

Marttilan kunnan yhdyskuntajätevesiä alettiin johtaa puhdistamolle käsiteltäväksi 6.10.2017 lähtien.

Yhtiön liikevaihto muodostuu pääosin jätevedenpuhdistuksen kustannuksista (käyttökustannukset ja investoinnin hankintameno). Lisäksi Yhtiöllä on jonkin verran muita myyntejä, jotka nostavat Yhtiön liikevaihtoa. Muita myyntejä ovat jäteveden sisältämän lämmön myynti, biokaasulaitoksen rejektivesien käsittelypalvelu, sako- ja umpikaivoliitteiden puhdistus sekä kuntien verkosto-ohitusten laskutus. Yhtiösopimuksen 14.12.2016 mukaan Osakkaat maksavat investoinnin hankintameno omistussosuuden mukaisessa suhteessa ja käyttökustannukset puhdistuspalvelun käytön mukaisessa suhteessa. Osakkaiden hyväksi lasketaan omistuksen mukaisessa suhteessa kustannusten vähennyksenä Yhtiön muista myynneistä saamat tulot, lukuun ottamatta verkosto-ohitusmaksuja.

Osakkaita laskutettiin hallituksen 18.10.2016 hyväksymän arviolaskutuksen perusteella. Lisäksi 21.11.2017 toteutettiin arviolaskutuksen tarkistus tammi-syyskuun tiedoilla. Tilikauden lopussa Yhtiön tulos ”nollattiin” Yhtiösopimuksen mukaisesti tasaaslaskuilla. Yhtiön liikevaihto jäi alle tavoitteen, koska puhdistusmaksujen määrä toteutui arvioitua pienempänä. Omistajien näkökulmasta pienempi liikevaihdon toteuma tarkoittaa edullisempaa jätevedenpuhdistuspalvelua. Tilikauden voitto muodostui verkosto-ohitusmaksuista. Tilikauden voitto käytetään kevätyhtiökokouksen päätöksellä verotuksessa edellisten tilikausien tappioiden hyödyntämiseen.

Yhtiön suurin investointi vuoden aikana oli puhdistamon maanalaisen käyttöoikeuden osto Turun kaupungilta 4,15 miljoonalla eurolla. Lisäksi Yhtiö jatkoi suunnittelua puhdistamon poistoputken kapasiteetin lisäämiseksi. Puhdistamon nykyiset poistoputket on liitetty Turun kaupungin hulevesiviemäriin. Nykyisen purkujärjestelmän kapasiteetti on riittämätön ja ylittyy rankkasateiden aikana. Tällöin puhdistamon tulovirtaamaa joudutaan rajoittamaan. Poistoputken kapasiteetin nosto on välttämätöntä. Muita tärkeitä investointikohteita olivat energiatehokkuuden kehittäminen, puhdistamon puhdistusprosessin kehittäminen, siirtoviemäreiden korjausinvestoinnit sekä tietojärjestelmien kehittäminen.

Yhtiön riskikartoituksissa merkittävimiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi ovat nousseet puhdistamon poistoputken kapasiteetin riittämättömyys poikkeuksellisten suurten vesimäärien aikana, työturvallisuus- ja terveysriskit, lainsäädännön ja määräysten muuttumisesta johtuvat tiukentuvat vaatimukset jätevedenpuh-

Tilinpäätös 2017

Turun seudun puhdistamo Oy – toimitusjohtaja Mirva Levomäki

distusprosessiin liittyen, laitoksen arvon säilyttämisen varmistaminen sopimuksin sekä tietoturvariskit. Yhtiö kehittää riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Riskienarvioinnin tulokset huomioidaan Yhtiön toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhtiö reklamoi puhdistamon suunnittelijaa puhdistamon yhteyteen rakennettujen siirtoviemäreiden suunnittelutyön virheellisyydestä vuonna 2014. Suunnitelmien pohjalta toteutetut rakenteet tulivat käyttöikänsä päähän noin viiden vuoden kuluttua niiden käyttöönotosta, vaikka rakenteiden käyttöikäksi oli määritelty 50 vuotta. Yhtiö nosti kanteen suunnittelijaa vastaan ja vaatii suunnittelijalta vahingonkorvausta suunnitteluvirheiden aiheuttamista vahingoista sekä selvitys-, asiantuntija-, asianosais- ja oikeudenkäyntikuluista. Asiaa käsiteltiin tammikuussa 2018 käräjäoikeudessa ja käräjäoikeuden päätös annetaan kevään 2018 aikana.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelukomission suositusten mukaisia.

Mittari tai indikaattori	TP 2015*	TP 2016*	TA 2017*	TP 2017*
Ympäristölupamääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2))				
pitoisuus käsitelty vesi:				
BOD7ATU ≤10 mg/l	3,2 mg/l	3,5 mg/l	6,0 mg/l	3,5 mg/l
CODCr ≤60 mg/l	35 mg/l	36 mg/l	50 mg/l	37 mg/l
fosfori ≤0,3 mg/l	0,16 mg/l	0,14 mg/l	0,20 mg/l	0,15 mg/l
kiintoaine ≤15 mg/l	2,3 mg/l	2,3 mg/l	6,0 mg/l	3,0 mg/l
puhdistusteho käsitelty vesi:				
BOD7ATU ≥95%	99 %	99 %	97 %	99 %
CODCr ≥90%	94 %	95 %	92 %	96 %
fosfori ≥95%	98 %	98 %	96 %	98 %
typpi ≥75%	80 %	84 %	76 %	84 %
kiintoaine ≥95%	99 %	100 %	97 %	99 %
*tulos ilman verkosto-ohituksia				
Tavoite: Laitoksen arvon säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen, jotta tehokkaaseen puhdistustulokseen päästään myös laitoksen ikääntyessä.				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017
Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutosinvestoinnit (1.000 €)	238	304	400	421

Tilinpäätös 2017

Turun Vesihuolto Oy – toimitusjohtaja Irina Nordman

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiön toimialana on vesihuollon ylläpitäminen ja vesihuoltoliiketoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Taloudelliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Hyvään taloudelliseen tulokseen vaikuttivat budjetoitua suuremmat liittymismaksutulot, jotka tasapainottivat suunniteltua pienempää päätuotteiden myyntiä. Kustannukset toteutuivat budjetoitua alaisempana erityisesti tukkuyhtiöiden laskutuksen osalta.

Toiminnallisten mittareiden osalta ei aivan saavutettu haasteelliseksi asetettuja tavoitteita. Putkirikkojen määrä aleni edellisvuodesta, mutta erityisesti loppuvuonna niitä tapahtui kerrostaloalueilla, jolloin kerralla suurempi joukko asukkaita oli vedenjakelukatkoksen piirissä ja ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus muodostui tämän vuoksi tavoitetta ja edellisvuosia pidemmäksi.

Vedenlaatusuosituksissa oli yksi poikkeama, joka havaittiin omavalvontanäytteissä ja joka johtui käynnissä olevasta työmaasta. Kaikki valvontatutkimusnäytteet (139 kappaletta eri puolelta verkostoa) osoittivat erinomaista veden laatua myös laatusuositusten osalta.

Laskuttamattoman veden ja jäteveden osuus oli saneeraustoimenpiteistä huolimatta tavoitetta suurempi. Tähän vaikutti erityisesti suunniteltua pienempi laskutus ja jäteveden osalta myös joulukuun sateisuus.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua

Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017	
ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus min/asukas/vuosi (keskimääräinen)	2,4	4,2	<5	7,4	■

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017	
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatuvaatimuksista	0	0	0	0	■
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatusuosituksista	0	1	0	1	■
Putkirikkojen määrä (kpl/100 vesijohtokilometriä)	4,3	7,1	<6	6,5	■

Tilinpäätös 2017

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy - toimitusjohtaja Jukka Heikkilä

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH) on seitsemäntoista kunnan omistama jätehuolto-yhtiö. Yhtiön osakaskuntia ovat Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Lieto, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Parainen, Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo, Sauvo ja Turku.

LSJH hoitaa omistajakuntiansa lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät osakassopimuksen, jätelainsäädännön sekä muiden määräysten ja sopimusten mukaisesti. LSJH:n toiminnan perustana on jätehuolto-oliittinen ohjelma, joka on laadittu koko yhtiön toiminta-alueelle.

LSJH järjestää seudun asukkaille, julkisille toimijoille ja muille kunnan jätehuoltovastuulla oleville toimijoille jätteiden keräys- ja vastaanottopalvelut sekä jätteiden hyötykäytön ja muun käsittelyn. LSJH tarjoaa jäte-neuvontaa kunnan jätehuoltovastuulla oleville tahoille. Asukkaita ja muita toimijoita opastetaan jätteiden vähentämisessä, kestävässä kuluttamisessa ja lajittelussa sekä kustannustehokkaan jätehuollon järjestämisessä. LSJH tarjoaa myös lakisääteiset kunnan toissijaisella vastuulla järjestettävät jätehuoltopalvelut elinkeinoelämälle.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

LSJH:n liikevaihto laski jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Toiminnan kustannuksissa LSJH sai kuitenkin merkittäviä säästöjä useissa kuluerissä ennakoitua enemmän.

Vuoden 2017 liikevaihdoksi muodostui 26 167 661 euroa, liiketoiminnan muiden tuottojen kanssa yhteen laskettuna tuotot olivat yhteensä 27 708 155 euroa. Valtiolle tilittävä jätevero sisältyy Kirjanpitolautakunnan antaman ohjeen mukaisesti liikevaihtoon ja on kirjattu vastaavasti menoksi liiketoiminnan muihin kuluihin. Liiketoiminnan kulut olivat 26 649 587 euroa. Tilikauden 2017 tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 1 371 929 euroa. Tilikauden tulos oli 1 058 568 euroa.

Yhtiö ei ottanut tilikauden aikana ulkopuolista rahoitusta. Lainoja lyhennettiin 560 526,40 euroa. Päätyneen tilikauden nettoinvestoinnit olivat yhteensä 1 787 827,37 euroa, joista valtaosa oli tilinpäätöksessä vielä keskeneräisissä. Investointien toteutus osin myöhästyi investointisuunnitelman aikataulusta. Keskeneräisten käyttöomaisuushankintojen määrä tilinpäätöshetkellä oli 1 441 585,49 euroa. Kaikki investoinnit toteutettiin lakisääteisistä peruspalveluista huolehtimiseksi ja rahoitettiin kassavaroin.

Merkittävimpiä rakennushankkeita päätyneellä tilikaudella olivat mm. Topinojan jätekeskukseen rakennettavan polttokelpoisen jätteen kalliovaraston louhintatyöt sekä Topinojan tavanomaisen jätteen kaatopaikan pintarakenneurakkavaiheen loppuunsaattaminen.

Toiminnallisesti LSJH:n merkittävin päätös vuonna 2017 oli oman ekovoimalaitoshankkeen valmistelun aloittaminen. Hankevalmistelu käynnistyi keväällä taloudellis-toiminnallisilla selvityksillä ja hankkeen toteutus hyväksyttiin LSJH:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa. LSJH ja Salon Kaukolämpö Oy perustivat joulukuussa 2017 yhteisomisteisen energiayhtiön, joka rakentaa yhdyskuntajätettä polttoaineena käyttävän ekovoimalaitoksen Salon Korvenmäkeen. Vuoden päättyessä energiayhtiön rekisteröinti oli vireillä kaupparekisterissä.

Vuoden 2017 keskeinen tapahtuma oli jätehuollon perusmaksun laskuttaminen koko yhtiön toimialueella. Perusmaksukertymällä turvataan tiettyjen jätelaissa määriteltyjen jätehuoltopalvelujen saatavuus kaikissa olosuhteissa.

Yhtiön sisäisiä toimintoja parannettiin kehittämällä organisaatorakennetta. Muutoksella jatkettiin edelleen toimintojen tehostamista fuusion jälkeen. Organisaatiomuutos tiivisti päätoimintojen määrän aiemmasta kuudesta nykyiseen kolmeen. Muutoksen avulla yhtiön toimintaa selkiytettiin.

Tilinpäätös 2017

Arkea Oy (konserni) – toimitusjohtaja Tuija Rompasaari-Salmi

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Arkea Oy:n toimialana on ruoka-, siivous- ja kiinteistöhoitopalveluiden tuottaminen, sekä näiden palveluiden toteuttamiseen liittyvä suunnittelu ja konsultointi; ruokatuotteiden valmistus, varastoiminen, välittäminen ja kuljettaminen; kiinteistöjen siivous, hoito, huolto, valvonta, vartiointi ja turvallisuuspalvelut sekä kiinteistöihin liittyvien laitteiden ja järjestelmien asentaminen, huolto ja korjaus. Yhtiö voi myös ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä sekä osakkeita ja muita arvopapereita. Arkea Kunnossapito tuottaa kiinteistöjen sekä koneiden ja laitteiden kunnossapitoa. PASSAA palvelut tuottaa räätälöityjä palveluja ja tukee henkilöstönsä työssäjaksamista.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Kulunut toimintavuosi oli yhtiön kuudes. Konsernin toimintaympäristön näköpiirissä olevat muutokset ovat näkyneet konsernin myyntitoiminnassa. Yhtäältä maakunta- ja soteuudistus on jäykistänyt muutoshalukkuutta kuntakentässä ja toisaalta elinkeinoelämän vilkastuminen alueella on myös vaikuuttanut konsernin toimintaan. Kilpailu alalla on jatkunut erittäin kireänä ja se tulee sellaisena myös jatkumaan. Kokonaisuutena konsernin suhteellista kannattavuutta laskevat Arkea Kunnossapidon ja PASSAA palvelut Oy matala liikevoittotavoite sekä Ruoto-toimintamalli.

Henkilöstön kehittämistä on edelleen jatkettu. Henkilöstön työkyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen on kiinnitetty edelleen huomiota. Myös aloitetoiminta on ollut yhtiössä vilkasta. Nyt kun toimintaluonteella on erittäin vireää taloudellista toimintaa, on havaittavissa jatkuvaa työvoimapolua joissakin työtehtävissä.

Toiminnan kehittämistä on edelleen jatkettu vuonna 2017. Kehittämiskohteita ovat olleet sekä henkilöstön hyvinvointi että johtamisen ja osaamisen kehittäminen. Sen lisäksi on käynnistetty hankkeita liittyen Arkean brändiin, digitalisointiin ja robotiikkaan.

Huolimatta aktiivisesta myyntityöstä ympäristökuntiin ja yrityksiin, yhtiön liikevaihto tulee laskemaan tulevina vuosina. Edelleen jatkuva epävarmuus sote-ratkaisusta on siirtänyt päätöksentekoa kunnissa ja kaupungeissa. Tulevat kilpailutukset yhtiön nykyisistä sopimuksista laskevat myös liikevaihtoa. Jotta yhtiö säilyttää kilpailukykyisyytensä, kehittämistyötä, toiminnan digitalisointi ja robotisointia tulee jatkaa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupungin määräaikaisten palvelusopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	51.629	71.280	66.719	76.084
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Kaupungin määräaikaisten puitesopimusten (ei kilpailutetut) tilauskanta pienenee (1.000 €)	27.721		20.700	18.295
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevoitto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen (1.000 €)	2.594	2.200	879	1.799

Tilinpäätös 2017

Kuntec Oy (konserni) – toimitusjohtaja Karri Knaapinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Teiden ja moottoreiden rakentaminen.

Yhtiön toimialana on maa- ja vesirakennustöiden, kadunrakentamistöiden, viherrakentamistöiden, metsänhoitotöiden, liikunta- ja leikkipaikkarakentamistöiden sekä näihin liittyvien kuljetus-, rakennus-, ylläpito- ja muiden töiden suorittaminen, suunnittelu ja konsultointi sekä toimialaan liittyvien tuotteiden valmistus ja myynti. Edelleen yhtiön toimialana on omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huoneiloja. Yhtiö voi harjoittaa toimintaansa sekä kotimaassa että ulkomailla.

Kauppila Oy

Yhtiön toimialana on puutarha-alan alkutuotanto sekä alan tuotteiden ja tarvikkeiden tuonti ja tukku- ja vähittäismyynti sekä maisemaurakointi ja tähän liittyvät työt. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä huoneistojen hallintaan oikeuttavia ja muunlaisia osakkeita.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Kulunut tilikausi oli Kuntec –konsernin toinen ja Kuntec Oy:n kuudes. Päättyneellä tilikaudella yhtiö saavutti pääsääntöisesti tavoitteensa. Konsernin liikevaihto kasvoi selvästi tavoitetta enemmän (23,1 %) Kuntec Oy:n hyvän loppuvuoden ansiosta. Konsernin liikevoitto jäi jonkin verran tavoitteesta Kauppila Oy:n haasteellisen tilikauden johdosta. Liikevoitto oli kuitenkin hyvällä tasolla kuten edellisenä vuonna. Kuntec Oy:n liikevoitto sen sijaan ylitti budjetoidun tavoitteen.

Kuntec-konserniin 1.1.2016 alkaen kuulunut Kauppila Oy ei toisena Kuntec-tilikautenaan päässyt sille asetettuihin tavoitteisiin. Yhtiön liikevaihto ei kehittynyt mm. alalle poikkeuksellisten huonojen sääolosuhteiden vuoksi tavoitellulle tasolle. Lisäksi yhtiön investoinnit eivät tuottaneet toivotusti vielä tilikaudella 2017.

Kuntec Oy:n toimialojen liikevaihdot olivat tilikaudella kautta linjan kasvussa huolimatta kireästä kilpailutilanteesta ja yhtiön puitesopimusten päättymisistä.

*Puitesopimusten mukainen tilauskanta on edelleen laskenut selvästi, mutta vähemmän kuin arvioitiin. Määrä oli suurempi, koska aikaisemmilta vuosilta tuloutui rakentamiskohteiden liikevaihtoa tilikaudelle 2017.

Toimittajamäärän vähentäminen ei ole onnistunut tavoitteen mukaisesti, projektinjohtoliiketoiminnan luonteen mukaisten toimittajamäärien lisääntymisen vuoksi.

**Turku-konsernin (ei peruskaupunki) osuus liikevaihdosta nousi huomattavasti tavoitetta korkeammaksi. Tämä johtui osittain siitä, että Turun Vesihuolto Oy:lta saatu liikevaihto on nyt osa konsernilta saatua liikevaihtoa.

Kuntec-konsernin liikevaihto / htv ylitti tavoitteen ja nousi selvästi edellisvuodesta.

Kuntec-konsernin tilikauden tulos jäi jonkin verran tavoitteesta jo edellä mainittujen Kauppila Oy:n haasteiden vuoksi. Tulos on kuitenkin samaa tasoa edellisvuoden tuloksen kanssa.

Kuntec investoi selvästi edellisvuosia vähemmän kalustoonsa aikaisempien vuosien voimakkaiden investointipanostusten jälkeen. Investoinnit olivat kuitenkin lähellä budjetoitua tasoa.

Kuntec Oy:n pääoman tuotto- ja tuloutustavoitteet omistajalle toteutuivat suunnitellusti. Yhtiön nettovelkaantumistaso heikkeni jaetun lisäosinkon vuoksi, mutta säilyi edelleen hyvällä tasolla.

Tilinpäätös 2017

Kuntec Oy (konserni) – toimitusjohtaja Karri Knaapinen

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupungin määräaikaisten palvelusopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	37.810 (+0,3%)	31.852 (-15,8%)	32.555 (+5,3%)	39.196 (+23,1%)
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Kaupungin määräaikaisten puitesopimusten (ei kilpailutetut) tilauskanta pienenee (1.000 €)	29.960	19.138	9.809	12.772 *
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevoitto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen (1.000 €)	5.096	1.568	1.957	1.570

Tilinpäätös 2017

Turun Seudun Rakennustekniikka Oy – toimitusjohtaja Jouko Jortikka

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Toimialana on rakennusalan palveluiden tuottaminen Turun kaupunkikonsernille ja seutukunnalle sisältäen mm. korjausrakentamis-, ja talotekniikkapalveluiden tuottamista sekä rakennustarvikkeiden ja rakennusosien valmistusta.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Liikevaihto kasvoi vuoteen 2016 verrattuna 16,6 %. Kaupungin määräaikaiset puitesopimukset alenivat suunnitellusti, kun huomioidaan 2016 siirtynyt osuus, sekä v:n 2017 lisä- ja muutostyöt. Merkittävimmän korjausrakentamiskohteen TSYK:n kate ja liikevaihtotavoite eivät toteutuneet tavoitteen mukaisesti.

Yhtiön liiketulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 197 153,47 € a ollen 2,5 % liikevaihdosta. Tulos heikkeni 3,4 % edellisvuoteen verrattuna.

Vuoden 2017 tuloskehitystä paransi liiketoiminnan muiden kulujen pieneneminen vuoden 2016 tasosta, (2016 :5,48 %) ja (2017 : 2,84 %).

Vuoden 2017 tarjouskilpailuissa ei onnistuttu tavoitteiden mukaisesti ja siitä johtuen tilauskanta 2018 alussa oli n. 2 milj. € a.

ROE laski edellisvuoden hyvästä tyydyttävään. ROI laski edellisvuoden erinomaisesta tyydyttävään. Omavaraisuusaste laski erinomaisesta tyydyttävään ja nettovelkaantumisaste nousi hyvästä erinomaiselle tasolle.

Yhtiö palautti 6.2.2017 pidetyn ylimääräisen yhtiökokouksen mukaisesti Turun kaupungille sijoitetun vapaan pääoman (svop) rahaston varoista yhteensä 1,5 M€

Yhtiön RALA- sertifikaatin mukainen toimintajärjestelmä auditoitiin ja hyväksyttiin keväällä 2017.

Taloudellisissa ja toiminnallisissa tavoitteissa ei päästy tavoiteltuun tasoon.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupungin määräaikaisten palvelusopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen (1.000€)	21.318	6.767	7.100	7.892
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Kaupungin määräaikaisten puitesopimusten (ei kilpailutettua) tilauskanta pienenee (1.000 €)	16.648	5.050	1.873	3.226
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevoitto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen (1.000 €)	1.646	744	296	201

Tilinpäätös 2017

Lännen Tekstiilihuolto Oy – toimitusjohtaja Miika Markkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Lännen Tekstiilihuolto Oy tuottaa luotettavasti kokonaisvaltaista, korkealaatuista ja kilpailukykyistä tekstiilipalvelua.

Olemme erikoistuneet korkean hygienian, kuten terveydenhuollon ja elintarviketeollisuuden tarpeisiin. Palveluumme kuuluu myös muiden toimialojen työvaatteet sekä hotellitekstiilit.

Olemme vakavarainen Turun kaupungin, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin, Satakunnan sairaanhoitopiirin ja Porin kaupungin omistama osakeyhtiö.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Lännen Tekstiilihuolto Oy:n vuoden 2017 toiminta oli liiketoiminnan osalta edelleen nousujohteista. Pysyimme lisäämään liikevaihtoa ja saimme useita uusia asiakkaita varsinkin vuoden viimeisellä puoliskolla. Kasvu nostaa voimakkaasti tekstiili-investointeja ja se vei myös yhtiön tuloksen miinukselle. Siihen vaikutti luonnollisesti myös se että uudet asiakasaloitukset ajoituivat loppuvuoteen. Yhdenmukaistimme myös yhtiön poistosuunnitelman. Ravanin Pesula oli aikoinaan aktivoinut uusien asiakas aloitusten tekstiilihankinnat kolmelle vuodelle. Lännen Tekstiilihuolto on tehnyt samanlaiset hankinnat kertapoistona, Yhdenmukaistamisen myötä poistojen euromäärä kasvoi n.236 000 euroa. Yhtiön liiketoiminta oli muilta osin edellisten vuosien kaltainen.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Tuloutus kaupungille				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Antolainojen korko (1.000 €)	110,0	103,0	90,0	84,4
Osinkotuotto Turun kaupungille* (1.000 €)	-	-	53,0	-

Tilinpäätös 2017

Turun Kaupunkiliikenne Oy – toimitusjohtaja Juha Parkkonen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
Yhtiö on Turun kaupungin omistama ns In House -yhtiö. Yhtiön tehtävänä on linja-autoliikenne ja sopimusliikenteen tuottaminen Turun kaupungille. Yhtiö tuottaa Joukkoliikennelautakunnalle joukkoliikennepalvelua yhtiön ja kaupungin välisen sopimuksen mukaisesti. Liikennöintisopimus ulottuu vuoteen 2023 saakka, minkä lisäksi sopimus sisältää on kolmen vuoden option.
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:
Vuosi 2017 oli yhtiön toiminnan kannalta haastava etenkin sähköbussijärjestelmän käyttöönoton osalta. Koko yhtiön henkilöstö osoitti sitoutumista ja joustavuutta uuden tekniikan ja järjestelmän käyttöönoton yhteydessä. Linjan 1 myötä lisääntynyt liikenne paransi selkeästi yhtiön taloudellista tulosta, mikä mahdollisti eräiden yhtiön käytössä olleiden leasing-rahoituksella hankittujen diesel-bussien suunniteltua nopeamman lunastamisen yhtiön omaisuudeksi vuoden lopulla.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Linja-autoliikenteen tuottaminen sovituissa laajuudessa					
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017	
Osuus tuotetuista linjakilometreistä, %	15,0	17,1	17,0	-21	
Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille					
Liikevoitto (1.000 €)	451	508	300	821	
Antolainojen korko (1.000 €)	98	81	140	72	

Tilinpäätös 2017

Turku Science Park Oy – toimitusjohtaja Niko Kyynäräinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Turku Science Park – konsernin tehtävänä on yrityspalveluiden järjestäminen sekä korkeakoulujen innovaatioiden kaupallistaminen ja liiketoiminnan kehittäminen valituilla korkean teknologian alueilla. Turku Business Region -kärkialat ovat **CleanTurku** (bio- ja kiertotalous sekä Cleantech) **HealthTurku** (terveys ja hyvinvointi), **ExperienceTurku** (elokuvat, pelit, elämyksellisyys), **MaritimeTurku** (meriteollisuus) ja **TechTurku** (valmistava- ja teknologiateollisuus).

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Turun seutu on positiivisen rakennemuutoksen alue joka tarkoittaa sitä, että alue kohtaa uuden normaalin, jossa todennetut kasvunäkymät ovat poikkeuksellisen pitkät. Alueelta tuotiin esiin voimakas vaatimus yliopistotasoisesta teknillisestä koulutuksesta lisäämiseen. Saavutettavuuden osalta vietiin eteenpäin tunnin junan projektisoimista sekä toteutettiin Blue industry parkin konseptisuunnitelma. Alueen yritykset, kaupunki ja korkeakoulut toimivat hienolla tavalla yhteen tavoitteiden aikaansaamiseksi. Rungas määrä positiivisia yritysuutisia. Meyer investoi 185 miljoonalla eurolla, Bayer möi Mirenaa ensimmäistä kertaa yli miljardilla, Perkin Elmerin liikevaihto ylitti 200 miljoonaa. Rolls-Royce päätti sijoittaa Turkuun uuden etäohjattujen ja autonomisten alusten tutkimus- ja kehityskeskukseen, mikä vahvistaa yhtiön aiemmin ilmoitettua investointiohjelmia. Valmet Automotive avasi tuotekehitys- ja suunnittelutoimiston Turkuun. IT-sektorilla yritysostoja ja kasvua.

Yhtiön palvelusegmentit uudistettiin, ja lisäksi 5 kasvutiimiä aloitti toiminnan. Uudistusprosessissa painotettiin yritysten kasvattamista ja kansainvälistämistä kehittäviä palveluja ja niiden tarjontaa. Yritysverkostoja on käynnistetty ja start-up –palveluja on samanaikaisesti voimallisesti kehitetty. Merkittävä askel oli saada Life science -kiihdyttämö käyntiin 14 tiimin voimin, Business up-ohjelmat käyntiin sekä merikiihdyttämö valmistelle.

Vuoden 2017 toiminnan volyymin merkittävä muutos aiemmista vuosista johtui projektitoiminnan määrän kasvusta. Henkilöstössä toteutettiin uusia toimintamalleja. On konsulttimaisesti toimivia senior advisoreita, Finpron/Businessfinlandin kanssa käynnistyi yhteisresurssi invest in-toimintaan ja yrittäjäjärjestön yhteisresurssia. Henkilöstöä palkattiin myös tekemään business festival the Shiftiä.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Alueellinen vaikuttavuus, korkean teknologian (painopistealoilla) yritysten sijoittuminen alueelle				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Invest in -neuvottelut, kpl	87	50	95	106
Alueelle etabloituneet bio- ja ict-alan yritykset, kpl	4	2	6	4
Tavoite: Yhtiön toiminnallinen tehokkuus ja onnistuminen valtakunnallisessa resurssien jaossa sekä varainhankinnassa				
Alueelle tuleva raha €/TScP kuntaraha €	7,8	10,7	-	5,5
Ulkoisen rahoituksen osuus yhtiön liikevaihdosta (./ läpivirtaava raha) %	43 %	44 %	46 %	52 %

Tilinpäätös 2017

Turun Aikuiskoulutussäätiö – toimitusjohtaja Tommi Forss

Säätiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Turun Aikuiskoulutussäätiö on merkittävä osa niin valtakunnallista kuin seudullista koulutus-, työvoima- ja elinkeinopoliittista palvelurakennetta. Säätiön oppilaitosten tavoitteena on omalta osaltaan edistää seutukunnan hyvinvointia, kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä työmarkkinoiden toimivuutta. Turun Aikuiskoulutussäätiö on osa yrityspalvelurakennetta, joka tukee ja mahdollistaa uutta elinkeinotoimintaa talousalueellaan huolehtimalla osaavan työvoiman riittävydestä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Turun kaupungissa Turun Aikuiskoulutuskeskusta ja Turun Kesäyliopistoa itsenäisinä oppilaitoksina, joiden tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista, yleissivistävää ja avointa yliopistollista aikuiskoulutusta, sekä koulutukseen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa sekä toimia muutenkin säätiön tarkoitusta edistävällä tavalla.

Säätiö on yleishyödyllinen yhteisö eikä tavoittele voittoa, mutta pitää jatkuvana tavoitteenaan, että säätiön ylläpitämät oppilaitokset ovat taloudellisesti itsensä kannattavia.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Toimintavuosi 2017 toteutui kahtiajakoisesti. Vaikka ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistus astui voimaan vasta vuoden 2018 alusta, uudistus vaikutti työvoimapolitiittisen koulutuksen hankintoihin jo vuonna 2017. Alkuvuodesta työvoimakoulutuksen hankintoja jarrutettiin ja toisaalta loppuvuonna hankintoja voimakkaasti ja äkillisesti lisättiin, mikä kokonaisuutena aiheutti haasteita henkilöstömitoituksessa ja opiskelijahankinnassa. Positiivinen rakennemuutos vaikutti säätiön toimintaan erityisesti työvoimakoulutuksia lisäävästi. Välillisesti vaikutuksia tuli myös säätiön OKM:n rahoituspäätökseen vuodelle 2018.

Edelleen positiivisesti kehittynyt taloudellinen tilanne Varsinais-Suomessa vaikutti osaava työvoiman kysyntään erityisesti tuotantotekniikan ja rakennustekniikan aloilla. Turun Kesäyliopiston koulutustoiminta laajeni edelleen vastaten monipuolisesti vapaan sivistystyön kysyntään.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Opiskelijamäärä	9 450	8 076	10 500	12 379*
Opiskelijatytytyväisyys	4,2	4,0	4,2	4,2
*) opiskelijamäärä vuonna 2017 sisältää Turun Aikuiskoulutuskeskuksen ja Turun Kesäyliopiston opiskelijat				
Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus				
Muu kuin VOS rahoitus / Liikevaihto (1 000 €)	11 496	10 363	10 500	10 986
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä), 1.000 €	1 653	787	750	385

Tilinpäätös 2017

Turun Ammattikorkeakoulu Oy – toimitusjohtaja Vesa Taatila

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiö toimii Turun ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä valtioneuvoston sille antaman toimiluvan mukaisesti. Yhtiöjärjestyksen mukaan se voi järjestää muutakin koulutusta, kehitystoimintaa, valmennusta ja konsultointia. Ammattikorkeakoulun perustehtävät ovat opetustyö, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyö (TKI) ja niitä tukeva aluekehitystyö. Nykyisen ammattikorkeakoululain mukaan ylläpitäjän tehtävänä on päättää ammattikorkeakoulun strategisesta kehittämisestä, päättää ammattikorkeakoulun toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä talousarviosta, ottaa ja nimittää ammattikorkeakoulun johdon, nimittää ammattikorkeakoulun hallituksen ja nimittää tarvittaessa valtuuskunnan. Yhtiö noudattaa muilta osin osakeyhtiölakia.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Vuoden 2017 tulokset kehittyivät pääosin positiivisesti. Edellisen vuoden taloudellinen notkahdus saatiin korjattua sisäisin keinoin tulorahoitusta lisäämällä ja kulukurista huolehtien. Taloudellisista tunnusluvuista kannattaa yleisen positiivisen kehityksen lisäksi huomioida palveluliiketoiminnan selkeä vahvistuminen ja nouseminen positiiviseen tulokseen. Myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan volyymi kasvoi budjetoitua enemmän.

Toiminnalliset tulokset ovat olleet suunnitelmien mukaiset. Positiivisesti kehittyi etenkin 55 opintopistettä suorittaneiden opiskelijoiden määrä, jossa Turun AMK nousi ensimmäisen kerran valtakunnallisen keskiarvotason yläpuolelle. Tulosta voidaan pitää hyvänä etenkin huomioiden Turun AMK:n suuri tekniikan koulutusvolyymi.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa.					
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017	
Valtion rahoitus (1000 €)	55 990	54 243	52 500	54 478	
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut AMK-tutkinnot, kpl	1 652	1 591	1 650	1617	
Vähintään 55 op suorittaneet opiskelijat Turun ammattikorkeakoulussa, kpl (* laskenta muuttunut)	3 319	5 461*	3 300	5615	
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), (1000 €) (TP 2016 tarkennettu)	4 925	6 527	6 500	7 041	
Opiskelijatytyväisyys (asteikko 1-5)	3,6	3,6	-	3,6	

Tilinpäätös 2017

Turku Touring Oy – toimitusjohtaja Anne-Marget Hellén

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Matkailun palvelukeskuksen toiminnan tarkoituksena on lisätä Varsinais-Suomeen suuntautuvaa matkailua markkinoimalla, myymällä ja kehittämällä matkailupalveluja yhteistyössä yritysten, rahoittajien ja matkailuorganisaatioiden kanssa. Matkailun palvelukeskus Turku Touring toimii Varsinais-Suomessa maakunnallisena alueorganisaationa. Turku Touring Oy toimii palvelukeskuksen apuyhtiönä. Osakeyhtiön mittaristossa on vain ne luvut, jotka liittyvät osakeyhtiön toimintaan. Yhtiö on markkinointiyhtiö, jolla on markkinointiyhteistyösopimus osakkaiden kanssa. Yhtiö on valmis-matkalain mukaan kirjautunut matkanjärjestäjärekisteriin ja kaupalliset toiminnot hoidetaan sitä kautta. Matkailun toimialan kehityksestä yleisesti kerrotut mittarit ovat Matkailun Palvelukeskuksen mittareita ja raportoidaan sen yhteydessä.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Tavoitteet ovat toteutuneet ja suur tapahtumat sekä myynnin keskittyminen pienryhmiin näkyy verkkokauppan lisääntymisenä. Sivuston kävijämäärät mittarina ei ole enää relevantti, koska toimenpiteitä tehdään laajalti koko some-kenttää hyväksi käyttäen.

Tilinpäätös 2017

Logomo –konserni toimitusjohtaja Päivi Rytsä

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiö harjoittaa tytäryhtiönsä omistaman kiinteistön huoneistojen ja muiden tilojen vuokraustoimintaa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Liikevaihto jäi jonkin verran budjetoidusta. Turun kaupunginteatterin entiset tilat olivat ennakoitua pidempään remontissa ja tämä vaikutti taloudelliseen ja toiminnalliseen tulokseen. Lisäksi liikevoitto jäi budjetoidusta, koska poistoja tehtiin suunniteltua enemmän.

Osakkaat ovat yhdessä neuvotelleet ja valmistelleet korvaavan jälleenrahoituksen koskien yhtiön pitkäaikaista pankkirahoitusta.

Tilinpäätös 2017

Turun Kaupunginteatteri Oy – toimitusjohtaja Arto Valkama

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiön toimialana on yleishyödyllisellä tavalla ylläpitää ja harjoittaa teatteritoimintaa Turun kaupungissa. Yhtiö voi harjoittaa kahvila, ravintola-, catering-, kokous-, ja kongressipalveluliiketoimintaa sekä tila- ja vuokraustoimintaa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Toimintavuosi 2017 oli teatterille erityinen, koska peruskorjauksen valmistumisen myötä siirryttiin syyskaudeksi takaisin teatteritaloon. Paluumuutto vaikutti esitystoimintaan niin, että keväällä esityskausi päättyi hieman normaalia aiemmin ja alkusyksystä oli ohjelmistossa vain kaksi esitystä. Lisäksi muutto aiheutti normaalista toiminnasta poikkeavia kustannuseriä. Nämä erityispiirteet huomioidiin vuoden 2017 talousarviossa, joka oli tulokseltaan negatiivinen. Toteuma oli talousarviota parempi: tilikauden tulos oli 197 000 euroa ylijäämäinen. Tätä selittää ennen kaikkea oman varainhankinnan onnistuminen. Vuonna 2017 teatterin pääsylipputulot olivat yli kolme miljoonaa euroa, syksyllä teatteritalossa aloitetun ravintolatoiminnan liikevaihto oli 360 000 euroa ja muut myyntituotot 250 000 euroa. Kaiken kaikkiaan teatterin omarahoitus oli 3,85 miljoonaa euroa, joka on n. 37% kokonaisrahoituksesta. Toteutunut omarahoitus oli 327 000 euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitu. Jatkossa tulokortin seurantalukuun kannattaneen kirjata lipputulosten lisäksi muut omat tuotot.

Täyttöprosentti ylitti yhdellä prosenttiyksiköllä tavoitellun 75 %:n. Täyttöastetta voidaan pitää kokonaisuutena erinomaisena. Ryhmäasiakkaiden määrä alitti tavoitellun 35000. Tätä selittää ennen kaikkea kevään musikaali Tom of Finland, joka ei kerännyt juuri lainkaan ryhmiä. Siitä huolimatta esityksen täyttöaste oli 97 %. Edelleen, kun ryhmäasiakkaiden määrän laskusta huolimatta kokonaiskatsojatavoite ylitettiin, lienee jatkossa tarpeen miettiä ryhmäasiakkaiden määrän tilalle uusi, toiminnan onnistumista paremmin indikoivat mittari. Ensi-iltojen määrä ylittyi tavoitteesta. Tätä selittää Sopukka-näyttämön uusi rooli yhteistyönäytämönä.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Tilikauden tulos 1.000 €	811	340	-157,8	197
Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen				
Lipputulosten ja muun liiketoiminnan tulojen kasvattaminen – lipputulot 1.000 €	2 434	2 825	3 283	3 065

Tilinpäätös 2017

Forum Marinum –säätötoimitusjohtaja Tapio Maijala

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Merikeskus Forum Marinum on aktiivinen ja monipuolinen merellisen toiminnan keskus, merenkulun valtakunnallinen erikoismuseo ja Suomen Merivoimien museo. Forum Marinum on kulttuuriperinnön tallentaja, oman erikoisalan museotoiminnan kehittäjä, merihenkilöiden vierailukohde sekä kokous- ja tapahtumapaikka. Merikeskus tekee kansainvälisesti verkostoituneena yhteistyötä yliopistojen, korkeakoulujen, museoiden sekä muiden julkisten ja yksityisten tahojen kanssa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Kävijämäärällä mitattuna ennätysvuosi; yli 20 %:n kasvu kaikilla eri laskentatavoilla. TSR oli siivittämässä hyvin kävijälukuihin ja taloudelliseen tulokseen, mutta myös kiinnostavalla näyttelytarjonnalla ja tehokkaalla viestinnällä oli oma vaikutuksensa. Kokoelmien luettelointi- ja digitointiastetta parannettiin tuntuvasti (noin 30 %). Suomen Joutsenen kunnostustyöt ovat jatkuneet suunnitellusti.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2015	Toteutunut 2016	Tavoite 2017	Toteutunut 31.12.2017
Kävijämäärä / vuosi, henkilöä	130 129	149 876	140 000	195 700
Näyttelyjen määrä, kpl	5	8	6	9
Merellisten tapahtumien määrä, kpl	7	6	8	8
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	32	36	30	38
Pääsylipputulot (1.000 €)	170	220	226	240
Yhteistoimintasopimus Turun kaupungin kanssa (1.000 €) Kh 17.12.2015 § 561 2016-2018	574	574	574	574
Kaupungin avustukset, 1.000 euroa	734	510	310	310

Tilinpäätös 2017

Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli – toimitusjohtaja Anu Kurkilahti-Haartemo

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:

Yhtiön toimialana on Turun kaupungin Artukaisten kaupunginosan 12. korttelissa sijaitsevan monitoimihallirakennuksen sekä Kupittaaan kaupunginosan 12. korttelin tontilla 2 sijaitsevan jäähallirakennuksen omistaminen ja hallinta, hallien huoneistojen ja tilojen, mainospaikkojen ja kaluston vuokraustoiminta ja hallien huoltotoiminta.

Toiminnan pääasiallisen tarkoituksena on huolehtia jääajan riittävydestä ja tasapuolisesta jakaantumisesta siten, että Turussa pystytään pelaamaan korkeatasoista jääkiekkoa ja harjoittamaan muuta jäähän perustuvaa toimintaa. Toinen pääasiallinen tarkoitus on suurien yleisötapahtumien järjestäminen ja organisoiminen Artukaisten monitoimihallissa. Yhtiö voi myös harjoittaa omaa ohjelmatuotantoa.

Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2017:

Yhtiön taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuivat budjetoitua paremmin. Vastikkeiden ulkopuolinen liikevaihto ja hoitokate kasvoivat tapahtumapäivien lisääntymisen ansiosta molemmissa kustannuspaikoissa.

Investoinnit jäivät selkeästi alle budjetoidun, koska Gatorade Centerin videokuution hankintaprosessi keskeytettiin ja investointi siirtyi vuodelle 2018.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Vuokran ja yhtiövastikkeen välinen erotus				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Kiint.Oy:n maksaman Artukaisten areenahuoneiston vuokran ja areenahuoneiston yhtiövastikkeen välinen erotus muuttuu vain kiinteistön ylläpitoindeksin mukaisesti. (1.000 €)	1.187	1.257	1 310	1.311
Tavoite: Yleisötapahtumien lisääntyminen yhtiön omistamissa halleissa				
Vastikkeiden ulkopuolinen liikevaihto kasvaa verrattuna edellisen vuoden tilinpäätökseen 5 %.	2.070 (12,5 %)	2.183 (5,5 %)	2.091 (7,8 %)	2.531 (16%)
Vastikkeiden % -osuus liikevaihdosta	51,8	51,9	52,2	47,8
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitetulle tasolle				
Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Liikevaihto (1.000 €)	4.290	4.540	4.596	4.856
Liikevoitto (1.000 €)	0	0	0	2
Hoito- /käyttökate (1.000 €)	700	930	809	1.199
Tavoite: Kupittaaan hallin avustuksen säilyminen entisellä tasolla				

Tilinpäätös 2017

Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli – toimitusjohtaja Anu Kurkilahti-Haartemo

Mittari tai indikaattori	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 31.12.2017
Turun kaupungin ja KOy Turun Monitoimihallin välisen sopimuksen mukainen Kupittaaan hallin avustus säilyy samalla tasolla. (1.000 €)	792	792	792	792

Taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailut

Tilinpäätös 2017

Toteutusvertailut

9. Taloudellisten tavoitteiden toteutusvertailut

9.1. Käyttötalouden toteutusvertailut

KAUPUNKI YHTEENSÄ (Ilman Kiinteistöliikelaitosta)	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	250 561 329	-1 150 000	249 411 329	248 453 639	-957 690
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	313 120	313 120
Toimintakulut	-1 317 458 700	-30 792 481	-1 348 251 181	-1 338 942 789	9 308 392
TOIMINTAKATE	-1 066 897 371	-31 942 481	-1 098 839 852	-1 090 176 030	8 663 822
Kaupungin yhteiset toiminnot					
Toimintatuotot	0	0	0	569 824	569 824
TOIMINTAKATE	0	0	0	569 824	569 824
Keskusvaalilautakunta					
Toimintakulut	-599 333	0	-599 333	-535 966	63 367
TOIMINTAKATE	-599 333		-599 333	-535 966	63 367
Kaupunginvaltuusto					
Toimintakulut	-1 128 109	0	-1 128 109	-1 094 522	33 587
TOIMINTAKATE	-1 128 109		-1 128 109	-1 094 522	33 587
Tarkastuslautakunta					
Toimintakulut	-470 079	0	-470 079	-442 521	27 558
TOIMINTAKATE	-470 079		-470 079	-442 521	27 558
Kaupunginhallitus, omarahoitusosuudet					
Toimintakulut	-19 512 731	0	-19 512 731	-18 193 506	1 319 225
TOIMINTAKATE	-19 512 731		-19 512 731	-18 193 506	1 319 225
Kaupunginhallitus					
Toimintatuotot	55 079 132	0	55 079 132	54 863 863	-215 269
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	313 120	313 120
Toimintakulut	-152 317 334	-13 468 615	-165 785 949	-157 982 026	7 803 923
TOIMINTAKATE	-97 238 201	-13 468 615	-110 706 816	-102 805 042	7 901 774
Vahinkorahasto					
Toimintakulut	0	-14 500 000	-14 500 000	-14 503 657	-3 657
TOIMINTAKATE		-14 500 000	-14 500 000	-14 503 657	-3 657
HYVINVOINTITOIMIALA, Sosiaali- ja terveyslautakunta					
Toimintatuotot	75 980 464	0	75 980 464	71 073 114	-4 907 350
Toimintakulut	-657 945 474	-216 087	-658 161 561	-658 923 215	-761 653
TOIMINTAKATE	-581 965 010	-216 087	-582 181 097	-587 850 100	-5 669 003
SIVISTYSTOIMIALA, Kasvatus- ja opetuslautakunta					
Toimintatuotot	27 019 596	-1 150 000	25 869 596	26 766 810	897 215
Toimintakulut	-312 183 210	-1 774 516	-313 957 726	-315 006 457	-1 048 731
TOIMINTAKATE	-285 163 615	-2 924 516	-288 088 130	-288 239 646	-151 516
VAPAA-AIKATOIMIALA					
Toimintatuotot	8 820 077	0	8 820 077	10 009 732	1 189 655
Toimintakulut	-68 125 635	-862 612	-68 988 247	-69 282 795	-294 548
TOIMINTAKATE	-59 305 557	-862 612	-60 168 170	-59 273 063	895 106
Kulttuurilautakunta					
Toimintatuotot	3 626 077	0	3 626 077	4 855 142	1 229 064
Toimintakulut	-36 308 372	-749 513	-37 057 884	-37 471 935	-414 051
TOIMINTAKATE	-32 682 295	-749 513	-33 431 807	-32 616 794	815 014
Liikuntalautakunta					
Toimintatuotot	4 165 000	0	4 165 000	3 979 989	-185 010
Toimintakulut	-22 747 274	-109 792	-22 857 066	-22 836 447	20 618
TOIMINTAKATE	-18 582 274	-109 792	-18 692 066	-18 856 458	-164 392
Nuorisolautakunta					
Toimintatuotot	1 029 000	0	1 029 000	1 174 601	145 600
Toimintakulut	-9 069 989	-3 308	-9 073 297	-8 974 412	98 885
TOIMINTAKATE	-8 040 989	-3 308	-8 044 297	-7 799 812	244 485

Tilinpäätös 2017

Toteutusvertailut

YMPÄRISTÖTOIMIALA	TA 2017	Muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatuotot	40 448 242	0	40 448 242	41 639 615	1 191 373
Toimintakulut	-63 962 978	29 349	-63 933 629	-61 703 025	2 230 604
TOIMINTAKATE	-23 514 736	29 349	-23 485 387	-20 063 410	3 421 977
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta					
Toimintatuotot	35 853 005	0	35 853 005	35 376 805	-476 200
Toimintakulut	-53 065 621	0	-53 065 621	-51 118 551	1 947 070
TOIMINTAKATE	-17 212 616	0	-17 212 616	-15 741 746	1 470 870
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta					
Toimintatuotot	4 351 400	0	4 351 400	6 012 709	1 661 309
Toimintakulut	-10 553 519	29 349	-10 524 170	-10 234 011	290 159
TOIMINTAKATE	-6 202 119	29 349	-6 172 770	-4 221 302	1 951 468
Rakennuslautakunta					
Toimintakulut	-100 000	0	-100 000	-98 674	1 326
TOIMINTAKATE	-100 000	0	-100 000	-98 674	1 326
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta					
Toimintatuotot	243 837	0	243 837	250 101	6 265
Toimintakulut	-243 837	0	-243 837	-251 789	-7 952
TOIMINTAKATE	-0	0	-0	-1 688	-1 687
VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELASTUSLAUTAKUNTA					
Toimintatuotot	43 213 818	0	43 213 818	43 530 681	316 862
Toimintakulut	-41 213 818	0	-41 213 818	-41 275 101	-61 283
TOIMINTAKATE	2 000 000	0	2 000 000	2 255 580	255 579
KIINTEISTÖTOIMIALA, Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta					
Toimintatuotot	187 352 752	0	187 352 752	188 965 215	1 612 463
Valmistus omaan käyttöön	1 610 000	0	1 610 000	2 100 773	490 773
Toimintakulut	-125 309 075	0	-125 309 075	-125 736 152	-427 076
TOIMINTAKATE	63 653 677	0	63 653 677	65 329 837	1 676 160
Hulevesi, Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta					
Toimintatuotot	0	0	0	43 003	43 003
Toimintakulut	0	0	0	-89 341	-89 341
TOIMINTAKATE	0	0	0	-46 338	-46 338

Käytettyjen käsitteiden selitykset:

TA Talousarvio

Poikkeama Tilinpäätöksen (toteutuma 2017) poikkeama muutettuun talousarvioon

Tilinpäätös 2017

Toteutusvertailut

9.2. Investointiosan toteutusvertailut

KAUPUNKI YHTEENSÄ (ilman Kiinteistöliikelaitosta)	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama
Investointimenot	-49 244 276	0	-49 244 276	-45 357 362	3 886 914
Rahoitusosuudet	2 171 070	0	2 171 070	1 198 551	-972 519
Luovutustuotot	128 170 980	0	128 170 980	106 468 401	-21 702 579
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	81 097 774	0	81 097 774	62 309 590	-18 788 184
Kaupunginhallitus					
Investointimenot	-39 753 976	0	-39 753 976	-38 714 517	1 039 459
Rahoitusosuudet	0	0	0	140 267	140 267
Luovutustuotot	128 000 000	0	128 000 000	106 401 042	-21 598 958
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	88 246 024	0	88 246 024	67 826 792	-20 419 232
HYVINVOINTIOIMIALA, Sosiaali- ja terveislautakunta					
Investointimenot	-1 000 000	0	-1 000 000	-301 645	698 355
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 000 000	0	-1 000 000	-301 645	698 355
SIVISTYSOIMIALA, Kasvatus- ja opetuslautakunta					
Investointimenot	-1 815 000	0	-1 815 000	-1 144 439	670 562
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 815 000	0	-1 815 000	-1 144 439	670 562
VAPAA-AIKATOIMIALA					
Investointimenot	-2 010 000	0	-2 010 000	-1 553 077	456 923
Luovutustuotot	0	0	0	23 210	23 210
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 010 000	0	-2 010 000	-1 529 867	480 133
Kulttuurilautakunta					
Investointimenot	-945 000	0	-945 000	-485 393	459 607
Luovutustuotot	0	0	0	23 210	23 210
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-945 000	0	-945 000	-462 184	482 816
Liikuntalautakunta					
Investointimenot	-945 000	0	-945 000	-964 331	-19 331
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-945 000	0	-945 000	-964 331	-19 331
Nuorisolautakunta					
Investointimenot	-120 000	0	-120 000	-103 353	16 647
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-120 000	0	-120 000	-103 353	16 647
YMPÄRISTÖOIMIALA, Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta					
Investointimenot	-500 000	0	-500 000	-328 312	171 688
Rahoitusosuudet	176 750	0	176 750	0	-176 750
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-323 250	0	-323 250	-328 312	-5 062
VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELASTUSLAUTAKUNTA					
Investointimenot	-4 165 300	0	-4 165 300	-3 315 372	849 928
Rahoitusosuudet	1 994 320	0	1 994 320	1 058 285	-936 035
Luovutustuotot	170 980	0	170 980	44 149	-126 831
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 000 000	0	-2 000 000	-2 212 939	-212 939
KIINTEISTÖOIMIALA, Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta					
Investointimenot	-63 005 000	-8 500 000	-71 505 000	-59 129 729	12 375 271
Luovutustuotot	22 500 000	0	22 500 000	14 671 792	-7 828 208
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-40 505 000	-8 500 000	-49 005 000	-44 457 937	4 547 063
Hulevesi, Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta					
Investointimenot	0	0	0	-2 095 297	-2 095 297
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0	0	0	-2 095 297	-2 095 297

Käytettyjen käsitteiden selitykset:

TA Talousarvio

Poikkeama Tilinpäätöksen (toteutuma 2017) poikkeama muutettuun talousarvioon

Tilinpäätös 2017

Toteutusvertailut

9.3. Tuloslaskelmaosan toteutusvertailut

Tuloslaskelmaosan toteutusvertailu (liikelaitokset nettoperiaatteella)

	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama*
TOIMINTATUOTOT	250 561 329	-1 150 000	249 411 329	248 453 639	-957 690
Myyntituotot	147 449 243		147 449 243	149 004 181	1 554 938
Maksutuotot	65 815 070	-1 150 000	64 665 070	60 662 074	-4 002 996
Tuet ja avustukset	27 947 063		27 947 063	27 979 521	32 458
Vuokratuotot	6 413 651		6 413 651	6 447 073	33 422
Muut toimintatuotot	2 936 303		2 936 303	4 360 791	1 424 488
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	313 120	313 120
TOIMINTAKULUT	-1 317 458 700	-30 792 481	-1 348 251 181	-1 338 942 789	9 308 392
Henkilöstökulut	-504 385 823	11 192 620	-493 193 203	-481 132 519	12 060 683
Palvelujen ostot	-557 463 724	-12 779 517	-570 243 241	-571 232 624	-989 383
Aineet, tarvikkeet	-34 023 560	350 832	-33 672 728	-42 343 604	-8 670 876
Avustukset	-88 988 573	-16 871 227	-105 859 800	-106 316 331	-456 531
Muut toimintakulut	-132 597 021	-12 685 189	-145 282 210	-137 917 712	7 364 498
TOIMINTAKATE	-1 066 897 371	-31 942 481	-1 098 839 852	-1 090 176 030	8 663 822
Verotulot ja valtionosuudet	976 900 000		976 900 000	1 005 622 692	28 722 692
Verotulot	724 100 000		724 100 000	749 017 730	24 917 730
Kunnan tulovero	590 000 000		590 000 000	601 024 993	11 024 993
Kiinteistövero	54 600 000		54 600 000	53 654 168	-945 832
Osuus yhteisöveron tuotosta	79 500 000		79 500 000	94 338 569	14 838 569
Valtionosuudet	252 800 000		252 800 000	256 604 962	3 804 962
Rahoitustuotot ja -kulut	61 561 000	14 500 000	76 061 000	87 193 554	11 132 555
Korkotuotot	23 661 000		23 661 000	27 740 867	4 079 867
Muut rahoitustuotot	47 700 000	14 500 000	62 200 000	67 507 507	5 307 507
Korv. peruspääomasta liikelaitokset	26 800 000		26 800 000	26 800 000	0
Korkokulut	-8 000 000		-8 000 000	-7 020 219	979 781
Muut rahoituskulut	-1 800 000		-1 800 000	-1 034 600	765 400
VUOSIKATE	-28 436 371	-17 442 481	-45 878 852	2 640 216	48 519 068
Poistot ja arvonalentumiset	-5 926 187		-5 926 187	-9 210 533	-3 284 346
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 926 187		-5 926 187	-9 210 533	-3 284 346
Satunnaiset tuotot ja kulut	22 349 000		22 349 000	23 680 848	1 331 848
Satunnaiset kulut	22 349 000		22 349 000	23 680 848	1 331 848
TILIKAUDEN TULOS	-12 013 559	-17 442 481	-29 456 039	17 110 531	46 566 570
Varausten ja rahastojen muutokset		14 500 000	14 500 000	14 503 657	3 657
Rahastojen lisäys (-) / vähennys (+)		14 500 000	14 500 000	14 503 657	3 657
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-12 013 559	-2 942 481	-14 956 040	31 614 188	46 570 227

* Toteuma 2017 - TA 2017 muutoksineen

+ tulojen ylitys / menojen alitus

- tulojen alitus / menojen ylitys

Tilinpäätös 2017

Toteutusvertailut

Tuloslaskelmaosan toteutusvertailu (sisäiset mukana)

	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 muutoksin	Toteutuma 2017	Poikkeama*
TOIMINTATUOTOT	437 914 081	-1 150 000	436 764 081	437 461 857	697 776
Myyntituotot	156 216 543		156 216 543	159 458 710	3 242 167
Maksutuotot	71 305 070	-1 150 000	70 155 070	66 046 643	-4 108 427
Tuet ja avustukset	27 947 063		27 947 063	28 270 977	323 915
Vuokratuotot	159 709 103		159 709 103	159 818 850	109 747
Muut toimintatuotot	22 736 303		22 736 303	23 866 677	1 130 374
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 610 000		1 610 000	2 413 894	803 894
TOIMINTAKULUT	-1 442 767 776	-30 792 481	-1 473 560 257	-1 464 768 282	8 791 975
Henkilöstökulut	-515 938 762	11 192 620	-504 746 142	-492 209 743	12 536 399
Palvelujen ostot	-620 582 292	-12 779 517	-633 361 809	-632 757 423	604 386
Aineet, tarvikkeet	-45 353 760	350 832	-45 002 928	-56 030 365	-11 027 437
Avustukset	-89 163 573	-16 871 227	-106 034 800	-106 443 207	-408 407
Muut toimintakulut	-171 729 389	-12 685 189	-184 414 578	-177 327 543	7 087 034
TOIMINTAKATE	-1 003 243 695	-31 942 481	-1 035 186 175	-1 024 892 531	10 293 644
Verotulot ja valtionosuudet	976 900 000		976 900 000	1 005 622 692	28 722 692
Verotulot	724 100 000		724 100 000	749 017 730	24 917 730
Kunnan tulovero	590 000 000		590 000 000	601 024 993	11 024 993
Kiinteistövero	54 600 000		54 600 000	53 654 168	-945 832
Osuus yhteisöveron tuotosta	79 500 000		79 500 000	94 338 569	14 838 569
Valtionosuudet	252 800 000		252 800 000	256 604 962	3 804 962
Rahoitustuotot ja -kulut	32 639 520	14 500 000	47 139 520	58 343 767	11 204 247
Korkotuotot	23 661 000		23 661 000	27 740 867	4 079 867
Muut rahoitustuotot	47 700 000	14 500 000	62 200 000	67 533 646	5 333 646
Korv. peruspääomasta liikelaitokset	-26 800 000		-26 800 000	-26 800 000	0
Korkokulut	-10 121 480		-10 121 480	-9 092 361	1 029 119
Muut rahoituskulut	-28 600 000		-28 600 000	-27 838 386	761 614
VUOSIKATE	6 295 825	-17 442 481	-11 146 655	39 073 927	50 220 583
Poistot ja arvonalentumiset	-52 026 698		-52 026 698	-55 625 963	-3 599 265
Suunnitelman mukaiset poistot	-52 026 698		-52 026 698	-55 625 963	-3 599 265
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot ja kulut	22 349 000	0	22 349 000	23 659 848	1 310 848
Satunnaiset tuotot	22 349 000		22 349 000	24 048 848	1 699 848
Satunnaiset kulut				-389 000	-389 000
TILIKAUDEN TULOS	-23 381 873	-17 442 481	-40 824 354	7 107 812	47 932 165
Varausten ja rahastojen muutokset	1 804 466	14 500 000	16 304 466	17 088 894	784 428
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	1 804 466	0	1 804 466	166 133	-1 638 333
Varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0	0	0	2 419 104	2 419 104
Rahastojen lisäys (-) / vähennys (+)	0	14 500 000	14 500 000	14 503 657	3 657
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-21 577 407	-2 942 481	-24 519 888	24 196 706	48 716 593

* Toteuma 2017 - TA 2017 muutoksineen

+ tulojen ylitys / menojen alitus

- tulojen alitus / menojen ylitys

Tilinpäätös 2017

Toteutumisvertailut

9.4. Rahoituslaskelmaosan toteutumisvertailut

	TA 2017	TA 2017 muutokset	TA 2017 yhteensä	Toteutuma 2017	Poikkeama*
Vuosikate	6 295 854	-17 442 484	-11 146 630	39 073 927	50 220 557
Satunnaiset erät	22 349 000		22 349 000	23 659 848	1 310 848
Tulorahoituksen korjauserät	-41 177 000		-41 177 000	-13 774 836	27 402 164
Toiminnan rahavirta	-12 532 146	-17 442 484	-29 974 630	48 958 939	78 933 568
Investointimenot	-112 249 276	-8 500 000	-120 749 276	-106 582 388	14 166 888
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 171 070	0	2 171 070	1 198 551	-972 519
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	150 670 980	0	150 670 980	121 140 193	-29 530 787
Investointien rahavirta	40 592 774	-8 500 000	32 092 774	15 756 356	-44 670 194
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	28 060 628	-25 942 484	2 118 144	64 715 295	62 597 151
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset	-162 167 000	0	-162 167 000	-137 645 949	24 521 051
Antolainasaamisten lisäykset	-166 378 000		-166 378 000	-144 486 496	21 891 504
Antolainasaamisten vähennykset	4 211 000		4 211 000	6 840 547	2 629 547
Lainakannan muutokset	114 995 000	29 000 000	143 995 000	80 717 259	-63 277 741
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000 000	15 000 000	115 000 000	100 000 000	-15 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 000		-5 000	-11 684	-6 684
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 000 000	14 000 000	29 000 000	-19 271 057	-48 271 057
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	22 497 422	22 497 422
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				-262 665	-262 665
Vaihto-omaisuuden muutos				411 566	411 566
Saamisten muutokset				-327 872	-327 872
Korottomien velkojen muutokset				22 676 394	22 676 394
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-47 172 000	29 000 000	-18 172 000	-34 431 268	-16 259 268
RAHAVAROJEN MUUTOS	-19 111 372	3 057 516	-16 053 856	30 284 027	46 337 883

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	216 592 546
Rahavarat 1.1.	186 308 518

*Toteuma 2017 - TA 2017 yhteensä

Tilinpäätöslaskelmat

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

10. Tilinpäätöslaskelmat

10.1. TULOSLASKELMA	2017	2016
	EUR	EUR
Toimintatuotot	270 819 504,56	315 386 470,81
Myyntituotot	110 486 380,77	152 289 096,16
Maksutuotot	65 162 946,01	65 346 150,96
Tuet ja avustukset	27 743 181,10	33 507 894,99
Vuokratuotot	44 036 833,99	41 259 522,47
Muut toimintatuotot	23 390 162,69	22 983 806,23
Valmistus omaan käyttöön	2 413 893,72	3 135 828,21
Toimintakulut	-1 298 084 715,44	-1 303 210 307,89
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-384 340 874,50	-395 992 111,42
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-90 195 397,82	-100 325 218,68
Muut henkilösivukulut	-17 673 470,50	-26 163 468,01
Palvelujen ostot	-572 315 753,06	-553 634 446,91
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-55 882 150,51	-65 290 495,40
Avustukset	-105 832 147,93	-106 456 986,68
Vuokratulut	-48 160 869,86	-47 843 811,44
Muut toimintakulut	-23 684 051,26	-7 503 769,35
Toimintakate	-1 024 851 317,16	-984 688 008,87
Verotuotot	749 017 729,67	737 040 598,98
Kunnan tulovero	601 024 993,35	607 015 638,56
Osuus yhteisöveron tuotoista	94 338 568,56	77 696 897,42
Kiinteistövero	53 654 167,76	52 328 063,00
Valtionosuudet	256 604 962,00	275 320 618,00
Rahoitustuotot ja -kulut	58 302 552,67	44 500 956,28
Korkotuotot	25 668 725,16	23 016 548,22
Muut rahoitustuotot	40 692 432,13	30 237 707,10
Korkokulut	-7 020 218,95	-7 591 580,85
Muut rahoituskulut	-1 038 385,67	-1 161 718,19
Vuosikate	39 073 927,18	72 174 164,39
Poistot ja arvonalentumiset	-55 625 963,31	-59 381 299,57
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 625 963,31	-59 176 662,52
Arvonalentumiset	0,00	-204 637,05
Satunnaiset erät	23 659 847,90	-1 500 000,00
Satunnaiset tuotot	24 048 847,90	0,00
Satunnaiset kulut	-389 000,00	-1 500 000,00
Tilikauden tulos	7 107 811,77	11 292 864,82
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	166 133,28	1 843 786,98
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 419 103,74	0,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	14 503 656,90	15 055 459,87
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	24 196 705,69	28 192 111,67

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

10.2. TASE

VASTAAVAA	2017	2016
	EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 538 211 642,23	1 458 187 173,39
Aineettomat hyödykkeet	18 603 155,61	18 013 126,86
Aineettomat oikeudet	3 677 154,87	4 404 447,04
Muut pitkävaikutteiset menot	12 391 093,63	13 008 217,32
Ennakkomaksut	2 534 907,11	600 462,50
Aineelliset hyödykkeet	664 713 827,39	753 968 842,34
Maa- ja vesialueet	128 270 803,34	114 346 724,78
Rakennukset	220 683 504,13	236 279 563,53
Kiinteät rakenteet ja laitteet	272 944 773,14	362 474 005,05
Koneet ja kalusto	14 377 955,33	15 331 218,88
Muut aineelliset hyödykkeet	3 090 529,77	2 975 856,14
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	25 346 261,68	22 561 473,96
Sijoitukset	854 894 659,23	686 205 204,19
Osakkeet ja osuudet	206 645 093,39	175 610 489,16
Muut lainasaamiset	648 079 405,84	510 425 755,03
Muut saamiset	170 160,00	168 960,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	48 664 895,52	48 547 043,96
Valtion toimeksiannot	23 352 483,59	24 673 747,15
Lahjoitusrahastojen varat	23 741 959,57	21 069 380,10
Muut toimeksiantojen varat	1 570 452,36	2 803 916,71
VAIHTUVAT VASTAAVAT	330 809 716,79	299 526 049,65
Vaihto-omaisuus	1 369 456,97	1 781 022,78
Aineet ja tarvikkeet	575 125,73	1 111 237,70
Keskeneräiset tuotteet	794 331,24	656 886,62
Valmiit tuotteet	0,00	12 898,46
Saamiset	112 847 713,94	111 436 508,38
Pitkäaikaiset saamiset	70 000,00	455 649,01
Lainasaamiset	70 000,00	159 093,96
Muut saamiset	0,00	296 555,05
Lyhytaikaiset saamiset	112 777 713,94	110 980 859,37
Myyntisaamiset	16 593 532,13	24 871 627,76
Lainasaamiset	60 318 233,65	55 204 426,56
Muut saamiset	12 901 835,70	9 855 611,54
Siirtosaamiset	22 964 112,46	21 049 193,51
Rahoitusarvopaperit	121 685 722,46	127 159 696,77
Osakkeet ja osuudet	43 999 032,66	44 805 685,89
Joukkovelkakirjalainasaamiset	77 686 689,80	82 354 010,88
Rahat ja pankkisaamiset	94 906 823,42	59 148 821,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 917 686 254,54	1 806 260 267,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

VASTATTAVAA	2017	2016
	EUR	EUR
OMA PÄÄOMA	858 125 412,15	848 432 363,36
Peruspääoma	601 956 248,89	601 956 248,89
Muut omat rahastot	97 680,23	8 101 337,13
Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	231 874 777,34	210 182 665,67
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	24 196 705,69	28 192 111,67
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	39 913 761,88	42 498 998,90
Poistoero	34 769 427,16	34 935 560,44
Vapaaehtoiset varaukset	5 144 334,72	7 563 438,46
PAKOLLISET VARAUKSET	8 861 463,17	8 884 361,83
Eläkevaraukset	5 194 142,68	5 969 650,40
Muut pakolliset varaukset	3 667 320,49	2 914 711,43
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	49 592 251,57	49 737 065,36
Valtion toimeksiannot	23 318 499,31	24 642 012,90
Lahjoitusrahastojen pääomat	24 703 125,90	22 290 961,75
Muut toimeksiantojen pääomat	1 570 626,36	2 804 090,71
VIERAS PÄÄOMA	961 193 365,77	856 707 477,55
Pitkäaikainen	545 505 534,28	520 700 242,90
Joukkovelkakirjalainat	130 000 000,00	170 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	401 606 617,00	331 618 301,00
Saadut ennakot	0,00	370 000,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	13 331 447,58	18 040 773,26
Siirtovelat	567 469,70	671 168,64
Lyhytaikainen	415 687 831,49	336 007 234,65
Joukkovelkakirjalainat	70 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 011 684,00	55 011 684,00
Lainat muilta luontonantajilta	135 437 354,42	118 625 077,74
Saadut ennakot	241 088,48	200 369,70
Ostovelat	64 334 733,99	64 380 421,10
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	16 317 781,67	19 006 456,73
Siirtovelat	109 345 188,93	78 783 225,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 917 686 254,54	1 806 260 267,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

10.3. RAHOITUSLASKELMA	2017	2016
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	48 958 938,59	51 246 492,62
Vuosikate	39 073 927,18	72 174 164,39
Satunnaiset erät	23 659 847,90	-1 500 000,00
Tulorahoituksen korjaukset	-13 774 836,49	-19 427 671,77
Investointien rahavirta	15 756 356,49	-51 422 195,55
Investointimenot	-106 582 387,91	-74 510 086,09
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 198 551,42	719 943,29
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 140 192,98	22 367 947,25
Toiminnan ja investointien rahavirta	64 715 295,08	-175 702,93
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-137 654 850,81	-35 459 207,96
Antolainasaamisten lisäykset	-144 486 496,00	-42 863 040,00
Antolainasaamisten vähennykset	6 831 645,19	7 403 832,04
Lainakannan muutokset	81 800 592,68	77 237 480,21
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000 000,00	150 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 684,00	-100 005 842,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 187 723,32	27 243 322,21
Muut maksuvalmiuden muutokset	21 422 990,44	-28 183 758,54
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-262 665,35	422 302,96
Vaihto-omaisuuden muutos	411 565,81	1 283 587,93
Saamisten muutokset	-1 411 205,56	-33 495 667,65
Korottomien velkojen muutokset	22 685 295,54	3 606 018,22
Rahoituksen rahavirta	-34 431 267,69	13 594 513,71
Rahavarojen muutos	30 284 027,39	13 418 810,78
Rahavarojen muutos	30 284 027,39	13 418 810,78
Rahavarat 31.12.	216 592 545,88	186 308 518,49
Rahavarat 1.1.	186 308 518,49	172 889 707,71

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

10.4. KONSERNITULOSLASKELMA	2017	2016
	€	€
Toimintatuotot	932 944 568,29	919 521 649,84
Myyntituotot (+)	768 334 207,78	746 878 803,84
Maksutuotot (+)	74 621 000,84	74 217 946,56
Tuet ja avustukset (+)	32 740 082,30	37 027 390,26
Vuokratuotot (+)	27 704 996,76	27 014 491,84
Muut toimintatuotot (+)	29 544 280,61	34 383 017,34
Valmisteverastojen muutos	522 746,71	-243 665,58
Valmistus omaan käyttöön (+)	14 169 851,98	7 081 840,68
Toimintakulut	-1 865 832 327,62	-1 818 206 168,38
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot (-)	-621 592 876,65	-620 781 749,25
Henkilösivukulut		
Eläkekulut (-)	-117 821 955,44	-126 387 634,08
Muut henkilösivukulut (-)	-49 176 799,00	-60 726 298,66
Palvelujen ostot (-)	-518 516 334,82	-481 833 504,83
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-303 086 872,01	-289 930 031,47
Avustukset (-)	-101 425 685,26	-102 509 013,12
Vuokrakulut (-)	-49 810 045,29	-38 507 087,57
Muut toimintakulut (-)	-104 401 759,14	-97 530 849,41
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta	12 261 416,93	9 613 907,27
TOIMINTAKATE	-905 933 743,71	-882 232 436,16
Verotulot	744 440 385,52	732 595 878,04
Valtionosuudet (+)	311 082 962,00	329 563 925,00
Rahoitustuotot- ja kulut	-2 010 120,41	-5 882 561,66
Korkotuotot (+)	8 392 539,86	7 679 607,89
Muut rahoitustuotot (+)	9 927 113,82	8 339 898,13
Korkokulut (-)	-19 147 274,15	-21 160 583,64
Muut rahoituskulut (-)	-1 182 499,94	-741 484,04
VUOSIKATE	147 579 483,41	174 044 805,21
Poistot ja arvonalentumiset	- 135 516 518,86	-133 323 652,42
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	-135 513 461,51	-133 119 015,37
Arvonalentumiset	-3 057,35	-204 637,05
Satunnaiset erät	-21 000,01	0,00
Satunnaiset tuotot (+)	367 999,99	0,00
Satunnaiset kulut (-)	-389 000,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	12 041 964,54	40 721 152,79
Tilinpäätössiirrot	14 425 558,32	15 054 881,14
Tilikauden verot	-4 528 525,44	-3 694 565,19
Laskennalliset verot	-3 087 553,88	-2 640 767,22
Vähemmistöosuudet	-3 316 204,86	-1 617 678,27
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	15 535 238,68	47 823 023,25

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

10.5. KONSERNITASE

VASTAAVAA	2017	2016
	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 503 962 269,84	2 411 174 639,03
Aineettomat hyödykkeet	28 882 351,34	25 446 798,32
Aineettomat oikeudet	4 472 856,93	5 493 299,78
Konserniliikearvo	468 246,32	621 184,52
Muut pitkävaikutteiset menot	21 264 257,88	18 606 171,95
Ennakkomaksut	2 676 990,21	726 142,07
Aineelliset hyödykkeet	2 239 048 083,29	2 157 439 199,88
Maa- ja vesialueet	207 314 856,76	194 251 837,83
Rakennukset	1 145 021 358,16	1 135 511 946,52
Kiinteät rakenteet ja laitteet	536 156 206,64	523 216 067,91
Koneet ja kalusto	86 490 489,14	86 854 984,39
Muut aineelliset hyödykkeet	120 194 292,88	123 449 979,25
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	143 870 879,71	94 154 383,97
Sijoitukset	236 031 835,21	228 288 640,83
Osakkuusyhteisöosuudet	91 911 312,70	87 980 520,86
Osakkeet ja osuudet	39 251 722,87	36 893 726,91
Joukkovelkakirjasaamiset	989 875,00	1 466 875,00
Muut lainasaamiset	103 431 981,22	101 487 575,18
Muut saamiset	446 943,42	459 942,88
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	32 276 566,12	30 112 571,88
Valtion toimeksiannot	4 675 754,34	3 817 430,17
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	24 037 509,64	21 408 865,79
Muut toimeksiantojen varat	3 563 302,15	4 886 275,92
VAIHTUVAT VASTAAVAT	425 279 847,89	396 592 912,19
Vaihto-omaisuus	11 196 036,34	10 661 376,06
Aineet ja tarvikkeet	7 382 616,23	7 197 952,16
Keskeneräiset tuotteet	3 527 508,47	2 982 411,00
Valmiit tuotteet	249 500,45	272 893,56
Muu vaihto-omaisuus	35 079,34	208 119,34
Ennakkomaksu vaihto-omaisuudesta	1 331,85	0,00
Saamiset	140 851 180,90	127 304 926,50
Pitkäaikaiset saamiset	6 350 761,65	5 104 045,03
Lainasaamiset	70 000,00	159 093,96
Laskennalliset verosaamiset	1 513 504,84	1 569 799,87
Muut saamiset	345 269,15	505 044,72
Siirtosaamiset	4 421 987,66	2 870 106,48
Lyhytaikaiset saamiset	134 500 419,25	122 200 881,48
Myyntisaamiset	79 908 004,13	78 783 282,16
Lainasaamiset	226 197,27	161 066,77
Muut saamiset	25 218 784,55	19 389 049,29
Siirtosaamiset	29 147 433,30	23 867 483,26
Rahoitusarvopaperit	136 701 138,73	141 861 153,71
Osakkeet ja osuudet	45 966 400,97	45 326 150,12
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	2 500 000,00	4 319 755,66
Joukkovelkakirjalainasaamiset	79 438 225,09	84 555 731,65
Muut arvopaperit	8 796 512,68	7 659 516,28
Rahat ja pankkisaamiset	136 531 491,91	116 765 455,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 961 518 683,86	2 837 880 123,10

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

VASTATTAVAA	2017	2016
	€	€
OMA PÄÄOMA	1 021 864 816,99	1 019 447 607,17
Peruspääoma	601 956 248,89	601 956 248,89
Säätöiden peruspääomat	2 943,29	2 943,29
Muut omat rahastot	69 295 099,81	75 913 128,64
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	335 075 286,32	293 752 263,10
Tilikauden yli-/alijäämä	15 535 238,68	47 823 023,25
VÄHEMMISTÖOSUUDET	60 950 289,54	57 083 774,99
PAKOLLISET VARAUKSET	18 862 947,97	17 323 108,85
Eläkevaraukset	5 251 194,02	6 026 701,74
Muut pakolliset varaukset	13 611 753,95	11 296 407,12
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	33 336 167,39	31 496 964,69
Valtion toimeksiannot	4 641 770,06	3 785 695,92
Lahjoitusrahastojen pääomat	25 175 798,06	22 869 730,74
Muut toimeksiantojen pääomat	3 518 599,27	4 841 538,02
VIERAS PÄÄOMA	1 826 504 461,98	1 712 528 667,40
Pitkäaikainen	1 265 074 426,09	1 222 879 285,32
Joukkovelkakirjalainat	130 000 000,00	170 000 000,00
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	922 071 798,18	822 287 830,94
Pääomalainat	0,00	177 160,00
Lainat julkisyhteisöiltä	132 213 049,98	147 614 781,90
Lainat muilta luotonantajilta	121 619,42	121 619,42
Saadut ennakot	0,00	370 000,00
Liittymismaksut ja muut velat	54 283 442,22	57 546 992,31
Siirtovelat	5 906 759,52	6 010 458,46
Laskennalliset verovelat	20 477 756,76	18 750 442,29
Lyhytaikainen	561 430 035,89	489 649 382,07
Joukkovelkakirjalainat	70 000 000,00	5 000 000,00
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	66 106 990,32	98 603 020,17
Lainat julkisyhteisöiltä	8 404 979,44	8 508 023,26
Lainat muilta luotonantajilta	55 005 787,54	55 968 160,26
Saadut ennakot	10 970 424,24	7 048 559,17
Ostovelat	112 486 823,46	112 605 596,99
Liittymismaksut ja muut velat	49 886 361,09	53 486 270,55
Siirtovelat	175 918 500,57	137 083 526,84
Laskennalliset verovelat	12 650 169,23	11 346 224,83
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 961 518 683,86	2 837 880 123,10

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöslaskelmat

10.6. KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2017	2016
	€	€
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	147 579 483,41	174 044 805,21
Satunnaiset erät	-21 000,01	0,00
Tilikauden verot	-4 528 525,44	-3 694 565,19
Tulorahoituksen korjauserät	-23 480 775,26	-28 770 331,58
	119 549 182,70	141 579 908,44
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-230 499 092,70	-189 516 015,19
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 557 814,79	970 556,11
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26 501 844,98	29 305 549,97
	-202 439 432,92	-159 239 909,10
Toiminnan ja investointien rahavirta	-82 890 250,22	-17 660 000,66
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-2 556 250,54	-16 394 400,00
Antolainasaamisten vähennys	1 101 843,96	3 047 500,00
	-1 454 406,58	-13 346 900,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	165 829 407,76	181 707 140,74
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 087 802,76	-147 622 033,28
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-45 097 976,07	4 300 830,17
	75 643 628,93	38 385 937,63
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	1 307 529,48	-118 676,98
Muutokset vähemmistön osuudessa	550 309,69	2 918 297,10
	1 857 839,17	2 799 620,11
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-324 791,54	381 288,94
Vaihto-omaisuuden muutos	75 643,92	-538 522,61
Saamisten muutos	-13 602 549,43	-3 851 730,70
Korottomien velkojen muutos	35 300 906,77	30 394 924,53
	21 449 209,72	26 385 960,17
Rahoituksen rahavirta	97 496 271,24	54 224 617,91
Rahavarojen muutos	14 606 021,02	36 564 617,25
Rahavarojen muutos	14 606 021,01	36 564 617,27
Rahavarat 31.12.	273 232 630,64	258 626 609,63
Rahavarat 1.1.	258 626 609,63	222 061 992,38

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

11. Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tulojen ja menojen kirjaamisperusteet

Menot ja tulot kirjataan suoriteperusteisesti poikkeuksena vähäiset liiketapahtumat sekä verotulot. Verotulot kirjataan tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin on kirjattu hankintahinnaltaan yli 10.000 euron realisoitavissa olevat hyödykkeet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja useammasta komponentista koostuvat yhteenkuuluvat kokonaisuudet, jotka tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta vaikuttavat tuotantotekijöinä useamman kuin yhden tilikauden ajan. Uudisrakennukset ja perusparannukset sekä maa- ja vesialueet ovat hankintarajasta riippumatta kirjattu aineellisiin hyödykkeisiin. Kunnossapitomenot kirjataan vuosikuluksi. Tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintahintoihin vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma-poistojen laskentaperusteet on esitetty kohdassa 11.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien osakkeiden ja osuuksien tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden tasearvot perustuvat hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuviin muuttuviin menoihin. Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty varastokirjanpidossa painotetun keskiarvon menetelmää. Tilikauden päättyessä jäljellä oleva vaihto-omaisuuden hankintameno aktivoidaan ns. alimman arvon periaatteen mukaiseen arvoon.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset sisältävät koron- ja valuutanvaihtosopimuksia ja termiinejä sekä energiatoimialan hyödykejohdannaissopimuksia. Sopimuksia käytetään konsernin varojen, velkojen ja vastuiden suojaukseen tai korkoperusteiden muuttamiseen. Energiatoimialan johdannaissopimukset on hankittu toimialan suojaamistarkoituksessa. Johdannaissopimusten käypä arvo on vuoden lopun markkinahinta, joka sisältää jaksotetut korot. Koron- ja valuutanvaihtosopimusten korot ja lyhytaikaisten termiinien arvot on jaksotettu tuloslaskel-

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

massa. Konserni ei ole luovuttanut koronvaihtosopimusten vastapuolille vakuuksia, mutta on eräissä sopimuksissa saanut vastapuolilta vakuutta. Sen sijaan energiatoimialan sopimuksissa on vakuusjärjestelyjä. Lisäksi vastapuoliriskin pienentämiseksi yli 10 vuoden koronvaihtosopimuksissa on yleensä ns. Break Clause -lauseke, jossa molemmat osapuolet voivat purkaa sopimuksen sen hetken markkinahintaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on ilmoitettu liitetiedoissa.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset, velat ja muut sitoumukset on muutettu Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivän kurssiin.

Pakolliset varaukset

Kaupungin eläkesääntöjen perusteella aiheutuva eläkevastuu on merkitty taseeseen Kuntien Eläkevakuutuslaskelman 31.12.2015 mukaisesti vähennettynä tilikauden aikana maksetuilla eläkkeillä.

Vastuun määrässä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia tilikauden aikana.

Ympäristövastuut on merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen arvioimalla saastuneen maa-alueen laskentahetken puhdistus- ja/tai kunnostuskustannukset. Käytössä olevan kaatopaikan vastaisiin sulkemis- ja jälkihoitomenoihin liittyvä varaus on tilikaudelle 2017 jakotettu osuus ja se on merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen perustuen kustannuslaskelmiin kaatopaikan pintarakenteiden toteuttamisesta.

Muut erät

Erilliskorvaukset on jakotettu henkilötasolla ansaintajaksoon perustuen. Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana ovat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövaupapäivien määriä.

Eläke- ja sosiaaliturvamaksut on laskettu ja kirjattu jakotettujen palkkojen perusteella käyttäen tammikuun 2018 sosiaalivakuutusmaksut -prosentteja.

2. – 3. Esittämistapamuutokset ja oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Psykiatrian erikoissairaanhoidon toiminnan luovutus V-S:n sairaanhoitopiirille 1.5.2017 alkaen vähensi henkilöstökuluja noin 11 milj. euroa. Vesiliikelaitoksen henkilöstön siirtyminen Turun Vesihuolto Oy:lle vähensi henkilöstökuluja 4,7 milj. euroa. Konserinhallinnon virastomestaripalveluiden ja Turun ammatti-instituutin ruokapalvelutoimintojen siirto Arkea Oy:lle vähensi henkilöstökuluja 0,2 milj. euroa. Järjestelyt lisäsivät vastaavasti palvelujen ostoja. Etuuskäsittelyn siirtyminen Kelalle vähensi henkilöstökuluja 1,4 milj. euroa.

Sijoitus Turku 2029 säätiön peruspääomaan kasvattaa vuoden 2017 toimintakuluja 29 milj. euroa ja heikentää vastaavasti toimintakatetta. Rahoitustuottoihin sisältyy 14,5 milj. euroa ylimääräistä osingonjakoa kattaen sijoitusta säätiön peruspääomaan. Järjestely heikentää vuosikatetta ja tilikauden tulosta 14,5 milj. euroa. Vahinkorahastosta tuloutettiin 14,5 milj. euroa, joten järjestelyllä ei ole vaikutusta tilikauden yli/alijäämään.

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Turun Vesiliikelaitoksen liiketoiminta luovutettiin kaupungin kokonaan omistamalle tytäryhtiölle 1.1.2017. Järjestely heikensi toimintakatetta 14,1 milj. euroa. Yhtiölle myönnetty laina nosti rahoitustuottoja 4,1 milj. euroa ja yhtiön maksamat v. Suunnitelman mukaiset poistot vähenivät 6,5 milj. euroa. Poistoeron muutoksiin sisältyy 0,8 milj. euroa toimintansa lopettaneen vesiliikelaitoksen poistoeroa, joka tuloutettiin tilinpäätöksessä 2017.

Vuoden 2017 toiminnan ja investointien rahavirta ilman vesiliikelaitoksen yhtiöittämistä ja Turku 2029 säätiön rahoitusjärjestelyjä on 18,7 milj. euroa negatiivinen.

Tilinpäätöksessä 2017 on siirretty kertyneistä ylijäämistä 6,5 milj. euroa vahinkorahaston pääomaan (Kaupunginvaltuusto 18.4.2017 § 63).

5. Aikaisempia tilikausia koskevan virheen käsittely tilinpäätöksessä

Ei ilmoitettavaa

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen menetelmät

Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan. Tytäryhteisöt on yhdistelty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Tytäryhtiöiden muodostamisessa alakonserneissa keskinäisen omistuksen eliminoinnissa on sovellettu hankintamenomenetelmää. Alakonsernien tytäryhteisöiden hankintojen yhteydessä syntynyt konserniaktiiva on kohdistettu omaisuuseriin ja ne poistetaan vaikutusaikanaan. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovellettua pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä. Osakkuusyhteisöjen hankintamenon ja hankintahetken oman pääoman ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle lukuunottamatta alakonsernien osakkuusyhtiöitä, joissa konserniaktiiva on jaksotettu.

Yhteisöt, joiden tilinpäätöstä ei ole toimitettu konsernikirjanpidon laatijalle 6.3.2018 mennessä, on jätetty yhdistelemättä (Turku säätiö 2011, Pilot Turku Oy ja Turun Kauppaopetussäätiö). Turun kaupungin Työterveyshuolto Oy ja Turun seudun Työterveystalo Oy on jätetty yhdistelemättä, koska toimintaa yhtiöissä ei ole vielä aloitettu. Yhdistelemättä on jätetty myös seuraavat konserniin kuuluvat yhteisöt kaupunginhallituksen päätöksellä 20.10.2003 § 889:

- Koy Turun Autopiha
- Koy Paashuolto
- Forum Marinum säätiö
- Museoalus Sigynin säätiö
- Pro Cultura -säätiö
- Turun Musiikkijuhlasäätiö
- Turku Touring Oy
- Kärkulla samkommun

Osakkuusyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä yhteisöt, joiden merkitys omaan pääomaan on vähäinen.

Yllä mainittujen yhteisöjen samanaikainenkaan yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna konsernitilinpäätöksen antamaa oikeaa ja riittävää kuvaa konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhdistelemättä jättämisen vaikutus on selvitetty liitteessä omistukset muissa yhteisöissä.

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen tuloslaskelmiin merkityt olennaiset sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty konsernituloslaskelmaa laadittaessa. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty konsernitasetta laadittaessa. Olennaiset vaihto- ja käyttöomaisuuteen sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty siltä osin kun ne ovat tiedossa. Turun TeknologiaKiinteistö Oy:n kanssa vuonna 2014 tehdyn kaupan sisäinen kate 5,3 Meur on esitetty pitkäaikaisissa siirtovelloissa ja omassa pääomassa yhtiön kirjanpitoarvon negatiivisuudesta johtuen. Konsernin sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poistot on yhdistelty toimialakohtaisen suunnitelmapoistolaskennan mukaan. Kiinteistö- ja asuntoyhteisöihin, jotka noudattavat lyhennysmaksusuunnitelmien mukaista poistolaskentakäytäntöä, sovelletaan kiinteistötoimialalle soveltuvaa suunnitelmapoistojen laskentaa. Olennaisilta osin muiden kiinteistö- ja asuntoyhteisöjen alipoistot on oikaistu emon poistosuunnitelman mukaisiksi. Ennen 1.1.1997 yhtiötettyjen toimintojen käyttöomaisuuden sisäiset katteet on eliminoitu.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaisuudessaan pitkäaikaisena vieraana pääomana.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omaan pääomaan kuuluvista eristä.

Poikkeavat tilikaudet

Kaikilla yhdisteltävillä yhteisöillä on sama tilikausi.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Konsernin taseen vuoden 2016 vertailutietoja on korjattu seuraavasti: Kiinteistö Oy Turun Syvälahden koulun keskeneräiset investointihankkeet 10,6 milj. euroa on esitetty 2017 tilinpäätöksessä aineellisissa hyödykkeissä, kun ne aiemmin olivat aineettomissa hyödykkeissä. Laskennallisia veroja on siirretty yhteensä 4,6 milj. euroa lyhytaikaisista verovelloista pitkäaikaisiin verovelkoihin.

Turun ammattikorkeakoulun investointirahaston vähennys 15 milj. euroa oli ilmoitettu vuoden 2016 liitetiedoissa omalla rivillään, vähennys sisältyi myös Muiden rahastojen vähennykseen. Luvut on korjattu vuoden 2017 tilinpäätöksen liitetietojen vertailulukuihin.

Laskentaperiaatteiden yhdenmukaistaminen

Rakennusten arvoon tilikaudella aktivoidut korkomenot on konsernitilinpäätöstä laadittaessa oikaistu korkokuluksi. Arvonkorotukset on peruutettu.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Aikuiskoulutussäätiön uusi tytär Täsmäosaajat Oy on yhdistelty Aikuiskoulutussäätiön alakonserniin ensimmä-

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

mäistä kertaa. TVT Asuntojen tytäryhtiö As.Oy Skanssin kauppamies Turku fuusioitiin emoyhtiöön 30.9.2017. Tilikaudella TVT Asunnot perusti uutena yhdistellyn tytäryhtiön Turun Päiväkodit Oy:n ja osti yhdistellyt tytäryhtiöt As. Oy Heikinketo 1 ja 2.

Vesiliikelaitoksen toiminta siirtyi Turun Vesihuolto osakeyhtiöön vuoden 2017 alussa.

Yhdistelty uudet osakkuusyhtiö Kiertomaa Oy ja Aboa kongressi- ja tapahtumapalvelut Oy vuonna 2017 ensimmäistä kertaa.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Konsernihallinto	15 721 401,81	13 406 969,52	22 316 530,33	20 564 507,54
Kiinteistötoimiala	162 506 090,24	160 837 287,69	72 594 239,85	69 835 670,09
Ympäristötoimiala	367 649 155,73	320 854 104,85	39 331 968,64	37 012 393,15
Hyvinvointitoimiala	261 062 554,52	263 741 733,10	70 893 010,01	79 958 493,21
Sivistystoimiala	58 261 646,00	61 406 185,62	25 780 326,26	28 051 403,03
Vapaa-ajantoimiala	9 505 394,45	8 414 400,88	9 558 554,69	8 718 633,03
Muut toimielimet ja yhteisöt	58 238 325,54	90 860 968,18	30 344 874,78	71 245 370,76
Toimintatuotot yhteensä	932 944 568,29	919 521 649,85	270 819 504,56	315 386 470,81

7. Verotulojen erittely

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Kunnan tulovero	601 024 993,35	607 015 638,56
Kiinteistövero	53 654 167,76	52 328 063,00
Osuus yhteisöveron tuotosta	94 338 568,56	77 696 897,42
Verotulot yhteensä	749 017 729,67	737 040 598,98

8. Valtionosuuksien erittely

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	222 942 276,00	242 443 382,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-4 259 858,00	-5 476 896,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	37 922 544,00	38 354 132,00
Valtionosuudet yhteensä	256 604 962,00	275 320 618,00

9. Palvelujen ostojen erittely

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	323 823 258,33	296 764 343,39
Muiden palvelujen ostot	248 492 494,73	256 870 103,52
Palvelujen ostot yhteensä	572 315 753,06	553 634 446,91

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Perussuomalaiset	5 235,47	5 905,83
Suomen Keskusta	7 088,58	0,00
Kansallinen Kokoomus	21 400,00	22 800,00
Suomen Sosialidemokraattinen puolue	15 400,00	16 800,00
Vihreä liitto	26 800,00	0,00
Suomen Kristillisdemokraatit	0,00	1 000,00
Vasemmistoliitto	12 900,00	10 800,00
Suomen ruotsalainen kansanpuolue	0,00	3 950,56
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	88 824,05	61 256,39

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

KV 30.8.2010 § 163 Poistosuunnitelman perusteet

Kh 18.9.2017 § 381 Pysyvien vastaavien kirjanpito- ja poistolaskennan ohjeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden laskennassa käytettävä poistosuunnitelma

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

KEHITTÄMISMENOT	5 v
AINEETTOMAT OIKEUDET	tasapoisto vuotta
ATK-ohjelmistojen lisenssioikeudet	5 v
Muut aineettomat oikeudet	5 v
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	tasapoisto vuotta
ATK-ohjelmistot (ei lisenssit)	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot	5 v
ENNAKKOMAKSUT	ei poisteta
Ennakot aineettomista hyödykkeistä	
Ennakot muista pitkävaikutteisista menoista	

AINEELLISET HYÖDYKKEET

MAA- JA VESIALUEET	ei poisteta
Maa- ja vesialueet	
- maa- ja vesialueet	
- kiinteistöjen liittymismaksut	
- kiinteistöjen vuokraoikeudet ja niihin liittyvät liittymismaksut	
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset	

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	tasapoisto vuotta
Asuinrakennukset	
- betoniset/teräksiset asuinrakennukset	45 v
- puiset asuinrakennukset	35 v
- perusparannukset	15 v
Hallinto- ja laitosrakennukset	
- betoniset/teräksiset hallinto- ja laitosrakennukset	40 v
- puiset hallinto- ja laitosrakennukset	30 v
- perusparannukset	15 v
Tehdas- ja tuotantorakennukset	
- tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v
- perusparannukset	15 v
Muut rakennukset	
- muut rakennukset	15 v
- perusparannukset	15 v
Kalliosuojat ja – tunnelit	40 v
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	tasapoisto vuotta
Maa- ja vesirakenteet	
- kadut, tiet, torit, puistot	20 v
- teko- ja säännöstelyaltaat, padot	30 v
- sillat, laiturit, uimalat	20 v
- muut maa- ja vesirakenteet	20 v
- vedenjakeluverkosto	30 v
- viemäriverkko	30 v
- kaukolämpöverkko	20 v
- sähköjohdot, muuntoasemat ja ulkovaalaistuslaitteet (muut kuin katuihin, teihin ja siltoihin liittyvät)	20 v
- puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	12 v
- muut putki- ja kaapeliverkot	20 v
- vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	12 v
- energiatuotannolliset laitoskoneet ja laitteet	20 v
- kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	20 v
- liikenteen ohjauslaitteet	12 v
- muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 v
KONEET JA KALUSTO	tasapoisto vuotta
- rautaiset alukset	15 v
- puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 v
- raskaat ajoneuvot (kuorma-autot, linja-autot, paloautot yms.)	10 v
- muut kuljetusvälineet (henkilöautot, pakettiautot, sairausautot yms.)	5 v
- muut liikkuvat työkoneet	7v
- henk.koht. tietokoneet ja tulostimet, päätelaitteet	3 v
- mini- ja suurtietokoneet, yhteiskäyttöiset tulostimet sekä verkot	5 v
- muut raskaat koneet	7 v
- muut kevyet koneet	5 v

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

- sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 v
- ensikertainen kalustaminen	5 v
- muut koneet ja kalusto	3 v

MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET

Luonnonvarat	käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet	ei poisteta
Muut aineelliset hyödykkeet (ns. kasvatettavat varat)	5-20 v

ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT

Ennakkomaksut	ei poisteta
Keskeneräiset hankinnat	

SIJOITUKSET

OSAKKEET JA OSUUDET

ei poisteta

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevaraus 1.1.	6 026 701,74	6 940 951,34	5 969 650,40	6 883 900,00
Vähennykset	-775 507,72	-914 249,60	-775 507,72	-914 249,60
Eläkevaraus 31.12.	5 251 194,02	6 026 701,74	5 194 142,68	5 969 650,40
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 1.1.	2 789 711,43	3 981 521,18	2 789 711,43	3 981 521,18
Lisäykset	1 300 000,00	810 000,00	1 300 000,00	810 000,00
Vähennykset	-618 783,12	-2 001 809,75	-618 783,12	-2 001 809,75
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	3 470 928,31	2 789 711,43	3 470 928,31	2 789 711,43
Oikeudenkäyntivaraus 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	71 392,18	0,00	71 392,18	0,00
Oikeudenkäyntivaraus 31.12.	71 392,18	0,00	71 392,18	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	8 381 695,69	8 791 722,84	0,00	0,00
Lisäykset	1 562 737,77	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-410 027,15	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	9 944 433,46	8 381 695,69	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	125 000,00	49 035,00	125 000,00	0,00
Lisäykset	0,00	125 000,00	0,00	125 000,00
Vähennykset	0,00	-49 035,00	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	125 000,00	125 000,00	125 000,00	125 000,00
Muutokset yhteensä	1 539 839,11	-2 440 121,50	-22 898,66	-1 981 059,35

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	9 085 895,77	14 037 270,63	10 342 509,70	14 037 270,63
Rakennusten myyntivoitot	2 965 081,11	1 325 344,13	2 906 946,65	1 325 344,13
Muut myyntivoitot	744 392,84	3 176 295,61	645 852,89	2 252 082,82
Myyntivoitot yhteensä	12 795 369,72	18 538 910,37	13 895 309,24	17 614 697,58
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	143 371,41	0,00	143 371,41	0,00
Rakennusten myyntitappiot	0,00	84 255,01	0,00	84 255,01
Muut myyntitappiot	8 804,90	1 534 225,56	0,00	83 830,15
Myyntitappiot yhteensä	152 176,31	1 618 480,57	143 371,41	168 085,16

14. Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Satunnaiset tuotot				
Turun Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutusvoitto	0,00	0,00	23 680 847,90	0,00
Muut satunnaiset tuotot	368 000,00	0,00	368 000,00	0,00
Satunnaiset tuotot yhteensä	368 000,00	0,00	24 048 847,90	0,00
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	389 000,00	0,00	389 000,00	0,00
Annetut akordit ja konserniavustukset	0,00	0,00	0,00	1 500 000,00
Satunnaiset kulut yhteensä	389 000,00	0,00	389 000,00	1 500 000,00

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	33 480 282,89	22 669 100,00
Osinkotuotot muista yhtiöistä	694 566,26	718 888,17
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	671,80	1 343,60
Yhteensä	34 175 520,95	23 389 331,77

16. Poistoeron muutokset

Turun kaupungin poistoeroihin ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

TASEEN LIITETIEDOT

17. Kuluiksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa

18. Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	16 950 610,14	14 272 649,34
Lisäykset tilikauden aikana	745 645,09	842 573,61
Vähennykset tilikauden aikana	-346 787,91	-83 420,01
Siirrot erien välillä	0,00	1 918 807,20
Hankintameno 31.12.	17 349 467,32	16 950 610,14
Kertyneet poistot 1.1.	-12 546 163,10	-11 040 844,32
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	346 787,91	83 420,01
Tilikauden poistot	-1 472 937,26	-1 588 738,79
Kertyneet poistot 31.12.	-13 672 312,45	-12 546 163,10
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 677 154,87	4 404 447,04
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	33 247 530,42	24 839 790,98
Lisäykset tilikauden aikana	3 278 781,83	3 834 324,64
Rahoitusosuudet tilikaudella	-140 266,81	-19 943,29
Vähennykset tilikauden aikana	-658 007,49	0,00
Siirrot erien välillä	541 928,48	4 593 358,09
Hankintameno 31.12.	36 269 966,43	33 247 530,42
Kertyneet poistot 1.1.	-20 239 313,10	-16 713 509,47
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	658 007,49	0,00
Tilikauden poistot	-4 297 567,19	-3 525 803,63
Kertyneet poistot 31.12.	-23 878 872,80	-20 239 313,10
Kirjanpitoarvo 31.12.	12 391 093,63	13 008 217,32
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	600 462,50	6 482 760,31
Lisäykset tilikauden aikana	2 476 373,09	600 462,50
Siirrot erien välillä	-541 928,48	-6 482 760,31
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 534 907,11	600 462,50

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	114 346 724,78	111 346 585,13
Lisäykset tilikauden aikana	14 829 375,55	3 238 209,83
Vähennykset tilikauden aikana	-1 374 423,93	-368 070,18
Siirrot erien välillä	469 126,94	130 000,00
Hankintameno 31.12.	128 270 803,34	114 346 724,78
Kirjanpitoarvo 31.12.	128 270 803,34	114 346 724,78
Rakennukset		
Hankintameno 1.1.	757 775 589,78	751 987 382,29
Lisäykset tilikauden aikana	6 892 031,27	10 051 036,58
Vähennykset tilikauden aikana	-4 319 079,49	-9 604 764,59
Siirrot erien välillä	2 178 988,11	5 341 935,50
Hankintameno 31.12.	762 527 529,67	757 775 589,78
Kertyneet poistot 1.1.	-521 496 026,25	-505 449 375,28
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	4 127 796,14	7 932 619,53
Tilikauden poistot	-24 475 795,43	-23 979 270,50
Kertyneet poistot 31.12.	-541 844 025,54	-521 496 026,25
Kirjanpitoarvo 31.12.	220 683 504,13	236 279 563,53
Poistoero 1.1.	20 157 954,83	21 034 443,78
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-876 488,95	-876 488,95
Kertynyt erotus 31.12	19 281 465,88	20 157 954,83
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Hankintameno 1.1.	931 562 112,62	900 053 963,98
Lisäykset tilikauden aikana	25 395 903,09	27 352 284,80
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-700 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-278 680 797,07	-2 086 051,03
Siirrot erien välillä	3 711 641,16	6 941 914,87
Hankintameno 31.12.	681 988 859,80	931 562 112,62
Kertyneet poistot 1.1.	-569 088 107,57	-545 353 552,62
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	180 989 824,80	2 079 873,79
Tilikauden poistot	-20 945 803,89	-25 814 428,74
Kertyneet poistot 31.12.	-409 044 086,66	-569 088 107,57
Kirjanpitoarvo 31.12.	272 944 773,14	362 474 005,05
Poistoero 1.1.	14 777 605,61	15 744 903,64
Poistoeron lisäys tilikauden aikana	2 419 103,74	0,00
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-1 708 748,07	-967 298,03
Kertynyt erotus 31.12	15 487 961,28	14 777 605,61

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	82 442 515,80	79 181 834,44
Lisäykset tilikauden aikana	3 996 775,45	4 135 043,81
Rahoitusosuudet tilikaudella	-858 284,61	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-2 382 562,51	-3 314 052,81
Siirrot erien välillä	596 355,63	2 439 690,36
Hankintameno 31.12.	83 794 799,76	82 442 515,80
Kertyneet poistot 1.1.	-67 111 296,92	-66 156 928,87
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2 128 312,03	3 314 052,81
Tilikauden poistot	-4 433 859,54	-4 268 420,86
Kertyneet poistot 31.12.	-69 416 844,43	-67 111 296,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 377 955,33	15 331 218,88
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	2 975 856,14	2 855 960,31
Lisäykset tilikauden aikana	114 673,63	119 895,83
Hankintameno 31.12.	3 090 529,77	2 975 856,14
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 090 529,77	2 975 856,14
Ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	469 126,94	889 126,94
Lisäykset tilikauden aikana	861 093,13	0,00
Siirrot erien välillä	-469 126,94	-420 000,00
Hankintameno 31.12.	861 093,13	469 126,94
Kirjanpitoarvo 31.12.	861 093,13	469 126,94
Keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	22 092 347,02	22 246 526,18
Lisäykset tilikauden aikana	15 453 735,78	14 308 766,55
Rahoitusosuudet tilikaudella	-200 000,00	0,00
Vähennykset	-6 373 929,35	0,00
Siirrot erien välillä	-6 486 984,90	-14 462 945,71
Hankintameno 31.12.	24 485 168,55	22 092 347,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	24 485 168,55	22 092 347,02
Sijoitukset		
Tytäryhteisöosakkeet		
Hankintameno 1.1.	113 866 541,76	106 979 513,27
Lisäykset tilikauden aikana	32 508 000,00	10 005 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-1 502 500,00	-3 117 971,51
Siirrot erien välillä	-259 122,81	0,00
Hankintameno 31.12.	144 612 918,95	113 866 541,76
Kirjanpitoarvo 31.12.	144 612 918,95	113 866 541,76

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Kuntayhtymäosuudet		
Hankintameno 1.1.	54 483 160,97	54 483 160,97
Hankintameno 31.12.	54 483 160,97	54 483 160,97
Kirjanpitoarvo 31.12.	54 483 160,97	54 483 160,97
Osakkuusyhteisöosakkeet		
Hankintameno 1.1.	1 574 622,67	1 552 134,73
Lisäykset tilikauden aikana	30 000,00	22 487,94
Vähennykset	-895,77	0,00
Siirrot erien välillä	238 634,87	0,00
Hankintameno 31.12.	1 842 361,77	1 574 622,67
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 842 361,77	1 574 622,67
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	5 890 800,81	6 022 758,92
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-131 958,11
Siirrot erien välillä	20 487,94	0,00
Hankintameno 31.12.	5 911 288,75	5 890 800,81
Kertyneet arvonalennukset ja niiden palautukset	-204 637,05	0,00
Arvonalennukset kaudella	0,00	-204 637,05
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 706 651,70	5 686 163,76
Joukkovelkakirjalainasaamiset, muut laina- ja muut saamiset		
Saamiset konserniyhteisöt		
Hankintameno 1.1.	446 441 729,85	411 315 021,89
Lisäykset tilikauden aikana	144 416 496,00	42 513 040,00
Vähennykset tilikauden aikana	-6 730 051,23	-7 386 332,04
Siirrot erien välillä	18 110,00	0,00
Hankintameno 31.12.	584 146 284,62	446 441 729,85
Kirjanpitoarvo 31.12.	584 146 284,62	446 441 729,85
Saamiset muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1.	64 152 985,18	63 820 485,18
Lisäykset tilikauden aikana	70 000,00	350 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-101 593,96	-17 500,00
Siirrot erien välillä	-18 110,00	0,00
Hankintameno 31.12.	64 103 281,22	64 152 985,18
Kirjanpitoarvo 31.12.	64 103 281,22	64 152 985,18

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

20.-22. Omistukset muissa yhteisöissä

Turun kaupungin määräysvaltaan kuuluvat yhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan	Konsernin	Äänivallan	Konsernin	Konsernin	Konsernin	Konsernin
		omistus-	omistus-		osuus omasta	osuus	osuus	osuus
		osuus %	osuus % *	osuus %	pääomasta (€)	pääomasta (€)	vieraasta	tilikauden
							pääomasta (€)	tuloksesta (€)
Tytär-yhteisöt								
Asunto- ja kiinteistöliiketoiminta								
Koy Paakarlanpuisto	Turku	46,7	66,7	66,7	1 824 087,09	53 160,57		-36 772,01
Koy Turun Monitoimihalli **	Turku	60,3	60,3	87,0	14 770 527,59	4 444 228,48		1 070,91
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	Turku		53,8	53,8	18 187 274,45	61 497 797,02		1 087 677,34
Koy Syvälahden koulu	Turku	100	100	100	2 500,00	23 654 195,07		0,00
Koy Turun kaupunginteatteri	Turku	100	100	100	2 416 760,26	38 889 287,45		-426 427,49
Koy Yli-Maarian koulu	Turku	100	100	100	2 500,00	7 218 351,88		0,00
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	Turku	56,7	56,7	56,7	18 559 216,53	73 620 892,32		0,00
Turun Seudun SoTe kiinteistöt Oy	Turku	100	100	100	922 802,59	132 614 655,70		0,00
TVT Asunnot konserni	Turku	100	100	100	70 889 658,06	391 814 199,81		5 572 559,48
Koy Rukki	Turku		52,0	52,0	60 134,97	51 883,65		1,74
Asoy Ristisompa	Turku		51,0	51,0	224 962,08	478 834,29		0,41
Asoy Amiraalistonkatu 9	Turku		100	100	94 927,79	177 449,78		0,00
Koy Turun Puistovalkama ***	Turku	30,4	69,6	69,6	4 982 772,22	2 718 241,19		9,42
Turun Osakehuoneistot Oy	Turku		100	100	2 813 372,73	9 329 770,22		136 004,09
Turun Palvelutilat Oy	Turku		100	100	2 507,48	11 873 066,44		0,34
Turun Päiväkodit Oy	Turku		100	100	2 500,00	149 018,74		0,00
As Oy Heikinketo 1	Turku		100	100	10 000,44	0,00		0,00
As Oy Heikinketo 2	Turku		100	100	2 500,00	0,00		0,00
Koy Turun Kulkurinvalssi	Turku		100	100	2 546,46	11 033 601,40		871,03
Elinkeinotoiminta ja muu liiketoiminta								
Turun Aikuiskoulutussäätiö konserni	Turku		100	57,1	21 647 632,68	3 509 905,90		635 516,04
Ruissalon Marjaniemi Oy	Turku		100	100	6 774,17	275 998,81		10 818,39
Koy Tillerinkatu 6	Turku		100	100	4 500 526,78	55 537,95		42 108,41
Koy Turun Artukaistentie 13	Turku		100	100	1 829 084,51	824 439,21		0,00
Täsmäosaajat Oy	Turku		100	100	-140 124,88	252 694,60		-150 124,88
Oy Turku EnergiaAb konserni	Turku	100	100	100	151 868 369,47	208 840 936,15		24 099 527,86
Turku Energia Sähköverkot Oy	Turku		100	100	5 484 718,00	37 908 603,00		80 270,00
Turun Seudun Kaukolämpö Oy	Turku		60,8	60,8	244 086,45	1 843 005,19		2 101,65
Turun Satama Oy	Turku	100	100	100	24 785 992,61	60 202 336,33		1 416 157,61
Myllykoti Oy	Turku	100	100	100	607 014,81	679 378,83		724 513,85
Turun Vesihuolto Oy	Turku	100	100	100	31 069 121,50	117 519 317,78		1 037 670,37
Pilot Turku Oy ☐	Turku	64,9	64,9	64,9	☐	☐		☐
Turun Seudun Puhdistamo Oy	Turku	62,3	62,3	62,3	13 361 792,69	37 322 848,93		36 197,84
Turun Seudun Vesi Oy	Turku	64,7	64,7	64,7	9 387 902,59	101 224 178,23		3,60
Lännen Tekstiilihuolto Oy	Turku	50,4	50,4	50,4	1 279 807,17	2 064 749,93		-199 677,10
Turun Kaupunkiliikenne Oy	Turku	100	100	100	990 538,02	3 310 650,61		331 724,93
Kuntec Oy konserni	Turku	100	100	100	5 409 709,89	12 787 647,76		883 722,76
Kauppila Oy	Turku		100	100	160 473,12	878 908,25		-315 334,51
Turun Seudun Rakennustekniikka Oy	Turku	100	100	100	2 015 881,72	5 798 094,70		213 597,46
Turun Kaupunginteatteri Oy	Turku	100	100	100	2 594 221,38	2 572 299,05		197 242,31
Turun ammattikorkeakoulu Oy konserni	Turku	91,0	91,0	91,0	23 037 176,87	14 636 585,82		300 247,60
Koneteknologiakeskus Turku Oy ****	Turku	30,0	51,0	51,0	99 304,07	108 062,07		19 222,13
Turku International Oy Ltd	Turku	100	100	100	-16 750,93	34 756,42		-40 300,95
Turku Science Park konserni	Turku	60,2	87,8	87,8	3 577 854,36	1 616 196,13		6 620,24
Turun Seudun Kehitys Oy	Turku		57,4	57,4	29 903,33	218 009,39		17 340,41
Arkea Oy konserni	Turku	98,5	98,5	98,5	4 574 375,19	16 470 899,19		1 268 649,82
PASSAA palvelut Oy	Turku		100,0	100,0	204 459,19	192 906,69		208,33
Arkea Kunnossapito Oy	Turku		100,0	100,0	365 902,15	4 251 315,00		87 307,17

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Kuntayhtymät

Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin konserni	Turku	30,5	30,5	30,5	55 880 114,43	102 291 197,14	427 928,84
Medbit Oy	Turku		60,0	60,0	1 498 138,52	7 214 854,36	11 669,17
Tyks:n koulutus- ja tutkimussäätiö	Turku		100	100	2 927 584,21	31 204,03	64 922,53
Tyks:n koulutus- ja vapaa-ajanviettok. säätiö	Turku		100	100	44 600,01	6 182,25	5 401,77
Koy Hirviluhta	Halikko		65,7	65,7	39 462,37	38 758,23	3 031,27
Länsirannikon Työterveys Oy	Turku		90,9	90,9	553 192,87	949 097,05	334 498,36
Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin konserni	Naskaria	39,2	39,2	39,2	1 331 459,64	9 181 924,40	778 775,67
Varsinais-Suomen Liitto	Turku	41,5	41,5	41,5	450 702,47	587 161,40	-10 097,95

Osakkuusyhteisöt

Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin konserni							
Lännen Tekstiilihuolto Oy	Turku		25,4	25,4	645 959,46	1 042 145,08	-100 783,39
Koy Kuskinkuja	Kaarina		31,6	31,6	520 341,24	16 210,18	-18 538,98
FinnHEMS Oy	Vantaa		20,0	20,0	2 000,00		
Oy Turku Energia Ab konserni							
Svartisen Holding A/S	Turku		34,7	34,7	14 814 459,45	38 851 434,88	-22 329,13
Turun Seudun Energiantuotanto Oy	Turku		39,5	39,5	50 315 980,78	109 840 037,85	7 935 582,70
Kolsin Voima Oy	Kotka		22,5	22,5	11 335 379,00	55 270 386,12	-770 924,31
TVT Asunnot Oy konserni							
As Oy Turun Karjakuja 56	Turku		38,3	38,3	132 154,75	21 173,90	523,17
As Oy Tornikartio	Turku		31,4	31,4	759 904,24	7 202,78	5,80
As Oy Talolankatu 6	Turku		28,6	28,6	396 078,17	7 049,94	8,32
Koy Jyrkkälänpolku	Turku		42,3	42,3	7 464,03	11 232 299,35	7,64
As Oy Turun Pernonpuisto	Turku		40,0	40,0	297 986,08	16 951,86	1,63
Haritun Huolto Oy	Turku		39,3	39,3	118 352,02	127 971,97	45,59
Jäkärän Huolto Oy	Turku		25,5	25,5	215 291,92	33 345,52	-1 639,92
Mesipolun Autokatos Oy	Turku		23,5	23,5	6 959,83	5 814,98	3,86
Pernon Huolto Oy	Turku		20,1	20,1	2 852,20	7 681,89	0,83
As Oy Käsiyömasteri	Turku		32,0	32,0	931 446,53	16 827,07	5 258,61
Koy Myllysarka	Turku	47,6	47,6	47,6	777 512,52	9 828,39	0,00
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	Turku	23,0	23,0	23,0	3 358 058,87	1 271 753,93	243 480,75
Turun Vapaavarasto Oy	Turku	33,3	33,3	33,3	1 160 422,11	1 271 743,44	3 789,21
Varissuon Lämpö Oy	Turku	2,5	24,3	24,3	1 763 795,05	450 463,08	113 674,65
Akseli Kiinteistöpalvelut Oy	Turku	2,1	23,4	23,4	554 225,62	773 118,66	10 968,70
Kiertomaa Oy	Turku		20,0	20,0	-53 650,34	-321 806,03	-55 650,34
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy (Vaso)							
As Oy Puolalanpuisto			25,4	25,4	410 634,17	3 300,75	0,00

EI YHDISTELTÄVÄT YHTEISÖT

Tytäryhteisöt

Koy Paashuolto	Turku	75,5	75,5	75,5	142 081,40	13 458,37	-2,12
Turku Touring Oy	Turku	72,5	72,5	72,5	422 398,05	539 744,45	464,36
Turun kaupungin Työterveyshuolto Oy		100	100	100	6 495,00	0,00	-5,00
Turun seudun Työterveystalo Oy		100	100	100	6 495,00	0,00	-5,00

Säätiöt

Turku 2011 säätiö	Turku		57,0	57,0	1 318 358,89	4 570,53	-44 021,66
Forum Marinum säätiö	Turku		17,5	50,0	-15 563,35	189 731,91	50,99
Museoalus Sigynin säätiö	Turku		50,0	66,7	159 228,68	32 866,79	-21,91
Pro Cultura säätiö	Turku		100	100	489,08	0,00	-3 779,13
Turun Musiikkijuhlasäätiö	Turku		100	100	68 006,91	136 656,33	57 238,70
Turun Kauppaopetussäätiö*****					7 652 468,44	518 710,11	115 738,62

Kuntayhtymät

Kärkulla samkommun	Kirjala	3,1	3,1	3,1	400 054,80	715 427,10	25 398,96
--------------------	---------	-----	-----	-----	------------	------------	-----------

Osakkuusyhteisöt

Logomo Oy konserni	Turku	39,0	39,0	39,0	4 151,54	22 052 393,21	0,98
Turun Teknologia- ja kiinteistö Oy konserni	Turku	48,2	48,2	48,2	-2 466 561,40	149 043 131,09	-1 244 241,11
Koy Turun Autopiha	Turku	40,2	40,2	40,2	563 535,14	8 440,69	10 217,01
Kiikun Huolto Oy	Turku	22,0	22,0	22,0	29 847,96	17 107,65	-6 300,87
As Oy Turun Pihlajanmarja	Turku	20,7	20,7	20,7	255 209,21	745 300,02	-0,06
Koy Ilpoisten Liikekeskus	Turku	35,1	35,1	35,1	184 140,01	100 154,27	-276,59
Koy Turun Kaskenlinna	Turku	49,9	49,9	49,9	5 590,40	8 847 157,14	0,00
Koy Turun Lintula	Turku	20,1	20,1	20,1	1 651 082,06	262 157,56	4,20
Aboa kongressi- ja tapahtumapalvelut Oy	Turku	30,0	30,0	30,0	13 361,29	47 905,98	-22 638,71

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Alakonsernin tytäryhtiöiden osuudet pääomasta ja tilikauden tuloksesta sisältyvät emon lukuihin.

*) Alakonserniin kuuluvan yhtiön konserninomistusosuus% on alakonsernin omistusosuus%.

***) Yhdistetty konserniin äänivallan mukaan.

****) Konsernin omistus on 100 %.

*****) Aikuskoulutussäätiö omistaa 11,6 %, jolloin Turku-konsernin omistus% on yhteensä 92,6 %.

*****) Yhdistellään tytäryhtiöihin parillisina vuosina, muutoin osakkuusyhtiönä.

*) Yhtiö ei toimittanut tietoja yhdisteltäväksi konserniin.

23. Saamisten erittely

Turun kaupunki

	2017	2017	2016	2016
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	3 044 170,13	0,00	3 585 096,17
Lainasaamiset	0,00	60 118 233,65	0,00	55 193 359,79
Siirtosaamiset	0,00	11 277 800,84	0,00	11 595 594,00
Yhteensä	0,00	74 440 204,62	0,00	70 374 049,96
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	392 046,90	0,00	1 443 858,44
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	101 936,01
Siirtosaamiset	0,00	648 973,66	0,00	119 008,06
Yhteensä	0,00	1 041 020,56	0,00	1 664 802,51
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	77 644,85	0,00	225 228,17
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	4 339,25
Siirtosaamiset	0,00	125 351,44	0,00	131 953,70
Yhteensä	0,00	202 996,29	0,00	361 521,12
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	13 079 670,27	0,00	19 617 444,98
Lainasaamiset	70 000,00	200 000,00	159 093,96	6 727,52
Muut saamiset	0,00	12 901 835,70	296 555,05	9 753 675,53
Siirtosaamiset	0,00	10 911 986,52	0,00	9 202 637,75
Yhteensä	70 000,00	37 093 492,49	455 649,01	38 580 485,78
Saamiset yhteensä	70 000,00	112 777 713,96	455 649,01	110 980 859,37

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset	4 421 987,66	2 870 106,48	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	4 421 987,66	2 870 106,48	0,00	0,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	946 569,00	1 379 724,01	7 383 010,98	7 829 995,67
Valtion tuet ja avustukset	6 736 540,90	9 682 662,36	3 544 065,50	5 823 151,78
ELY- keskus, pakolaisten ja paluumuuttajien kustannukset	2 372 453,76	3 106 853,68	2 372 453,76	3 106 853,68
Valtion palkkatuki	1 420 831,23	0,00	1 420 831,23	0,00
Sairaanhoidopiiriin lisälaskutus	925 529,16	537 439,14	546 168,30	773 754,64
Jaksotetut henkilöstökulut	142 174,25	472 526,50	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	943 247,79	911 546,65	0,00	0,00
Valtionosuudet / investointituet	4 387 003,68	2 839 198,87	0,00	0,00
Projektitasaamiset	3 835 089,69	25 995,00	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset	7 437 993,85	4 911 537,05	7 697 582,69	3 515 437,74
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	29 147 433,30	23 867 483,26	22 964 112,46	21 049 193,51
Siirtosaamiset yhteensä	33 569 420,96	26 737 589,73	22 964 112,46	21 049 193,51

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89
Peruspääoma 31.12.	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat				
Peruspääoma 1.1.	2 943,29	2 943,29	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	2 943,29	2 943,29	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 1.1.	3 621 196,67	3 621 196,67	0,00	0,00
Lisäykset	147 116,66	0,00	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 31.12.	3 768 313,33	3 621 196,67	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	23 739 537,30	23 739 537,30	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	23 739 537,30	23 739 537,30	0,00	0,00
Asuintalorahasto 1.1.	6 647 500,00	6 647 500,00	0,00	0,00
Asuintalorahasto 31.12.	6 647 500,00	6 647 500,00	0,00	0,00
V-L rahasto 1.1.	7 211 238,88	7 211 238,88	0,00	0,00
V-L rahasto 31.12.	7 211 238,88	7 211 238,88	0,00	0,00
Asumisoikeusrahasto 1.1.	16 976 818,88	16 185 822,08	0,00	0,00
Lisäykset	1 215 442,79	892 971,49	0,00	0,00
Vähennykset	-583,22	-101 974,69	0,00	0,00
Asumisoikeusrahasto 31.12.	18 191 678,45	16 976 818,88	0,00	0,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Vahinkorahaston pääoma 1.1.	8 101 337,13	8 161 396,00	8 101 337,13	8 161 396,00
Siirrot rahastosta	-14 503 656,90	-60 058,87	-14 503 656,90	-60 058,87
Siirrot rahastoon	6 500 000,00	0,00	6 500 000,00	0,00
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	97 680,23	8 101 337,13	97 680,23	8 101 337,13
Turun ammattikorkeakoulun investointirahaston pääoma 1.1.	0,00	14 995 401,00	0,00	14 995 401,00
Siirrot rahastosta	0,00	-14 995 401,00	0,00	-14 995 401,00
Turun ammattikorkeakoulun investointirahaston pääoma 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahastot 1.1.	9 615 499,78	9 478 242,43	0,00	0,00
Lisäykset	34 296,76	481 916,67	0,00	0,00
Vähennykset	-10 644,93	-344 659,31	0,00	0,00
Muut rahastot 31.12.	9 639 151,62	9 615 499,78	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	69 295 099,81	75 913 128,64	97 680,23	8 101 337,13
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	341 575 286,33	293 752 263,08	238 374 777,34	210 557 652,94
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	0,00	0,00	-374 987,27
Muut muutokset	-6 500 000,00	0,02	-6 500 000,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	335 075 286,32	293 752 263,10	231 874 777,34	210 182 665,67
Tilikauden yli-/alijäämä	15 535 238,68	47 823 023,25	24 196 705,69	28 192 111,67
Oma pääoma yhteensä	1 021 864 816,99	1 019 447 607,17	858 125 412,15	848 432 363,36

26. Erittely poistoerosta, vapaaehtoisista varauksista ja laskennallisesta veroista

Turun kaupungin poistoeroihin ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa

	Konserni	
	2017	2016
Poistoero 1.1.	42 641 287,60	43 514 250,86
Poistoeron muutos tilikaudella	2 531 985,74	-872 963,26
Poistoero 31.12.	45 173 273,34	42 641 287,60
Vapaaehtoiset varaukset 1.1.	24 405 276,19	20 743 670,30
Vapaaehtoisten varausten muutos tilikaudella	3 729 628,14	3 661 605,89
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	28 134 904,33	24 405 276,19
Laskennalliset verovelat 1.1.	30 096 667,15	27 463 932,10
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat		
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	4 647 412,41	3 886 525,03
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	25 449 254,74	23 577 407,07
Kauden muutos	1 303 944,40	2 632 735,02
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	1 773 011,76	760 887,35
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	1 258 247,09	1 871 847,67
Laskennalliset verovelat 31.12.	31 400 611,55	30 096 667,12

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	6 420 424,16	4 647 412,38
Konserniyhteisöjen omaan tilinpäätöksiin sisältyvät	26 707 501,83	25 449 254,74
Laskennalliset verosaamiset 1.1.	1 569 799,87	1 577 832,04
Kauden muutos	-56 295,03	-8 032,17
Laskennalliset verosaamiset 31.12.	1 513 504,84	1 569 799,87

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	541 877 090,81	533 646 085,58	130 000 000,00	130 000 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	94 878 468,43	156 226 719,46	51 540 951,00	101 558 945,00
Lainat muilta luotonantajilta	25 125,46	25 125,46	0,00	0,00
Yhteensä	636 780 684,70	689 897 930,50	181 540 951,00	231 558 945,00

28. Joukkovelkakirjalainat

	Turun kaupunki	
	2017	2016
City of Turku JVK 15.5.2018	50 000 000,00	50 000 000,00
korko % EUR 6/360 + 0,38		
kertalyhenteinen		
City of Turku JVK 2.10.2018	20 000 000,00	20 000 000,00
korko % EUR 6/360 + 0,30		
kertalyhenteinen		
City of Turku JVK 7.3.2019	50 000 000,00	50 000 000,00
korko % EUR 6/360 + 0,36		
kertalyhenteinen		
City of Turku JVK 12.4.2021	50 000 000,00	50 000 000,00
korko % EUR 3/360 + 0,20		
kertalyhenteinen		
City of Turku JVK 17.3.2020	30 000 000,00	0,00
korko % EUR 3/360 + 0,15		
kertalyhenteinen		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	200 000 000,00	170 000 000,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevaraukset	5 251 194,02	6 026 701,74	5 194 142,68	5 969 650,40
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus	3 470 928,31	2 789 711,43	3 470 928,31	2 789 711,43
Oikeudenkäyntivaraus	71 392,18	0,00	71 392,18	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus	9 944 433,46	8 381 695,69	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	125 000,00	125 000,00	125 000,00	125 000,00
Pakolliset varaukset yhteensä	18 862 947,97	17 323 108,85	8 861 463,17	8 884 361,83

30. Koroton vieras pääoma

	Turun kaupunki			
	2017 Pitkäaikaiset	2017 Lyhytaikaiset	2016 Pitkäaikaiset	2016 Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	14 092 372,59	0,00	12 927 197,14
Siirtyvät korot	0,00	289,99	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	702 582,18	0,00	166 735,18
Yhteensä	0,00	14 795 244,76	0,00	13 093 932,32
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	2 782 257,12	0,00	4 427 215,18
Muut velat	168 000,00	33 600,00	201 600,00	33 600,00
Siirtovelat	0,00	1 154 371,73	0,00	1 153 267,83
Yhteensä	168 000,00	3 970 228,85	201 600,00	5 614 083,01
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	33 691,89	0,00	479 269,34
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	22 983,86
Yhteensä	0,00	33 691,89	0,00	502 253,20
Velat muille				
Ostovelat	0,00	47 426 412,39	27 800,38	46 546 739,44
Muut velat	876 651,35	16 284 181,67	5 524 576,65	18 972 856,73
Saadut ennakot	0,00	241 088,48	370 000,00	200 369,70
Muut velat, liittymismaksut	12 286 796,23	0,00	12 286 796,23	0,00
Siirtyvät korot	0,00	1 663 572,82	0,00	1 515 533,43
Siirtovelat	567 469,70	105 824 372,21	671 168,64	75 924 705,08
Yhteensä	13 730 917,28	171 439 627,57	18 880 341,90	143 160 204,38
Pitkä- ja lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	13 898 917,28	190 238 793,07	19 081 941,90	162 370 472,91

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

31. Sekkitililimiitti

	Turun kaupunki	
	2017	2016
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	4 000 000,00	4 000 000,00
Siitä käyttämättä oleva määrä	4 000 000,00	4 000 000,00

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Liittymismaksut	53 448 075,86	51 836 048,69	12 286 796,23	12 286 796,23
Muut pitkäaikaiset velat	835 366,36	5 710 943,62	1 044 651,35	5 753 977,03
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat yhteensä	54 283 442,22	57 546 992,31	13 331 447,58	18 040 773,26

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Olennaiset pitkäaikaiset siirtovelat				
Turun Teknologia kiinteistöt Oy:n pysyvien vastaavien sisäinen kate	5 339 289,82	5 339 289,82	0,00	0,00
Muut siirtovelat	567 469,70	671 168,64	567 469,70	671 168,64
Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä	5 906 759,52	6 010 458,46	567 469,70	671 168,64
Olennaiset lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotukset	4 326 621,95	4 230 536,81	1 663 862,81	1 608 009,60
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	85 489 546,50	92 541 599,22	55 490 345,19	57 945 196,12
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	20 450 086,08	6 540 419,84	5 172 357,12	4 210 390,89
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	11 344 392,27	6 754 363,36	6 173 615,75	4 247 776,98
Sairaanhoidopiiriin lisälaskutus	1 710 387,56	801 918,53	1 009 324,73	239 506,87
Vakuutusmaksujen jaksotukset	1 162 127,74	1 028 288,46	0,00	0,00
Verovelat	366 895,76	318 181,45	0,00	0,00
Tuloennakot	5 222 459,46	0,00	0,00	0,00
Leasingkulut	446 293,59	315 885,75	0,00	0,00
Turku 2029 säätiö	29 000 000,00	0,00	29 000 000,00	0,00
* Muut siirtovelat	16 399 689,65	24 552 333,42	10 835 683,33	10 532 344,92
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	175 918 500,57	137 083 526,84	109 345 188,93	78 783 225,38
Siirtovelat yhteensä	181 825 260,09	143 093 985,30	109 912 658,63	79 454 394,02

* Muut siirtovelat ryhmään sisältyy eriä, jotka yksinään eivät ole merkittäviä

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

34. Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai osakkeita

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	281 593 030,73	292 682 901,27	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	550 691 045,03	592 957 836,03	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	94 749 778,30	106 158 398,18	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	340 408 062,75	347 134 635,36	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	84 094,00	84 094,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	891 099 107,78	940 092 471,39	0,00	0,00

35. - 37. Vakuudet

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut arvopaperit	3 572 120,00	4 800 087,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	26 668 897,50	24 169 431,43	0,00	0,00
Yhteensä	30 241 017,50	28 969 518,43	0,00	0,00
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut arvopaperit	17 306 381,00	15 767 180,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	41 025 621,00	41 157 452,00	0,00	0,00
Yhteensä	58 332 002,00	56 924 632,00	0,00	0,00
Vakuudet yhteensä	88 573 019,50	85 894 150,43	0,00	0,00

38. Vuokravastuut

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut yhteensä	372 200 662,01	332 469 632,78	358 333 405,13	349 044 264,95
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	34 284 860,75	*	20 197 576,44	33 166 790,16
Lainavastuu, Kiinteistö Oy Turun Kaskenlinna	9 313 769,98	9 914 658,36	9 313 769,98	9 914 658,36
Leasingvastuut yhteensä	63 227 498,60	73 401 438,49	26 178 195,59	25 922 470,47
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	10 642 107,72	10 653 803,25	5 476 793,94	4 850 512,55
Leasingvastuista kiinteistöihin liittyvät rahoitus-leasingvastuut	15 720 524,08	16 442 296,74	15 720 524,08	16 442 296,74
Yhteensä	444 741 930,59	415 785 729,63	393 825 370,70	384 881 393,78

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisnomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

* Tietoa ei saatavilla konsernin osalta

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

39. - 40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Takaussitoumukset				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	186 652 658,65	159 730 749,98
Muiden puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	9 000 000,00	41 721 749,82	9 000 000,00	564 297,82
Takaussitoumukset yhteensä	9 000 000,00	41 721 749,82	195 652 658,65	160 295 047,80
Muut takaus- ja vastuusitoumukset				
Näyttelyvakuudet				
Jäljellä oleva pääoma	4 903 830,00	3 784 233,00	4 903 830,00	3 784 233,00
Muut takaukset				
Jäljellä oleva pääoma	31 124 261,06	30 984 309,80	31 124 261,06	30 984 309,80
Muut takausvastuut yhteensä	36 028 091,06	34 768 542,80	36 028 091,06	34 768 542,80
Muut takaus- ja vastuusitoumukset yhteensä	45 028 091,06	76 490 292,62	231 680 749,71	195 063 590,60

Turun kaupunki

	2017	2016
Turun osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12	1 050 237 188,00	896 444 195,00
Turun mahdollista vastuuta kattaava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	694 116,99	669 136,12

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Turun kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Sopimusvastuut				
Maankäytösopimuksista aiheutuvat veloitteet	16 927 576,00	21 212 576,00	16 927 576,00	21 212 576,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	13 083 910,00	16 927 576,00	13 083 910,00	16 927 576,00
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut	1 678 615,02	1 802 621,54	0,00	0,00
Pitkäaikaiset investointisopimukset	522 600,00	4 295 415,00	522 600,00	4 295 415,00
Sopimusvastuut yhteensä	19 128 791,02	27 310 612,54	17 450 176,00	25 507 991,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	5 078 590,36	4 636 700,69	85 654,19	23 826,03
Turun ammattikoreakoulu Oy:n hankkeiden omarahotusvastuu	3 588 032,00	2 331 383,00	0,00	0,00
Työ- ja takuuajaiset pankkitakaukset	641 947,32	0,00	0,00	0,00
Turun Satama Oy:n eläkevastuu	4 189 092,75	4 468 365,60	0,00	0,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Koronvaihtosopimukset 1. ryhmä				
Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Viimeisin sopimus erääntyy 2.4.2046				
Sopimus erääntyy 21.11.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 696 418,00	-3 135 783,00	-2 696 418,00	-3 135 783,00
Korko maksetaan	3,838	3,838	3,838	3,838
Korko saadaan	Euribor 6kk	Euribor 6kk	Euribor 6kk	Euribor 6kk
Sopimus erääntyy 6.11.2018				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,000	50 000 000,000	50 000 000,000	50 000 000,000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 110 819,670	-2 188 505,750	-1 110 819,670	-2 188 505,750
Korko maksetaan	1,870	1,870	1,870	1,870
Korko saadaan	Euribor 3kk	Euribor 3kk	Euribor 3kk	Euribor 3kk
Sopimus erääntyy 30.9.2038 4)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,000	10 000 000,000	10 000 000,000	10 000 000,000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-5 123 090,970	-5 936 343,240	-5 123 090,970	-5 936 343,240
Korko maksetaan	4,045	4,045	4,045	4,045
Korko saadaan	Euribor 6kk	Euribor 6kk	Euribor 6kk	Euribor 6kk
Sopimus erääntyy 30.9.2020				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-584 365,91	-888 689,66	-584 365,91	-888 689,66
Korko maksetaan	0,60	0,60	0,60	0,60
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 15.1.2021				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-501 510,70	-777 476,85	-501 510,70	-777 476,85
Korko maksetaan	0,439	0,439	0,439	0,439
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 2.12.2019				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-171 287,27	-264 853,34	-171 287,27	-264 853,34
Korko maksetaan	-0,055	-0,055	-0,055	-0,055
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 7.5.2020				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 321 317,00	-1 878 184,00	-1 321 317,00	-1 878 184,00
Korko maksetaan	2,431	2,431	2,431	2,431
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 18.6.2022 1)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4 702 548,59	-6 849 160,00	-4 702 548,59	-6 849 160,00
Korko maksetaan	1,355	1,355	1,355	1,355
Korko saadaan	Euribor 1 kk	Euribor 1 kk	Euribor 1 kk	Euribor 1 kk
Sopimus erääntyy 15.1.2026				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-939 344,80	-1 612 904,00	-939 344,80	-1 612 904,00
Korko maksetaan	0,976	0,976	0,976	0,976
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 2.4.2046				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 684 512,45	-485 245,00	1 684 512,45	-485 245,00
Korko maksetaan	1,208	1,208	1,208	1,208
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 28.1.2022				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	393 503,13	728 511,78	393 503,13	728 511,78
Korko maksetaan	0,421	0,421	0,421	0,421
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 13.3.2024 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-877 844,75	-1 341 323,64	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,360	1,360		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 31.8.2035 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 589 836,74	-2 077 559,94	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,025	2,025		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 24.6.2035 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 265 346,37	-1 731 047,27	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,885	1,885		

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 12.9.2044 (TYS)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-3 650 772,49	-5 417 364,58	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,87	1,87		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 12.9.2044 (Oy Turku Energia)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	14 500 000,00	14 500 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-5 598 330,00	-6 406 007,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	3,906	3,906		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 17.12.2019 (Turun Seudun Puhdstamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-166 340,04	-257 364,48	0,00	0,00
Korko maksetaan	0,058	0,058		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 22.9.2036 (Turun Seudun Puhdstamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	18 536 585,00	19 512 195,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	4 852 673,12	5 432 078,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	Euribor 6 kk - 2,75	Euribor 6 kk - 2,75		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 6.1.2025 (Turun Seudun Puhdstamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	264 180,01	290 446,18	0,00	0,00
Korko maksetaan	4,390	4,390		
Korko saadaan	4,780	4,780		
Sopimus erääntyy 15.8.2031 (Turun Seudun Vesi Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-478 796,69	-2 884 937,83	0,00	0,00
Korko maksetaan	0,000/1,350	0,000/1,350		
Korko saadaan	0,680/ Euribor 3 kk	0,680/ Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 10.12.2040 (Turun Seudun Vesi Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-7 013 786,89	-9 147 801,02	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,500	2,500		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Koronvaihtosopimukset 2. ryhmä				
Tehty vastaavamääräisen kiinteäkorkoisen lainan				
koron muuttamiseksi vaihtuvaksi.				
Sopimus erääntyy 2.12.2043 2) 5)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	7 401 696,01	7 678 504,24	7 401 696,01	7 678 504,24
Korko maksetaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Korko saadaan	3,680	3,680	3,680	3,680
Koronvaihtosopimukset 3. ryhmä				
Tulevaisuudessa voimaan tulevat				
koronvaihtosopimukset suojaavat koko lainasalkkua.				
Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimukset alkavat aikaisintaan 17.2.2018 ja				
erääntyvät viimeistään 5.9.2051				
Sopimus erääntyy 15.2.2025 (alkaa 15.2.2019)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-179 403,00	-566 740,00	-179 403,00	-566 740,00
Korko maksetaan	0,696	0,696	0,696	0,696
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 7.3.2025 (alkaa 7.3.2018)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-641 780,00	-855 410,00	-641 780,00	-855 410,00
Korko maksetaan	0,817	0,817	0,817	0,817
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 30.9.2050 3) 4) (alkaa 30.9.2020)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-6 733 285,95	-9 040 768,80	-6 733 285,95	-9 040 768,80
Korko maksetaan	2,120	2,120	2,120	2,120
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 22.9.2036 (Turun Seudun Puhdistamo Oy) (alkaa 22.9.2026)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	9 756 095,00	9 756 095,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-704 590,72	-804 139,82	0,00	0,00
Korko maksetaan	3,480	3,480		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Sopimus erääntyy 15.8.2046 (Turun Seudun Vesi Oy) (alkaa 15.8.2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-3 545 717,00	-5 760 914,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,080	2,080		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 5.9.2051 (Turun Seudun Vesi Oy) (alkaa 5.9. 2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4 016 453,14	-6 816 994,04	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,820	1,820		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Yhteensä nimellisarvot	762 792 680,00	763 768 290,00	470 000 000,00	470 000 000,00
Yhteensä käypät arvot (pankin ilmoituksen mukaan)	-39 016 421,97	-62 995 977,06	-15 225 460,27	-26 073 047,62

- 1) Vastapuolella oikeus jatkaa sopimusta 10 vuodella vuonna 2022.
- 2) Vastapuolella oikeus keskeyttää sopimus 2028. Kaupungilla on sama oikeus koronvaihtosopimukseen kohdistuvassa lainassa.
- 3) Koronvaihtosopimuksen korkosuojaa rajoituu 5 %:n (3 kk:n euribor).
- 4) Sopimuksessa on molemmilla osapuolilla n. Break Clause eli purkioikeus markkinahintaan vastapuolen luottoriskin vähentämiseksi.
- 5) Sopimuksessa on vakuussopimus vastapuolen luottoriskin vähentämiseksi, joka koskee molempia osapuolia.

Kaupunginhallituksen (Kh 6.2.2017) määrittämä kaupungin suojausasteen väli on 40 - 90 % korollisesta kokonaisvelasta. Emon suojausaste oli 540 meur eli 71 % 21.12.2017, josta kiinteäkorkoiset lainat oli 200 meur ja koronvaihtosopimukset 340 meur.
Emon korollisen velan efektiivinen korko oli 0,99 % vuonna 2017.

Emon koronvaihtosopimusten korkoherkkyys käypään arvoon 31.12.2017 oli korkokäyrän 0,10 %:n noustessa 2,31 meur.

Vuosi (kaupungin taloussuunnitelma)	Korollinen velka	Suojausten maturiteetti	Suojaustaso
31.12.2017	757	540	71 %
31.12.2018	857	520	61 %
31.12.2019	896	490	55 %
31.12.2020	944	440	47 %
31.12.2021	1011	410	41 %

Konsernin vastuu Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiiriin koronvaihtosopimuksista:

Nimellisarvo	Päätymispäivä	Korko saadaan	Korko maksetaan	Käypäarvo 31.12.2017
12 000 008	27.8.2025	Euribor 6 kk	2,85	-1 181 240
15 000 000	23.3.2018	Euribor 6 kk	2,24	-187 355
20 000 000	25.1.2021	Euribor 3 kk	2,73	-5 009 762
20 000 000	10.10.2021	Euribor 3 kk	1,64	-1 196 508
30 000 000	30.3.2033	Euribor 3 kk	1,50	-3 119 283
20 000 000	28.6.2023	Euribor 3 kk	1,60	-1 429 663
117 000 008			1,99	-12 123 811

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Turun kaupungin konsernivastuu 30,5 %

-3 697 762

	konserni		Turun kaupunki	
Päästöoikeudet				
Turku Energian päästöoikeudet				
Hallussa olevien päästöoikeuksien määrä 31.12. (CO ₂ tonnia)	2 174 021	2 174 021	0	0
Toteutuneiden päästöjen määrä (CO ₂ tonnia)	660 196	701 966	0	0
Päästöoikeuksien ostot (euroa)	3 157 566,06	3 413 760,00	0,00	0,00
Vireillä olevat oikeudenkäynnit				
Hallinto- oikeus	0,00	140 276,60	0,00	140 276,60
Korkein hallinto- oikeus	0,00	433 013,00	0,00	433 013,00
Hovioikeus	143 084,54	1 934 017,20	143 084,54	1 934 017,20
Korkein oikeus	0,00	100 000,00	0,00	100 000,00
Varsinais- Suomen käräjäoikeus	891 368,28	913 214,85	881 368,28	913 214,85
Markkinaoikeus	0,00	3 501 300,00	0,00	3 501 300,00
Vireillä olevat oikeudenkäynnit yhteensä	1 034 452,82	7 021 821,65	1 024 452,82	7 021 821,65

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilötyövoima 31.12.

	Turun kaupunki		
	2017	2016	Emon liitetietotosite 42.
Konsernihallinto	833,4	825,2	
Kiinteistötoimiala	212,7	211,8	
Ympäristötoimiala	166,6	168,0	
Hyvinvointitoimiala	4 334,0	4 583,2	
Sivistystoimiala	3 650,8	3 672,3	
Vapaa-aikatoimiala	612,4	608,7	
Muut toimielimet ja yhteisöt	540,4	608,4	
Henkilöstötyövoima yhteensä	10 350,3	10 677,6	

Vuoden 2016 tilinpäätöstiedoissa vuoden 2016 koko kaupungin työvoimaluvuksi ilmoitettiin 10 682,6 henkilötyövuotta. Luvut ovat täsmennyneet v. 2018 helmikuussa tehdyssä tarkistuksessa (palkkatietojärjestelmän tietoihin muutetaan takautuvasti esim. takautuvat eläkepäätökset ym. palkanmaksuun vaikuttavat asiat). Työvoimaan ei ole laskettu palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä eikä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia henkilöitä.

43. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Henkilöstökulut on eritelty tuloslaskelmassa.

Henkilöstökuluja ei ole aktivoitu taseeseen.

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Turun kaupunki		
	2017	2016
Keskustan Turun Kunnallisjärjestö Ry	10 789,73	10 072,20
Keskustan Varsinais-Suomen Piiri Ry	747,00	0,00
Kokoomuksen Turun Aluejärjestö R.y.	58 126,73	52 602,50
Perussuomalaiset Varsinais-Suomen Piiri Ry	52,00	78,00
Sininen Tulevaisuus	913,64	0,00
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	2 098,80	1 512,42
Svenska Folkpartiet i Åboland R.F.	13 504,99	11 022,73
Turun Perussuomalaiset Ry	10 869,26	7 305,39
Turun Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö R.Y.	56 598,26	54 263,30
Turun Vihreä Kunnallisjärjestö Ry	49 875,24	35 363,52
Vasemmistoliiton Turun Kunnallisjärjestö Ry	42 448,57	29 241,97
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	246 024,22	201 462,03

45. Tilintarkastajan palkkiot

Turun kaupunki		
	2017	2016
Tilintarkastuspalkkiot	-48 299,41	-52 400,00
Tilintarkastajien lausunnot	0,00	-30 000,00
Palkkiot yhteensä	-48 299,41	-82 400,00

46. Interssitahot

Turun kaupunki			
	Liiketoimen arvo	Intressisuhteen luonne	Muut tiedot
Turun musiikkijuhlasäätiö sr	374 714,00	Esittävän taiteen tukeminen sopimus pohjaisesti	
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli	859 496,00	Liikuntaolosuhteiden tukeminen	Osa liiketoimen arvosta voidaan laskea kaupalliset ehdot täyttäväksi
Turun Kaupunginteatteri Oy	4 203 011,00	Esittävän taiteen tukeminen sopimus pohjaisesti	

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Kiinteistöliikelaitos

Turun Kiinteistöliikelaitoksen toimintakertomus

1. Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Turun Kiinteistöliikelaitos on toiminut vuoden 2009 alusta kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena. Kiinteistöliikelaitoksella on 13-jäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa ja vastaa sen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Päättynyt tilikausi on Kiinteistöliikelaitoksen viimeinen.

Kiinteistöliikelaitoksen vuoden 2017 merkittävimpiä tapahtumia ja saavutuksia olivat:

- Telakan maa-alueen kauppa
- BIP-alueen infran toteutuksen aloittaminen
- Teatterin valmistuminen aikataulussa kaikista vastoinkäymisistä huolimatta
- Samppalinnan uimalan peruskorjaus valmistui
- Kuntatekniikan saavutus -tunnustus: Hyvä arkiympäristö
- Infran ylläpidon, kiinteistönhoidon ja siivouksen kilpailutuksien säästöt
- Allianssimallit toimineet hyvin
- 3D-kaupunkimallia valmistellaan perinteisten 2D-karttojen tilalle
- Maakuntien Tilakeskus Oy valmistelee sote-tilojen vuokraamista kaupungeilta
- Hulevesijärjestelmän haltuunotto ja laskutuksen edellyttämät järjestelyt ovat käynnissä
- Kaupunkiympäristötoimiala aloittaa toimintansa vuoden 2018 alusta

Infrainvestointien osalta merkittävimmät kohteet olivat Logomon silta, Maa-ainespuisto ja Kärsämäenkartanon kaava-alue.

Tilainvestoinneista merkittävimmät hankkeet olivat Samppalinnan maauimalan peruskorjaus ja Puropellon peruskorjauksen loppuun saattaminen.

2. Henkilöstö

Kiinteistöliikelaitoksen henkilötyövoima vuoden aikana oli 208,9 (vuonna 2016 206,9).

3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kiinteistöliikelaitoksen merkittävimmät riskit on kartoitettu, mutta ne ovat päivittämättä. Tilikauden aikana tuli ilmi pysäköintimaksujen kavaltaminen.

Kiinteistöliikelaitos on tehnyt pakolliset varaukset Topinojan kaatopaikan jälkihoitokustannuksiin ja Turku Energian hiilikentän alueelle niiden aiemman käyttöhistorian perusteella suoritettavaksi tuleviin maaperän puhdistustoimenpiteisiin.

4. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus ei ole Kiinteistöliikelaitoksen tiedossa.

Kiinteistöliikelaitoksen toimialajohtaja vastaa laitoksen riskienhallintatyöstä, riskien kartoituksesta, riskienhallinnan suunnittelusta, toteutuksesta ja raportoinnista. Tulosalueiden ja matriisien johtajat vastaavat riskienhallinnasta omilla toimialueillaan.

Tuloksen muodostumisesta ja talousarvion toteutumisesta ja mahdollisista poikkeamista raportoidaan johtokunnalle tilikauden aikana kuukausittain. Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoi-

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Kiinteistöliikelaitos

daan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle tilikauden aikana sekä kaupungin tilinpäätökseen sisältyvissä toteutumisvertailuissa kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti.

5. Johtokunnan esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kiinteistöliikelaitoksen tilikauden alijäämä ennen varauksia oli 8 796 387,24 euroa. Johtokunta esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Kiinteistöliikelaitoksen vapaaehtoisista varauksista tuloutetaan VR konepaja-alueen rakentamiseen tehtyä investointivarausta 2 419 104,74 euroa ja tehdään kohteeseen liittyvä poistoeron lisäys 2 419 104,74 euroa.
- Kiinteistöliikelaitoksen kertynyttä poistoeroa vähennetään investointivarauksilla toteutettujen investointien hankintamenosta tehdyn suunnitelmapoiston määrällä, yhteensä 1 804 465,62 euroa.
- Kiinteistöliikelaitoksen tilikauden alijäämä 6 991 921,62 euroa siirretään Kiinteistöliikelaitoksen taaseen omaan pääomaan.

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Kiinteistöliikelaitos

TULOSLASKELMA	2017	2016
	EUR	EUR
Liikevaihto	163 783 303,73	163 538 740,05
Valmistus omaan käyttöön	2 100 773,27	1 801 414,50
Liiketoiminnan muut tuotot	25 181 911,63	24 926 628,15
Materiaalit ja palvelut	-75 122 219,65	-72 945 653,74
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-13 686 761,54	-13 037 537,30
Palveluiden ostot	-61 435 458,11	-59 908 116,44
Henkilöstökulut	-11 077 223,39	-11 284 514,63
Palkat ja palkkiot	-8 825 385,64	-8 730 535,73
Henkilösivukulut	-2 251 837,75	-2 553 978,90
Eläkekulut	-1 851 532,70	-1 999 732,01
Muut henkilösivukulut	-400 305,05	-554 246,89
Poistot ja arvonalentumiset	-45 255 436,38	-43 594 869,69
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 255 436,38	-43 594 869,69
Liiketoiminnan muut kulut	-39 536 708,63	-38 597 023,81
Vuokrakulut	-38 693 407,41	-38 279 844,29
Muut liiketoiminnan kulut	-843 301,22	-317 179,52
Liikelylijäämä (-alijäämä)	20 074 400,58	23 844 720,83
Rahoitustuotot ja -kulut	-28 849 787,82	-28 878 704,64
Muut rahoitustuotot	26 139,45	17 517,14
Kunnalle / kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-2 072 141,58	-2 093 980,00
Korvaus peruspääomasta	-26 799 999,96	-26 799 729,00
Muut rahoituskulut	-3 785,73	-2 512,78
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-8 775 387,24	-5 033 983,81
Satunnaiset tuotot ja -kulut	-21 000,00	0,00
Satunnaiset tuotot	368 000,00	0,00
Satunnaiset kulut	-389 000,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-8 796 387,24	-5 033 983,81
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-614 638,12	1 804 465,62
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 419 103,74	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-6 991 921,62	-3 229 518,19
Tuloslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,4	2,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,4	2,8
Voitto, %	-5,4	-3,1

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Kiinteistöliikelaitos

TASE

VASTAAVAA	2017 EUR	2016 EUR	VASTATTAVAA	2017 EUR	2016 EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	627 337 254,31	613 075 219,59	OMA PÄÄOMA	742 055 952,88	747 086 723,22
Aineettomat hyödykkeet	1 025 180,41	2 067 790,74	Peruspääoma	363 709 433,31	361 748 282,03
Aineettomat oikeudet	133 927,69	106 455,58	Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	385 338 441,19	388 567 959,38
Muut pitkävaikutteiset menot	891 252,72	1 961 335,16	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-6 991 921,62	-3 229 518,19
Aineelliset hyödykkeet	616 727 867,82	601 415 520,99	POISTOERO JA VAPAAHETOISET VARAUKSET	39 805 988,51	41 610 454,13
Maa- ja vesialueet	128 270 803,34	114 346 724,78	Poistoero	34 661 653,79	34 047 015,67
Rakennukset	220 683 504,13	234 912 193,72	Vapaaehtoiset varaukset	5 144 334,72	7 563 438,46
Kiinteät rakenteet ja laitteet	246 358 019,29	239 093 112,34	PAKOLLISET VARAUKSET	3 470 928,31	2 789 711,43
Koneet ja kalusto	12 895,98	25 218,98	Muut pakolliset varaukset	3 470 928,31	2 789 711,43
Muut aineelliset hyödykkeet	44 563,54	44 563,54	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	2 500,00	4 750,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 358 081,54	12 993 707,63	Valtion toimeksiannot	2 500,00	4 750,00
Sijoitukset	9 584 206,08	9 591 907,86	VIERAS PÄÄOMA	83 232 475,55	81 879 865,46
Osakkeet ja osuudet	9 415 346,08	9 415 346,08	Pitkäaikainen	61 186 737,77	62 782 577,15
VAIHTUVAT VASTAAVAT	241 230 590,94	260 296 284,65	Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	59 578 666,72	60 662 000,05
Saamiset	241 228 692,94	260 296 142,65	Saadut ennakot	0,00	370 000,00
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	281 388,51	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 040 601,35	1 079 408,46
Muut saamiset	0,00	281 388,51	Siirtovelat	567 469,70	671 168,64
Lyhytaikaiset saamiset	241 228 692,94	260 014 754,14	Lyhytaikainen	22 045 737,78	19 097 288,31
Myyntisaamiset	3 020 732,76	1 990 760,46	Lainat kunnalta/Kuntayhtymältä	1 083 333,33	1 083 333,33
Saamiset kunnalta	235 310 667,15	256 874 338,54	Ostovelat	17 534 372,22	15 206 012,52
Muut saamiset	1 360 185,20	506 558,70	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	458 065,05	401 968,43
Siirtosaamiset	1 537 107,83	643 096,44	Siirtovelat	2 969 967,18	2 405 974,03
Rahat ja pankkisaamiset	1 898,00	142,00	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	868 567 845,25	873 371 504,24
VASTAAVAA YHTEENSÄ	868 567 845,25	873 371 504,24			
Taseen tunnusluvut	2017	2016			
Omavaraisuusaste, %	90,0	90,3			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	44,0	43,2			
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	238,6	233,7			
Kertynyt yli-/alijäämä (1.000 €)	378 347	385 338			
Lainakanta 31.12. (1.000 €)	60 662	61 745			

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Kiinteistöliikelaitos

RAHOITUSLASKELMA	2017	2016
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	24 034 181,08	19 936 813,80
Liikeylimäämä (-alijäämä)	20 074 400,58	23 844 720,83
Poistot ja arvonalentumiset	45 255 436,38	43 594 869,69
Rahoitustuotot ja -kulut	-28 849 787,82	-28 878 704,64
Satunnaiset erät	-21 000,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-12 424 868,06	-18 624 072,08
Investointien rahavirta	-44 457 936,66	-19 623 529,70
Investointimenot	-59 129 728,88	-42 198 404,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	700 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 671 792,22	21 874 874,81
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 423 755,58	313 284,10
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	7 701,78	-13 040,00
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-49 000,00	-13 040,00
Antolainasaamisten vähennykset kunnalle / kuntayhtymälle	8 901,78	0,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	47 800,00	0,00
Lainakannan muutokset	-1 083 333,33	-1 083 333,33
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle / kuntayhtymälle	-1 083 333,33	-1 083 333,33
Muut maksuvalmiuden muutokset	21 501 143,13	783 131,23
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 250,00	-26 750,00
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	21 563 671,39	-2 633 268,89
Saamisten muutokset muilta	-2 496 221,68	713 898,15
Korottomien velkojen muutos muilta	2 435 943,42	2 729 251,97
Rahoituksen rahavirta	20 425 511,58	-313 242,10
Rahavarojen muutos	1 756,00	42,00
Rahavarojen muutos	1 756,00	42,00
Rahavarat 31.12.	1 898,00	142,00
Rahavarat 1.1.	142,00	100,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	161 503 231	162 855 438
Investointien tulorahoitus, %	61,7	92,9
Quick ratio	10,9	13,6
Current ratio	10,9	13,9

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot V-S Aluepelastuslaitos

Varsinais-Suomen Aluepelastuslaitoksen tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 1.1.2017 - 31.12.2017

	2017	2016
	EUR	EUR
Liikevaihto	38 238 814,99	38 324 039,11
Liiketoiminnan muut tuotot	5 291 865,60	4 921 903,35
Materiaalit ja palvelut	-8 115 269,48	-7 578 568,11
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-2 008 264,96	-1 642 015,59
Palveluiden ostot	-6 107 004,52	-5 936 552,52
Henkilöstökulut	-27 350 459,49	-27 582 249,05
Palkat ja palkkiot	-22 257 637,85	-21 919 321,40
Henkilösivukulut	-5 092 821,64	-5 662 927,65
Eläkekulut	-4 063 967,32	-4 000 875,08
Muut henkilösivukulut	-1 028 854,32	-1 662 052,57
Poistot ja arvonalentumiset	-1 893 931,58	-1 696 676,12
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 893 931,58	-1 696 676,12
Liiketoiminnan muut kulut	-5 809 371,91	-5 759 194,03
Vuokrakulut	-5 557 488,02	-5 523 974,47
Muut liiketoiminnan kulut	-251 883,89	-235 219,56
Liikelylijäämä (-alijäämä)	361 648,13	629 255,15
Rahoitustuotot ja -kulut	1 508,17	1 921,50
Muut rahoitustuotot	1 508,17	1 921,50
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	363 156,30	631 176,65
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	363 156,30	631 176,65
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	363 156,30	631 176,65

Tuloslaskelman tunnusluvut

	2017	2016
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,6	6,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	3,6	6,6
Voitto, %	0,9	1,6

TASE 31.12.2017

	2017	2016		2017	2016
	EUR	EUR		EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	10 292 930,34	9 929 774,04	OMA PÄÄOMA	10 275 595,49	9 912 439,19
Aineettomat hyödykkeet	12 705,57	17 061,76	Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	9 912 439,19	9 281 262,54
Aineettomat oikeudet	12 705,57	17 061,76	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	363 156,30	631 176,65
Aineelliset hyödykkeet	10 280 224,77	9 912 712,28			
Koneet ja kalusto	8 782 743,44	9 290 815,10			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 497 481,33	621 897,18			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 980 728,78	8 362 803,02	VIERAS PÄÄOMA	7 998 063,63	8 380 137,87
Saamiset	7 980 528,78	8 362 403,02	Lyhytaikainen	7 998 063,63	8 380 137,87
Lyhytaikaiset saamiset	7 980 528,78	8 362 403,02	Ostovelat	1 819 888,80	2 121 174,41
Myyntisaamiset	232 584,87	190 899,86	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	840 344,82	849 833,48
Saamiset kunnalta	7 221 730,80	7 576 054,73	Siirtovelat	5 337 830,01	5 409 129,98
Rahat ja pankkisaamiset	200,00	400,00			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 273 659,12	18 292 577,06	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 273 659,12	18 292 577,06
Taseen liitetiedot	2017	2016			
Omavaraisuusaste, %	56,2	54,2			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	18,4	19,4			
Kertynyt yli-/alijäämä (1.000 €)	10 276	9 912			

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot V-S Aluepelastuslaitos

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2017 - 31.12.2017

	2017	2016
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	2 212 938,88	2 263 170,18
Liikelylimäämä (-alijäämä)	361 648,13	629 255,15
Poistot ja arvonalentumiset	1 893 931,58	1 696 676,12
Rahoitustuotot ja -kulut	1 508,17	1 921,50
Tulorahoituksen korjauserät	-44 149,00	-64 682,59
Investointien rahavirta	-2 212 938,88	-2 263 170,18
Investointimenot	-3 315 372,49	-2 327 852,77
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 058 284,61	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	44 149,00	64 682,59
Toiminnan ja investointien rahavirta	0,00	0,00
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-200,00	0,00
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	354 323,93	-1 210 201,08
Saamisten muutokset muilta	27 550,31	-99 832,66
Korottomien velkojen muutos muilta	-382 074,24	1 310 033,74
Rahoituksen rahavirta	-200,00	0,00
Rahavarojen muutos	-200,00	0,00
Rahavarojen muutos	-200,00	0,00
Rahavarat 31.12.	200,00	400,00
Rahavarat 1.1.	400,00	400,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-17 335	-17 335
Investointien tulorahoitus, %	100,0	100,0
Quick ratio	1,0	1,0
Current ratio	1,0	1,0

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Vahinkorahasto

Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA

	2017	2016
	€	€
Liikevaihto		
Liiketoiminnan muut kulut	-14 503 656,90	-60 058,87
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-14 503 656,90	-60 058,87
Rahoitustuotot ja -kulut	5 637 982,81	6 656 166,89
Korkotuotot	1 073 528,57	1 108 622,87
Muut rahoitustuotot	5 358 535,39	6 171 438,20
Muut rahoituskulut	-794 081,15	-623 894,18
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-8 865 674,09	6 596 108,02
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-8 865 674,09	6 596 108,02
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	14 503 656,90	60 058,87
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 637 982,81	6 656 166,89

TASE

	2017	2016		2017	2016
	€	€		€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT	10 000 000,00	10 000 000,00	OMA PÄÄOMA	44 735 376,19	53 601 050,28
Sijoitukset	10 000 000,00	10 000 000,00	Muut omat rahastot	97 680,23	8 101 337,13
Muut lainasaamiset	10 000 000,00	10 000 000,00	Edellisen tilikaudien ylijäämä (alijäämä)	38 999 713,15	38 843 546,26
			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 637 982,81	6 656 166,89
VAIHTUVAT VASTAAVAT	49 235 376,19	43 601 050,28			
Saamiset	15 690 616,85	2 249 792,71	VIERAS PÄÄOMA	14 500 000,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	15 690 616,85	2 249 792,71	Lyhytaikainen	14 500 000,00	0,00
Saamiset kunnalta	15 499 504,00	1 898 987,34	Siirtovelat	14 500 000,00	0,00
Siirtosaamiset	191 112,85	350 805,37			
Rahoitusarvopaperit	33 544 759,34	41 351 257,57			
Osakkeet ja osuudet	22 006 919,34	23 813 572,57			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	11 537 840,00	17 537 685,00			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	59 235 376,19	53 601 050,28	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	59 235 376,19	53 601 050,28

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Vahinkorahasto

RAHOITUSLASKELMA

	2017	2016
	€	€
Toiminnan rahavirta	-8 865 674,09	6 596 108,02
Liikelylimäämä (-alijäämä)	-14 503 656,90	-60 058,87
Rahoitustuotot ja -kulut	5 637 982,81	6 656 166,89
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 865 674,09	6 596 108,02
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0,00	-10 000 000,00
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	-10 000 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 059 175,86	1 187 459,83
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	-13 600 516,66	1 116 871,93
Saamisten muutokset muilta	159 692,52	70 587,90
Korottomien velkojen muutos muilta	14 500 000,00	0,00
Rahoituksen rahavirta	1 059 175,86	-8 812 540,17
Rahavarojen muutos	-7 806 498,23	-2 216 432,15
Rahavarojen muutos	-7 806 498,23	-2 216 432,15
Rahavarat 31.12.	33 544 759,34	41 351 257,57
Rahavarat 1.1.	41 351 257,57	43 567 689,72

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Turun Työterveystalo

Turun Työterveystalon tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 1.1.2017 - 31.12.2017

	2017	2016
	EUR	EUR
Liikevaihto	7 607 866,27	7 576 142,60
Liiketoiminnan muut tuotot	42 840,70	22 202,50
Materiaalit ja palvelut	-1 404 906,54	-1 475 649,98
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-136 171,20	-162 642,50
Palveluiden ostot	-1 268 735,34	-1 313 007,48
Henkilöstökulut	-4 307 790,27	-4 393 091,87
Palkat ja palkkiot	-3 538 948,59	-3 555 815,97
Henkilösivukulut	-768 841,68	-837 275,90
Eläkekulut	-606 840,70	-613 399,59
Muut henkilösivukulut	-162 000,98	-223 876,31
Liiketoiminnan muut kulut	-619 896,69	-686 627,61
Vuokrakulut	-598 654,24	-659 002,18
Muut liiketoiminnan kulut	-21 242,45	-27 625,43
Liikeylijäämä (-alijäämä)	1 318 113,47	1 042 975,64
Rahoitustuotot ja -kulut	395,91	502,25
Muut rahoitustuotot	395,91	502,25
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 318 509,38	1 043 477,89
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 318 509,38	1 043 477,89
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 318 509,38	1 043 477,89

Tuloslaskelman tunnusluvut

	2017	2016
Sijoitetun pääoman tuotto, %	26,3	27,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	26,3	27,2
Voitto, %	17,3	13,8

TASE 31.12.2017

	2017	2016		2017	2016
	EUR	EUR		EUR	EUR
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 763 961,28	5 430 499,95	OMA PÄÄOMA	5 673 657,76	4 355 148,38
Saamiset	6 763 961,28	5 430 499,95	Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 355 148,38	3 311 670,49
Lyhytaikaiset saamiset	6 763 961,28	5 430 499,95	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 318 509,38	1 043 477,89
Myyntisaamiset	379 235,21	14 871,74			
Saamiset kunnalta	6 384 726,07	5 415 628,21	VIERAS PÄÄOMA	1 090 303,52	1 075 351,57
Rahat ja pankkisaamiset			Lyhytaikainen	1 090 303,52	1 075 351,57
	6 763 961,28	5 430 499,95	Ostovelat	144 721,66	118 447,49
OMA PÄÄOMA	5 673 657,76	4 355 148,38	Korottomat velat kunnalta	0,00	0,00
Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 355 148,38	3 311 670,49	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	136 556,43	144 764,50
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 318 509,38	1 043 477,89	Siirtovelat	809 025,43	812 139,58
VIERAS PÄÄOMA	1 090 303,52	1 075 351,57			
Lyhytaikainen	1 090 303,52	1 075 351,57	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 763 961,28	5 430 499,95
Ostovelat	144 721,66	118 447,49			
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	136 556,43	144 764,50			
Siirtovelat	809 025,43	812 139,58			
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 763 961,28	5 430 499,95			

Taseen tunnusluvut

	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	83,9	80,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,3	14,2
Kertynyt yli-/alijäämä (1.000 €)	5 674	4 355

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot Turun Työterveystalo

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2017 - 31.12.2017

	2017	2016
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	1 318 509,38	1 043 477,89
Liikelylimä (alijäämä)	1 318 113,47	1 042 975,64
Rahoitustuotot ja -kulut	395,91	502,25
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 318 509,38	1 043 477,89
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 318 509,38	-1 043 477,89
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	-969 097,86	-1 186 202,49
Saamisten muutokset muilta	-364 363,47	457,67
Korottomien velkojen muutos kunnalta / kuntayhtymältä	0,00	-11 340,05
Korottomien velkojen muutos muilta	14 951,95	153 606,98
Rahoituksen rahavirta	-1 318 509,38	-1 043 477,89
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	5 673 658	4 355 148
Quick ratio	6,2	5,0
Current ratio	6,2	5,0

Turun Työterveystalon toiminta taseyksikkönä alkanut 1.1.2013.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 2016 on 4 vuodelta.

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden tulokseen

	TILINPÄÄTÖS SIS.MUKANA		ELIMINOINNIT	KOKONAIS-TARKASTELU	TILINPÄÄTÖS ILMAN SIS.ERIÄ	
	Peruskaupunki	Liikelaitokset		Kaupungin tuloslaskelma	Peruskaupunki	Liikelaitokset
Toimintatuotot	248 453 639	189 008 218	166 642 352	270 819 505	198 182 262	72 637 243
Myyntituotot	149 004 181	10 454 529	48 972 329	110 486 381	100 609 718	9 876 663
Maksutuotot	60 662 074	5 384 569	883 697	65 162 946	59 778 417	5 384 529
Tuet ja avustukset	27 979 521	291 457	527 796	27 743 181	27 451 724	291 457
Vuokratuotot	6 447 073	153 371 777	115 782 016	44 036 834	6 408 416	37 628 418
Muut toimintatuotot	4 360 791	19 505 886	476 514	23 390 163	3 933 986	19 456 177
Valmistus omaan käyttöön	313 120	2 100 773	0	2 413 894	313 120	2 100 773
Toimintakulut	-1 338 942 789	-125 825 493	-166 683 566	-1 298 084 715	-1 174 575 417	-123 509 298
Henkilöstökulut	-481 132 519	-11 077 223	0	-492 209 743	-481 132 519	-11 077 223
Palkat ja palkkiot	-375 515 489	-8 825 386	0	-384 340 875	-375 515 489	-8 825 386
Henkilösivukulut	-105 617 031	-2 251 838	0	-107 868 868	-105 617 031	-2 251 838
Eläkekulut	-88 343 865	-1 851 533	0	-90 195 398	-88 343 865	-1 851 533
Muut henkilösivukulut	-17 273 165	-400 305	0	-17 673 471	-17 273 165	-400 305
Palvelujen ostot	-571 232 624	-61 524 799	-60 441 670	-572 315 753	-513 082 558	-59 233 195
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-42 343 604	-13 686 762	-148 215	-55 882 151	-42 217 871	-13 664 280
Avustukset	-106 316 331	-126 877	-611 060	-105 832 148	-105 705 271	-126 877
Vuokratulot	-124 737 325	-38 693 407	-115 269 862	-48 160 870	-9 468 773	-38 692 097
Muut toimintakulut	-13 180 387	-716 424	9 787 240	-23 684 051	-22 968 426	-715 625
Toimintakate	-1 090 176 030	65 283 499	-41 214	-1 024 851 317	-976 080 035	-48 771 282
Verotuotot	749 017 730	0	0	749 017 730	749 017 730	0
Kunnan tulovero	601 024 993	0	0	601 024 993	601 024 993	0
Osuus yhteisöveron tuotoista	94 338 569	0	0	94 338 569	94 338 569	0
Kiinteistövero	53 654 168	0	0	53 654 168	53 654 168	0
Valtionosuudet	256 604 962	0	0	256 604 962	256 604 962	0
Rahoitustuotot ja -kulut	87 193 554	-28 849 788	41 214	58 302 553	58 280 199	22 354
Korkotuotot	27 740 867	0	2 072 142	25 668 725	25 668 725	0
Muut rahoitustuotot	67 507 507	26 139	26 841 214	40 692 432	40 666 293	26 139
Korkokulut	-7 020 219	-2 072 142	-2 072 142	-7 020 219	-7 020 219	0
Muut rahoituskulut	-1 034 600	-26 803 786	-26 800 000	-1 038 386	-1 034 600	-3 786
Vuosikate	2 640 216	36 433 711	0	39 073 927	87 822 856	-48 748 928
Poistot ja arvonalentumiset	-9 210 533	-46 415 430	0	-55 625 963	-9 210 533	-46 415 430
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 210 533	-46 415 430	0	-55 625 963	-9 210 533	-46 415 430
Satunnaiset erät	23 680 848	-21 000	0	23 659 848	23 680 848	-21 000
Satunnaiset tuotot	23 680 848	368 000	0	24 048 848	23 680 848	368 000
Satunnaiset kulut	0	-389 000	0	-389 000	0	-389 000
Tilikauden tulos	17 110 531	-10 002 719	0	7 107 812	102 293 170	-95 185 358
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	166 133	0	166 133	0	166 133
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	2 419 104	0	2 419 104	0	2 419 104
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	14 503 657	0	0	14 503 657	14 503 657	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	31 614 188	-7 417 482	0	24 196 706	116 796 827	-92 600 121

Tilinpäätös 2017

Tilinpäätöksen liitetiedot

Liikelaitoksen vaikutus kaupungin tilikauden rahoitukseen

	TILINPÄÄTÖS SIS.MUKANA		ELIMINOINNIT	KOKONAIS-TARKASTELU	TILINPÄÄTÖS ILMAN SIS.ERIÄ	
	Peruskaupunki	Liikelaitokset		Kaupungin rahoituslaskelma	Peruskaupunki	Liikelaitokset
Toiminnan rahavirta	25 021 096	23 937 843		48 958 939	110 203 735	-61 244 796
Vuosikate	2 640 216	36 433 711		39 073 927	87 822 856	-48 748 928
Satunnaiset erät	23 680 848	-21 000		23 659 848	23 680 848	-21 000
Tulorahoituksen korjauserät	-1 299 968	-12 474 868		-13 774 836	-1 299 968	-12 474 868
Investointien rahavirta	-56 617 081	72 373 438		15 756 356	-42 009 562	57 765 919
Investointimenot	-45 357 361	-61 225 026		-106 582 388	-45 357 362	-61 225 026
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 198 551			1 198 551	1 198 551	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 149 249	118 990 944		121 140 193	2 149 249	118 990 944
Toiminnan ja investointien rahavirta	-31 595 986	96 311 281		64 715 295	68 194 173	-3 478 878
Rahoituksen rahavirta	88 262 258	-122 103 246	590 279	-34 431 268	86 549 914	-120 981 182
Antolainauksen muutokset	-137 653 651	7 702	8 902	-137 654 851	-137 653 651	-1 200
Antolainasaamisten lisäykset	-144 437 496	-49 000		-144 486 496	-144 437 496	-49 000
Antolainasaamisten vähennykset	6 783 845	56 702	8 902	6 831 645	6 783 845	47 800
Lainakannan muutokset	81 800 593	-1 083 333	-1 083 333	81 800 593	81 800 593	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000 000			100 000 000	100 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 684			-11 684	-11 684	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 187 723	-1 083 333	-1 083 333	-18 187 723	-18 187 723	
Oman pääoman muutokset	116 172 656	-116 172 656			115 543 646	-115 543 646
Muut maksuvalmiuden muutokset	27 942 659	-4 854 958	1 664 711	21 422 990	26 859 326	-5 436 336
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-260 415	-2 250		-262 665	-260 415	-2 250
Vaihto-omaisuuden muutos	4 186	407 380		411 566	4 186	407 380
Saamisten muutos	-8 224 341	7 896 469	1 083 333	-1 411 206	-9 307 674	7 896 469
Korottomien velkojen muutos	36 423 229	-13 156 556	581 378	22 685 296	36 423 229	-13 737 934
Rahavarojen muutos	56 666 272	-25 791 965	590 279	30 284 027	154 744 087	-124 460 060

Luettelot ja selvitykset

Tilinpäätös 2017

Luettelot ja selvitykset

12. Luettelot ja selvitykset

12.1 Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat

TULOSLASKELMA

KAUPUNKI JA KONSERNI

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista (Toimintatuotot/Toimintakulut, %)
 $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista
 $100 \times \text{Vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate €/ asukas

Asukasmäärä Tilikauden lopussa

LIKELAITOKSET

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset keskimäärin tilikaudella})$

* Tunnusluvun tase-erät eli sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat kunnalta otetaan tuotto, % -tunnusluvussa sijoitetuna pääomana huomioon. Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto %

$100 \times (\text{Yli- ja alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

RAHOITUSLASKELMA

KAUPUNKI JA KONSERNI

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirta –välitulosten yhteissumma

Investointien tulorahoitus, %

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$
[omahankintameno = käyttöomaisuusinvestoinnit – (rahoitusosuudet)]

Lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Tilinpäätös 2017

Luettelot ja selvitykset

Kassan riittävyys, pv

365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Rahavarat = Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset 31.12.

Kassasta maksut =

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Tilikauden verot (konserni)

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainasaamisten lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Asukasmäärä

LIKELAITOKSET

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirta –välitulosten yhteissumma

Investointien tulorahoitus, %

$100 \times (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} -$

$\text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

[omahankintameno = käyttöomaisuusinvestoinnit – (investointien rahoitusosuudet)]

Lainanhoitokate

(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut

– Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Quick ratio

(Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) /

(Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio

(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja

pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

TASE

KAUPUNKI JA LIKELAITOKSET

Omavaraisuusaste, %

$100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

(Käyttötulot = toimintatuotot + verotulot + valtionosuudet)

(Käyttötulot, liikelaitokset = Liikevaihto + Liiketoiminnan muut tuotot + Tuet ja avustukset)

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

$100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tilinpäätös 2017

Luettelot ja selvitykset

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (ei liikelaitokselle)

[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/ Asukasmäärä

Lainakanta 31.12.

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + liikelaitoksilla korotomat velat kunnalta/kuntayhtymältä)

Lainat, €/ asukas (ei liikelaitokselle)

Lainakanta 31.12. / Asukasmäärä

Lainasaamiset 31.12.

Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Asukasmäärä (ei liikelaitokselle)

KONSERNI

Konsernin omavaraisuusaste, %

*100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuudet + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)*

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100(Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot*

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

100(Vieras pääoma – Saadut ennakot + Vuokravastuut)/Käyttötulot*

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (ei liikelaitokselle)

[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/ Asukasmäärä

Konsernin lainakanta 31.12.

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainat, €/ asukas

Lainakanta 31.12. / asukasmäärä

Konsernin lainasaamiset 31.12.

Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Kaupungin asukasmäärä

HENKILÖSTÖ

Henkilöstö ilmoitetaan henkilötyövoimaksi muutettuna sekä henkilöstön lukumääränä 31.12. Henkilöstötyövuosiin ja henkilöstön lukumäärään lasketaan mukaan toistaiseksi palkatut päätoimiset, määräaikaiset, tukitoimenpitein työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Työvoimaan ja lukumäärään ei lasketa palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä eikä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia henkilöitä.

Työvoima = kaikkien henkilöiden kaikkien palvelussuhteiden (lukuun ottamatta palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä sekä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia) kalenteripäivät vähennettynä kaikkien palkattomien poissaolojen kalenteripäivillä = palkalliset päivät kalenteripäivinä. Tämä luku on jaettu tarkastelujakson kalenteripäivillä, jolloin on saatu keskimääräinen henkilöjaksosen lukumäärä.

Henkilöstön lukumäärästä 31.12. ilmoitetaan erikseen kokoaikaisen ja osa-aikaisen henkilöstön lukumäärä.

Tilinpäätös 2017

Luettelot ja selvitykset

12.2 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

KIRJANPITOKIRJAT

Pääkirjat	<u>Säilytystapa:</u> sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Päiväkirjat	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Ostoreskontra	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Myyntireskontra	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Palkkakirjanpito	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Varastokirjanpito	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Antolainalaskutus ja -reskontra	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD
Henkilöstökassakirjanpito	sähköinen säilytys
Rahastokirjanpito	paperituloste
Konsernikirjanpito	sähköinen säilytys ja paperituloste
Liitetietotositteet	sähköinen säilytys ja paperituloste
Tase-erittelyt	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD sekä paperitulosteet
Tilinpäätös ja toimintakertomus	erikseen sidottu, pysyvä säilytys
Ostolaskut	sähköinen säilytys (Rondo)
	sähköinen säilytys (SIPS)
Muistiot	
Rondo-muistiot	sähköinen säilytys (Rondo)
SAP-muistiot	sähköinen säilytys (SAP) ja DVD sekä paperitulosteet
Tililotteet	sähköinen säilytys (SIPS)
	sähköinen säilytys (Rondo)

TOSITELAJIT

<u>Pääkirjaviennit:</u>	<u>Myyntireskontra:</u>
AB Kirjanpitotosite	DA Asiakastosite
SA Pääkirjatiliosite	DG Asiakkaat -hyvitys
ZA Tilin avaussaldo	DR Asiakkaat -lasku
ZO Veron oikaisutosite	DV Viivästyskorkolasku
	DZ Asiakkaat -maksu
<u>Ostoreskontra:</u>	ZD Luottotappiokirjaus
KA Toimittajatosite	
KG Toimittajat -hyvitys	<u>Käyttöomaisuuskirjanpito:</u>
KP Tilien ylläpito	AA Käyttöomaisuuskirjaus
KR Toimittajat -lasku	AF Poistokirjaukset
KZ Toimittajat -maksu	AZ Purkamisen tositelaji
<u>Hankinta:</u>	<u>Varastokirjanpito:</u>
RE Lasku -brutto	WA Tavarahan luovutus
PR Hinnan muutos	WE Tavarahan vastaanotto
	WI Inventointitosite
<u>Myynti:</u>	WL Varastosta otto/toimitus
RV Laskun siirto	
	<u>Liittymät:</u>
	K1 Kirjanpitoliittymä
	K2 Kirjanpitoliittymä
	PA Palkat
	JA Jaksotukset
	ML Matkalaskutosite

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Tilinpäätös 2017
Tilinpäätöksen allekirjoitus

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Turussa 26. päivänä maaliskuuta 2018

Kaupunginhallitus

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Minna Arve
Kaupunginjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ:

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti.
Tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Turussa ____ päivänä _____kuuta 2018

KPMG Julkishallinnon palvelut Oy
JHTT-yhteisö

JHTT